

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
AVRUPA ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

**6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNUNUN
AB VERİ KORUMA HUKUKU İŞİĞİNDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine HİZARCİ

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi: Deniz TEKİN APAYDIN

İstanbul, 2019

TEZ ONAY SAYFASI

Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğüne

Enstitünüz, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı Türkçe / İngilizce Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Emine Hizarci**, tarafından hazırlanan, “**6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi**” başlıklı bu çalışma, **04.09.2019** tarihin de yapılan savunma sınavı sonucunda **OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞUYLA BAŞARILI** bulunarak aşağıda isimleri yazılı jüri üyeleri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Dr. Öğr. Üy. Deniz T. APAYDIN

Danışman

.....*Deniz T. Apaydin*.....

Doç.Dr. Mesut Serdar ÇEKİN

Jüri Üyesi

.....*Mesut Serdar Çekin*.....

Dr. Öğr. Üy. Feyza BAŞAR GÜLERŞEN

Jüri Üyesi

.....*Feyza Başar Gülerşen*.....

05/10/2019...tarih ve 2018/25 sayılı Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

ÖZET

Günümüzde kişisel verilerin işlenmesinin ve korunmasının artan önemi küresel düzeyde ön plana çıkmakla birlikte Avrupa Birliği açısından bu husus daha kapsamlı olarak ele alınmıştır. Avrupa Birliği, üye ülkeler nezdinde başlayan veri koruma düzenlemelerine ek olarak 1995 yılında kabul edilen Direktif ile veri koruma hukukuna yönelik düzenlemeleri sistematik olarak ele almaya başlamıştır. Direktif ile başlayan bu süreç gelişen teknolojik imkânların da etkisi ile yeni bir düzenleme yapılması ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Dünyada veri işleme faaliyetinin artan etkisi ve Türkiye'nin Avrupa Birliği ile yürütmekte olduğu müzakere süreci de ülkemiz açısından yapılması planlanan düzenlemelerin hız kazanmasını sağlamıştır. Türkiye yaptığı kanuni düzenlemeler ile kişisel verilerin korunması alanında bir disiplin oluşturmayı hedefleyerek süreci yürütmeye başlamıştır. Türkiye açısından henüz yeni bir kavram olan ve ikincil düzenlemeler ile desteklenmesi gereken veri koruma hukukuna yönelik düzenlemelerin bazı eksikleri barındırmakta olduğu gözlemlenmektedir. Çalışmada ilk olarak Avrupa Birliğinin Direktif ile başlayan ve Genel Veri Koruma Tüzüğü ile daha üst bir seviyeye ulaşan veri koruma hukukuna yaklaşımı incelenmeye çalışılmıştır. Sonrasında 6698 sayılı Kanunun veri koruma hukuku açısından konuyu nasıl düzenlediği incelenmiş olup, son olarak Avrupa Birliği ile uyum başta olmak üzere daha etkin bir koruma hukukunun sağlanmasına yönelik olarak öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 95/46 Sayılı Direktif, Genel Veri Koruma Tüzüğü, 6698 Sayılı Kanun, Kişisel Verilerin Korunması

ABSTRACT

Today, as well as the increasing importance of the processing and protection of personal data has come to the forefront at the global level, this issue has been addressed more extensively by the European Union. In addition to the data protection regulations introduced by the member states, the European Union has started to address the data protection law systematically with the Directive adopted in 1995. This process, which started with the Directive, has brought about the need for a new regulation with the effect of developing technological opportunities. The growing influence of the data processing activities in the world and negotiation process that Turkey has been carrying out with the European Union have also allowed the arrangements planned for our country to gain speed. With legal arrangements, Turkey has started to execute the process by aiming to establish a discipline in the field of protection of personal data. It has been observed that the regulations of data protection law, which is a new concept for Turkey and should be supported by secondary legislations, have some shortcomings. In this study, the approach of the European Union to data protection law, which started with the Directive and reached a higher level with the General Data Protection Regulation, has been examined. Then, how the Law No. 6698 regulates the issue in terms of data protection law has been examined and finally, proposals, especially about the harmonization with the European Union, have been made to provide more effective protection law.

Keywords: Directive 95/46, General Data Protection Regulation, Law No. 6698, Protection of Personal Data

ÖNSÖZ

Tez çalışmasına ilişkin süreçte beni sabırla ve büyük bir özveri ile destekleyen değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Deniz TEKİN APAYDIN'a içten saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte beni bilgisi ve sabrı ile sürekli destekleyen sevgili amirim Seçil KOYUNCU'ya, kıymetli çalışma arkadaşlarıma, her zaman en yakın arkadaşım olmasından mutluluk duyduğum ve olumlu fikirleri ile beni geliştiren sevgili arkadaşım Dilek MEHMETÇEOĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Bu konu üzerinde çalışmam için ilk fikir tohumlarını eken, akademiye ve hayata dair bilgisini ve desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Faruk BİLİR'e en içten saygılarımı sunarım.

Hayattaki varlığı ile her zaman şanslı hissettiğim, kız kardeş olmanın ötesinde hayattaki en yakın arkadaşım ve desteğim olan sevgili kardeşim Dr. Rabia HİZARCİ'ya, üzerimdeki haklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim, varlıkları ve sonsuz destekleri ile beni özgür ve güçlü kılan annem Canan HİZARCİ ve babam Duray HİZARCİ'ya sonsuz minnet duygularıyla teşekkür ederim.

Emine HİZARCİ

Ankara, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ÖNSÖZ	iv
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM

1. VERİ KORUMA HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
1.1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	4
1.2. OECD Rehber İlkeleri	4
1.3. 108 Sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi	6
1.4. BM Düzenlemeleri	7
2. Kişisel Veri Terminolojisi	9
2.1. Kişi Kavramı	9
2.2. Kişisel Veri Kavramı	10
2.3. Özel Nitelikli Kişisel Veriler	12
2.4. Anonim Veriler	16
2.5. Verilerin İşlenmesi	16
2.5.1 Veri İşleme Faaliyetinin Tarafları	17
2.5.2. Veri Sorumlusu	17
2.5.3 Veri İşleyen	18
2.5.4. Veri Alıcısı	18

3. Açık Rıza	19
4. Avrupa Birliği'nde Veri Koruma Hukukunun Gelişimi	28
4.1. 24 Ekim 1995 Tarih ve 95/46/EC Sayılı Direktif	29
4.2. Direktifin Hazırlanmasını Sağlayan Nedenler	30
4.3. Direktifin Amaç ve Kapsamı	32
4.4. Direktifin Sağladığı Haklar ve Güvenceler	33
4.5. Veri Sorumlularının Veri İşlemedeki Hukuka Uygunluk Nedenleri	35
4.6. Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Verilerin İşlenmesi	39
5. Direktifin Veri Sorumlularına İlişkin Getirdiği Bazı Yükümlülükler	41
5.1. İşleme Sürecinde Veri Güvenliğini Sağlama Yükümlülüğü	41
5.2. Bildirim Yükümlülüğü	42
6. Direktifin İlgili Kişilere Sağladığı Bazı Haklar	42
6.1. Veriye Erişim Hakkı	42
6.2. İtiraz Hakkı	44
7. Direktifin Üye Devlet ve Birlik Kurumları Açısından Getirdikleri	45
7.1. Üye Devletlerin Bağımsız Denetim Makamı Oluşturma Yükümlülüğü	45
8. Birlik Kurumlarının Direktife Göre Hakları	47
8.1. Üçüncü Ülkelere Veri Transferine Karar Verme Hakkı	47
8.2. Üye Devletlerin Yaptırım Uygulama Yükümlülüğü	47
Ara Sonuç	48

II. BÖLÜM

1. AB VERİ KORUMA HUKUKUNDA YENİ BİR DÖNEM	50
1.1. Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Ortaya Çıkışı	50
1.2. Temel Haklar Şartı	50
1.3. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün (GDPR) Kabulü ve Düzenleme İhtiyacının Ortaya Çıkışı	52
1.4. Veri Koruma Tüzüğü'nün Hazırlanması ve Kabulü	55
1.5. Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Yapısı ve Getirdiği Yenilikler	57
1.5.1. GDPR' ın Yapısı ve Direktifle Olan Benzer Özellikleri	57
1.5.2. GDPR ve Yeni Düzenlemeleri	63
1.5.2.1. İlgili Kişi Yönüyle Genel Olarak GDPR	63
1.5.2.2. İlgili Kişinin Hakları	66
1.5.2.3. İlgili Kişinin Haklarıyla İlgili Olarak Bilgilendirilme Hakkı	66
1.5.2.4. İlgili Kişinin Verilerine Erişim Hakkı	67
1.5.2.5. Verilerin Düzeltilmesi ve Silinmesi Hakkı	69
1.5.2.6. Verilerin Silinmesi - Unutulma Hakkı	70
1.5.2.6.1. Unutulma Hakkının Çıkış Noktası	70
1.5.2.6.2. Unutulma Hakkına İlişkin Google'ın Faaliyeti	75
1.5.2.6.3. Unutulma Hakkının Mutlak Uygulanamazlığı	77
1.5.2.7. İlgili Kişinin İşleme Faaliyetini Kısıtlama ve İtiraz Hakkı	81
1.5.2.8. Veri Taşınabilirliği Hakkı	81

1.5.2.9. Kanun Yoluna Başvurma Hakkı	83
1.5.2.9.1. Denetim Makamına Başvuru Hakkı	83
1.5.2.9.2. Veri Sorumlusu Veya Veri İşleyen Yönelik Yolunun Kullanılması	83
1.5.3. Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Açısından GDPR	84
1.5.4. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri	86
1.5.4.1. İlgili Kişiyi Bilgilendirme Yükümlülüğü	86
1.5.4.2. Veri İşleme Kaydı Tutma Yükümlülüğü	89
1.5.4.3. Veri Koruma Etki Değerlendirmesi ve Ön İstişare	90
1.5.4.4. İşleme Güvenliğini Sağlama Yükümlülüğü	90
1.5.4.5. Kişisel Verilerin Üçüncü Kişilere veya Uluslararası Kuruluşlara Aktarımı	92
1.5.4.6. Veri Koruma Görevlisi Belirleme Yükümlülüğü	98
1.6. Veri İşleyen Yükümlülükleri	99
1.7. Üye Devletler ve Birlik Açısından GDPR	100
1.7.1. Denetim Makamının Görevleri	102
1.8. Avrupa Veri Koruma Kurulu	105
1.8.1. Kurul'un Oluşumu	105
1.8.2. Kurul'un Çalışma Usulü ve Görevleri	105
2. GDPR'ın Veri Koruma Hukukundaki Yenilikleri	107

III. BÖLÜM

1. 6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU	110
1.1. Kanun Öncesi Kişisel Veriler ve Türkiye	110
1.2. 6698 Sayılı Kanunun Yasama Sürecine Kısa Bir Bakış	113
1.3.Genel Olarak 6698 Sayılı Kanun	115
1.3.1. Amaç	115
1.3.2.Kapsam	116
1.3.3.KVKK'da Yer Alan Tanımlar	116
1.3.3.1. Açık rıza	116
1.3.3.2. Kişisel veri	117
1.3.3.3. Kişisel verilerin işlenmesi	117
1.3.3.4. Veri sorumlusu	117
1.3.3.5. Veri işleyen	117
1.3.3.6 Veri kayıt sistemi	117
1.3.3.7. İlgili kişi	117
1.3.3.8. Anonim hâle getirme	118
1.4.Kanun Kapsamına Girmeyen Durumlar	118
1.4.1. Tamamen Kanun Kapsamının Dışında Tutulan Haller ..	118
1.4.2. Kısmen Kanun Kapsamı Dışında Tutulan Haller	120
1.5. Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler	121
1.6. Kişisel Verilerin İşlenme Şartları	123
1.6.1. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları	127

1.6.2. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi Ve Anonim Hale Getirilmesi	128
1.7. Kişisel Verilerin Aktarılması	130
1.7.1. Kişisel Verilerin Yurt İçinde Aktarılması	130
1.7.2. Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarımı	131
1.8. Veri Sorumlusu Ve Veri İşleyen Açısından 6698 Sayılı Kanun	132
1.8.1. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri	133
1.8.1.1. Aydınlatma Yükümlülüğü	133
1.8.1.2. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler	136
1.8.1.3. Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğü	140
1.8.1.4. İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü	143
1.8.1.5. Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü ..	143
1.9. Veri İşleyen Yükümlülükleri	143
1.10. İlgili Kişi Açısından 6698 Sayılı Kanun	144
1.10.1. Veri Sorumlusuna Başvuru Hakkı	145
1.10.2. Kurula Şikâyet Hakkı	148
1.11. Kişisel Verileri Koruma Kurumu ve Yapısı	151
1.11.1. Kişisel Verileri Koruma Kurulu ve Yapısı	152
1.11.2. Kurulun Görevleri ve Çalışma Usulü	153
1.12. Kanunun Öngördüğü Yaptırımlar	156
1.13. 6698 Sayılı Kanunun Avrupa Veri Koruma Tüzüğünden Farklılıkları ..	157
1.13.1. Veri işleyen sorumluluğu	157

1.13.2. Unutulma hakkı	158
1.13.3. Veri koruma görevlisi	159
1.13.4. Veri koruma etki değerlendirmesi	160
1.13.5. Para cezası miktarı	160
1.14. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Özel Düzenleme Gerektiren Konular	161
1.14.1. Haberleşme ve İnternet Üzerinden yapılan Veri İşlemesi.....	161
1.14.2. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi	163
1.14.3. Güvenli Ülke Olma	163
1.14.4. 6698 Sayılı Kanuna İlişkin Eleştiriler ve Öneriler	166
SONUÇ	171
KAYNAKÇA	173

Kısaltmalar

A.g.e.	Adı Geçen Eser
AB	Avrupa Birliği
ABA	Avrupa Birliği Andlaşması
ABAD	Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABİDA	Avrupa Birliğinin İşleyişine Dair Andlaşma
AEPD	İspanya Veri Koruma Otoritesi
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
ApTI	Teknoloji ve İnternet Derneği
BM	Birleşmiş Milletler
DPA	Veri Koruma Otoritesi
GDPR	Genel Veri Koruma Tüzüğü
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KVKK	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PELT	Avrupa Tort Yasası
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
VERBİS	Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi

“ Ben insan doğasının değiştirilebileceğine asla inanmadım. Ama insanların üzerinde yaşadığı koşulların bütünü yeniden düzenleyerek, onlar için aynı normlar aynı demokratik kurumlar oluşturarak birbirleri karşısında başka türlü davranmaları öğretilbilir. Topluluk içerisinde Avrupalılar tek bir halk gibi bir arada yaşamayı öğrenirler. Çünkü biz devletleri bir araya getirmiyoruz. İnsanları birleştiriyoruz ”¹

Jean MONNET

Giriş

Günümüzde gerek kamu kurumlarıyla gerekse özel kuruluşlarla olan çeşitli ilişkiler neticesinde kişilerin birçok verisi işlenmektedir. Bu işlemler sonucunda kişiler bir takım kazanımlar elde edebildiği gibi bu verilerin doğru bir düzenleme ile saklanamaması sebebi ile de bir takım sorunlar doğması muhtemeldir. Bu verilerin özellikle özel hayatın gizliliği kapsamında ele alınması gerekli görüldüğünden hukuki mekanizmalar yoluyla koruma altına alınması önem arz etmektedir. Devletler düzeyinde başlayan bu koruma mekanizmalarının artan önemi ile birlikte uluslararası düzeyde de koruma mekanizmalarıyla üst seviyeye çıkarılmaya çalışılmıştır. İnsan haklarının artan önemi, ticari ilişkilerin gelişmesi ve Avrupa Birliği (AB) ile olan müzakere süreci de ülkemizde kişisel verilerin hem anayasal hem de kanuni düzenlemelerle koruma altına alınmasını gerekli kılmıştır.

Kişisel veri kavramı anlam olarak birkaç kelime ile tanımlansa da içerik olarak oldukça yoğun bir yapıya sahiptir. Kavram olarak bu denli yoğun bir içerik kişisel verilerin çok yönlü olan kısmını ortaya çıkarmakta ve bu durum yasal ve uygulama bazında yapılacak düzenlemeleri de komplike bir hale getirmektedir. Artan teknolojik

¹ Söz, Engin SELÇUK'un Avrupa Birliği Anayasal Düzeninde Temel Hakların Serüveni (İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:32 (Mart 2005) adlı makalesinin giriş bölümünden alıntılanmıştır.

imkânlar, sınır ötesi ticaret faaliyetleri, bilgiye saniyeler içinde erişim hayatı ve her türlü ilişkiyi kolaylaştırdığı kadar zorlaştırmaya da başlamıştır. Kişilerin sosyal medya veya internet üzerinden faaliyet gösteren uygulamalara olan ilgisi ve bu uygulamaların çalışma prensipleri sadece paylaşım ya da bilgiye erişim gibi görünse de detaylı bir arka plana sahiptir.

Kişilerin basit olarak gördükleri internet geçmişleri, kendileri hakkında yapılan profillemeye çalışmalarına zemin oluşturmakta ve reklamcılık başta olmak üzere birçok alanda kullanılmaktadır. Kullanıcıların farkında olmadığı bu veri işleme, ekonomik bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır.² Veri işleme faaliyeti kamu güvenliği ve bireysel hak temini gibi konular açısından zaman zaman gerekli olsa da bu faaliyet ile kişilerin özel hayatlarına erişilebilmekte hatta müdahale edilebilmektedir. Bireyin bu durum karşısında başvuracağı bir hukuki mekanizmanın varlığı temel hak ve hürriyetlerin temini açısından gerekli olup modern bir hukuk devletinin de gereğidir.³

Ekonomik bir birlik olarak yoluna başlayan Avrupa Birliği zamanla siyasi bir birlik haline gelmiş ve bu süreci hukuki düzenlemelerle destekleyerek meşru bir zemin oluşturmuştur. Kişisel verilerin korunması için yapılan hukuki düzenlemeler gelişen çağa ayak uydurmak için yetersiz kalmış ve Avrupa Birliği nezdinde yeni bir düzenleme ihtiyacı doğmuştur. Bu yeni düzenleme daha kapsamlı, yaptırım gücü daha yüksek bir düzenleme olarak Avrupa Birliği hukukunda yerini almıştır.

Uzun yıllardır Avrupa Birliği'ne adaylık sürecini tamamlamaya çalışan Türkiye ise kişisel verilerin korunması alanında düzenleme yapma konusunda düzensiz ve geç adımlar atmıştır. Yasal düzenlemelerin yavaş ilerlemesi ve sürekli olarak değişen

² OECD, 2015 yılında, küresel veri hacminin 2010 yılına göre sekiz kat artarak 8 zettabaytta (8 trilyon gigabayt) olacağını tahmin etmekle birlikte, 2020 yılında ise nesnelere interneti de dahil olmak üzere teknolojiler çok büyük yeni veri setleri oluşturduğundan, bu hacmin 40 kata kadar çıkacağı tahmin ediliyor. Bknz: "The Economics of Personal Data and the Economics of Privacy" 30 Years after the OECD Privacy Guidelines OECD Conference Centre 1 December 2010 - <https://www.oecd.org/sti/ieconomy/46968784.pdf> (Son erişim tarihi: 01.10.2018)

"Sosyal medya üzerinden işlenen ve profillenen verilerin medya reklam geliri 2018'de % 30,6 artarak 28,9 milyar dolara ulaştı" – Rapor için bknz: IAB internet advertising revenue report 2018 full year results Prepared by PwC May 2019 – s.17, <https://www.iab.com/wp-content/uploads/2019/05/Full-Year-2018-IAB-Internet-Advertising-Revenue-Report.pdf> (Son Erişim Tarihi: 01.06.2019)

³ Oğuz, Habip, Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı 3, Haziran 2014

dünya düzenine uyum konusunda sıkıntılar yaşanmış, hak temini konusunda gerekli olan yasal ve idari düzenlemeler Avrupa Birliği'nin gerisinde kalmıştır.

Avrupa Birliği'nin yeni ve etkili yasal düzenlemesi karşısında Türkiye'nin mevcut yasal düzenlemeleri muhakkak ki eksiklikler barındırmaktadır. Türkiye'nin hem hukuk devleti olma hem de Avrupa Birliği'ne üye olma konusunda yapması gereken bir dizi düzenleme vardır. Bu yol Türkiye açısından uzun ve girift öğeler barındırsa da bireylerin özel hayatlarının usulsüz veri işlenmesi sebebiyle ortaya çıkacak zararlardan korunması öncelikli hedefi olmalıdır. İdari ve hukuki yaptırımlar caydırıcı olmalı ve veri işleme faaliyetlerinin usul ve esasları belirlenerek bireylere nitelikli bir koruma sağlanmalıdır. Bu sürecin detaylı planlamaları çerçeve olarak nitelendirilebilecek olan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa (KVKK)⁴ ek olarak ikincil düzenlemelerle sağlanabilecektir.

1. VERİ KORUMA HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Kişisel verilerin korunması çağın gereklerinin değişmeye başlamasıyla içerik olarak da bir reform geçirmiştir. İkili ilişkileri daha sınırlı olan toplumlar zamanla sınırların ötesine geçerek çeşitli ilişkiler kurmaya başlamıştır. Bu da toplumlarda farklı bir kültüre dair birikimler oluşturmuştur. Artan ticari ilişkilere ek olarak devletin kamu yönetimi eliyle artan etkisi devlet tabanlı bir birikimi de doğal olarak beraberinde getirmiştir. 1960 ve devam eden yıllarda artan teknoloji mevcut verilerin daha sistematik olarak depolanmasını ve sınıflandırılmasını sağlamıştır. 1980 ve takip eden yıllarda internet kullanımının yaygınlaşması veriye erişimi artırdığı gibi verilerin aktarımını da kolaylaştırmıştır. Bu kolaylık bankacılık veya finans gibi hızlı işlemesi gereken sektörler açısından her ne kadar avantaj olsa da verilerin kontrolsüz olarak elde edilmesi veya paylaşılmasının da önünü açmıştır.

Görüldüğü gibi öncelikli olarak belli ilişkiler ve sonrasında belli temel hak ve hürriyetlerin korunmasıyla başlayan süreç gelişen hukuki ilişkiler ve artan teknolojik gelişmelerle de önemli bir konu halini almıştır.

⁴ 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 07/04/2016 tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazete - <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf> (Son Erişim Tarihi: 15.06.2018)

1.1 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

II. Dünya Savaşının yıkıcı sonuçlarını onarmaya çalışan Avrupa aynı süreçlerin tekrar yaşanmaması için bir dizi tedbirler almaya başladı. Bu yöntemlerin en önemli ve etkili olanı ise uluslararası düzenlemeler yaparak ortak bir barış kültürü oluşturmaktır. Bu sebeple öncelikli olarak temel alınan hukukun üstünlüğü, azınlık hakları da dâhil olmak üzere insan hakları, demokrasi ve kalkınma hedefiyle oluşturulan ve uluslararası düzeyde ilk belge olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) hazırlanmıştır. Avrupa Konseyi üyesi devletlerin 1953 yılında imzaladığı metin⁵ aynı yıl yürürlüğe girmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkı, kapsamı, sınırlanabileceği haller Sözleşmenin 8. Maddesinde yer almaktadır. Özel hayatın gizliliği hakkının korunmasının temelinde düzenlenen madde aile hayatına, konut ve haberleşmeye saygı hakkını da kapsamaktadır.

1.2 OECD Rehber İlkeleri

1961 yılında 18 Avrupa ülkesine ek olarak Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'yı da dâhil ettiği güçlü ülkelerin temelleriyle ekonomik bir işbirliği yapılanması olarak kurulan Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OCED) bugün birçok kıtadan 36 ülkeyi kapsayan önemli bir yapılanma seviyesine ulaşmıştır.⁶ Temel değerleri kanıtla desteklenen analizler yapmak ve uzun vadeli zorlukları belirlemek olan OECD yapılanması hedeflerini güven, bütünlük ve şeffaflığı temel alarak gerçekleştirmektedir.

Belirlediği yöntemlerle bağlayıcı olmasa da⁷ yön verme anlamında güçlü bir etkisi olan teşkilat, üye ülkelere takip edebilecekleri rehber ilkeler oluşturarak ortak birikim hedeflemektedir. Bu rehber ilkelerden ilki OECD Özel Yaşamın Korunması Ve

⁵ European Convention on Human Rights, <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20213/volume-213-I-2889-English.pdf> – Sözleşmenin Türkçe metni için bkz: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf (Son erişim tarihi: 01.10.2018)

⁶ OECD Web sitesi, Üyeler ve Ortaklar, <https://www.oecd.org/about/membersandpartners/> (Son erişim tarihi:01.10.2018)

⁷ Ersoy, Uğur, Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı Ankara, 2009, s. 55

Kişisel Verilerin Sınırlanması Akışına İlişkin Rehber İlkeler⁸ olup 1980 yılında yayınlanmıştır. Hazırlanan metinde kişisel veri akışının yeni ekonomik ve sosyal durumlar yarattığı, bu akış esnasında ülkelerin ulusal mevzuatları farklılık gösterse de bireyin mahremiyet hakkını gözeterek uyumlu kurallar geliştirmenin, aynı zamanda ekonomik anlamda rakip olan ülkelerin uzlaştırılmasına yardımcı olacağı belirtilmiştir. Bu sistematik kurallara uygun davranılması süreçten etkilenen tüm aktörlerin yararına olacaktır.

Metinde yer alan temel ilkeler;⁹

- **Sınırlı Toplama İlkesi:** Kişisel veriler sınırlı olarak adil ve yasal yöntemler aracılığıyla ve gerekliyse sahibinin rızası ile elde edilmelidir.
- **Veri Kalitesi İlkesi:** Veri amaçla bağlantılı olarak doğru, eksiksiz ve güncel olmalıdır.
- **Amacın Belirliliği İlkesi:** Verilerin kullanım amacı belirtilmeli ve işleme belirtilen bu amaçlar dâhilinde yapılmalıdır.
- **Sınırlı Kullanım İlkesi:** Verilerin, veri öznesinin onayı veya kanuni zorunluluklar olmaması halinde açıklanmamalı ve başka bir amaçla kullanılmamalıdır.
- **Veri Güvenliği İlkesi:** Verilerin kayıp, imha, yetkisiz erişim vb. riskler karşısında belli güvenlik önlemleriyle korunmasını öngörür.
- **Açıklık İlkesi:** Kişisel verilerle ilgili gelişmeler, uygulamalar ve politikalar konusunda genel bir açıklık politikası olmalıdır. Araçlar, kişisel verilerin mevcudiyetini ve mahiyetini ve bunların kullanımının ana amaçlarının

⁸OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data, <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm> (Son erişim tarihi:02.10.2018)

⁹ A.g.e., Kısım 2 Madde 7-14

yanı sıra veri denetleyicisinin kimliği ve olağan ikametgâhını oluşturmaya hazır olmalıdır.

- **Bireysel Katılım İlkesi:** Bireyin veri denetleyicisinden¹⁰ kendisiyle ilgili verileri olup olmadığını talep etme, bunun kendisine iletilmesini isteme hakkı olduğu gibi bu hakların yanında itiraz, silme ya da düzeltme gibi hakları da mevcut olmalıdır.

- **Hesap Verebilirlik İlkesi:** Bir veri denetçisi yukarıda bahsi geçen ilkelerin geçerli olmasını sağlayacak tedbirlere uyumdan sorumlu olmalıdır.

Temel ilkeler gerek ismen gerekse içerik olarak incelendiğinde günümüzde var olan veya hâlihazırda daha ileri aşamaya taşınmaya çalışılan veri koruma hukukunun temel düzenlemesi olarak kabul edilebilir.

1.3 108 Sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi

1980’li yıllara gelindiğinde artık bilgi teknolojileri günlük hayattaki yerini almaya başlamış ve günlük hayatta kullanılan veri türünün artmasıyla bu verilerin korunması için mevcut düzenlemeler yetersiz kalmaya başlamıştır. Kişisel verilerin korunması noktasında daha kapsamlı bir düzenleme olan Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunmasına İlişkin 108 Sayılı Sözleşme 1981 yılında imzaya açılmış olup 1 Ekim 1985’te imzalanmıştır. Sözleşmenin temel amacı; “her bir Tarafın ülkesinde, uyruğu veya ikamet yeri ne olursa olsun her gerçek kişinin, temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendisiyle ilgili kişisel verilerin otomatik işleme tabi tutulması karşısında özel hayata saygı hakkını güvence altına almaktır.”¹¹ Devam eden maddelerinde kişisel verinin tanımı yapılmış olup verilerin

¹⁰ Veri denetleyicisi kavramı orijinal metinde “data controller” olarak kullanılmış olup terminoloji birliğini sağlamak adına veri sorumlusu olarak kullanılacaktır.

¹¹ Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data, <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201496/volume-1496-I-25702-English.pdf>, Sözleşmenin Türkçe metni için bkz: 108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi, Madde 5 <http://www.tbmm.gov.tr/d26/1/1-0320.pdf> (Son erişim tarihi: 03.10.2018)

işlenmesinin otomatik olmayan yollarla da işlenmesi halinde mevcut hükmün geçerli olacağı belirtilmiştir.

Sözleşme uygulanması yönüyle kamu veya özel sektör ayrımı yapmamış olup, veri işleyecek taraflara belli sorumluluklar yüklemiştir. Verinin niteliği, hassas veriler, veri güvenliği gibi konular da Sözleşme kapsamında ele alınmış olup üye devletlere Sözleşmenin iç hukuka aktarılması ve uygun tedbirler alınması yükümlülüğü getirilmiştir. 2001 yılında 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınıraşan Veri Akışına İlişkin Protokol¹² ile Sözleşmenin tarafları kişisel verilerin uygulanmasının denetlenmesini sağlayabilecek bağımsız denetleyici otoriteler kurmayı taahhüt etmiştir.

Sözleşmenin kapsayıcı ve bugün bile güncel olarak ele alınan temel metin olması, Sözleşmede yer alan düzenlemelerin ötesinde üye olmayan devletlerce de imzaya açık olmasıdır. Bu da Sözleşmenin evrensellik özelliğini artırmaktadır.

1.4 BM Düzenlemeleri

Birleşmiş Milletler (BM) 51 kurucu üyenin imzasıyla 1945 yılında kurulmuş olup bugün 193 üyeye ulaşmıştır. Asıl amacı insanlığın iklim değişikliği, insan hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi çeşitli sorunlarını müzakereler ve ortak anlaşma alanları oluşturarak çözüme kavuşturmak.¹³ Organizasyonun kurucu metni sayılan Birleşmiş Milletler Şartı insan olarak herkesin ayırım gözetmeksizin Şart'ta belirtilen haklardan yararlanmaya imkân olduğunu ve mevcut durumunu geliştirme hakkı olduğunu vurgulamaktadır. Bu sayılan durumların bir devamı veya detaylandırılması olarak sayılabilecek İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi¹⁴ 10 Aralık 1948'de kabul edilmiştir.

¹² Additional Protocol to the Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data, regarding supervisory authorities and transborder data flows, <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%202297/v2297.pdf> Sözleşmenin Tükçe metni için bkz: 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınıraşan Veri Akışına İlişkin Protokol (Bundan sonra '181 No'lu Protokol' olarak anılacaktır.) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss279.pdf> (Son erişim tarihi: 04.10.2018)

¹³ Birleşmiş Milletler Hakkında, Genel Bakış, <http://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html> (Son erişim tarihi: 04.10.2018)

¹⁴ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, <http://www.un.org.tr/humanrights/images/pdf/1-insan-haklari-evrensel-beyannamesi.pdf> (Son erişim tarihi: 04.10.2018)

Madde 12’de özel hayatın gizliği düzenlenerek, bu gizliliğin kanunlar ile koruma altına alınması hakkı vurgulanmıştır.¹⁵

Daha spesifik olarak kişisel verilerin korunmasına yönelik yapılan düzenleme ise Bilgisayara Geçirilmiş Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkelerdir.¹⁶ Bu Rehber İlkeler kısaca şu şekilde düzenlenmiştir;

- Yasal ve adil işleme ilkesi
- Doğruluk ilkesi
- Amaçla belirliliği ilkesi
- Veriye erişim ilkesi
- Ayrımcılık yapmama ilkesi
- Veri güvenliği ilkesi
- Denetim ve yaptırım ilkesi
- Sınır tesi veri aktarımı ilkesi
- Uygulama alanı ilkelerinden oluşmaktadır.

Mevcut ilkeler kamu ve özel sektöre ilişkin bilgisayar aracılığı ile oluşturulmuş tüm dosyalama sistemlerine uygulanabileceği gibi elle yapılan işlemeler için de uygulanabilecek şekilde düzenlenmiştir. İlkeler isim ve içerik olarak zel Yaşamın Korunması Ve Kişisel Verilerin Sınırötesi Akışına İlişkin Rehber İlkelerde yer alan

¹⁵ Madde 12: Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz bırakılamaz. Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır.

¹⁶ UN General Assembly, Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files, 14 December 1990 <https://www.refworld.org/docid/3ddcafaac.html> (Son erişim tarihi: 04.10.2018)

ilkelerle neredeyse aynı olup ayrım noktası ilgili her kuruluştan bu ilkelerin uygulanmasını denetleyecek bir otorite kurulmasının beklenmesidir.¹⁷

Hedef; veri toplama sistemlerinin modernizasyonunu; şeffaflığını ve hesap verebilirliğini teşvik etmektir.

2. Kişisel Veri Terminolojisi

2.1. Kişi Kavramı

Kişi kavramı çeşitli metinlerde ve kanunlarda tanımlanmış olup kişisel veri kavramının oluşturan en temel ögedir. Kişi, hak sahibi olan canlıyı ifade eder.¹⁸ Medeni Kanunda yer alan haliyle kişilik kavramı gerçek kişiler ve tüzel kişiler olarak ikiye ayrılmaktadır.¹⁹ Kişisel verilerin korunması noktasında referans alınan kişilik kavramı gerçek kişilerdir. Çünkü gerçek kişiler hak ve fiil ehliyetine sahip olmanın getirdiği bir takım hak ve borçlara sahip olabildikleri gibi kişisel verilerin çıkış noktası olan özel hayat ve özel hayatın korunmasına da doğrudan muhatap olmaktadır. Veri koruma hukuku kapsamında kimin verilerinin ne ölçüde korunacağı önemli bir konudur. Mevcut düzenlemelere bakıldığında ağırlıklı olarak gerçek kişilerin temel alındığı görülmektedir.

Ulusal düzenlemeler tüzel kişilere ait verileri de veri koruma hukuku kapsamına alabilirken, daha üst bir düzenleme olarak 95/46 sayılı AB Direktifi (Direktif)²⁰ Resital 2’de yer alan “Veri işleme sistemleri insana hizmet etmek üzere tasarlanır ve böyle olmalıdır; gerçek kişilerin milliyetine veya ikametgâhlarına bakmaksızın, başta kişisel mahremiyet olmak üzere, temel haklarını ve özgürlüklerini korumalıdır ve bireylerin ekonomik ve sosyal ilerlemesine, refahına ve ticari genişlemeye katkıda bulunmalıdır” ifadesi Direktifin gerçek kişilere yönelik olduğunu açık bir şekilde ifade etmektedir.

¹⁷ A.g.e Bölüm B, Parag. 2

¹⁸ Akıntürk, Turgut, Hukuka Giriş, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1359 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 726, 6. Baskı, Eskişehir, s. 133

¹⁹ Medeni Kanun Birinci Kitap Kişiler Hukuku Birinci Kısım Gerçek Kişiler, İkinci Kısım Tüzel Kişiler, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> (Son erişim tarihi:06.10.2018)

²⁰ Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data - Official Journal L 281, 23/11/1995 (Bundan sonra “Direktif” olarak anılacaktır.) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A31995L0046> (Son erişim tarihi: 06.10.2018)

2.2. Kişisel Veri Kavramı

Veri ifadesi kavram olarak sözlük anlamıyla bakıldığında;²¹

- “Bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana öge, muta, done,”
- “Gözlem ve deneye dayalı araştırmanın sonuçları,”
- “Bilgi, data, bilişim, olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorum ve işlem için elverişli biçimli gösterim” olarak tanımlanmaktadır.

“Kişisel veri” 108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi madde 2/a’ da “kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi hakkındaki tüm bilgileri ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.²² Benzer şekilde 95/46 sayılı Direktif de kişisel veriyi “fiziksel, fizyolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliğine özel bir veya daha fazla faktöre veya bir kimlik numarasına atıf başta olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak tespit edilebilen bir tespit edilebilir kişi; tespit edilmiş veya tespit edilebilir gerçek kişiye (veri öznesi) ilişkin herhangi bir bilgi” şeklinde tanımlamıştır.²³

Yapılan son düzenleme olan Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nde (GDPR) ise “tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi” ifadesiyle kişisel veri tanımlanmıştır.²⁴ Her türlü bilgi ifadesi oldukça kapsamlı olup sadece hangi bilgilerin kişisel veri olduğu örnekleme yöntemiyle sayılabilmektedir. İsim, soy isim, kimlik numarası, ses, fotoğraf, parmak izi gibi ve kişiyi tanımlamaya yarayacak birçok veri örnekleme yoluyla sayılabilir. Nitekim Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)²⁵ ele aldığı davalar açısından da yorum olarak geniş bir bakış açısı ile değerlendirmelerde bulunmuştur. Kişilerin kazanmış oldukları veya henüz

²¹Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bb8be046386e3.50701966 (Son erişim tarihi: 06.10.2018)

²² 181 No’lu Protokol Bölüm I. Madde 2/a

²³ Direktif, Madde 2/a

²⁴ Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) Official Journal L 119, 4.5.2016, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (Son erişim tarihi:06.10.2018)

Konunun akışı içerisinde daha kapsamlı ve güncel olması sebebi ile GDPR tanımı referans alınacaktır.

²⁵ İlerleyen bölümlerde ABAD olarak kullanılacaktır.

kazanmadıkları gelirleri²⁶, vergi miktarları²⁷, ISP adresleri,²⁸ bir uzman yorumu²⁹ dahi kişisel veri olarak kabul edilmiştir. Kişisel verilerle alakalı olarak kesin sınırlandırmaların yapılamıyor olmasının sebebi somut olaya göre değişen faktörlerin etkili olmasıdır. Örneğin Peter Nowak tarafından yapılan başvuruda sınav kağıdının kişisel veri olup olmadığı hususu ABAD tarafından değerlendirilmiştir.³⁰

Bay Nowak, İrlanda Yeminli Mali Müşavirler Odasının yaptığı ilk üç sınavı geçen stajyer bir muhasebeciydi. Ancak Bay Nowak son aşama sınavında 4 kez başarısız olunca sınav sonucuna yönelik itirazını sundu. Yaptığı itirazlar sonucu kendisine bir takım belgeler gönderilmiş ancak kişisel veri içermediği gerekçesiyle sınav değerlendirmesi ile ilgili bilgi verilmemiştir. İrlanda Veri Koruma Otoritesi'ne yaptığı itirazda sınav senaryolarının kişisel veri olarak düşünülmediğinden bahisle talebi reddedilince, Bay Nowak yüksek mahkemeye başvurmuştur. Yüksek mahkeme konunun değerlendirilmesi noktasında kararsızlık yaşayınca ön karar usulü ile ABAD'dan sınavlarda verilen cevapların kişisel veri olup olmadığını yorumlamasını istemiştir. ABAD kararda Direktifte yer alan kimliği belirli ya da belirlenebilir kişiye ait her türlü verinin kişisel veri kabul edileceğini hatırlatmış ve adayın sınav kâğıdında verdiği cevapların bir konudaki yeterliliğini, düşünce şeklini hatta el yazısını barındırdığını belirtmiştir. Hatta sınav görevlisinin kâğıt hakkında yaptığı yorumların da kişisel veri olarak değerlendirileceğini belirtmiştir.

Burada dikkat çeken bir başka nokta ise kişinin 'belirli' ya da 'belirlenebilir' olmasıdır. Kişinin özellikle isim ve soy isim gibi bir kişisel verisi doğrudan belirlenebilir olması açısından en kolay yöntemdir. Ancak ne var ki çok yaygın olarak

²⁶ Judgment in Case C-73/07 Tietosuoja- ja valtuutettu v Satakunnan Markkinapörssi Oy v Satamedia Oy, 16 Decembre 2008, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62007CJ0073> (Son erişim tarihi: 06.06.2019)

²⁷ Judgment in Case C-201/14 Smaranda Bara and Others v Casa Națională de Asigurări de Sănătate and Others 1 October 2015, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=168943&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2681375> (Son Erişim Tarihi: 05.06.2019)

²⁸ Judgment in Case C-70/10 Scarlet Extended SA v Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM), 24 November 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0070> (Son erişim tarihi: 06.06.2019)

²⁹ Judgment in Case C-615/13 ClientEarth and Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) v European Food Safety Authority, 16 July 2015, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62013CJ0615> (Son Erişim Tarihi: 05.06.2019)

³⁰ Judgment in Case C-434/16 Peter Nowak v Data Protection Commissioner 20 December 2017 <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198059&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=288993> (Son erişim tarihi: 06.10.2018)

kullanılan isim ve soy isim kombinasyonlarının olması kişiyi belirlemede zorluklar yaratabilir. Bu durumda kişinin nasıl belirlenebileceği direkt olarak anlatılmasa da yöntem olarak GDPR Resital 26’da gösterilmiştir. Buna göre gerçek bir kişinin tanımlanabilir olması hususunda tüm araçlar hesaba katılmalıdır. Araçların kullanımı, tanımlama sırasında mevcut teknolojinin dikkate alınmasıyla zaman ve maliyet gibi hususlarla birlikte değerlendirilmelidir. Kişiyi belirlemeye yarayan araçlar olarak bazen - ki en yaygın olarak kullanılan araç olan - doğum tarihi veya doğum yeri kullanılırken bazen birçok bilginin oluşturduğu kimlik numaraları kullanılabilir. Yahut bu gibi veriler olmadan kişinin bir dönem yürüttüğü bir görev, varsa bir eserine yapılan göndermeler veya sahip olduğu bir ödül de kişiye ulaşmada kullanılacak ve çok fazla çaba sarf etmeyi gerektirmeyecek tanımlama araçlarıdır.

2.3. Özel Nitelikli Kişisel Veriler

Kişisel veriler tanımlanırken “bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi” olarak tanımlanmış olsa da bazı veriler özel bir kategoriye indirgenmiştir. Bu verilerin özel olarak nitelendirilmesinin sebebi kişi özelinde değişebilen ve belki de tamamı bir kişide bulunmayacak verilerdir. Bu yüzden özel nitelikli ya da hassas nitelikli kişisel veriler örnekleme yoluyla sayılmayıp sınırlı sayıda belirtilmiştir.

Özel veri kategorisi olarak 108 sayılı Sözleşme madde 6’da ırksal köken, siyasi görüş, sağlık, cinsel hayat, din ve inanç sistemlerine ait bilgiler özel nitelikli kişisel veri olarak ele alınmıştır.³¹ 95/46 sayılı Direktif ise madde 8’de yaptığı düzenleme de sağlık durumu, cinsel hayat, ırk ve etnik köken, siyasi görüş, dini veya felsefi inançları yönünden 108 sayılı Sözleşme ile benzer içeriğe sahip olmakla birlikte ilave olarak sendika üyeliğine ilişkin bilgileri bu kategoride saymış, ceza mahkûmiyetine ilişkin bilgileri ise kapsam dâhiline almamıştır.³² GDPR ise yukarıda kategori içerisinde

³¹108 Sayılı Sözleşme Madde 6’da yer alan ifadeye göre; “İç hukukta uygun güvenceler sağlanmadıkça, ırksal kökeni, siyasi düşünceleri, dini veya diğer inançları ortaya koyan kişisel veriler ile sağlık veya cinsel hayatla ilgili kişisel veriler, otomatik işleme tabi tutulmaz. Aynı şey ceza mahkûmiyetiyle ilgili kişisel veriler için de geçerlidir.”

³²95/46 Sayılı Direktifte Madde 8 /1 kapsamında yer alan düzenlemeye göre; “Üye Devletler, sağlık durumuna veya cinsel yaşama ilişkin verilerin işlenmesini ve sendika üyeliğini, dini veya felsefi inançları, siyasi görüşleri, ırk veya etnik kökeni açıklayan kişisel verilerin işlenmesini yasaklayacaktır.”

sayılan kişisel verilere ek olarak genetik ve biyometrik verileri de özel nitelikli kişisel veri kapsamına almıştır.³³

Üye devletler bu özel nitelikli verilerin haricinde de özel olarak korunacak veriler belirleyebilirler. Özel nitelikli kişisel verilerin belirlenmesinde düzenleme yapılırken ülkeler arasında bir takım farklılıklar oluşmuştur. Örneğin Polonya'nın hassas veri kategorisine bakıldığında bağımlılık, genetik kod veya ceza mahkûmiyetleri de özel nitelikli veri olarak sayılmıştır.³⁴ Bunların dışında Finlandiya tarafından yapılan düzenlemede Direktifte yer alan verilere ek olarak bir kişinin engelliliği, hastalıkları ve tedavileri ile sosyal yardım durumu gibi veriler de özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlanmıştır.³⁵

Özel nitelikli kişisel verilere ilişkin uygulamalar bakımından üye devletler tarafından yapılacak düzenlemeler olumlu olarak meydana gelebileceği gibi kişisel verilerin işlenmesi noktasında bir takım olumsuzluklarda yaratabilir. Yakın zamanda Teknoloji ve İnternet Derneği (ApTI) Romanya'nın GDPR'a uyum için çıkardığı Kanunun³⁶ Romanya yasaları uyarınca öngörülen derogasyonlar, siyasi partiler, ulusal azınlıklara mensup vatandaş kuruluşların ve kar amacı gütmeyen kuruluşların, özel onay vermeden veya uygun güvenceler olmadan özel kişisel veri kategorilerini işlemesini sağladığından bahisle Avrupa Komisyonuna şikâyet başvurusunda bulunmuştur.³⁷

GDPR Resital 56'ya göre; Seçim faaliyetleri sırasında, bir Üye Devlet'te demokratik sistemin işleyişinin, siyasi partilerin, kişilerin siyasi görüşleriyle ilgili kişisel verileri derlemesini gerektiriyorsa, bu tür verilerin kamu yararı nedeniyle, uygun

³³ GDPR Madde 9/1'e göre; "İrk veya etnik köken, siyasi görüşler, dini veya felsefi inançlar ya da sendika üyeliğinin ifşa edildiği kişisel verilerin işlenmesi ve bir gerçek kişinin kimlik teşhisinin yapılması amacıyla genetik veriler ile biyometrik verilerin, sağlık ile ilgili verilerin veya bir gerçek kişinin cinsel yaşamı veya cinsel eğilimine ilişkin verilerin işlenmesi yasaktır."

³⁴ Data Protection Laws Of The World - <http://www.straightlineinternational.com/docs/Data-Protection-Full.pdf> s.375 (Son erişim tarihi: 22.10.2018)

³⁵ A.g.e. s. 145

³⁶ Law No. 190/2018 on measures for the application of Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), Official Gazette of Romania No. 651 dated 26 July 2018, İngilizce metin için bkz:

https://iapp.org/media/pdf/resource_center/Romanian_Data_Protection_Law_English_Translation.pdf (Son erişim tarihi: 01.06.2019)

³⁷ Şikâyet metni için bkz: <https://www.apti.ro/sites/default/files/Complaint%20on%20Romanian%20implementation%20of%20the%20GDPR%20-%20ApTI.pdf> (Son erişim tarihi: 01.06.2019)

olan durumlarda kişisel veri derlemesine izin verse de bu kısım tam anlamıyla bağlayıcı bir hüküm olmayıp yol göstericidir ve bu şekilde yapılacak bir işleme faaliyeti kişilerin yasa ile kendilerine sağlanmış haklarından mahrum bırakılmasına yol açabilecektir.³⁸ Bu durum GDPR'ın daha üst düzeyde etkinlik sağlama çabasına aykırılık oluşturacağı gibi Komisyon veya Avrupa Veri Koruma Denetmeni tarafından bir takım düzenlemelerin yapılmasını gündeme getirebilecektir.

Bazı verilerin hassas ya da özel nitelikli olarak değerlendirilmesinin sebebi usulüne uygun işlenmemesi veya veri güvenliğinin sağlanamaması halinde bireylerin üçüncü kişilerce bir ayrımcılığa veya kötü muameleye maruz kalabilmesi ihtimalini oluşturmasıdır.³⁹ Bu verilerin barındırdıkları riskler özel nitelikli kişisel verilerin herhangi bir kişisel veriden daha farklı uygulama rejimine tabi olmasını gerektirmektedir. Hassas olarak addedilen bu verilerin farklı uygulama rejimine tabi olup olmayacağı ise meydana gelen somut olay üzerinden yapılacak değerlendirmede ortaya çıkacaktır.⁴⁰ Kişinin sağlık verisine ilişkin olarak yapılacak bir veri işlemede kişinin rutin bir muayeneye gitmesi ile özellikle kişinin bulaşıcı bir hastalık taşıması halinde hastaneye yapacağı başvuru bile kendi içerisinde farklılık arz edecektir. Rutin bir takip muayenesinde takibi yapılan hastalık özel nitelikli kişisel veri olmakla birlikte hasta ve hekim arasında etik değerlerin gözetildiği bir çerçevede işlenirken, bulaşıcı hastalık taşınması halinde bu verinin işlenmesi farklılık arz edebilecektir. Nitekim kamu sağlığı ve önleyici hizmetlerin planlanması ve uygulanması açısından bu verilerin usulüne uygun olarak daha kapsamlı işlenmesi gerekmektedir.

Özel nitelikli bir veriye ilişkin bilgi kimi zaman ise kişinin hassas olarak nitelendirilmeyen alanlarına da etki edebilmektedir. Örneğin bir ceza mahkûmiyetine ilişkin verinin işlenmesi kişiye ilişkin seçilme yeterliliğinde etkin rol oynayabileceği gibi, kamu görevine kabul edilme konusunda da belirleyici bir etkisi bulunmaktadır. Verilerin tam tersi şekilde etki etmesi de mümkün olabilmektedir. Özel nitelikli veri

³⁸ Pavel, Valentina, European Commission urged to investigate Romanian GDPR implementation, GDPR Today / No. 3, 25 March 2019, s. 7 - https://www.openrightsgroup.org/assets/files/pdfs/GDPR_Today_Vol3_Web_1UP.pdf (Son Erişim Tarihi:08.06.2019)

³⁹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Yasama Yılı 1, Yasama Dönemi 26, Sıra Sayısı: 117, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu, Madde Gereçekleri s. 9

⁴⁰ Küzeci, Elif, Kişisel Verilerin Korunması, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku (Genel Kamu Hukuku) Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara, 2010, s. 257

grubunda yer almayan ancak kişisel veri olarak kabul edilen finansal veriler özel koruma alanında olmamakla birlikte⁴¹ usulsüz olarak paylaşılması veya ele geçirilmesi kişilerin özel nitelikli verilerinin bu şekilde işlenmesinde olduğu gibi mağduriyetler yaratabilmektedir. Özellikle kart bilgileri, kimlik hırsızlığı, banka hesaplarına erişim sonucu binlerce kişinin mağdur olmasına yol açan finans verisi kayıpları çok sık görülmekle birlikte daha nitelikli bir korumadan yararlanamıyor olması uygulamada yer alan sorun olarak değerlendirilmektedir.⁴² Tek Pazar'ın güvenli bir şekilde sağlanabilmesi için çok sık ihlal edildiği de göz önüne alınarak, finansal verilerinde özel nitelikli kişisel veriler olarak ele alınması önerilmektedir.⁴³

Özel nitelikli kişisel verilere ilişkin bilgiler devletin sosyal politikalarına ilişkin olarak da belirleyici bir yönü bulunmaktadır. Ülkede ki inanç dağılımına göre yapılacak ibadethanelerin belirlenmesi, varsa azınlıklara ilişkin olarak azınlık dil ve kültürlerine yönelik eğitim kurumları veya sosyal tesislerin inşası, yaygın olan hastalık türlerinde yönelik sağlık kompleksleri ve personel istihdamı bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu verilerin işlenmesi özel nitelikli verilerin işlenme şartı olan sağlık hizmetlerinin yönetiminin planlanması gerekliliği ile uyumlu olduğu gibi kamu yararı sebepleri ile de veri işlenebilecektir. Kamu yararı başta olmak üzere hedefli hizmetlerin sağlanmasına izin vererek bireysel hizmet kullanıcılarına doğrudan fayda sağlamak ve genel olarak kamu hizmetlerinin etkinliğini artırarak daha geniş kamu yararı yaratmak için verilerin işlenmesi önem arz etmektedir.⁴⁴ Nitekim Direktifte; (...) “kamu yararı için önemli nedenlerle gerekçelendirildiğinde, resmi olarak tanınan dini derneklerde dâhil olmak üzere bilimsel araştırma ve hükümet istatistikleri, halk sağlığı ve sosyal koruma gibi alanlarda, Üye Devletlerin temel hakların korunmasına ilişkin özel önlemleri almak kaydıyla verilerin hassas kategorilerini işleme yasağına uymamasına da izin verilebileceği belirtilmiştir.”⁴⁵

⁴¹ Küzeci, s. 258

⁴² Wang, Min, Jiang, Zuosu, The Defining Approaches and Practical Paradox of Sensitive Data: An Investigation of Data Protection Laws in 92 Countries and Regions and 200 Data Breaches in the World, International Journal of Communication 11, 2017, s. 3299

⁴³ A.g.e., s. 3299

⁴⁴ Better use of Data: Balancing Privacy and Public Benefit Background briefing paper for workshop participants, s. 2, <https://www.involve.org.uk/sites/default/files/uploads/Better-Use-of-Data-background-briefing.pdf> (Son Erişim Tarihi: 14.07.2019)

⁴⁵ Direktif Resital, 34-35

2.4. Anonim Veriler

Kişisel veri, “tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi” ifadesiyle tanımlanmıştır ve bünyesinde gerçek kişiye ait birden fazla veriyi barındıran bilgidir. Bu bilgilerin kimi zaman istatistik ya da bilimsel bir amaç için işlenmesinin kimi zaman güvenlik önlemi alınması ihtiyacının doğmasıyla verilerin farklı formlara sokulmasını gerekli kılabılır. Bu durumlarda kişisel veri ihtiva eden ve gerçek kişiye ulaşılmasını sağlayan veri veya veri grubu belli teknikler kullanılarak değiştirilir. Günümüzde özellikle internet kullanımı ya da bankacılık işlemlerinde işlem güvenliğinin de sağlanması amacıyla kredi kartı, kimlik numarası gibi kişiye doğrudan ulaşmayı mümkün kılacak verilerin belli sayıdaki hanelerinin maskelendiğini görebiliriz. Bu veriler arasında kopukluk oluşturarak mevcut veriyle kişiye ulaşmayı imkânsız kılmak için kullanılan bir yöntemdir. Anonimleştirme için tek bir standart belirlenmemiş olup birden fazla yöntem bu teknik için kullanılabilir.⁴⁶ Eğer bir veri mevcut haliyle gerçek bir kişiye ulaşılmasını sağlayamıyorsa bu veri anonim veridir.⁴⁷ Bu özelliği sebebi ile anonim veriler kişisel veri kabul edilmez. Eğer ki verinin mevcut hali gerçek kişiye ulaşılmasına imkân sağlarsa veri anonimlik güvencesini sağlayamadığı için kişisel veri olmaya devam eder.

2.5. Verilerin İşlenmesi

Bir gerçek kişiye ilişkin kişisel verilerin veri anlamında bir değer ifade edebilmesi için bir takım aşamalardan geçmesi gerekmektedir. AB Direktifi veri işleme kavramını çok kapsamlı bir tanımla düzenlemiştir. Direktif madde 2(b)'ye göre kişisel verilerin işlenmesi (işleme); “silme veya tahrip etme, engelleme, birleştirme veya sıralama, sağlama ya da dağıtma, iletlemeyle açıklama, toplama, kaydetme, organizasyon, depolama, adaptasyon veya değiştirme, kurtarma, danışma gibi otomatik ya da otomatik olmayan araçlarla kişisel veriler üzerinde yapılan herhangi bir faaliyet veya faaliyet dizisini” kastetmektedir. Kişisel verilerin bir internet sitesine yüklenmesi⁴⁸, bir CD-

⁴⁶ Opinion 05/2014 on Anonymisation Techniques Adopted on 10 April 2014, 0829/14/EN WP216, s. 6

⁴⁷ A guide to the Anonymisation Of Personal Data 2015, s. 6

<https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/english/guidelines/anonymisation.pdf> (Son Erişim Tarihi:08.06.2019)

⁴⁸ Judgment in Case C-230/14 Weltimmo s. r. o. v Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, 1 October 2015, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0230> (Son Erişim Tarihi: 05.06.2019)

ROM'a kaydedilmesi⁴⁹, belgeye erişim talebi olan kişiye cevap olarak verilen belgenin oluşturulması⁵⁰ da veri işleme olarak ele alınmaktadır.

108 sayılı Sözleşmeye bakıldığında veri işlemenin sadece otomatik yollarla işlenmesi hususu düzenlenmişken AB mevzuatı kapsamı daha geniş olarak değerlendirmiş ve otomatik olmayan yollarla veri işlemeyi de kapsam dâhiline almıştır.

Daha geniş kapsamlı düzenleme yapılmasının sebebi manuel olarak düzenlenmiş bile olsa bir dosyalama sisteminin içeriğinin kişisel veriye kolay bir şekilde erişime imkân sağlayacak kriterlerle düzenlenmiş olabileceği ve bunları kapsam dâhiline almamanın Direktifi bu dosyalar aracılığıyla yapılacak veri işleme faaliyetlerine uygulanamaz hale getireceğidir.⁵¹

2.5.1 Veri İşleme Faaliyetinin Tarafları

Kişisel verilerin elde edilmesinden başlayan ve oldukça kapsamlı düzenlenen veri işleme faaliyetinin asıl tarafları, hukuki olarak sorumluluk altında olan veri sorumlusu⁵² ve veri işleyendir.⁵³

2.5.2. Veri Sorumlusu

Veri sorumlusu kavramı mevzuatta tanımlanan haliyle; “yalnız başına veya başkalarıyla birlikte kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaçları ve yöntemleri belirleyen gerçek veya tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organdır”.⁵⁴ Veri sorumlusu birtakım verilere sahiptir ve veri sorumlusunun bu verilerin hangi amaçlarla ve hangi yöntemlerle işleneceğini belirlemesi noktasında sorumluluğu bulunmaktadır. “Veri sorumlusu gerçek kişilerin hakları ve özgürlükleri açısından da çeşitli olasılıkları ve riskleri dikkate alarak, işleme faaliyetinin GDPR uyarınca

⁴⁹ Judgment in Case C-73/07 Tietosuojavaltuutettu v Satakunnan Markkinapörssi Oy v Satamedia Oy, 16 Decembre 2008 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62007CJ0073> (Son erişim tarihi: 06.06.2019)

⁵⁰ Judgment in Case C-28/08 P. European Commission v The Bavarian Lager Co. Ltd., 9 June 2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0028> (Son erişim tarihi: 06.06.2019)

⁵¹ Direktif, Resital 27

⁵² Metinlerden kontrolör veya denetçi olarak tercüme edilen ifadeler veri sorumlusu nitelendirmesinin muadili olup terminoloji birliğini sağlamak adına metnin diğer bölümlerinde veri sorumlusu ifadesi kullanılacaktır.

⁵³ 95/46 sayılı Direktifte denetleyici, GDPR'da ise kontrolör olarak tanımlanan kavramlar Kişisel Verilerin Korunması Kanununda veri sorumlusu ifadesinin tercih edilmesi sebebiyle bütünlüğü sağlamak açısından veri sorumlusu olarak anılacaktır.

⁵⁴ Direktif, Madde 2 (d), GDPR, Madde 4/7

gerçekleştirilmesini sağlayacak tedbirleri alır ve gerektiğinde günceller.”⁵⁵ GDPR madde 26’da ise iki veya daha fazla veri sorumlusunun işleme amaç ve yöntemlerini birlikte belirlemeleri halinde müşterek veri sorumlusu olacakları ve kişisel verisi işlenen ilgili kişinin haklarını veri sorumlularından her birine karşı ileri sürebileceği müteselsil sorumluluk hükmünü düzenlenmiştir.

2.5.3 Veri İşleyen

Veri işleyen; “veri sorumlusu adına kişisel verileri işleyen bir gerçek ya da tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organdır”.⁵⁶ Veri işleyen veri sorumlusunun yazılı onayı olmaksızın başka bir işleyici ile çalışamaz. Veri işleyen bir organizasyonun ya da tüzel kişiliğin bünyesinde yer almayan farklı bir yapıdır.⁵⁷ Yani bir tüzel kişiliğin alt birimi veri işleyen olarak nitelendirilmemektedir.

Veri işleyen ve veri sorumlusu sıfatlarının bir tüzel kişilikte veya bir gerçek kişide aynı anda bulunabilmesi mümkündür.⁵⁸ Finansal danışmanlık veren bir şirketin bir başka şirkete veya kamu kurumuna ait finansal verileri aldığı yetki kapsamında işlemesi danışmanlık şirketini veri işleyen sıfatına haiz kılarken aynı danışmanlık şirketinin, şirkete ait finansal değerleri kullanarak personel maaşları veya vergi ödemeleri gibi hususlarda yaptığı işlemler açısından ise veri sorumlusu olarak hareket etmektedir.

2.5.4 Veri Alıcısı

Alıcı; “üçüncü bir kişi olsun veya olmasın, kişisel verilerin açıklandığı bir gerçek ya da tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organdır.”⁵⁹ “Ancak, Birlik veya üye devlet hukuku uyarınca belirli bir sorgulama çerçevesinde kişisel verileri alabilen kamu kuruluşları alıcı olarak nitelendirilmez; bu verilerin söz

⁵⁵ GDPR, Madde 24/1

⁵⁶ GDPR, Madde 4/8

⁵⁷ Avrupa Birliğinde hukukunda veri işleyenin organizasyonun dışından olacağı kabul edilmiş olmakla birlikte İtalyan hukuk sisteminde ise veri işleyen organizasyon içerisinden olabilmektedir. Guarda, Paolo, Data Protection, Information Privacy, and Security Measures: an essay on the European and the Italian Legal Frameworks VersiOne 1.0, December 2008, s.9, dipnot. 26

⁵⁸ ICO, Data controllers and data processors: what the difference is and what the governance implications are, Data controllers and data processors 20140506 Version: 1.0, s.8-9, <https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1546/data-controllers-and-data-processors-dp-guidance.pdf> (Son Erişim Tarihi: 08.07.2019)

⁵⁹ Direktif, Madde 2/g

konusu kamu kuruluşları tarafından işlenmesi işleme amaçlarına göre geçerli veri koruma kurallarına uygun olarak yapılır.”⁶⁰

3. Açık rıza

Kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmiş sayılabilmesi için başvurulacak en temel yol, kişisel verisi işlenecek kişinin bu duruma onay vermesidir. Veri işleme faaliyetinin en temel düzenlemesi olan Direktif açık rızayı; kendisine dair kişisel verilerin işlenmesi için veri öznesinin (ilgili kişinin)⁶¹ “kabulüne işaret eden, özgürce ve bilgilendirilme yapıldıktan sonra alınan rıza” olarak tanımlanmaktadır.⁶² Temel Haklar Şartı’da kişinin verisinin amaçları doğrultusunda ilgili kişinin rızası ile işlenebileceğini düzenlemiştir.⁶³

GDPR madde 4’te yapılan tanıma göre ise rıza; veri sahibinin bir beyan yoluyla ya da açık bir onay eylemiyle kendisine ait kişisel verilerin işlenmesine onay verdiğini gösteren özgür bir şekilde verilmiş spesifik, bilinçli ve açık göstergedir. Yapılan tanımlar rızanın herhangi bir şekilde alınmasının yeterli olmadığını, bir takım hususların sağlanmış olmasıyla geçerlilik kazanacağını işaret etmektedir. Bu nedenle “rızaya dayanmak, ilk bakışta basit ama gerçekte karmaşık ve zahmetli bir ‘yanlış iyi çözüm’ olabilir.”⁶⁴

Geçerli bir rıza için şartlar;

- **Belirli bir konuya ilişkin olma:** Rızanın belirli bir konuya ilişkin olması, bünyesinde veri işlemenin kapsamını ve sonuçlarını da barındıran açıkça tanımlanmış işlemleri ifade etmektedir.⁶⁵ Sınırları bu şekilde belirlenmiş bir konuya ilişkin olarak ilgili kişiye rızanın hangi konuları kapsadığı anlatılmalı ve

⁶⁰ GDPR, Madde 4/9

⁶¹ Kişisel Verilerin Koruması Kanunu ile paralellik sağlamak amacıyla veri öznesi ifadesi ilgili kişi olarak anılacaktır.

⁶² Direktif, Madde 2/h

⁶³ Temel Haklar Şartı Madde 8/2 - Charter Of Fundamental Rights Of The European Union, 2012/C 326/02, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT> - Şartın Türkçe Metni İçin Bknz: <https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708> (Son Erişim Tarihi: 09.02.1029)

⁶⁴ Working document on a common interpretation of Article 26(1) of Directive 95/46/EC of 24 October 1995, 2093/05/EN WP 114, Adopted on 25 November 2005, s. 11

⁶⁵ Kosta, Eleni, Unravelling consent in European data protection legislation a prospective study on consent in electronic communications, Faculty of Law K.U.Leuven, Doctoral Thesis, 1 June 2011, s. 187, https://limo.libis.be/prim-explore/fulldisplay?docid=LIRIAS1710851&context=L&vid=Lirias&search_scope=Lirias&tab=default_tab&lang=en_US&fromSitemap=1 (Son Erişim Tarihi: 01.07.2019)

genel ya da çok kapsayıcı bir konudan kaçınılmalıdır. ‘Şemsiye rıza’⁶⁶ veya ‘battaniye rıza’⁶⁷ denilen sınırlandırılmamış veya çok kapsayıcı rızalar geçerli değildir.⁶⁸ Bu denli kapsayıcı bir rıza alma şeklinin tercih edilmek istenmesi veri sorumluları açısından bir avantaj olarak görülse de ilgili kişi açısından aynı oranda avantajı bünyesinde barındırmamaktadır. Veri sorumluları mevcut işleme faaliyetlerinin ilerleyen dönemlerde daha kapsamlı bir veri işleme faaliyetine doğru ilerleyeceğini düşünerek ileride doğması beklenen tüm hususlar üzerinden rıza almak gibi bir eğilim içerisinde olabilirler. Bu eğilim veri sorumlularının işleme faaliyetinde değişen her amaç için ilgili kişi ile iletişime geçmeyerek “rıza yorgunluğu”⁶⁹ yaratmadan, hızlı kararlar vererek zaman kaybının ve bu süreçte oluşacak maliyetlerin önlenmesi olarak düşünülebilmektedir.⁷⁰ Ancak muhtemel durumlar üzerinden oluşacak risklerin hesaplanması ve risklere karşı alınacak tedbirlerin belirlenmesi kolaylıkla mümkün olmadığından bu asimetrik bilgi sebebi ile gerek veri sorumlusu gerekse ilgili kişi verilerin işlenmesine ilişkin olarak gerekli tedbirleri alma noktasında yetersiz kalacaklardır. Bu durumda ilgili kişilerin verisini kontrol etme ve haklarını kullanma açısından veri sorumlusu tarafından zayıf bırakılmasına sebep olacaktır.

- **Bilgilendirilmiş olma:** İlgili kişiye rızasının gerektiği konuyla ilgili açık ve anlaşılabilir bir dil kullanılarak rızanın kapsadığı hususlar, işleme amacı, ilgili kişinin hakları, rıza verilmesi ya da verilmemesi halinde oluşacak

⁶⁶ Şemsiye rıza ifadesi Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından hazırlanan dokümanlarda sınırları belli olmayan genel rıza ifadesi için kullanılmıştır. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Uygulanmasına Yönelik Soru Cevaplar, Soru 13, s. 25

<https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/6698%20SAYILI%20K%4%B0%20C5%9E%20C4%B0SEL%20VER%20C4%B0LER%20KORUNMASI%20KANUNUNUN%20UYGULANMASINA%20Y%20C3%96NEL%20C4%B0K%20SORU%20VE%20CEVAPLAR.pdf>

⁶⁷ Ploug, Thomas, Holm, Søren, Meta Consent, A Flexible Solution to the Problem of Secondary Use of Health Data, Bioethics, Vol. 30, Issue 9, 2016, s. 723

⁶⁸ Alsenoy, Brendan Van, Legal requirements for privacy friendly model privacy policies, Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie IWT SBO Security and Privacy for Online Social Networks, 2012, s.12 <https://limo.libis.be/primo>

https://limo.libis.be/primo/explore/fulldisplay?docid=LIRIAS1710244&context=L&vid=Lirias&search_scope=Lirias&tab=default_tab&lang=en_US&fromSitemap=1 (Son Erişim Tarihi: 14.07.2019)

⁶⁹ Oğuz, Sefer, Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeler, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Yıl 2018, Cilt 13, Sayı 2, s. 131 - 132

⁷⁰ Hauser, Robert M.- Weinstein, Maxine - Pool, Robert - Barney Cohen Editors, Conducting Biosocial Surveys: Collecting, Storing, Accessing, and Protecting Biospecimens and Biodata, National Research Council, Washington, DC: The National Academies Press, 2010, Bölüm 4, s. 62

sonuçlar da dâhil meydana gelecek sonuçlar hakkında kişi bilgilendirilmedi.⁷¹ Bilgilendirme yapılırken kullanılacak tek bir yöntem belirlenmemiş olup veri sorumlusu faaliyetinin uygunluğu ölçüsünde yazılı veya sözlü olarak bilgilendirme yapabileceği gibi ses ve görüntü içeren çeşitli mesajlarla da bilgilendirme yapabilecektir.⁷² İnternet üzerinden yapılacak bir işlem için rızaya ihtiyaç duyulması halinde kişi bu metinlere kolay bir şekilde erişebilmelidir. İlgili kişilerin rıza vermeyi planladıkları işleme faaliyetleri açısından veri sorumlusu tarafından sunulacak bilgiler kişilerin işleme faaliyetini tekrar değerlendirmelerine yardımcı olabilecektir. Ancak kişinin yapılacak her işleme faaliyeti öncesinde sürekli olarak bilgilendirilmesi ise kişilerde “bilgilendirilme yorgunluğuna”⁷³ yol açabileceği gibi veri sorumluları açısından da uygulamada pratik bir yöntem değildir. Bu duruma sebebiyet vermemek içinse veri sorumluları işleme faaliyetinin olağan sınırları içerisinde kabul edilebilecek amaç, yöntem ve saklama süreleri gibi temel hususları doğru tespit ederek eksiksiz şekilde ilgili kişiye sunmalıdır. Özellikle internet üzerinden yapılan bilgilendirmelerde sayfada yer alan bilgilendirme metni ve onay seçeneğinin tek bir seçenekte verilmemesi gerektiği gibi işleme faaliyetiyle ilişkili olmayan ifadeler de yer almamalıdır.⁷⁴ Bilgilendirme yapılacak metnin aşırı uzun⁷⁵ olması ve sunulacak hizmetin doğası gereği teknik ifadelerin ağırlıklı olarak yazılmış olması, internet sitesinde çok küçük bir alanda veya erişilmesi zahmetli alt menülerde sunulması da bilgilendirilmenin sade diline ve erişilebilir olması özelliğine aykırılık teşkil eder.⁷⁶ Yine internet üzerinden yapılacak işlemlerde gerekli olan onayın alınması için sürekli olarak bilgilendirme ekranlarının açılması ve ekranlardaki bilgilerin yanıtlanması yoluyla bilgilendirme yapılması

⁷¹ GDPR, Resital 42

⁷² Article 29 Working Party Guidelines on consent under Regulation 2016/679, 17/EN WP259 rev.01, s.13

⁷³ Yücedağ, Nafiye, Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı Ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri, İÜHFİM C. LXXV, S. 2, 2017, s. 774

⁷⁴ Opinion Of Advocate General Szpunar delivered on 21 March 2019(1) Case C-673/17 Planet49 GmbH v Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V., Kısım 63 - 67

⁷⁵ Norveç Tüketici Konseyi, “ortalama” bir mobil cihazda bulabileceğiniz uygulamalar için hizmet ve gizlilik politikalarını sesli okumanın 24 saatten fazla zaman aldığını belirtmiştir. - Norwegian Consumer Council, 250,000 words of app terms and conditions, Publisert 24. mai, 2016, <https://www.forbrukerradet.no/side/250000-words-of-app-terms-and-conditions/>

⁷⁶ Article 29 Working Party Guidelines on consent under Regulation 2016/679, 17/EN WP259 rev.01,s. 14

“tıklama yorgunluğunu”⁷⁷ artıracaktır. Hedeflenen işleme geçilmesi için ilgili kişilerin bu ekranları yeterince okumadan onaylaması bilgilendirmenin uyarıcı etkisini azaltma riski taşımaktadır.

- **Özgür irade:** İlgili kişinin belirli bir konuya ilişkin olarak yapılan bilgilendirme neticesinde veri işleme faaliyetinin yapılmasına veya yapılmamasına yönelik olarak verdiği karar özgür iradeyi oluşturmaktadır.⁷⁸ Kişinin kararını özgürce verebilmesi veya belirttiği irade beyanının özgür olarak değerlendirilebilmesi için gözetilmesi gereken noktalar bulunmaktadır. Öncelikle kişinin iradesini gösterebilmesi noktasında seçeneklerinin bulunması önemlidir.⁷⁹ Tek sonuçlu olarak sunulmuş bir metnin veya hizmetin kabul edilmiş olması kişi tarafından yapılmış özgür bir seçim olarak değerlendirilemez. Örneğin üniversite yönetimince alınmış bir kararla sınav sonuçlarının öğrencilere kısa mesaj yoluyla iletilmesine yönelik olarak sağlanacak hizmette öğrenciler bu hizmetten faydalanmak istemeleri halinde iletişim numaralarını ilgili birimle paylaşabilmeli veya sonuçlarını üniversite tarafından belirlenmiş olağan duyurma usulleri ile de öğrenebilmelidir.

İrade beyanının sonucunun ilgili kişiyi sunulacak hizmetten mahrum bırakmaması gerektiği gibi tercihinin farklı olması da ilgili kişiye ekstra maliyet getirmemelidir.⁸⁰ İlgili kişi yapacağı tercih sonucunda eğer hizmetin etkisinin azalacağı kaygısıyla veya kendisine yükletilen ekstra mali külfetlere katlanmamak adına rıza göstermişse özgür bir iradenin varlığından söz edilemeyecektir. İnternet üzerinden gerçekleştirilecek işlemler için birçok site ve uygulama kişilerin üye olmasını ve istenilen bilgilerin eksiksiz doldurulması halinde sunulan hizmetten faydalanılmasını sağlayacak şekilde hizmet

⁷⁷ A.g.e., s. 17

⁷⁸ ICO, Lawful Basis For Processing, Consent, 9 May 2018, s.24-24 - <https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/administration-and-support-services/legal-services-office/public/data-protection/ICO---Consent.pdf> (Son Erişim Tarihi: 09.07.2019) Ayrıca bkz: GDPR, madde 7/4, GDPR, Resital 43

⁷⁹ A.g.e., s. 5

⁸⁰ A.g.e., s. 5

vermektedir. Ancak kişinin sırf hizmetten faydalanmak adına üyelik işlemini gerçekleştirmesi özgürce gösterilmiş bir irade beyanı olarak kabul edilemez.⁸¹

Rızanın özgürce verilmiş kabul edilebilmesi için dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise yanıltma, aldatma veya korkutma gibi iradeyi sakatlayan hallerin rıza verildiği anda mevcut olmaması gerektiği gibi rızanın sonucunun bir yaptırım doğurmaması da gerektiğidir.⁸² Korkutma halinin varlığı diğer irade sakatlığı hallerine göre daha kolay belirlenebilir olmaktadır. Ayrım noktasında gözetilmesi gereken ise aldatma ile yanıltma arasında ön plana çıkmaktadır. “Aldatma; bir kimsenin hukuki bir işlem yapmasını sağlamak için onu kasten hataya düşürmek şeklinde olabileceği gibi daha önce var olan hata halinin sürdürülmesini sağlamaya yönelik olarak da gerçekleşebilir.”⁸³ Kişinin aldatma yoluyla rızasının alınmasına örnek olarak kişiye karmaşık içeriği olan tuzak sorular sormak, zayıf veya zor durumda olduğu bir anda rızasına başvurmak, bireyin dikkatini sayfada daha önemli olan kısımdan uzaklaşacağı şekilde başka faktörlere yönlendirmek gösterilebilir.⁸⁴

Yanıltma ise; “gerçeğin bilinmemesi veya yeteri derecede bilinmemesi nedeniyle iradenin yanlış şekilde oluşmasını ifade etmektedir.”⁸⁵ Kişiyi karmaşık bir onay veya bilgilendirme süreci yaratarak olağan bir akış izlenimi oluşturarak yanıltmasıyla rıza alınması, kullanıcın seçimlerine çeşitli ara yüzler ekleyerek veya çeşitli parazitlerin etkin olmasıyla ayarlarda değişiklik yapılması yoluyla kişinin süreci ilk onayladığı haliyle işlem yaptığı varsayımı altında

⁸¹ Van Casteren, D.C.J, Consent Now and Then, Law and Technology Master Thesis, Tilburg University, Tilburg, 5 June 2017, s. 14

⁸² Article 29 Working Party Guidelines on consent under Regulation 2016/679, 17/EN WP259 rev.01, s.13. Ayrıca bknz; Kuschewsky, Monika, Data protection & privacy: jurisdictional comparisons, London: The European Lawyer, 2012, s. 134

⁸³ Ercoşkun Şenol, H.Kübra Türk Borçlar Hukukunda Hilenin Münferit Uygulama Alanları, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y. 2013, Sayı. 4, s. 83-84

⁸⁴ CNIL, Shaping Choices in the Digital World, CNIL publishes its 6th Innovation and Foresight Report, s. 28, https://linc.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/cnil_ip_report_06_shaping_choices_in_the_digital_world.pdf (Son Erişim Tarihi: 15.07.2019)

⁸⁵ Değirmenci, Olgun, Ceza Hukukunda Yanıltma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanıltma, TBB Dergisi 2014 (110), s.130

devam ettirmesi kişi açısından yetersiz bilgi sebebi ile oluşan yanılma hallerine örnektir ve bu şekilde verilmiş bir rıza geçerli olarak değerlendirilemez.⁸⁶

Veri sorumlusu, ilgili kişinin izninin özgür veya orijinal bir tercihi olduğunu ve izninin zarar vermeden geri çekilmesinin mümkün olduğunu kanıtlayabilmelidir.⁸⁷

İradenin özgür olarak ortaya konmuş olabilmesi noktasında karşılaşılan en temel problem kişilerin sözleşme ilişkisinin hangi tarafını oluşturduklarıdır. Sözleşme şartlarının belirlenmesinde görece daha zayıf tarafı oluşturan - özellikle işçiler veya tüketiciler - mevcut şartlarını korumak veya hizmetten faydalanmak adına şartlara onay verebilmektedirler. Veri sorumlusu ile ilgili kişi arasındaki bu denge farkı durumunda verilen rıza özgürce verilmiş olarak kabul edilmeyecektir.⁸⁸ Uygulamada işçi ve işveren arasında gerçekleşen ilişkilerde işçiler kimi zaman işe alım için kimi zaman ise mevcut işini kaybetmemek adına rıza göstermek durumunda kalabilmektedir.⁸⁹ Bu durumda kişinin üzerinde oluşan sosyal veya ekonomik baskı rıza vermesi esnasında değerlendirmesi gereken diğer hususların önüne geçmekte asıl iradesini sakatlamaktadır.

Kişinin şartlarını belirleyemediği sözleşme tipleri de iradesini özgür bir şekilde vermesine engel olabilmektedir. Sigorta veya kredi sözleşmeleri gibi hizmeti sunan taraflarca hazırlanmış olan ve kişinin müzakere etme oranının çok düşük olduğu bu sözleşmeler açısından ilgili kişi çoğu zaman hizmete olan ihtiyacı dolayısıyla rıza beyanında bulunmaktadır. Böyle bir tercih karşısında verilmiş rıza beyanlarının da özgür iradeye dayandığını söylemek güçtür.

İlgili kişi Direktifte yer almasa da GDPR'da yer alan haliyle rızasını dilediği zaman ve gerekçe gösterme zorunluluğu olmaksızın geri çekebilir.⁹⁰ Rıza ne kadar kolay verilebiliyorsa aynı orandaki kolaylıkla da geri çekilebilmelidir. Rıza online bir

⁸⁶ CNIL, Shaping Choices in the Digital World, CNIL publishes its 6th Innovation and Foresight Report, s. 29

⁸⁷ Article 29 Working Party Guidelines on consent under Regulation 2016/679, 17/EN WP259 rev.01, s. 10

⁸⁸ Online Privacy Law: the European Union, June 2012, Updated: May 2014, The Law Library of Congress, s. 25

⁸⁹ Uncular, Selen, İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Mayıs 2012, s. 49

⁹⁰ GDPR, Madde 7/3

formun doldurulması veya bir telefon numarasının aranması ile verilmişse geri çekilmesi içinde aynı kolaylıkla rızanın verildiği yöntemler tercih edilmelidir.⁹¹ Rızanın geri çekilmesi halinde rızanın var olduğu döneme ilişkin olarak yapılmış olan işlemler hukuka uygun kalmaya devam ederek rızanın geri çekilmesi ileriye dönük olarak sonuç doğuracaktır.⁹²

Açık rızanın alınması gereken bir veri işleme faaliyeti söz konusu olduğunda rıza yazılı veya sözlü olarak verilebilecektir ancak üye devletler açık rıza alınmasında gözetilecek şartları ayrıca belirleyebileceklerdir. İngiltere,⁹³ İsveç,⁹⁴ Hollanda,⁹⁵ Fransa⁹⁶ gibi ülkeler rızanın alınması için yazılılık gibi bir şart öngörmemiştir. Alman Veri Koruma Yasası verilecek açık rızanın kâğıt üzerinde doğrudan fiziki ortamda alınmasını gerekli görürken,⁹⁷ Belçika ise rızanın yazılı olarak alınmasını hassas nitelikli verilerin işlenmesi için alınacak rızada gerekli görmüştür.⁹⁸ İnternet aracılığıyla kurulacak ilişkilere dayalı veri işleme faaliyetlerinde bu veri sorumlusunun ilgili kişiye sunacağı bir imkânla gerçekleştirilebilir. İnternet üzerinden kurulacak ilişkilere rızanın alınması için farklı iki yöntem mevcuttur: ‘*opt-in*’ ve ‘*opt-out*’.

Opt-in yöntemi olarak belirtilen yöntemde; ilgili kişinin verilerinin işlenebilmesi için kişinin bu duruma aktif bir hareketi ile rızasını vermesi gerekmektedir.⁹⁹ Örneğin; bir bildiri formunda bir onay beyanının imzalanması, bir

⁹¹ICO, Consultation: GDPR consent guidance, March 2017, <https://ico.org.uk/media/about-the-ico/consultations/2013551/draft-gdpr-consent-guidance-for-consultation-201703.pdf> (Son Erişim Tarihi: 07.06.2019)

⁹² GDPR Madde 7/3

⁹³İngiltere Veri Koruma Yasası için bkz: Data Protection Act 2018-

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/pdfs/ukpga_20180012_en.pdf (Son Erişim Tarihi: 04.06.2019)

⁹⁴İsveç Veri Koruma Yasası için bkz: Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning 19.04.2018,

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2018218-med-kompletterande-bestammelser_sfs-2018-218 (Son Erişim Tarihi: 04.06.2019)

⁹⁵Hollanda Genel Veri Koruma Uygulama Yasası için bkz: Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming - <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040940/2019-02-19> (Son Erişim Tarihi: 04.06.2019)

⁹⁶ Fransa Veri Koruma Düzenlemesi için bkz: LOI n° 2018-493 du 20 juin 2018 relative à la protection des données personnelles (1) NOR: JUSC1732261L, <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2018/6/20/JUSC1732261L/jo/texte> (Son Erişim Tarihi:04.06.2019)

⁹⁷ Kuner, Christopher, European Data Protection Law - Corporate Compliance and Regulation (2nd edition, Oxford University Press, Oxford, 2007) s. 69

⁹⁸ Belçika Veri Koruma Yasası için bkz: Data Protection Authority Belgium, Privacy Topics -Sensitive Data, Protection of Personal Data in Belgium –

<https://www.dataprotectionauthority.be/sites/privacycommission/files/documents/protection-of-personal-data-in-belgium.pdf> (Son Erişim Tarihi: 04.06.2019)

⁹⁹ Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies, 1676/13/EN WP 208, Adopted on 2 October 2013, s.4

kaydolma düğmesine tıklamak, eşit derecede belirgin evet veya hayır seçeneklerinden birini seçmek, onay isteyen bir e-postaya yanıt vermek, net bir sözlü rıza talebine evet cevabı vermek opt-in yöntemi ile rızanın gösterilmesi hallerindedir.¹⁰⁰

Eğer ilgili kişi bu durumlarla ilgili olarak bilgilendirilmek isterse aktif bir davranış sergileyerek rızasını açıklayabileceği gibi hareketsiz kalarak rıza beyanında bulunmamayı da tercih edebilir.¹⁰¹

Opt-out yönteminde ise ilgili kişi tercihi ile bir sisteme dâhil olmak yerine otomatik olarak dâhil olduğu sistemden çıkmak için aktif bir davranış sergilemek zorundadır.¹⁰² İlgili kişi eğer almakta olduğu reklam, kampanya veya bilgilendirme mesajlarını almak istemezse veri sorumlusunun kendisine her zaman sunduğu çıkış seçeneğini kullanarak rızasını sonlandırabilir.

Kullanılacak her iki yöntem de kişilerin verileri üzerinde kontrol mekanizmasının işletilmesini sağlamaya hizmet etmek üzere tasarlanmış olup taraflar üzerindeki etkileri de farklı olacaktır. Veri sorumlusu olan tüzel kişiler açısından opt-in yönteminin kullanılması halinde kişilere e-posta, telefon veya online olarak kullanılacak çeşitli yöntemler üzerinden erişilerek aktif rızasının alınmasının maliyeti oldukça fazladır.¹⁰³ 1997’de, ABD’nin en büyük telekomünikasyon şirketlerinden biri olan U.S West (Qwest Communications), müşterilerinin çağrı kalıplarının değerlendirilerek yeni servisler sunulmasına ilişkin olarak ihtiyaç duyduğu onayı almak için müşterilerine posta ve telefon aracılığıyla ulaşmaya çalıştı. Müşterilerinin tamamına ulaşmak için hane başına ortalama 4,8 kez arama yapılmış olmasına rağmen, tekrar edilen aramalara karşın müşterilerin üçte birine ise ulaşamamıştır.¹⁰⁴ Bu denli yoğun bir arama ve posta gönderiminin yapılmasının işletmelere istihdam ve gider anlamında maliyeti oldukça fazla olup istenilen hedefe de tam anlamıyla erişilmesini sağlayacak verimlilikte olmamıştır. Nitekim işletme büyüklükleri açısından da bu denli büyük bir izin alma mekanizması gerek maliyet

¹⁰⁰ ICO, Lawful Basis For Processing, Consent, 9 Mary 2018, s.38

¹⁰¹ Küzeci, s.243-244

¹⁰² Keser Berber, Leyla, Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (Online Behavioral Advertising) Uygulamaları Özelinde Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Ocak 2014 s. 45

¹⁰³ Cate, Fred H., Staten, Michael E - The Impact Of Opt-In Privacy Rules On Retail Credit Markets: A Case Study Of MBNA, Duke Law Journal, Vol.52,2003, s. 766

¹⁰⁴ A.g.e., s. 767-768

gerekse kullanılan teknoloji açısından orta ve küçük ölçekli işletmeler açısından rekabet etmede zorluklar meydana getirebilecektir.¹⁰⁵

İşletmeler açısından bu yöntemle izin almanın başka bir zorluğu ise hizmet verilecek kitleyi belirleme noktasında meydana gelecektir.¹⁰⁶ Firmaların sunacakları bir hizmete karşılık olarak müşteriden sağlamasını bekledikleri şartları belirlemeleri mümkün olsa da müşterilerin bu şartların ne kadarını sağladıklarını belirlemek aynı oranda kolay olmayacaktır. Sistem üzerinden belirli bir kayıtla yapılan işlemlerde müşterinin mevcut şartlarını belirlemek yaklaşık olarak mümkün olsa da sektöre yeni giren, sektör değişikliği yapmak isteyen¹⁰⁷ veya sistemsel bir kayıt üzerinden çalışmayan işletmeler açısından bu mümkün olmayacaktır. Bu sebeple işletmeler ya geniş bir izin alma ölçeğinde şartları taşıyıp taşımadıklarını belirleme yoluna gitmeden kişilere kaydolma seçeneğini sunarak büyük bir maliyet altına girecektir ya da tahmini belirlemeler yaparak hizmetten yararlanmak isteyen kişilerin kaydolma seçeneğine erişememesini göze alarak faaliyette bulunacaklardır.

Tüzel kişiler açısından aynı derecede elverişli olmasa da opt-in yöntemi kişiler açısından daha fazla kontrol sağlamaya elverişlidir. Çünkü veri koruma hukukunun çıkış noktası kişi temelli olduğundan bu durumda kişilere yönelik olarak ele alınması daha uygun bir yaklaşımdır.¹⁰⁸ Ancak işletmelerin yaşadığı uygulama sıkıntıları farklı bir açıdan kişilere de yansıtacaktır. Kişiler ihtiyaç duymadıkları veya ilgi alanlarında yer almayan hizmetler için birçok e-posta veya telefon almak durumunda kalabileceklerdir. Bu durum içeriği önemsenmemiş onayların verilmesine sebep olabileceği gibi gerekli olabilecek kaydolmalarında göz ardı edilmesine sebep olabilecektir. İşletmelerin tahmini elemelerinde yer alan grupta olarak hizmete ilişkin bilgilenme ve kaydolma fırsatının kaybını da doğurabilecektir. Ancak gerek işletmelerin gerekse kişilerin kullanacakları en güvenli yol olarak opt-in yöntemi kabul

¹⁰⁵ Cate, Fred H., Staten, Michael E, Protecting Privacy in the New Millennium: The Fallacy of "Opt-in", s. 5 Ayrıca bknz; Lundblad, Nicklas, Masiel Betsy, Opt-In Dystopias, SCRIPTed, Volume 7, Issue 1, April 2010 s.7, <https://script-ed.org/wp-content/uploads/2016/07/7-1-Lundblad.pdf> (Son Erişim Tarihi:13.07.2019)

¹⁰⁶ Cate, Fred H., Staten, Michael E, Protecting Privacy in the New Millennium: The Fallacy of "Opt-in", s. 6

¹⁰⁷ Keser, Leyla, Kaya, Mehmet Bedii, Kınıkoğlu, Batu ve Diğerleri, Türkiye’de Kişisel Verilerin Korunmasının Hukuki ve Ekonomik Analizi, 21.05.2014 v. 01, s. 33

¹⁰⁸ Clifford, Damian, EU Data Protection Law and Targeted Advertising: Consent and the Cookie Monster - Tracking the crumbs of online user behaviour, JIPITEC 5 (3) 2014, s. 203-204, <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-3-2014/4095/clifford.pdf> (Son Erişim Tarihi: 14.07.2019)

edilmektedir.¹⁰⁹ Veri sorumluları açısından her ilgili kişiyle bu yöntem üzerinden iletişim kurmak verimsiz bir seçenek gibi görünse de, ilgili kişinin veri mahremiyetini korumak açısından daha etkilidir.¹¹⁰

4. Avrupa Birliği'nde Veri Koruma Hukukunun Gelişimi

Avrupa Birliği yapısı itibari ile çok uluslu olmakla birlikte devletlerden aldığı yetki ile devletlerin üzerinde supranasyonel olarak da tanımlanan bir yapıya ulaşmıştır. Kuruluşu itibari ile felsefesi 'bütünleşmiş bir Avrupa' kurmak olan bu yapı, ekonomik olarak attığı temelleri güçlendirmeye başlamıştır. Üye sayısının artmasıyla itibarı ve önemi artmış bu artışa bağlı olarak topluluk bünyesindeki çeşitlilikler de artış göstermiştir. Gerek çağın ilerlemesi gerekse Avrupa Birliği'nin ekonomik bütünleşmesini tamamlaması siyasi ve hukuki olarak evrilmesini sağlamıştır. Artık insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi kavramları tartışan topluluk kurumlarıyla ile de bu ilkelerini destekleme ve koruma yoluna gitmiştir. Avrupa Birliği'nin gerçekleştirmeye çalıştığı en büyük hedefi ortak iç pazarın kurulmasıdır. Ortak iç pazar ise Avrupa Tek Senedi'nde; içinde mallar, kişiler, hizmetler ve sermayelerin serbest dolaşımının sağlandığı sınırların olmadığı bir alan olarak tanımlanmıştır.¹¹¹

Kişilerin, hizmetlerin veya sermayenin hukuki olarak herhangi bir engele takılmadan Birlik içerisinde dolaşabileceği ortak pazarda serbestliği oluşturan öğelerin zarar görmemesi amacıyla; Avrupa Birliği kişisel verilerin korunması alanında 95/46 sayılı Direktif ile birtakım düzenlemeler yapmış ve ekonomik menfaatleri teminat altına alabilmek için kişisel veri mahremiyetinin korunmasını garanti etme noktasında Birlik düzeyinde anlaşma sağlanmıştır.¹¹²

¹⁰⁹ ICO, Privacy and Electronic Communications Regulations, Direct Marketing 20180306 Version: 2.3, s. 27-36, <https://ico.org.uk/media/1555/direct-marketing-guidance.pdf> (Son Erişim Tarihi: 04.06.2019)

¹¹⁰ Cate, Fred H., Staten, Michael E.- Protecting Privacy in the New Millennium: The Fallacy of "Opt-in", National Retail Federation (2000) - <http://home.uchicago.edu/~mferzige/fallacyofoptin.pdf> (Son erişim tarihi 23.10.2018)

¹¹¹ Single European Act, Official Journal of the European Communities 29.06.1987, No L 169/2 Article13, 8/A - https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a519205f-924a-4978-96a2-b9af8a598b85.0004.02/DOC_1&format=PDF (Son Erişim Tarihi: 11.07.2019), Sözleşmenin Tükçe metni için bkz: Avrupa Tek Senedi,1987, Madde 13, 8/A <https://www.ikv.org.tr/images/files/A4-tr.pdf> (Son Erişim Tarihi: 11.07.2019)

¹¹² Gür, İkbal, Kişisel Verilerin Korunması Hususunda AB İle ABD Arasında Çıkan Uyuşmazlıklar Ve Çözüm Yolları, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları (Uluslararası İlişkiler) Anabilimsel Ankara - 2009, s. 23

“AB’nin entegrasyon dinamiklerinin önlenemez bir gereği olarak kişisel verilerin korunması ve ticarete liberalizasyon hedefleri ayrılmaz bir bütün oluşturmuştur.”¹¹³ Bu sayede AB, hem 108 sayılı Sözleşme hem de OECD ilkelerinden aldığı referanslarla yapısal özelliklerini de gözeterek daha kapsamlı ve yeknesak bir düzenlemeye kavuşmuştur.¹¹⁴

4.1. 24 Ekim 1995 Tarih ve 95/46/EC Sayılı Direktif

Avrupa Birliği hukukunun kaynakları birincil hukuk kaynakları ve ikincil hukuk kaynakları olarak iki kısma ayrılmıştır. Birincil kaynakta topluluğun antlaşmaları ve bu antlaşmaların tamamlayıcı belgeleri bulunmaktadır. İkincil kaynakta ise tüzük, direktif (yönerge), karar, tavsiye ve görüşler yer alır.¹¹⁵ İkincil hukukta yer alan öğeler bağlayıcı olup olmamalarına göre farklı etkilere sahiptir. Tavsiye ve görüşler bağlayıcı olmazken tüzük ve direktifler bağlayıcıdır. Tüzükler; her yönüyle bağlayıcı olup¹¹⁶ Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanan¹¹⁷ ve doğrudan uygulanan düzenlemelerdir.¹¹⁸ Bir diğer ikincil kaynak olan direktifler ise “ muhatap alınan her üye devleti, ulaşılması gerekli sonuçları itibarıyla bağlar, şekil ve yöntem seçimini ise ulusal otoritelere bırakır.”¹¹⁹ Topluluk uyumlaşmasını istediği konuyu bir direktifle düzenleyerek, direktifte yer alan hususların ulusal hukuka aktarımını ve hangi yöntemler ile yapılacağını üye devletlerin tercihine bırakmıştır.¹²⁰ Tüzük ve Direktifler arasında öncelik veya üstünlük gibi hiyerarşik bir sıralama söz konusu olmamakla birlikte¹²¹ kişisel verilerin korunması hususu Birlik düzeyinde ilk etapta direktif olarak düzenlenmiştir.

¹¹³ A.g.e, s. 23

¹¹⁴ Gürsel, İlke, İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı, Doktora Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Programı, İzmir, 2016, s. 100

¹¹⁵ Topal, Emre, Lizbon Anlaşması ile AB’de Yasama Niteliğindeki İşlemler ve Yasa Yapım Süreçlerine Getirilecek Değişikliklere Genel Bir Bakış, Yasama Dergisi, Sayı: 9, Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos, 2008, s. 20

¹¹⁶ ABİDA m.288

¹¹⁷ ABİDA m.297

¹¹⁸ ABİDA m.288

¹¹⁹ ABİDA m.288

¹²⁰ ABİDA m.288

¹²¹ Baykal, Sanem, Göçmen, İlke, Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları Bakımından Normlar Hiyerarşisi, Prof. Dr. Erdal Onar’a Armağan Cilt- I, Ankara Üniversitesi Yayınları No: 391, Ankara, 2013, s. 325

4.2. Direktifin Hazırlanmasını Sağlayan Nedenler

Avrupa Birliği'nde veri korumasına ilişkin olarak yapılan çalışmalar olmakla birlikte bu çalışmalar daha çok üye devletlerin ulusal yasalarından oluşmaktaydı. Almanya¹²² ve İsveç¹²³, in veri koruma yasaları ile başlayan veri koruma hukukuna ilişkin gelişmeler Birlik düzeyinde başlamadan önce uluslararası işbirlikleri ile de desteklenmeye başlamıştır. OECD ve Avrupa Konseyi tarafından yapılan çalışmalar veri koruma çalışmalarına yön vermeye başlamıştır. Ancak OECD Rehber İlkelerinin hukuki bağlayıcılıktan çok yönlendirme veya rehberlik etme özelliği düzenlemeyi biraz zayıf bırakmıştır. Avrupa Konseyi'nin hazırladığı 108 sayılı Sözleşme ise uluslararası bir düzenleme olmakla birlikte uyum çalışmasında beklenen etkiyi yaratmamıştır. 1992 yılına kadar Konsey üyesi devletlerden 10 tanesi Sözleşmeyi imzalamış, 6 üye devlet imzalamış olmakla birlikte onaylamamış olup 8 üye devlet ise Sözleşmeyi hiç imzalamamıştır.¹²⁴

Bu durumun ülkeler düzeyinde yarattığı eşitsizlik Avrupa Birliği'nde Roma Antlaşması¹²⁵ ile başlayan ekonomik ve parasal birlik hedefinin Avrupa Birliği Antlaşması¹²⁶ ile siyasi bir birliğe ulaşması ile daha büyük bir sorun haline gelmiştir. Genişleme dalgaları ile daha büyük bir veri alanına dönüşen Avrupa Birliği bu verilerin paylaşılmasında ortak pazar hedefini gerçekleştirmek için veri aktarımında bir engelleme olmamasını sağlamaya çalışmaktadır. Ancak ülkelerin farklı mevzuat düzenlemeleri veri aktarımını yasaklayan hükümler içermeleri sebebi ile ortak pazarın işleyişine de dönem dönem engel olmuştur.¹²⁷ Nitekim Fransız hükümeti, İtalya'nın veri güvenliği gerekliliklerini yetersiz gördüğü için İtalyan otomobil üreticisi Fiat'ın, şirketin

¹²² Riccardi, J Lee, The German Federal Data Protection Act of 1977: Protecting the Right to Privacy?, Boston College International and Comparative Law Review, Volume 6, Issue 1, Article 8, 12-1-1983, s. 246-248

¹²³ Bygrave, Lee A, Data protection reform in Scandinavia, Privacy Law & Policy Reporter, 1998, Volume 5, s. 1 http://folk.uio.no/lee/oldpage/articles/Scandinavia_reform.pdf (Son Erişim Tarihi: 18.06.2019)

¹²⁴ Reidenberg, Joel R., The Privacy Obstacle Course: Hurdling Barriers to Transnational Financial Services, Fordham Law Review, 1992, Volume 60, Issue 6, Article 9, s. 144, dipnot:38

¹²⁵ The Treaty Of Rome, 25 March 1957, https://ec.europa.eu/romania/sites/romania/files/tratatul_de_la_roma.pdf Sözleşmenin Türkçe metni için bkz: Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşma, <https://www.ikv.org.tr/images/files/A2-tr.pdf> (Son erişim tarihi: 15.06.2019)

¹²⁶ Treaty On European Union, 7 February 1992, https://europa.eu/european-union/sites/europaefiles/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf Sözleşmenin Türkçe metni için bkz: <https://www.ikv.org.tr/images/files/A5-tr.pdf> (Son Erişim Tarihi: 15.06.2019)

¹²⁷ Murray,Patrick J., The Adequacy Standard Under Directive 95/46/EC: Does U.S. Data Protection Meet This Standard?, Fordham International Law Journal, Volume 21, Issue 3, 1997, Article 10, s. 934-935

Fransız yan kuruluşundaki çalışanlara ilişkin verilerini İtalya'daki merkezine transferini yasaklamıştır.¹²⁸

Ülkelerin karmaşık ve daha çok bölgesel olma eğiliminde olan ulusal veri koruma yasaları ticarete sağlanması gereken sürat ve güven ilişkisine de zarar verebilmektedir.¹²⁹ Birlik'e üye olmayan ülkeler ile yapılacak ticarete, verilerin bir kısmının aktarımı gerektiğinden yeterli korumayı sağlamak adına ülkeler açısından kriterleri belirlemek zorlaşacaktır ve Birlik üyesi her devlet farklı düzenlemeleri ile üçüncü ülkenin birden fazla ülke için yeterlilik çalışması yapmasına neden olabileceği için bu durum uygulamada fazlaca iş yükü ve maliyet anlamına gelebilecektir.¹³⁰ Gizliliği sağlamaya yönelik düzenlemeleri bulunmayan ülkeler "veri cenneti"¹³¹ olup bu ülkelerden elde edilecek her türlü veri bir kısıtlama veya korumaya sahip olmadan birçok amaçla kullanılabilir. Bu durum "tüccarlar Avrupası'ndan insan hakları Avrupası'na"¹³² geçişte Birlik hedefi ile uyumlu bir yaklaşım olmamaktadır.

Bu sebeplerle yaşanan aksamaları gidermek için Komisyon 1990 yılında kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak kişilerin korunmasına ilişkin bir Direktif¹³³ önerisinde bulunmuştur. Öneride temel hak ve özgürlüklerin korunması başta olmak üzere sınırları olmayan bir pazarda verilerin ekonomik faaliyetleri engellemeden, rekabeti bozmadan, yükümlülükleri aksatmadan paylaşılması gerektiği için bu durumun tüm üye devletlerde eşdeğer bir koruma seviyesine ulaştırılması gerektiğinden Direktif'in düzenlenmesi gereği öngörülmüştür.¹³⁴

¹²⁸ Fleischmann, Amy, Personal Data Security: Divergent Standards in the European Union and the United States, Fordham International Law Journal, 1995, Volume 19, Issue 1, Article 7, s. 151

¹²⁹ Gellman, Robert M., Can Privacy Be Regulated Effectively on a National Level - Thoughts on the Possible Need for International Privacy Rules, Villanova Law Review, Volume. 41, Iss. 1 [1996], Article. 2, s. 158

¹³⁰ Report from the Commission - First report on the implementation of the Data Protection Directive (95/46/EC) /* COM/2003/0265 final, High level of protection, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52003DC0265> (Son Erişim Tarihi:15.07.2019)

¹³¹ A.g.e., s. 58

¹³² Fauvet, Jacques, 14e rapport d'activité, Chapitre 7, La Protection Des Données Et L'europe ,1993, Commission Nationale De L'informatique Et Des Libertés (CNIL) s. 75 – https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/20171116_rapport_annuel_cnil_-_rapport_dactivite_1993_vd.pdf (Son Erişim Tarihi:20.06.2019)

¹³³ Proposal for a Council Directive concerning the protection of individuals in relation to the processing of personal data COM(90) 314 final — SYN 287 (Submitted by the Commission on 27 July 1990) (90/C 277/03), - [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51990PC0314\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51990PC0314(01)&from=EN) (Son Erişim Tarihi:20.06.2019)

¹³⁴ A.g.e., s. 3

Direktifin hazırlık taslağında kişisel verilerin yasal dayanaklarla işlenmesi, ilgili kişilerin bir takım haklara sahip olması ve sektör veya konu bazlı bir takım faaliyetlere istisna getirebileceği düzenlenmiştir.¹³⁵ Çeşitli Komitelerde görüşüldükten sonra nihai olarak Avrupa Parlamentosu'nda onaylanan Direktif 1995 yılında kabul edilmiştir.¹³⁶

Direktif'in Resital kısmında da belirtildiği üzere veri işleme faaliyeti insana yöneliktir ve bunu sağlayacak sistemler gerçek kişinin milliyetini ve ikametini baz almadan kişinin hak ve özgürlüklerini korumak ve bireylerin her türlü gelişimine hizmet etmek üzere tasarlanır.¹³⁷ Bu sistemi usulüne uygun ilerletmek demokratik ilerlemeyi sağlayacak ve ülkeler arası engelleri kaldırarak halkların refahını sağlayacaktır. Kişilere sağlanan etkin bir veri koruma mekanizması ile kamu veya özel sektör tarafından yapılan veri sömürsünün etkisinin azaltılmasıyla taraflara olan güvenin artması sağlanacaktır.¹³⁸

4.3. Direktifin Amaç ve Kapsamı

Direktifin amacı başta mahremiyet hakkının korunması esas alınarak kişisel verilerin işlenmesinde gerçek kişilerin temel haklarını ve özgürlüklerini korumaktır. "Direktif, iç piyasadaki çeşitli ekonomik, idari ve sosyal faaliyet alanlarında kişisel verilerin akışına engel olan engelleri kaldırmak için gereken Topluluk önlemlerinin bir parçasıdır ve bu amaçla ilgili kuralların uyumlaştırılmasını amaçlamaktadır."¹³⁹ Ortak pazarın sağlanması hedefiyle işleyen sistemde üye devletlere ek olarak Avrupa Ekonomik Alanına giren ülkelerden İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç de Direktifin uygulandığı ülkeler olarak Direktifin kapsamındadır.¹⁴⁰ Bu amaçla bağlantılı nedenler

¹³⁵ A.g.e., s. 4

¹³⁶ Direktifin kabul edilmesine kadar olan süreçte taslağa ilişkin çalışmalar için bkz: Data Protection Directive-Centre for Intellectual Property and Information Law, <https://www.civil.law.cam.ac.uk/projectseuropean-travaux/data-protection-directive>

¹³⁷ Direktif, Resital bölüm/madde 2

¹³⁸ Privacy International, A Guide for Policy Engagement on Data Protection, The Keys to Data Protection 2018, s.10

¹³⁹ Working Party On The Protection Of Individuals With Regard To The Processing Of Personal Data Recommendation 1/2000 on The Implementation of Directive 95/46/EC, Adopted on 3rd February 2000, 5139/99/EN/FINAL WP 30, s. 2

¹⁴⁰ Araújo, Alexandra Maria Rodrigues, The Right to Data Protection and the Commissions' Adequacy Decision, UNIO - EU Law Journal. Vol. 1, No. 1, July 2015, Centre of Studies in European Union Law School of Law – University of Minho, s. 79

için üye devletlerce veri akışını engellenmeyecektir.¹⁴¹ “Bu düzenleme ile iç pazarın veri transferleri için net standartlarla desteklenmesi ve aynı zamanda temel bir hakkın güvence altına alınması gibi ikiz hedeflerine ulaşmıştır.”¹⁴² Direktif ceza hukuku, devlet güvenliği, savunma, kamu güvenliği, kişisel ve aile içi işlemler ile Anlaşmalarla belirtilen topluluk hukuku dışında kalan konulara uygulanmayacak olup bu konuların dışında kalan, bir dosyalama sisteminin parçası olan ve otomatik ya da otomatik olmayan yollarla işlenecek kişisel veriler için uygulanır. Direktif hükümleri uygulanırken tüm konular işleme kapsamına dâhil edilmemiştir. Bu sayede ülkelerin kendi yapısal durumlarından kaynaklanan durumlarına ilişkin olarak düzenlemelerini yapabilmeleri için kamu güvenliği, kamu yararı, meşru menfaat kavramlarıyla manevra alanı sağlanmıştır.¹⁴³

4.4. Direktifin Sağladığı Haklar ve Güvenceler

Direktif, veri işleminin taraflarına verileri hangi kapsamda işleyeceklerine ilişkin bir takım düzenlemeler yaparak faaliyetin sınırlarını belirlemeye çalışmıştır. Bu hususlar Direktifte yer almakla birlikte veri sorumluları açısından yeni bir kavram değildir. OECD Rehber İlkeleri ve BM Düzenlemeleri de birkaç farklılıkla bu bağlamda düzenlemelere yer vermişlerdir.

Direktifte yer alan düzenlemeler;

- **Adil ve Yasal İşleme;** Kişisel veriler işlenirken bu işleme faaliyeti bir yasal zorunluluktan kaynaklanmalı ve şeffaf olmalıdır.¹⁴⁴ Adil olmayan gizli veya usulsüz işlemler Direktif kapsamında uygun bir işleme olarak değerlendirilemez.

- **Belirli, Açık ve Meşru Amaçlarla İşleme;** Adil ve yasal işleme ilkesinin devamı olarak kabul edilebilecek bu prensip, verilerin, verisi işlenecek

¹⁴¹ Direktif, Madde 1

¹⁴² Rotenberg, Marc, Jacobs David, Updating The Law Of Information Privacy: The New Framework Of The European Union, Harvard Journal of Law & Public Policy, Volume 36, Number 2, Spring 2013, s. 617

¹⁴³ Galetta, Antonella, De Hert, Paul, A European Perspective On Data Protection And Access Rights, s. 5, <http://irisproject.eu/wp-content/uploads/2014/06/European-level-legal-analysis-Final1.pdf> (Son Erişim Tarihi: 11.06.2019)

¹⁴⁴ ICO, The Guide to Data Protection, 11 May 2016, 2.4.41, s. 17,

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/pdfs/ukpgaod_19980029_en.pdf (Son Erişim Tarihi: 14.07.2019)

ilgili kişinin aydınlatılmasını da kapsayan ve veri sorumlusunun belirli ve meşru olan amaçları kapsamında toplanmasını ve işlenmesini gerekli kılar.

- **Amaçla Sınırlı İşleme;** Veri sorumlusu ilgili kişinin verilerini işlerken, veri işleme faaliyetlerinde gerekli olan amaç ne ise veri sorumlusu o amacın dışında bir işleme faaliyeti gerçekleştiremez. Amacın değişmesi veya yapılacak işleme faaliyetinin amacın kapsamını aşacak boyuta ulaşması halinde veri sorumlusu ilgili kişiyi aydınlatmalı ve gerekliyse rızasına başvurmalıdır.¹⁴⁵

- **Doğru ve Güncel Olma;** İlgili kişinin verilerinin güncel olması hem veri sorumlusu hem de ilgili kişi açısından önemli bir husustur. Verilerin doğru ve güncel olması veri sorumlusunun işleme faaliyetinin hukuka uygunluğu açısından önemli olduğu kadar ilgili kişinin de hak kaybı yaşamaması hususunda önem arz eder.¹⁴⁶ Bu sebeple veri sorumlusu verilerin güncellenmesi için gerekli olan iletişim kanallarını açık tutmalıdır. Ancak her veri açısından güncelleme söz konusu olmayabilir. Resmi evraklar bazı hususların belgelendirilmesi için düzenlenmiş olduklarından bu evraklarda yer alan veriler hatalı olarak yer alsa dahi güncellemelerin dışında kalacaktır.¹⁴⁷

- **Sınırlı Muhafaza İlkesi;** Kişisel verilerin eğer kanunda öngörülmuş bir saklama süresi yoksa veya verilerin istatistiki ya da bilimsel amaçlar için kullanımı söz konusu değilse amacın gerçekleşmesi halinde verilerin depolanmasına son verilmelidir.

¹⁴⁵ A.g.e., s. 19

¹⁴⁶ A.g.e., s. 32

¹⁴⁷ Handbook on European Data Protection Law 2018 Edition, Publications Office of the European Union, 2018, s. 128

4.5. Veri Sorumlularının Veri İşlemedeki Hukuka Uygunluk Nedenleri

Veri işleminin hukuka uygun olarak gerçekleştirilmesi için birtakım unsurların bulunması gerekir. Direktifte veri kavramı iki nokta üzerinde tanımlanmıştır. Bunlardan ilki olağan olarak kabul edilebilecek veriler olmakla birlikte bir diğeri de hassas olarak nitelendirilen özel nitelikli kişisel verilerdir. Bu ayırım verilerin bünyesinde barındırdıkları içerik farkına ek olarak usulsüz işlenmesi ya da paylaşılması halinde ortaya çıkaracağı sonuçlar bakımından da farklıdır. Bu sebeple Direktif verilerin işlenmesi noktasında hukuka uygunluğu sağlamak için de 2 farklı madde ile hukuka uygunluk kriterlerini belirlemiştir.

Direktifin 7. Maddesinde sayılan kriterlerin varlığı olağan veri işleme faaliyetini hukuka uygun kılar. İlgili kişinin açık rızasının bulunması veri işleminin hukuka uygun olma şartlarından birisidir ancak öncelikle tercih edileni veya ilk olarak başvurulması gereken şartı değildir. Madde metninde; ilgili kişi yani veri öznesi “açık, kesin ve net bir biçimde rızasını vermişse(...)” şeklinde belirtilen ifade ile açık rızanın bilinçli olarak ve tereddütte yer bırakmayacak şekilde olması gerektiği anlaşılmaktadır. Direktifte açık rızanın bulundurulması gereken unsurlar ile rızanın açık veya zımni olarak verilebileceği hususlarına değinilmemiştir. Ancak madde metni tanımı ifadeyi yorumlama noktasında yol göstericidir.

Bir diğeri hukuka uygunluk nedeni olan sözleşmenin ifası kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi sadece sözleşmenin akdedilmesini ve sonrasını kapsamaz. Sözleşme öncesi yapılacak görüşmelerde eğer sözleşme niteliği itibari ile birtakım bilgilerin edinilmesi veya kontrolünü gerektiren yapıda ise bu madde hükmü bu kısmı da kapsamaktadır. Özellikle şirket birleşme ve devralmalarında “*due diligence*”¹⁴⁸ uyarınca şirketlere ait birçok bilgi taraflarca edinilmektedir ve değerlendirmeler sonucu sözleşmenin kaderi tayin edilmektedir.¹⁴⁹

¹⁴⁸ “Due diligence, hedef şirketin vergisel, hukuki, finansal, çevresel, insan kaynakları vs. gibi pek çok alan bakımından durumunun net olarak ortaya çıkarılması amacıyla yapılan bir çalışmadır.” Arıkan, Mustafa, Due Diligence Kavramı ve Şirket Birleşme ve Devralma Sözleşmelerinde Satıcının Sorumluluğu Hakkında Tbk Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirmeler, MÜHF - HAD, C.22, S.1, s. 265

¹⁴⁹ Arıkan, Mustafa, s.268

Veri sorumlusunun yasal yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için sunduğu hizmet bakımından birden fazla yükümlülüğü olması söz konusu olabilir ve düzenlemede bahsi geçen veri sorumlusu özel sektörde faaliyet gösteren veri sorumlusudur.¹⁵⁰ Bir veri sorumlusunun çalıştırdığı personeli açısından yasal yükümlülükleri olduğu gibi¹⁵¹ müşterilerine yönelik olarak sunduğu hizmet bakımından da belli sorumlulukları vardır. Bu sebeple bir veri sorumlusu hem personelinin maaş ödemesi, sosyal güvenlik haklarının temini gibi yükümlülüklerini kanunlardan kaynaklı olarak yerine getirecek hem de satış yaptığı ürün için gerekli olan ve yine kanundan kaynaklı fiş, fatura ve vergi gibi düzenlemeleri yapabilmesi için birden fazla veriyi işleyecektir.

İlgili kişinin verisinin rızası ya da bilgisi dışında işlenmesi ancak yine de hukuka uygun sayılmasını sağlayan bu madde olağandışı gelişebilecek durumlarda kişinin temel haklarını korumaya veya sağlamaya yönelik olarak düzenlenmiştir.¹⁵² Akla gelen en temel örnek olan kişinin geçirdiği bir kaza sonucu yapılacak müdahale için bilgilendirilemeyeceği veya rızasının alınamayacağı bir durumda olmasıdır. İlgili kişinin hem rızasının alınmamış olması hem de hassas olarak nitelendirilen ve özel işleme rejimine tabi olan sağlık verisinin işlenmesi ancak bu madde kapsamında yapılacak bir işleme ile hukuka uygun kabul edilebilir.¹⁵³

Direktifte düzenlenen bir diğer işleme şartı ise kamusal alanda yapılacak işlemlere ilişkindir. Kamusal alanda faaliyet gösteren kurum, kuruluş veya yetkili personelin işlemlerinin bazıları bir bireye yönelik olabilirken bazı işlemleri de birden fazla bireyi ilgilendirecek şekilde kapsamlı olabilir. İşlem kapsadığı kişi sayısı ne olursa olsun ancak işlemle ilgili olarak sınırlı bilgiyi içermeli alakasız veya ihtimal üzerinden yapılacak varsayımlarla fazla bilgi edinip depolanmamalıdır. Verilerin gerekli olduğu

¹⁵⁰ Handbook on European Data Protection Law 2014 Edition, Publications Office of The European Union, s. 82

¹⁵¹ ILO, Protection of workers' personal data, Geneva, 1997,s.8,

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/normativeinstrument/wcms_107797.pdf (Son Erişim Tarihi:14.07.2019)

¹⁵² Direktif, Madde 7/d

¹⁵³ Tekin, Nurullah, Kişisel Verilerin Korunması İle İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri

Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi, Ulusal Hakemli Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı 4, 2014, s. 234, <http://www.uysmazlik.gov.tr/Resimler/Pdfler/Makaleler/30-11-2017nurullahtekin.pdf> (Son Erişim Tarihi:13.07.2019)

ölçüde amaçla orantılı olarak saklanmasına ilişkin değerlendirmeyi *ABAD Huber v Almanya* davasında ele alarak değerlendirmiştir.¹⁵⁴

Alman hukuku 1994 yılında¹⁵⁵ üç aydan fazla bir süredir Almanya’da ikamet eden yabancı uyruklu vatandaşlarla ilgili bazı kişisel verileri içeren merkezi bir kayıt oluşturmuştur. Almanya’da 1996 yılından beri yaşayan ve bir Avusturya vatandaşı olan Bay Huber, Alman Yabancılar Kayıt Merkezi’ndeki (AZR) kendisiyle ilgili kişisel verilerin (isim, doğum tarihi ve yeri, uyruk, medeni durum, cinsiyet, Almanya’dan giriş ve çıkışlar, ikamet durumu, pasaportların özellikleri, konut durumu ve referans numaraları) silinmesini Alman Vatandaşlarına yönelik böyle bir kaydın olmamasını da gerekçe göstererek talep etmiştir. AZR, verilerin; istatistik, güvenlik, polis hizmetleri ve adli makamlar tarafından cezai faaliyetlerin kovuşturulması ve soruşturulması için kullanılmakta olduğundan bahisle Bay Huber’in talebini reddetmiştir. Açılan dava üzerine ön karar usulü kullanılarak AZR’de bir Avusturya vatandaşının kişisel verilerinin işlenmesi Direktif 95/46’nın Madde 7/e uyarınca uygun olup olmadığı sorulmuştur.

Mahkeme değerlendirmesinde; madde 3(2), kamu güvenliği, savunma ve ceza hukuku faaliyetleri ile ilgili kişisel verilerin işlenmesini 95/46 sayılı Direktifin kapsamı dışında tutulduğu, dolayısıyla, bu durumda, yalnızca ikamet hakkı ve istatistikî amaçlarla ilgili bir işlem yapmanın 95/46 sayılı Direktifin kapsamına girdiğini belirtmiştir.¹⁵⁶ Mahkemeye göre; Direktif 95/46’nın, AB’de yüksek düzey koruma sağlanmasını güvenceye almak için, tüm üye devletlerde eşdeğer düzeyde bir veri koruma amacının olması göz önüne alınırsa, madde 7(e)’nin gereklilik kavramı üye devletler arasında değişkenlik gösteren bir anlama sahip olamaz. Dolayısıyla, AB

¹⁵⁴ Judgment in Case C-524/06 Heinz Huber v Bundesrepublik Deutschland 16.12.2008, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62006CJ0524>(Son Erişim Tarihi:01.06.2019)

¹⁵⁵ Yasanın orijinal metni için bknz: Gesetz über das Ausländerzentralregister (AZR-Gesetz) – Gesetzgebung BGBl. I 1994 S. 2265

https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/text.xav?SID=&tf=xaver.component.Text_0&toctf=&qmf=&hlf=xaver.component.Hi_tlist_0&bk=bgbl&start=%2F%2F%5B%40node_id%3D%27373859%27%5D&skin=pdf&tlevel=-2&nohist=1 (Son Erişim Tarihi: 10.07.2019)

¹⁵⁶ Case C-524/06, 44 – 45

hukukunda gereklilik kavramı kendi bağımsız anlamını taşıyan bir kavramdır ve Direktif 95/46'nın amacını tam olarak yansıtacak şekilde yorumlanmalıdır.¹⁵⁷

AB hukuku uyarınca, Üye Devlet vatandaşlarının serbest dolaşım hakkı koşulsuz değildir, antlaşma ve uygulama kurallarının getirdiği sınırlamalara ve koşullara tabi olabilir.¹⁵⁸ Mevzuat, bir Üye Devletin ikamet hakkına hak kazanma şartlarını belirlemek için belirli belgelerin sağlanmasını isteyebileceğini öngörür.¹⁵⁹ Bu nedenle, bir Üye Devletin kendi topraklarında ikamet hakkının mevcut olup olmadığını anlamak için konuyla ilgili bilgi ve belgelere sahip olması gereklidir. İlke olarak, ikamet hakkı mevzuatının uygulanmasından sorumlu yetkilileri desteklemek için bir sicil kullanılması yasaldır.¹⁶⁰ Ancak, sicil, bu amaç için gerekli olandan başka bir bilgi içermemeli ve güncel tutulmalıdır. İstatistiksel amaçlar için sadece anonim bilgiler gereklidir. Erişim sorumlu yetkililerle sınırlandırılmalıdır. Bu mevzuata daha etkin bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunursa, merkezi sicil gerekli olabilir. Ancak sicilin suçla mücadeleyi temel alarak hareket etmesi ise suçun ülkede yaşayan herkes açısından geçerli olabileceği hususu dikkate alınarak değerlendirilse –ki tutulan veriler sadece farklı ülke vatandaşlarına aittir - ayrımcılık yasağının ihlalini gündeme getirir.¹⁶¹ Ulusal mahkemenin, tüm bu koşulların yerine getirilip getirilmediğine karar vererek değerlendirme yapılmasına karar verilmiştir.

Diğer bir düzenleme olan veri sorumlusunun meşru menfaatinin korunmasının gerekli olması halinde yapılan veri işleme faaliyeti yoruma en çok açık olan düzenlemedir. Bu madde ile yapılacak işleme için net sınırlar çizmek maddeyi işlevsiz bırakabilir. Bu sebeple somut olaya göre değerlendirme yapılması uygun görülse de somut olayı yorumlarken de çok geniş bir yorum yaparak ilgili kişinin haklarını ihlal

¹⁵⁷ Case C-524/06, 52.

¹⁵⁸ Case C-524/06, 54.

¹⁵⁹ Council Directive 68/360/EEC of 15 October 1968 on the abolition of restrictions on movement and residence within the Community for workers of Member States and their families - Official Journal L 257, 19/10/1968 P. 0013 – 0016, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31968L0360:EN:HTML>, (Son Erişim Tarihi: 10.07.2019)

Council Directive 73/148/EEC of 21 May 1973 on the abolition of restrictions on movement and residence within the Community for nationals of Member States with regard to establishment and the provision of services Official Journal L 172, 28/06/1973 P. 0014 – 0016,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31973L0148> (Son Erişim Tarihi: 10.07.2019)

¹⁶⁰ Case C-524/06, 58.

¹⁶¹ Opinion Of Advocate General Poiares Maduro delivered on 3 April 2008 (1) Case C-524/06 Heinz Huber v Bundesrepublik Deutschland, General law enforcement and statistical data, 22

edilememesi gerektiği gibi çok dar bir yorumlama ile de veri sorumlusunun varsa meşru menfaatine ulaşması engellenmemelidir.¹⁶²

4.6. Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Verilerin İşlenmesi

Direktifin 8.maddesinde özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için gerekli olan şartları düzenlemektedir. Direktif özel nitelikli kişisel verileri sayma yöntemiyle belirlemiş olup bunlar; sağlık ve cinsel hayat, sendika üyeliği, dini ve felsefi inanç, siyasi görüş, ırk ve etnik kökene ilişkin sınırlı olarak belirlenmiş bilgilerdir.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenebilmesi için ilgili kişinin açık rızasının bulunması Direktif madde 8/1 e göre kişisel verilerin işlenebileceği hallerin ilki olarak sayılmıştır. Direktif zımni olarak verilecek bir rızanın uygunluğunu değerlendirmedeğinden burada verilecek rızanın da geçerli bir rızada bulunması gereken tüm unsurları taşıması gerekir. Burada verilecek bir rızanın mutlaka yazılı şekilde alınması olması gerekmemektedir. Rızanın yazılı olarak alınması doğması muhtemel ihtilaflarda ispat açısından bir kolaylık ya da garanti olarak ele alınsa da kişinin rızayı yazılı olarak vermesi zorunlu değildir. Ayrıca ilgili madde de belirtildiği üzere özel nitelikli veri olsa dahi eğer ilgili kişi tarafından alenileştirilmişse kişisel veriler işlenebilir.

Kişisel verilerin işlenmesi açısından eğer veri sahibi olan ilgili kişi fiziki veya yasal olarak rızasını veremeyeceği bir durum içindeyse ve bu duruma yapılmayacak bir müdahale bireyin temel hakkı olan yaşama hakkı başta olmak üzere hayati menfaatleri tehdit edecekse ilgili kişinin verisi rızası aranmaksızın işlenebilir.¹⁶³ Bu madde acil durumlarda meydana gelecek işleme faaliyetlerinde daha fazla yer bulsa farklı da ihtimaller açısından da uygulama alanı bulabilir. Hayati çıkarların değerlendirilmesi konusunda daha geniş bir yaklaşımla yorum yapmak gerekebilir. Genetik faktörlerin veya irksal özelliklerin taşıdığı kalıtsal hastalıklar veya cinsel sağlığın temini için tespit

¹⁶² Article 29 Working Party - Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC, Adopted on 9 April 2014, 844/14/EN WP 217 s. 8

<https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1086> (Son Erişim Tarihi: 13. 07.2019)

¹⁶³ Direktif, Madde 8/2(c)

edilmesi gereken hastalıklar, bazı suçlardan mahkûmiyet bilgileri de ilgili kişinin hayati çıkarları olarak değerlendirilebilmelidir.¹⁶⁴

Direktif madde 8/2(b)'de düzenlenen haliyle veri sorumlusu kanunla yetkilendirilmiş olduğu ölçüde ve istihdam kanunu alanında ki yükümlülüklerini yerine getirebilmek için özel nitelikli kişisel verileri işleyebilir. Riskli sınıfta kabul edilen bir işletme, faaliyetlerinin yerine getirilmesi sırasında oluşabilecek meslek hastalıklarının takibi veya varsa iş kazalarının kaydı için işçilerinin sağlık verilerini işleyebileceği gibi dini inançlarını yerine getirebilmelerini temin edebilmek için gerekli düzenlemeleri sağlamak, personelinden özür durumu gibi farklılıkları olanlar için belirlenmiş sosyal yardımlar veya vergi farklılıklarını sağlamak, sendikal haklarının temininin sağlanması gibi durumlar için veri işleyebilmektedir.¹⁶⁵

Veri, niteliği itibari ile özel nitelikli olarak değerlendirilecek dahi olsa özel nitelikli olmayan kişisel verilerde olduğu gibi, eğer ilgili kişi tarafından açıklanmışsa bu veriler de özel nitelikli olsalar bile işlenebilecektir.¹⁶⁶ Ancak burada yapılacak ayırım kişinin bu veriyi iradi olarak açıklayıp açıklamadığıdır. Koltuk değneği veya tekerli sandalye kullanmak zorunda olan birey sokağa çıktığında içinde bulunduğu durum sağlık durumunu gözle görünür şekilde gösterse de iradi olarak açıklanmış sayılmayabilir. Veya ten renginin kişinin etnik kökeni hakkında verdiği bilgi, dini inançlarını yerine getirmek için kullandığı ve hangi dine ait olduğunu belli olan eşyalar veya simgeler kullanan kişiler açısından iradi bir açıklama şekli olarak değerlendirilmemelidir.

Bunların dışında eğer (...) “ yetkili bir makam tarafından suçlar, güvenlik tedbirleri, adli hükümler gibi verilerin işlenmesi söz konusu ise bu da istisna kapsamında işlenebileceği gibi sağlık hizmetlerinin yönetimi, bakım ve tedavi, tıbbi teşhis, önleyici müdahaleler için mesleki gizlilik yükümlüğü olan kişiler tarafından sadece bu amaçlarla ” (...) işlenebileceği 8.madde de düzenlenmiştir.

¹⁶⁴ Kaya, Cemil, Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas(Kişisel) Veriler Ve İşlenmesi - İÜHFİM C.LXIX,S.1 - 2,2011 s. 328

¹⁶⁵ Dülger, Murat Volkan, Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Hasta Mahremiyeti, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1 (2), 2015, s. 55

¹⁶⁶ Direktif, Madde 8/2(e)

5. Direktifin Veri Sorumlularına İlişkin Getirdiği Yükümlülükler

5.1. İşleme Sürecinde Veri Güvenliğini Sağlama Yükümlülüğü

Kişisel verilerin işlenmesi sırasında veri sorumlusu ve yetkisi dâhilinde veri işleme faaliyeti yapacak olan veri işleyen verilerin güvenliğini sağlamak gibi bir yükümlülüğü bulunmaktadır. Direktif madde 17’de yer alan düzenlemeye göre “Üye Devletler, özellikle işlemenin bir ağ üzerinde verilerin iletilmesini gerektirdiğinde ve işlemenin tüm diğer yasa dışı biçimlerine karşı, yetkisiz açıklama veya erişim, değiştirme, kazara kayıp veya kazara veya yasa dışı tahribe karşı kişisel verileri korumak için gereken uygun teknik ve kurumsal tedbirleri, denetleyicinin uygulamasını sağlayacaklardır.”

Alınacak bu tedbirler; durum ve maliyetleri, işlemeye konu olan veri türünün niteliği ve olası risklere göre uygun olarak alınacak tedbirlerle belirlenecektir. Veri sorumlusu faaliyetleri için belirlediği veri işleyeni seçerken bu tedbirlere uyum sağlanmasını gözetecektir.¹⁶⁷ Yine aynı şekilde veri sorumlusuna yüklenen yükümlülükler veri işleyene de yüklenmiş olup veri işleyen de meydana gelebilecek ihtimallere karşı gerekli tedbirleri alacaktır. Veri sorumlusunun yetkilendirmesi dâhilinde işleme yapacak olan veri işleyen tek başına teknik ve organizasyonel araçları belirlenmesi mümkündür ve personele yönelik yapılacak veri güvenliği eğitimleri, gizlilik sözleşmeleri ve organizasyon için yapılacak denetimlerle işlerliği sağlanması önemlidir.¹⁶⁸ Ayrıca elektronik ortamda tutulan ve bu ortamda yapılan işlemler için olası muhtemel saldırılar için güvenlik sertifikaları edinmek ve sızma testleri uygulamak dışarıdan gelebilecek müdahaleleri önleyebilme noktasında önemlidir.¹⁶⁹

¹⁶⁷ Direktif, Madde 17/2

¹⁶⁸ Article 29 Working Party, Opinion 1/2010 on the concepts of "controller" and "processor" , Adopted on 16 February 2010, 00264/10/EN WP 169, s.14, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf (Son Erişim Tarihi: 14.07.2019)

¹⁶⁹The Cnil’s Guides, Security Of Personal Data, 2018 Edition s. 15, https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/cnil_guide_securite_personnelle_gb_web.pdf (Son Erişim Tarihi: 10.07.2019)

5.2. Bildirim Yükümlülüğü

Direktif veri sorumlusu veya temsilcisinin bir dizi işleme faaliyetine girişmeden önce denetim makamına başvurmasını düzenlemiştir.¹⁷⁰ Bu başvuruyu yaparken “veri sorumlusu ve varsa temsilcisinin adı ve adresi, işlemenin amacı veya amaçları, bunlara ilişkin veri kategorileri veya verinin ve özne verisinin kategorileri veya kategorisinin tanımı, verilerin açıklanabileceği alıcılar veya alıcı kategorileri, üçüncü ülkelere önerilen veri transferleri, veri güvenliğini sağlamak üzere Madde 17 uyarınca alınan tedbirlerin uygunluğunun sağlanması için bir ön değerlendirmeye olanak sağlayan genel bir tanımı bildirim esnasında sunacaklardır.”¹⁷¹ Veri sorumlusu ayrıca Direktif uyarınca alınacak ulusal hükümlerin uygulanmasını sağlamak, yapılacak işleme faaliyetini kaydının tutulmasını sağlayacak ve ilgili kişilerin hak ve özgürlüklerinin bu işleme faaliyetinden etkilenmemesini gözetecek bir veri koruma memuru atayabilmektedir.¹⁷²

Üye devletler risk oluşturma ihtimali düşük olan faaliyetler ya da sadece kamu tarafından tutulan ve kamuya bilgi sağlamak amaçlı olarak kanun ve yönetmeliklere göre amacı kayıt tutmak olan işleme faaliyetleri ile dernek, vakıf gibi ticari olmayan ve sadece üyelerine ve faaliyetlerine yönelik işleme yapılan durumlar için bildirim yükümlülüğünün kaldırılmasını veya hafifletilmesini isteyebilmektedir.¹⁷³

Denetim makamı bu bildirimleri bir sicil formatında, kolay erişilebilir ve ücretsiz olarak yayınlamalıdır.¹⁷⁴

6. Direktifin İlgili Kişilere Sağladığı Bazı Haklar

6.1. Veriye Erişim Hakkı

Madde 12’de belirtilen erişim hakkı aslında kişinin verisinin kaderini tayin etme veya verisini denetleyebilme hakkıdır. Her ilgili kişi veri sorumlusundan sınırlama, gecikme ve masraf olmaksızın; kendisine ait kişisel verilerin işlenip

¹⁷⁰ Direktif, Madde 18

¹⁷¹ Direktif, Madde 19

¹⁷² Direktif, Madde 18/2

¹⁷³ Direktif, Madde 18/4

¹⁷⁴ Handbook on European Data Protection Law 2014 Edition, s. 99

işlenmediği, veri kategorilerini, işlemenin amacını, bu verilerin varsa alıcıları veya aktarıldığı yerleri öğrenme, verinin kaynaklarının açık ve anlaşılır bir biçimde kendisine iletilmesini isteyebilmelidir.

İlgili kişiye başvurusuna ilişkin cevap verilirken çok fazla teknik terimlerden veya kısaltmalardan oluşan bir ifade dili kullanmak doğru olmadığı gibi bu bilgilerin detaylandırılmadan verilmesi de uygun olmayacaktır.¹⁷⁵

İlgili kişi kendisine iletilen bu bilgilerde eğer bir eksiklik varsa tamamlanmasını, yanlışlıkların düzeltilmesini, Direktife uygun olmadığını düşündüğü işleme faaliyetlerinin engellenmesini¹⁷⁶ veya silinmesini talep edebilir. Veriye erişim hakkının ne kadarlık bir süreyi kapsayacağı ise ABAD'ın verdiği bir karara konu edilmiştir.¹⁷⁷

Hollanda yasalarına göre, şahısların talep etmesi halinde, yerel yetkililer tarafından tutulan kişisel verilerin bir önceki yıl boyunca bir şahıs veya üçüncü kişilerle paylaşılıp paylaşılmadığı ihtiyar heyeti (belediye kurulu) tarafından 4 hafta içinde o kişiye bildirilmelidir. Yetkililer tarafından tutulan veriler arasında temel veriler (isim, doğum tarihi, kişisel kimlik numarası, sosyal güvenlik numarası, yerel kayıt vb.) ve transferlere ilişkin veriler yer alır. Bay Rijkeboer, son 2 sene içinde kendisi ile ilgili veri aktarımı olan bütün durumlardan, aktarılan bilginin içeriğinden ve alıcılardan haberdar olmak istemiştir. Hollanda yasaları, yerel yönetimlerin kişisel kayıtları ile ilgili, veri tebliğini ilgili talebin bir yıl öncesini kapsayacak şekilde sınırlandırmıştır.

Ön karar usulünde yerel mahkeme ABAD'a Hollanda kanununun, ilgili kişisel talepten bir yıl öncesine kadar olan veri paylaşımı ile ilgili yerel kişisel kayıtlar üzerindeki kısıtlamasının Direktif 95/46 Madde 12(a) ile uyumlu olup olmadığını, Madde 6(1) ve orantılılık ilkesi ile bağlantılı olarak ele alınıp alınmadığını sormuştur.

¹⁷⁵ Handbook on European Data Protection Law 2014 Edition, s. 108

¹⁷⁶ Engellenmesini talep edilmesi halinde veri silinmemekte ancak veri işleme faaliyeti bu süreç boyunca veri sorumlusu tarafından durdurulmaktadır.

¹⁷⁷ Judgment in Case C-553/07, College van burgemeester en wethouders van rotterdam v. Rijkeboer, 07.05.2009, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/all/?uri=celex%3a62007cj0553> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2019)

ABAD başvuruda erişim hakkını değerlendirmiştir. “Erişim hakkı, ilgili kişi olan bireyin diğer haklarını (düzeltme, engelleme, silme ve aynı zamanda alıcılara bildirme, veri işlenmesine karşı çıkma veya zarar talep edilmesi) kullanabilmesi için gereklidir. Bu hak, zaruri olarak geçmişle ilgili olmalıdır, aksi takdirde, ilgili kişi yasadışı veya yanlış bir şekilde düzeltilmiş, silinmiş, engellenmiş, hukuki sonuçlara neden olmuş olan işlemlerden doğan zararlar için tazminat alabilecek veriye sahip olma hakkını kullanmak için etkin bir konumda olmayacaktır. Üye Devletlerin Direktifin uygulanmasında bazı özgürlükleri vardır, ancak bu özgürlükler sınırsız değildir, ilgili kişinin haklarını kullanmasına izin vermelidir. Paylaşılan bilgilerin içeriği ve alıcıları ile ilgili bilgilerin saklanması için bir zaman sınır koymak ve hem ilgili kişinin haklarını koruyacak hem de veriyi saklayan kişiyi yük altında bırakmayacak adil bir sürede veriye erişim sağlamak Üye Devletlerin işidir. Mevcut durumda, alıcılar ve içerik hakkında bilgilerin bir yıl ile sınırlandırılması, temel veriler daha uzun süre saklanırken, daha uzun depolamanın aşırı bir yük teşkil edeceği gösterilmediği sürece, adil bir denge oluşturmamaktadır.”¹⁷⁸

İlgili kişinin verilere erişim hakkı olmakla birlikte bu hak mutlak değildir.¹⁷⁹ Direktif madde 13’e göre eğer; “ulusal güvenlik, savunma, kamu güvenliği, bazı suçların soruşturulması, kovuşturulması ve bu sürece bağlı olan denetleyici ve düzenleyici faaliyetler, Birlik’in veya bir üye devletin ekonomik ve mali menfaati ile bir başka ilgili kişinin daha üstün hakkının korunmasının söz konusu olması halinde bu erişime sınırlamalar getirilebilir.”

6.2. İtiraz Hakkı

İlgili kişilere Direktifle sunulan bir diğer hak ise itiraz hakkıdır. İlgili kişinin özel durumuna ilişkin zorlayıcı kanuni gerekçelere her zaman itiraz edebileceği gibi gerekçeli bir itiraz olduğunda, veri sorumlusu tarafından başlatılan işleme, artık bu verileri kapsamayabilir.¹⁸⁰

¹⁷⁸ C-553/07, 66 - 70

¹⁷⁹ Direktif, Resital 42

¹⁸⁰ Direktif, Madde 14/a

Veri sorumlusunun doğrudan pazarlama amaçları için işlenmesini öngördüğü, kendine ait kişisel verilerin işlenmesine ücretsiz ve istek üzerine itiraz etme (hakkı) veya kişisel veriler üçüncü şahıslara ilk kez ifşa edilmeden veya doğrudan pazarlama amaçları için üçüncü şahıslar adına kullanılmadan önce bilgilendirilme (hakkı) ve bu tür ifşalara veya kullanımlara ücretsiz itiraz hakkının açık şekilde sunulması hakkı bulunmaktadır.¹⁸¹

“İlgili kişi iş performansı, kredibilite, güvenilirlik, tutum vb. gibi kendisine ilişkin bazı kişisel yönleri değerlendirmek için yalnızca verilerin otomatik işlenmesine dayalı ve onu önemli derecede etkileyen veya ona ilişkin yasal etkiler üreten otomatik bireysel kararlara da itiraz etme ve tabi olmama hakkına sahiptir.”¹⁸²

7. Direktifin Üye Devlet ve Birlik Kurumları Açısından Getirdikleri

7.1. Üye Devletlerin Bağımsız Denetim Makamı Oluşturma Yükümlülüğü

Direktif, kabul edilen hükümlerin uygulanmasını sağlamak adına üye devletler nezdinde bağımsız denetim makamlarının kurulmasını öngörmüştür.¹⁸³ Bu Denetim makamları aynı zamanda üye devlette hazırlanan idari tedbir ve yönetmeliklere danışman olarak görüş verecektir. Denetim makamlarına bu görevlerini yerine getirebilmek için çeşitli işlemleri kapsayan araştırma yetkisi, görüş bildirme de dâhil müdahale yetkisi ve ihlallerin meydana gelmesi halinde ise yargıya intikallerin sağlanabilmesi için kovuşturma yetkisi verilmiştir. Denetleme makamları kendi aralarında faaliyet konuları için işbirliği yapabileceklerdir. Faaliyetleri hakkında düzenli olarak ve kamuya açık raporlar düzenleyecek olan Denetleme Makamları bu görevlerini yerine getirirken tam bağımsız olarak hareket edecektir.

Denetim otoritelerinin bağımsızlığını 2010 tarihli *Komisyon v Almanya* davasında¹⁸⁴ ele alan ABAD tanımlamalarla konuyu irdelemiştir.

Direktif 95/46'nın Madde 28(1) ikinci fıkrasını (bağımsız bir veri koruma otoritesi (DPA) gerekliliği) uygulama konusunda – farklı *Lander*'de (farklı eyaletlerde)

¹⁸¹ Direktif, Madde 14

¹⁸² Direktif, Madde 15

¹⁸³ Direktif, Madde 28/1

¹⁸⁴ Judgment in Case C-518/07, European Commission v Federal Republic of Germany 09.3.2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62007CJ0518> (Son Erişim Tarihi:01.06.2019)

kamu dışında kişisel verilerin izlenmesinden sorumlu makamları devlet denetimine bağlı tutmasıyla uygunsuz davranan Almanya'ya karşı ihlal prosedürü işletilmiştir.

Devlet gözetimine tabi olarak ve bu verilerin korunmasını sağlamaktan sorumlu denetim otoritelerinin “tam bağımsızlık” şartını yanlış bir şekilde aktararak, Federal Almanya Cumhuriyeti, Madde 28'in ikinci alt paragrafındaki yükümlülüklerini yerine getirememiştir.¹⁸⁵ Mahkeme kararında bağımsızlık kavramının yanlış yorumlanmasını ele almış ve bağımsızlık ifadesinin nasıl anlaşılması gerektiği üzerinde durmuştur.

Bağımsızlık, ilgili organların herhangi bir talimat almadan veya herhangi bir baskı altına girmeden tamamen serbestçe hareket edebilmesini sağlayan bir durum anlamına gelir.¹⁸⁶ Bağımsızlık şartının sadece denetim otoriteleri ile bu denetime tabi organlar arasındaki ilişkiyi ilgilendirdiğini gösteren hiçbir şey yoktur.¹⁸⁷ “Tam” sıfatı, denetleyici otorite üzerindeki doğrudan veya dolaylı herhangi bir dış etkiden bağımsız olarak bir karar verme gücünü ifade eder.¹⁸⁸ DPA'ların bağımsızlığının teminatı, kararlardan etkilenen bireylerin ve organların korunmasını güçlendirmek için veri koruma hükümlerine uygunluğun denetlenmesinin etkinliğini ve güvenilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. DPA'lar tarafsız davranmalı ve Devlet veya Lander (eyalet) dâhil herhangi bir dış etkiden arınmış olmalıdır. Bağımsızlık yalnızca denetlenen organlar üzerindeki her türlü etkiyi önlemekle kalmaz, aynı zamanda görevi özel hayat hakkının korunması ile kişisel verilerin serbest dolaşımı arasında adil bir denge kurmak olan otoritelerin performansını sorgulayabilecek her türlü yönelimi ya da diğer dış etkileri de engeller. Prensip olarak devlet denetiminin yapılması, ilgili Land (eyalet) yönetimlerinin denetleyici otoritenin kararını etkilemesine veya bu kararları iptal etmesine ve değiştirmesine olanak sağlar. Bu durum bağımsızlık ilkesi ile tutarlı değildir.¹⁸⁹

¹⁸⁵ C-518/07,1

¹⁸⁶ Opinion Of Advocate General Mazák delivered on 3 July 2012 (1) Case C-614/10 European Commission v Republic of Austria, The content of the phrase ‘with complete independence 22.

¹⁸⁷ C-518/07, 19

¹⁸⁸ C-518/07, 15

¹⁸⁹ C-518/07, 37

8. Birlik Kurumlarının Direktife Göre Hakları

8.1. Üçüncü Ülkelere Veri Transferine Karar Verme Hakkı

Direktifte bulunan hükümlere göre eğer verilerin aktarılacağı üçüncü ülkede yeterli koruma mevcutsa kişisel veri transferi sağlanabilecektir. Aktarılacak ülkenin “yeterli korumaya sahip olup olmadığı o ülkeyle uyumlu meslek kuralları ve güvenlik tedbirleri ve söz konusu üçüncü ülkedeki yürürlükte olan hem genel hem sektörel yasa hükümleri, son varış ülkesi ve menşei ülke, önerilen faaliyet veya faaliyetlerin süresi ve amacı, verilerin yapısı dikkate alınarak değerlendirilecektir.”¹⁹⁰ “Bir üçüncü ülkenin yeterli koruma seviyesini sağlamadığını Madde 31 (2) kapsamında sağlanan prosedüre göre tespit ederse, Üye Devletler, söz konusu üçüncü ülkeye aynı tipte verilerin herhangi bir transferini önlemek için gerekli önlemleri alacaklardır.”¹⁹¹

Komisyon, Madde 31 (2)’de atıfta bulunulan prosedüre uygun olarak; bireylerin temel haklarının ve özel yaşamlarının korunması için, özellikle paragraf 5’te atıfta bulunulan müzakerelerin sonuçlanması üzerine, giriştiği uluslararası taahhütler veya kendi yerel yasası nedeniyle, bu maddenin 2. paragrafı anlamı dâhilinde üçüncü bir ülkenin yeterli bir koruma seviyesini temin etmesini isteyebilir. Üye Devletler, Komisyon’un kararıyla uyum sağlamak için gerekli tedbirleri alacaktır.

8.2. Üye Devletlerin Yaptırım Uygulama Yükümlülüğü

“Üye Devletler, bu Direktifin hükümlerinin tam uygulanmasını sağlayacak uygun tedbirleri kabul edecektir ve özellikle, bu Direktif uyarınca kabul edilen hükümlerin ihlali durumunda uygulanacak müeyyideler koyacaktır.”¹⁹² “Üye Devletler, bir idari çözüme de zarar vermeksizin, söz konusu işlemeye uygulanan, ulusal kanun tarafından garanti edilen hakların herhangi bir ihlali için kişilere yargı yolunu sağlayacaktır.”¹⁹³

¹⁹⁰ Direktif, Madde 25/2

¹⁹¹ Direktif, Madde 25/4

¹⁹² Direktif, Madde 24

¹⁹³ Direktif, Madde 22

“Üye Devletler, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hükümlerle uyumsuz herhangi bir işlemenin veya yasadışı bir işleme faaliyetinin sonucu olarak zarara uğrayan herhangi bir kişinin, uğradığı zarar için veri sorumlusundan tazminat almaya hak kazanmasını sağlayacaktır. Ancak veri sorumlusu, zarara yol açan olayda sorumlu olmadığını kısmen ya da tamamen kanıtlarsa, bu yükümlülükten muaf tutulabilir.”¹⁹⁴

Ara Sonuç

Avrupa Birliği veri koruma hukukunu tamamen aynılaştırmanın ötesinde sağlanabilecek standart bir eşitlik oluşturmaya çalışmıştır.¹⁹⁵ Direktif ile oluşturulan kapsamlı bir koruma mekanizması veri koruma kavramını bölgesellikten uluslararası bir düzeye çıkarmada önemli bir basamak olmuştur. Bu sayede Birlik düzeyinde dağınık halde bulunan ülkelerarası farklılıkların oluşturduğu çeşitli sorunlar daha az seviyeye indirilmiştir. Özellikle veri aktarımının vurgulanan önemi ile hem ticaretin önündeki engeller kaldırılmaya çalışılmış hem de hukuka aykırı paylaşımların azaltılması hedeflenmiştir. Birlik üyesi olmayan ülkeler açısından da mevzuattaki karmaşık yapı daha belirlenebilir bir forma kavuşmuştur. Konunun direktif olarak düzenlenmesi ise bireylere tanınmış önemli bir ayrıcalıktır. Nitekim üye devletlerden uyum konusunda gecikmeler yaşayan veya yetersiz düzenlemeler yapan ülkelerin vatandaşları ülkelerindeki düzenlemenin durumu hangi aşamada olursa olsun Direktifle sağlanan haklarının uygulanmasını talep edebileceklerdir.¹⁹⁶

Ancak Direktif kabul edildiği dönem itibari ile henüz teknolojinin çok yaygın olarak kullanılmadığı bir dönemde kabul edilmiş olup artan teknoloji karşısında doğrudan yeterli olamamıştır.¹⁹⁷ Sınır ötesi veri akışını sınırlayan haksız engelleri kaldırılması ihtiyacı ve yerel uygulamaların veya ulusal yasaların belirli verilerin ulusal bölge dışında depolanmasını ve işlenmesini sınırlandırması durumu da yeni bir

¹⁹⁴ Direktif, Madde 22-23

¹⁹⁵ Schwartz, Paul M., European Data Protection Law and Restrictions on International Data Flows, Berkeley Law Scholarship Repository Faculty Scholarship, 80 Iowa L. Rev. 471 (1994), s. 483

¹⁹⁶ A.g.e., s. 481

¹⁹⁷ Hustinx, Peter, EU Data Protection Law - Current State and Future Perspectives, High Level Conference: "Ethical Dimensions of Data Protection and Privacy" Centre for Ethics, University of Tartu / Data Protection Inspectorate Tallinn, Estonia, 9 January 2013, s. 8

düzenlemeyi gerekli kılmıştır.¹⁹⁸ Üye devletlerin aktarımda yaşadıkları gecikmeler,¹⁹⁹ veri ihlalinin bildirilmesinin önemi, kişilerin unutulmayı istemesi, internet tarayıcılarının artan veri işleme kapasiteleri, ekonomik bir yaptırım gücüne duyulan ihtiyaç, şeffaflığın artan önemi Birlik düzeyinde daha kapsamlı ve güncel bir düzenlemeyi gerekli kılmıştır.

¹⁹⁸ Ansip, Andrus, Agreement on Commission's EU data protection reform will boost Digital Single Market Brussels, 15 December 2015, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6321_en.htm (Son ErişimTarihi:14.07.2019)

¹⁹⁹ Report from the Commission - First report on the implementation of the Data Protection Directive (95/46/EC) /* COM/2003/0265 final */ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52003DC0265> (Son Erişim Tarihi:20.06.2019)

II. BÖLÜM

1. AB VERİ KORUMA HUKUKUNDA YENİ BİR DÖNEM

1.1. Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Ortaya Çıkışı

Avrupa Birliği'nde bir takım temeller ve rehber ilkeler üzerine oluşturulan veri koruma hukuku 95/46 sayılı Direktif ile daha kapsamlı ve sınırları belli olan bir düzenlemeye kavuşmuştur. Bu süreçte dönemin özellikleri veya çağın gerekleri dikkate alınarak hazırlanan Direktif üye ülkelere yol göstermesi ve farklı veri koruma rejimlerinin etkilerini gidermeye yönelik olarak bir temel oluşturmuştur.²⁰⁰ Direktif kabul edildiği 1995 yılından kişisel verilerin sürekli olarak toplandığı, zenginleştirildiği, değiştirildiği ve yeniden kullanıldığı bir topluma geçiş evresinde varlığını sürdürmeyi başarmıştır.²⁰¹

Bu kapsamı genişletmek, Direktifi değişen ve gelişen kavramlar üzerinden yorumlamak ve ilerleyen süreci hukuki olarak desteklemek adına yeni düzenlemeler yapılmıştır.

1.2. Temel Haklar Şartı

Avrupa Birliği kuruluş felsefesi olarak ortak değerleri olan bir Avrupa oluşturma idealiyle ilerlemeye gayret etmiş ve bu idealini oluştururken ekonomik temelli ilerlemesine yeni bir kavram olarak insan hakları hususunu da eklemiştir. Hatta bu kavramın Birlik için önemini üyelik şartlarının değerlendirilmesi noktasında da temel referans olarak göstermiştir.²⁰² Birliğin kurucu Antlaşmalarında²⁰³ da belirttiği üzere insan haklarının korunması ve geliştirilmesi yolunda tüm üye devletler isteklidir. Ülkelerin egemenlik hakları ve demokratik yönetim yapıları sebebiyle insan haklarının

²⁰⁰ Kaplan, Harvey L., Cowing Mark W., Egli Gabriel P., A Primer for Data-Protection Principles in the European Union, May 2009, s. 39,

<https://www.shb.com/~media/files/professionals/cowingmark/aprimerfordataprotectionprinciples.pdf> (Son Erişim Tarihi:30.06.2019)

²⁰¹ Robinson Neil, Graux Hans, Botterman Maarten, Valeri Lorenzo, Review of the European Data Protection Directive, May 2009 Prepared for the Information Commissioner's Office, s. 7, <https://ico.org.uk/media/about-the-ico/documents/1042349/review-of-eu-dp-directive.pdf> (Son Erişim Tarihi:22.06.2019)

²⁰² Kopenhag Kriterleri için bkz: Accession Criteria (Copenhagen Criteria),

https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_criteria_copenhagen.html (Son Erişim Tarihi: 22.06.2019)

²⁰³ İlk kez Avrupa Tek Senedin de insan haklarının korunması ele alınmıştır. ; Maastricht Antlaşması'nın (eski) F/2 maddesi (yeni m. 6/2) ve Amsterdam Antlaşması madde 6(1)

temini konusunda mevcut bazı düzenlemeleri olmakla birlikte bunun Birlik düzeyinde oluşturulması kuruluşun ilk yıllarında mümkün olmamıştır.²⁰⁴ Üye ülkeler açısından ulusal düzeyde var olan insan haklarının korunmasının yanında²⁰⁵ bir de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf olmanın getirdiği sözleşmesel yükümlülükler mevcuttur.

Birliğin yargı organı olan Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarında bu temel Sözleşmeyi de esas almıştır. Ancak Birlik geneline bakıldığında ulusal hukuk mekanizmalarının varlığı, üye ülkelerin imzaladığı çeşitli uluslararası sözleşmeler, kurucu antlaşmalarda yer alan hükümlerin tamamı var olan bir insan hakları terminolojisine işaret etse de²⁰⁶ tedvin edilmediği için bütünlük arz eden bir sistematik çerçevesinde ele alınmamıştır. Bu dağınık yapıda ki haklar topluluğu kategorik olarak düzenlenerek “görünür”²⁰⁷ kılınmak istenmiştir.

Her ne kadar AİHS bir haklar kataloğu olarak hukuk düzeninde bağlayıcılık sağlamış olsa da Avrupa Birliğini, organlarını ve ajanslarını bağlayıcı nitelikte değildir.²⁰⁸ Birliğin devlet yapısında olmayışı Sözleşmeye taraf olunmamasının ilk nedeni olarak görülmüş olsa da, bir diğer neden de kurucu antlaşmalarda değişiklik yapılmasının gerekeceği argümanı ile Birlik Sözleşmeye katılmayı uygun bulmamıştır.²⁰⁹ ABAD kararlarına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) nezdinde itirazların doğabileceği ve AİHM de bulunacak AB yargıcının belirlenmesi yöntemi ve tüm üye devletlerce konulmuş çekincelerin varlığı Birliğin Sözleşmeye katılım noktasında oluşan tereddütlerdir.²¹⁰ Bu gerekçelerle Birlik kendi yapısına da uygun olarak ele aldığı Temel Haklar Şartını hazırlamıştır.²¹¹

²⁰⁴ Yazgan, Hatice, European Union’s Human Rights Policy: An Analysis From External Relations Perspective, Adam Akademi, 7/1 2017, s. 52

²⁰⁵ Handbook on European Law Relating to Access to Justice, European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, 2016, s. 19

²⁰⁶ Çavuşoğlu, Naz, “Avrupa Birliği ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi: “Katılım Meselesi”, Anayasa Yargısı, Sayı: 22, 2005, s. 1, <https://www.anayasa.gov.tr/yayinlar/anayasa-yargisi-dergisi/?yil=2005&searchTags=> (Son Erişim Tarihi:31.07.2019)

²⁰⁷ Alyanak, Servet, Avrupa Birliği’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne Katılımı: Saatler İleriye Mi Yoksa Geriye Mi İşliyor?, Ombudsman Akademik / 2 Temmuz 2015, s. 75

²⁰⁸ A.g.e., s. 75

²⁰⁹ Opinion 2/94, Opinion of the Court of 28 March 1996, Accession by the Community to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

²¹⁰ Scott, Sionaidh Douglas, The European Union and Human Rights after the Treaty of Lisbon, Human Rights Law Review 11:4 (2011), s. 668-669

²¹¹ Temel Haklar Şartı İçin bakınız: <https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708> (Son Erişim Tarihi: 09.02.1029)

Avrupa Birliğinde kişisel verilerin korunması hususu bir Direktifle düzenleme altına alınmış olsa da bu kişisel verilerin korunmasının sağlanması açısından kullanılan tek hukuki argüman değildir. Şart bu noktada yaptığı düzenleme ile kişisel verilerin korunmasını bir üst seviyeye taşımıştır.

Özgürlükler kısmında yer alan Şartın 8. maddesinde

1. “Herkes, kendisine ilişkin kişisel bilgilerinin korunmasını isteme hakkına sahiptir.”

2. “Bu tür bilgiler, belirtilen amaçlar için ve ilgili kişinin muvafakatine veya yasada öngörülen başka meşru temele dayalı olarak adil şekilde kullanılmalıdır. Herkes, kendisi hakkında toplanmış olan bilgilere erişme ve bunlarda düzeltme yaptırma hakkına sahiptir.”

3. “Bu kurallara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenecektir.”

Şart ile kişisel verilerin korunması temel bir insan hakkı olarak ele alınmıştır. Ayrıca 2007 yılında yapılan Lizbon Antlaşmasının²¹² 6. Maddesinde “Birlik, 12 Aralık 2007 tarihinde Strazburg’da uyarlandığı haliyle, Antlaşmalar’la aynı hukuki değere sahip olan 7 Aralık 2000 tarihli Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı’nda yer alan hakları, özgürlükleri ve ilkeleri tanıır.” ibaresi ile Şartı birincil düzenlemeler seviyesine çıkararak bağlayıcılığı konusunda ki tartışmalara son vermiştir.²¹³

1.3. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün (GDPR) Kabulü Ve Düzenleme İhtiyacının Ortaya Çıkışı

Avrupa Birliğinde kişisel verilerin korunması kapsamında yapılan bazı düzenlemeler temel hak olarak kişisel verilerin belirlenmiş bir sistematik içerisinde işlenmesini sağlayacak nitelikte olsa da mevcut düzenlemelerin yetersiz kaldığının fark

²¹² Antlaşma metninin tamamı için bakınız: <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf> (Son Erişim Tarihi: 09.02.2019)

²¹³ Özcan, Mehmet, Avrupa Birliği Tarihçe, Teoriler, Kurumlar ve Politikalar Seçkin Yayıncılık 2. Baskı Şubat 2014, Ankara, Bölüm 27 - Avrupa Birliğinde İnsan Hakları- s.725 Kutu 27.11

edildiği noktalar öne çıkmıştır. Zamanla artan teknolojik imkânlar kırılmanın önemli kaynağıdır.²¹⁴

Birliğin veri koruma kavramını oluştururken temel aldığı hukuki mekanizmalar düzenlemenin yapıldığı yıl için oldukça sağlam ve güncelliğini koruyabilecek nitelikteydi. Dünyada internet ve mobil cihazların henüz yayılmaya başladığı bu yıllarda kişilerin verilere erişme ya da bu verileri paylaşma hızı da teknolojiyle aynı oranda yavaş ilerlemekteydi. Direktifin hazırlandığı 1995 yılında dünya nüfusu yaklaşık 5.5 milyar²¹⁵ iken internet kullanıcı sayısı ise ortalama 16 milyon kadardı.²¹⁶

Takip eden yıllarda teknolojinin ilerleyişi ve insanların bu imkânlardan artık her alanda maksimum çabayı elde etme isteği önlenemez bir hızla ilerlemeye başladı.²¹⁷ Her geçen gün artan teknolojik olanaklar internet ağlarıyla desteklenirken bu da kullanıcı sayısının artışıyla beraberinde getirmiştir. Veri koruma reformunun konuşulmaya başlandığı yıl olan 2013 yılına gelindiğinde ise kullanıcı sayısı 2.8 milyar geçmişti.²¹⁸

Teknolojik imkânlar gerek devlet bünyesinde yapılan işlemler gerekse eğitim ve sağlık dâhil olmak üzere özel sektör tarafından da üretilebilen hizmetler içinde oldukça yoğun bir yer kaplamaya başlamıştır. Bu da yapılan her işlemin belli bir sistemde ve yine belli bir sistematikte işlenmesini sağlamıştır. Arşivleme sistemlerinin değiştirilmesi, kişilerin öncesinde manuel yöntemlerle edinebildiği bir takım evrakların artık ortak sistemler aracılığıyla kişilere sağlanması imkânı verilerin dijital dünyada edildiği yeri artırmıştır.

Dünyada artık sınırların olmadığı bir düzleme geçiş küreselleşme olarak adlandırılan yeni bir kavramı getirmiştir.²¹⁹ Yeni küresel dünyada internetin yaygın

²¹⁴ Hoofnagle, Chris Jay, Sloot, Bart van der, Borgesius, Frederik Zuiderveen (2019) The European Union general data protection regulation: what it is and what it means, *Information & Communications Technology Law*, 28:1, s. 71, <https://doi.org/10.1080/13600834.2019.1573501> (Son Erişim Tarihi:26.06.2019)

²¹⁵ World Population by Year, <http://www.worldometers.info/world-population/world-population-by-year/> (Son Erişim tarihi 02.08.2019)

²¹⁶ Internet Growth Statistics, <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm> (Son Erişim Tarihi: 09.02.2019)

²¹⁷ Janeček, Václav, Ownership of personal data in the Internet of Things, *Computer Law & Security Review* (2018) s. 2 <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2018.04.007> (Son Erişim Tarihi:26.07.2019)

²¹⁸ Internet Growth Statistics - <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm> (Son Erişim Tarihi: 09.02.2019)

²¹⁹ Özkan, Abdullah, Küreselleşme Sürecinin Medya ve Kültür Üzerindeki Etkileri, *Türkiye Stratejik Araştırma Merkezi, Stratejik Rapor No:15, Mayıs 2006, s. 4-5*

kullanımı ticaretin formatını da aynı hızda etkilemiştir. Kurulan sistemler zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın kişilerin ticaretini ya da alışverişini yapmasına olanak sağlamaya başlamıştır. Bir kişi İspanya’da olduğu esnada İsviçre’de kurulmuş bir bankadan almış olduğu kredi kartıyla Çin merkezli bir üreticiden ürün satın alabilmekte ve ürünün teslimatını Almanya’da bulunan bir adrese yaptırabilmektedir. Bakıldığı zaman belki birkaç dakika da tamamlanabilecek olan bu kısa işlem kişinin konum, kredi kartı, adres gibi doğrudan kendisine ya da bir başka gerçek kişiye ait verilerin uluslararası alanda yer değiştirmesine sebep olmaktadır.

Kişilerin verilerini büyük miktarda aktarabildikleri bir diğer dijital ortam ise sosyal medya uygulamalarıdır.²²⁰ Anlık konum bilgileri, yorumlar, çevrimiçi sohbetlerin yanı sıra resim, video gibi görsel içerikleri de sağlayabildikleri bu ortamlara dünyanın her noktasından insan kolayca erişebilmektedir. Bu esnada kişisel verilerin kimler tarafından hangi amaçlarla kullanıldığı bilinmemektedir.²²¹

Bu gelişmelerin yanında içerik kaybını önlemek ve büyük depolama alanları sağlamak adına tasarlanmış bir bulut bilişim imkânı kullanıma sunulmuştur. Kişiler nerede tutulduğunu, kim tarafından erişilebildiği bilinmeyen bir sisteme verilerini yüklemektedir.

Tüm bu gelişmeler kişilere günlük hayatlarında gerek iletişim gerekse iş yaşamında kolaylık sağlasa da bir riski de beraberinde getirmektedir. Bu risk kişilerin verilerinin kontrolünü kaybetmelerine ve hak kaybı yaşamalarına sebep olabilmektedir. Birlik düzeyinde ortak pazarın sağlanması önemli bir hedef olsa da bireylerin mahremiyet hakkı başta olmak üzere güven unsurunun ön planda olduğu bir veri korumayı sağlamayı hedeflemektedir.²²² Birlik düzeyinde tüm bu gelişmelerin yaşanması bireyin ve Birliğin güçlendirilmesini, korumayı sağlamak için daha etkin bir mekanizmanın kurulmasını ve tüm bu düzen içinde uluslararası düzeyde verilerin

²²⁰ Atasoy, Kemal, Kişilik Hakkı Kapsamında Sosyal Medyada Kişisel Verilerin Korunması Ve Veri Sahibinin Rızası, T.C. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Cilt I, Yıl: 2016, Cilt: 22, Sayı:3, s. 270

²²¹ Hill, Richard, Hirsch, Laurie, Lake, Peter, Moshiri, Siavash, Guide to Cloud Computing Principles and Practice, London: Springer-Verlag, 2013, s. 16

²²² GDPR, Resital 7

korunmasını ve aktarımının sağlanmasını hedefleyerek bir düzenleme yapma yoluna gidilmiştir.

Verilerin doğru tutulması ve işlenmesinin önemli olduğu bir başka husus ise sadece bireysel hakların korunması veya zarar görmemesi ile sınırlı değildir. 2014 yılında Birleşmiş Milletler Genel Sekteri Ban Ki-Moon tarafından yapılan “veri devrimi” çağrısı²²³ dikkat çekicidir. Bu çağrıda elde edilmiş her verinin kayıt altına alınmasının ve istatistiki değerlerle işlenmesinin kalkınma hedefinin başarıya ulaşmasını sağlayacağı belirtilmiştir. Verilerin analiziyle, var olan ama aslında henüz farkına varılmamış potansiyelin ortaya çıkarılması için Sürdürülebilir Kalkınma için Veri Devrimi konusunda Bağımsız Uzman Danışma Grubu (IEAG) oluşturulmuştur.²²⁴

1.4. Veri Koruma Tüzüğü'nün Hazırlanması ve Kabulü

Teknoloji, küreselleşme ve veri güvenliği gibi gelişmeler Avrupa Birliğinde bir reform hareketini gerekli kılmıştır. Dönemin Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı ve AB Adalet Komisyonu Üyesi olan Viviane Reding 2012 yılında yaptığı bir konuşmasında²²⁵ dijital çağda verilerin serbest dolaşımının en iyi şekilde korunmasını sağlayacak temel bir reform hareketine gidileceğinden bahsetmiştir. Konuşmasında; Avrupalıların %72'sinin şirketlerin kişisel verilerini nasıl işledikleri konusunda endişeli olduklarını, kişisel verilerin günümüzün para birimi olduğunu ve her para biriminin istikrar ve güvene ihtiyacı olduğunu belirten Reading, yapılacak düzenleme ile yılda 2.3 milyar avro maliyetinde ortadan kalkacağını da belirtmiştir.²²⁶

Aynı yıl Komisyon çevrimiçi gizlilik haklarını güçlendirmek ve Avrupa'nın dijital ekonomisini artırmak için AB'nin 1995 veri koruma kurallarında kapsamlı bir reform önerisinde bulundu.²²⁷ Yeni düzenlemenin bir Tüzük olarak hazırlanması tüm

²²³ Secretary-General Calls for 'Data Revolution', Stronger Capacity, in Message for World Statistics Day, <https://www.un.org/press/en/2015/sgsm17245.doc.htm> (Son Erişim Tarihi:26.07.2019)

²²⁴ Grup için bakınız: <http://www.undatarevolution.org/>

Rapor için bakınız: <http://www.undatarevolution.org/wp-content/uploads/2014/12/A-World-That-Counts2.pdf>

²²⁵ Reding, Viviane, “The EU Data Protection Reform 2012: Making Europe the Standard Setter for Modern Data Protection Rules in the Digital Age”, [http:// europa. eu/rapid/pressReleasesAction. do?reference=SPEECH/12/26](http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/26) (Son Erişim Tarihi: 09.02.2019)

²²⁶ A.g.e., s. 4

²²⁷ European Commission - Press Release, Commission proposes a comprehensive reform of data protection rules to increase users' control of their data and to cut costs for businesses, s. 1, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-46_en.pdf (Son Erişim Tarihi:26.07.2019)

üye ülkelerde doğrudan uygulanabilir bir yapıda olması sebebiyle özellikle tercih edilmiştir. Direktif olarak düzenleme yapılması devletler nezdinde meydana gelen çeşitli durumların ileri sürülmesiyle istenilen uygulama birliği konusunda zayıflıklar yaratmış ve üye devletleri ABAD ile karşı karşıya getirmiştir. 95/46 sayılı Direktifin 32 (1) Maddesinin birinci alt paragrafı altında, Üye Devletler, en geç üç yıllık dönem sonunda, bu direktifle uyum için gerekli olan yasaları, yönetmelikleri ve idari hükümleri yürürlüğe sokmak zorunda olup Komisyona durumla ilgili bildirimde bulunacaklardı. Kişisel verilerin işlenmesi ve bu verilerin serbest dolaşımı ile ilgili olarak bireylerin korunmasına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 24 Ekim 1995 tarihli ve 95/46/EC sayılı Direktifine uymak için gerekli düzenlemeler ve idari hükümler Lüksemburg tarafından Direktifin 32. Maddesi kapsamındaki yerine getirilememiştir. Avrupa Komisyonu Üye Devletlere devredilen yükümlülükleri dikkate alarak Lüksemburg'a öngörülen süre içinde 95/46 sayılı Direktifle uyum için gerekli önlemleri alması gerektiğini beyan etmiştir.

Direktifin 32. Maddesinde öngörüldüğü üzere, 95/46 / EC sayılı Yönerge ile uyum için gerekli olan yasalar, yönetmelikler ve idari hükümler, öngörülen süre içinde yürürlüğe girmemesi nedeniyle Lüksemburg aleyhine ihlal prosedürü başlatılmıştır.²²⁸

Lüksemburg, Direktifin aktarılmasındaki gecikmenin, 1999 yılında yaşanan hükümet değişikliğinin ve ardından bakanlık yetkilerinin yeniden dağılımından kaynaklandığını ileri sürmüş olsa da Mahkeme, bir Üye Devletin, bir Direktifte belirtilen yükümlülükler ve zaman sınırlamalarına uyulmamasını haklı göstermek için iç hukuk sistemindeki hükümleri, uygulamaları veya koşulları öne süremeyeceğine karar vermiştir.²²⁹ Bu bağlamda, bir Üye Devletin yerleşik içtihadı uygun olarak, yükümlülükler ve zamana uyulmamasını haklı göstermek için iç hukuk sisteminde mevcut olan hükümleri, uygulamaları veya koşulları savunamayacağına dikkat edilmelidir.

²²⁸Judgment in Case, C-450/00, Komisyon v. Lüksemburg, 04.10.2001, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX%3A62000CJ0450%3AEN%3APDF> (Son Erişim Tarihi: 09.02.2019)

²²⁹ C-450/00, 8-9

Direktiften farklı olarak uygulamada istenen yeknesaklığın sağlanması için gereken kesinliği Tüzük olarak düzenlemek tek Avrupa idealiyle de uyum içerisindedir. Madde 29 Çalışma Grubu ve Avrupa Veri Koruma Denetmeni'nin de görüşleriyle hazırlanan Veri Koruma Tüzüğü 2014 yılının Mart ayında Avrupa Parlamentosu'na sunulmuş ve Genel Kurul'da yapılan oylamada 621 kabul, 10 ret ve 22 çekimser oyla düzenleme güçlü bir destek bulmuştur.²³⁰ Konsey, Komisyon ve Parlamento'nun Triolog adlı görüşmelerinin ardından olağan yasama usulü²³¹ ile 27 Nisan 2016 da Genel Veri Koruma Tüzüğü (2016/679) kabul edilmiş ve Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayınlanmıştır.²³² İki yıl olarak belirlenen uyum sürecinin ardından 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Parantez içini silip bu şekilde ifade etmek daha güzel oldu kanımca.

1.5. Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Yapısı ve Getirdiği Yenilikler

1.5.1. GDPR'ın Yapısı ve Direktifle Olan Benzer Özellikleri

Genel Veri Koruma Tüzüğü (düzenlenme olarak) gerekçe olarak adlandırılabilen 173 maddelik resitali takip eden, 11 bölümden ve 99 maddeden oluşmaktadır. İlk bölümde Direktif'te yer alan hükümlerle benzer olarak konu, hedefler, kapsam ve Tüzük'te yer alan kavramların açıklamalarına yer verilmiştir. Tüzük madde 2.1'de düzenlendiği üzere "kişisel verilerin tamamen ya da kısmen otomatik araçlarla işlenmesine ve kişisel verilerin otomatik araçlar haricinde bir dosyalama sisteminin parçasını oluşturan veya bir dosyalama sisteminin parçasını oluşturması amaçlanan araçlarla işlenmesine uygulanır." Kapsam olarak faaliyetin Birlik içerisinde gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın iki kriterden birinin gerçekleşmesi halinde işleme Birlik içerisinde kabul edilip Tüzük uygulanacaktır.

²³⁰ The History of the General Data Protection Regulation, https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en (Son Erişim Tarihi : 09.02.2019)

²³¹ Olağan yasama usulünde süreci Komisyon başlatır ve teklifini Konsey ile Parlamento'ya eş zamanlı sunarak ortak bir metin üzerinde uzlaşının sağlanması için görüşmelere başlanır. Uzlaşma sağlanamazsa Parlamento ve Konseyden belli sayıda temsilcilerle oluşturulan bir Komite ile metin tekrar görüşülür. Komisyonun da katıldığı Komite toplantılarının sonucunda oluşturulan metin Konsey ve Parlamento da kabul edilerek yürürlüğe girer.

²³² Official Journal of the European Union, L 119/1, 4.5.2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN> (Son Erişim Tarihi: 26.06.2019)

Bu şartlar;

- “Veri sahibine bir ödeme yapılmasına gerek olup olmadığına bakılmaksızın, Birlik içerisindeki söz konusu ilgili kişilere (veri sahiplerine) mal ya da hizmetlerin sunulması veya”²³³
- “Davranışları Birlik içerisinde gerçekleştiği ölçüde, davranışlarının izlenmesidir.”²³⁴

Bir üye devletten erişilebilen çeşitli uygulamalarla o üye devletin dilinde sunulan, varsa kullandığı farklı para biriminde ödeme yapma imkânı bulunan ve o ülkede yer alan sermaye veya hizmetlere yönelik oluşturulan faaliyetler nereden yapıldığı önemli olmayıp Birlik içerisinde yapılıyor kabul edileceğini ABAD ön karar usulü ile kendisine iletilen davada belirtmiştir.²³⁵ Davada Macaristan’da kayıtlı hiçbir ofisi ya da şubesi olmayan bir Slovakya şirketi olan Weltimmo - ancak kayıtlı ofisinin bulunduğu Slovakya’da hiçbir faaliyet göstermemektedir - Macaristan’da Macar mülkleriyle ilgili olarak, reklam verenlerin kişisel verilerini işlediği bir web sitesi işletmektedir. Reklamlar bir ay ücretsiz olup, sonrasında bir ücret ödenmektedir. Birçok reklam veren bir ay sonunda e-mail yoluyla kişisel verilerinin ve reklamlarının silinmesi talebinde bulunmuştur. Şirket verileri silmeyip ilgili tarafları verdiği hizmet dolayısıyla ücretlendirmiştir. Ücretlerin ödenmemesi üzerine bu şirket reklam verenlerin kişisel verilerini borç toplama firmalarına iletmiştir.²³⁶ Reklam verenler Macar DPA’sına şikâyette bulunmuşlardır ve DPA veri toplanmasının veri işleme içerdiğine karar verip firmaya Macaristan veri koruma kanunlarını ihlal ettiği gerekçesiyle para cezası vermiştir.²³⁷

Şirketin Macar DPA’sının bu konuda ulusal kanunu uygulayamayacağı ve para cezası kesemeyeceği itirazı üzerine ABAD’a ön karar usulü ile yapılan başvuruda ABAD; kişisel verileri bir internet sayfasına yükleme faaliyetinin veri işlemeyi

²³³ GDPR, Madde 3/2-a

²³⁴ GDPR, Madde 3/2-b

²³⁵ Judgment in Case C-230/14, Weltimmo S.R.O. V. Nemzeti Adatvédelmi és Információs Zrt. (Hungarian DPA), 01.10.2015, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=168944&doclang=EN> (Son erişim tarihi: 06.06.2019)

²³⁶ C-230/14, 9

²³⁷ C-230/14, 10

oluşturduğunu²³⁸ ve Direktif 95/46 Madde 4(1), Üye Devlet'te işlemenin gerçekleştiği kavram bağlamında, minimal de olsa, gerçek ve etkin faaliyet yürüttüğü sürece, veri sorumlusuna kayıtlı olduğu Üye Devlet dışında bir Üye Devlet'in veri koruma yasasının uygulanmasına izin verdiğini belirtmiştir.²³⁹

ABAD'a göre veri sorumlusunun, bu Üye Devlette bir kuruluşunun olup olmadığını belirlemek için, hem düzenlemelerin istikrar derecesi hem de diğer Üye Devletteki faaliyetlerin etkin bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı, özellikle internet üzerinden hizmet sunan kuruluşlar için, ekonomik faaliyetlerin spesifik doğası ve ilgili hizmetlerin sağlanması ışığında yorumlanmalıdır. Tek bir temsilcisinin varlığı, Üye Devlette belirli hizmetlerin sağlanması için gerekli ekipmanın mevcudiyeti ile yeterli derecede bir istikrarla hareket ederse, istikrarlı bir düzenleme oluşturmak için yeterli olabilir.²⁴⁰ Bu olay içinde yapılan değerlendirme de veri sorumlusunun faaliyeti, Macar dilinde yazılmış olan ve Macaristan'daki mülklerle ilgili olan web sitelerinin işletilmesinden oluşup, Macaristan'da gerçek ve etkin bir faaliyet yürütmektedir. Ayrıca, Macaristan'da söz konusu faaliyetten doğan borçları geri almaktan sorumlu olan ve veri sorumlusu söz konusu verilerin işlenmesine ilişkin idari ve adli işlemlerde temsil eden bir temsilciye sahiptir. Macaristan'da borçların tahsilatı için bir banka hesabı vardır ve günlük işlerin yönetimi için Macaristan'da bir posta kutusu adresi bulunmaktadır. Bu durum bir “kuruluş” oluşumu için yeterlidir.²⁴¹ İşleme, Weltimmo'nun Macaristan'da sürdürdüğü faaliyetleri bağlamında yapılır. Böylece bu işleme nedeniyle Macar veri koruma kanunu geçerli olmaktadır.

Mahkemeye göre; Macar DPA'nın, Weltimmo'nun Macaristan'da değil, başka bir Üye Devlette bir kuruluşu olduğunu dikkate alması durumunda, Madde 28 (4) uyarınca, yalnızca Madde 28 (3) 'e göre verilen yetkilerini sadece kendi sınırları içinde kullanabilir ve geçerli yasadın bağımsız olarak ve hangi ulusal kanunun geçerli olduğunu bilmeden önce bile, şikâyeti inceleyebilir. Geçerli olan yasanın başka bir Üye Devletin yasası olduğu ortaya çıkarsa, DPA kendi Üye Devletinin topraklarının dışında ceza uygulayamaz. Madde 28 (6) 'da belirtilen işbirliği görevinin yerine getirilmesinde,

²³⁸ C-230/14, 37

²³⁹ C-230/14, 20

²⁴⁰ C-230/14, 29

²⁴¹ C-230/14, 33

birinci DPA'nın ikinci DPA'ya aktardığı bilgilere dayanarak, o Üye Devlet'in DPA'sına onların ulusal yasasını ihlal ettiğini bildirip eğer o yasa izin veriyorsa ceza uygulamasını talep eder. İkinci DPA ayrıca, ilk DPA'nın talimatları ile başka soruşturmaları yürütmeyi de gerekli bulabilir.²⁴²

GDPR'da Tanımlar kısmını ele alan madde 4'te Direktife oranla yeni kavramların yer aldığını gözlemek mümkündür. GDPR yapısı itibari ile yeni düzenlemeler ve buna bağlı olarak yeni tanımları oluşturmuş olsa da en temel tanımların dahi kavram olarak genişlediğini görmekteyiz. Örneğin kişisel veri tanımında Direktifte yer alan ifadeler ek olarak kişinin konum verileri, genetik ve ruhsal durumu, kültürel veya toplumsal kimliği gibi ifadeler yer aldığı gibi ilgili kişinin rızasının spesifik olacağı hususu düzenlenmiştir. Bu kavramlarda gözlemlenen bazı değişimlere ek olarak yeni kavramlar Tüzükte yer almıştır. Teknik araçlarla yapılan işlemler sonucunda oluşan profil çıkarma, işleme sonucunda verinin kişiyle ilişkilendirilmesi olasılığını azaltan ek tedbir sayılabilecek takma ad kullanımı veya kişinin kendisinin de ötesinde soy bağının verilerine dair bilgi edinilmesini sağlayan genetik, sağlık, biyometrik veriler gibi yeni veri tanımları Tüzükte yer almaktadır.

GDPR uygulama alanının genişlemesi neticesinde veri işleyecek kişi veya kuruluşların artacağından hareketle işletme, teşebbüsler grubu, temsilci, asli kuruluş, uluslararası kuruluş kavramlarını da açıklama gereği duymuştur.²⁴³

Tüzüğün Direktifle ortak olan bir diğer düzenlemesi ise temel ilkelerin ve hedeflerin aynı olarak korunmasıdır.²⁴⁴

Kişisel verilerin işlenmesini GDPR'şu şekilde düzenlemiştir. Maddeye göre veri sorumlusu;

- Verileri hukuka uygun, adil ve şeffaf bir biçimde,
- İşleme faaliyetini açık ve meşru amaçlara yönelik olarak,

²⁴² C-230/14, 44-58

²⁴³ GDPR, Madde 4

²⁴⁴ GDPR, Resital 9.

- Verileri işlendikleri amaçlarla ilgili olarak yeterli, yerinde ve gerekli olanla sınırlı olacak şekilde,
- İşleme amacının gerektirdiği süreyle,
- Yetkisiz veya yasa dışı işlemeye karşı ve kazara kayba, imhaya veya tahribe karşı koruma da dâhil olmak üzere teknik veya düzenlemeye ilişkin uygun tedbirlerin kullanılması suretiyle kişisel verilerin güvenliğini sağlayacak bir şekilde işleyecektir.²⁴⁵

Veri sorumlusunun bu temel kriterleri gözeterek yapacağı veri işleme faaliyetinin yasal bir işleme olarak değerlendirilebilmesi içinde Tüzük yine Direktifle benzer şekilde kriterler oluşturmuştur.²⁴⁶

Bu kriterler;

- İlgili kişinin uygun şartları sağlayan açık rızasının varlığı,
- Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için gerekli olan veri işleme faaliyeti,
- İlgili kişinin veya bir başka gerçek kişinin hayati menfaatinin korunması veya sağlanması için işleme faaliyetinde bulunulması,
- Kamu yararı için veya resmi bir yetkinin kullanılması amaçlarıyla yapılacak veri işleme faaliyetleri hukuka uygun işleme olarak kabul edilir.

Tüzüğün Direktifle paralel olmakla birlikte daha kapsamlı düzenleme yaptığı bir diğer husus ise işleme faaliyetinin yasallığını sağlayan açık rıza kavramıdır. Açık rızaya ilişkin hükümler I. Bölümde ele alınan haliyle geçerli olmak üzere kapsama çocukların rızaları da dâhil edilmiştir.

Özel nitelikli kişisel veriler Direktifte düzenlenmiş olmakla birlikte Tüzük açısından da bazı hususların eklenmesiyle daha kapsamlı bir içeriğe ulaşmıştır.

²⁴⁵ GDPR, Madde 5

²⁴⁶ GDPR, Madde 6

Direktifte özel nitelikli verilerin işlenmesine ek olarak Tüzükte;²⁴⁷

- “Yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması açısından veya mahkemelerin kendi yargı yetkisi çerçevesindeki hareketlerinde işleme faaliyetinin gerekmesi,”²⁴⁸

- “Gözetilen amaçla orantılı olan, veri koruma hakkının özüne saygı gösteren ve veri sahibinin temel hakları ve menfaatlerinin güvence altına alınması adına uygun ve spesifik tedbirler sağlayan Birlik veya üye devlet hukukuna dayalı olarak kayda değer ölçüde kamu yararı adına nedenlerden ötürü işleme faaliyetinin gerekmesi,”²⁴⁹

- “Koruyucu hekimlik veya meslek hekimliği amaçları doğrultusunda, Birlik ya da üye devlet hukukuna dayalı olarak veya bir sağlık profesyoneli ile yapılan sözleşme uyarınca ve 3. paragrafta atıfta bulunulan koşullar ve güvencelere tabi olarak çalışanın çalışma kapasitesinin değerlendirilmesi, tıbbi tanı, sağlık veya sosyal bakım hizmetlerinin veya tedavinin sağlanması ya da sağlık veya sosyal bakım sistemleri ve hizmetlerinin yönetilmesi açısından işleme faaliyetinin gerekli olması,”²⁵⁰

- “Özellikle mesleki gizlilik olmak üzere veri sahibinin hakları ve özgürlüklerine ilişkin güvence sağlanmasına uygun ve spesifik tedbirler sağlayan Birlik veya üye devlet hukukuna dayalı olarak, sağlığa yönelik ciddi sınır ötesi tehditlere karşı koruma sağlanması veya sağlık hizmetleri ve tıbbi ürünler ya da tıbbi cihazlara ilişkin yüksek kalite ve emniyet standartları sağlanması gibi halk sağlığı alanında kamu yararına yönelik olarak işleme faaliyetinin gerekmesi,”²⁵¹

²⁴⁷ GDPR, Madde 9

²⁴⁸ GDPR, Madde 9/2-f

²⁴⁹ GDPR, Madde 9/2-g

²⁵⁰ GDPR, Madde 9/2-h

²⁵¹ GDPR, Madde 9/2-i

- “Gözetilen amaçla orantılı olan, veri koruma hakkının özüne saygı gösteren ve veri sahibinin temel hakları ve menfaatlerinin güvence altına alınmasına uygun ve spesifik tedbirler sağlayan Birlik veya üye devlet hukukuna dayalı olarak, 89(1) maddesi uyarınca kamu yararına yönelik arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları ya da istatistiki amaçlar doğrultusunda işleme faaliyetinin gerekmesi halinde de işlenebileceği düzenlenmiştir.”²⁵²

Tüzük mevcut yapısıyla Direktifte madde metninde geçen açık rıza gibi kavramları detaylı olarak açıklama yoluna gittiği gibi bazı durumlarda da mevcut düzenlemeyi güncel şartlara uyumlu hale getirmeye çalışmıştır. Ancak yeni düzenleme sadece mevcut olanın güncellenmesi çalışması olmayıp gerek ilgili kişilere gerekse veri sorumlusu gibi işlemenin asıl taraflarına yeni haklar ve yeni yükümlülükler getirmiştir.

1.5.2.GDPR ve Yeni Düzenlemeleri

1.5.2.1. İlgili Kişi Yönüyle Genel Olarak GDPR

Kişisel verilerin işlenmesi noktasında kişisel veri işleme faaliyeti ve işleme faaliyetinde bulunan taraflar ön planda olsa da bu faaliyetin asıl unsuru ilgili kişilerdir. Çünkü ilgili kişi veri sorumlusunun teknik ve idari donanımı karşısında güçsüz olan taraf olup hakları konusunda yasal bir düzenlemeye ve yeterli düzeyde bilgiye sahip değilse işleme faaliyeti açısından zarar görme potansiyeli oldukça yüksektir.

Avrupa Birliği açısından da ilgili kişinin kim olduğu hususunda iki önemli nokta vardır. İlk husus ilgili kişinin gerçek bir kişi olması hususudur.²⁵³ Tüzel kişiler hukuki olarak kişi sıfatını haiz olsa da teşebbüsler nezdinde gerçekleşen işleme faaliyetinde GDPR uygulama alanı bulmamaktadır. İlgili kişi olan gerçek kişilerin Tüzük kapsamına alınırken vatandaşlıklarının ve ikametlerinin önem arz etmemesi de ikinci husustur. Çünkü Avrupa vatandaşlığı oluşumunda ulusal vatandaşlığa ek olarak onu tamamlayıcı bir Birlik vatandaşlığı söz konusudur.²⁵⁴ Sınırları olmayan bir tek Avrupa ideali içerisinde ikamet önemsiz olup Birlik içerisindeki herhangi bir ülke de

²⁵² GDPR, Madde 9/2-j

²⁵³ GDPR, Madde1/1

²⁵⁴ ABA, Madde 9

ikamet ediyor olmak yeterli kabul edilmektedir. Tüzük düzenlemesinin asıl unsuru olan gerçek kişinin ölümü halinde bu kişiye ait kişisel veriler için uygulanamaz olmaktadır. Ancak üye devletlerin ölen kişilerin verileri ile alakalı olarak düzenleme yapabilmeleri mümkündür.²⁵⁵ Örneğin, Danimarka’da yapılan düzenlemeye göre hem GDPR hem de ulusal veri koruma yasası kişilerin ölümünden itibaren 10 yıl süre ile uygulanmaya devam etmektedir.²⁵⁶ Slovakya Veri Koruma Yasası’nda da ölen ilgili kişilere ilişkin özel hüküm mevcuttur. Bu Yasa’nın 12(7) Maddesi’ne göre ölen kişiye ilişkin herhangi bir rıza gerekli ise ölen kişinin ebeveyni, soyundan gelmeyen, kardeş, kocası, aile veya benzeri bir ilişki içindeki diğer kişi rıza beyanında bulunabilecektir. Herhangi bir yakın kişi anlaşmazlığını yazılı olarak ifade ederse, bu rıza geçerli olmayacaktır.²⁵⁷

İlgili kişinin her zaman haklarını kullanmaya ehil olan bir yetişkin olarak karşımıza çıkması mümkün değildir. İlgili kişinin çocuk olması halinde uyulması gereken hususlara ilişkin Tüzükte bir takım düzenlemeler bulunmaktadır. Çocuklar birçok konuda olduğu gibi kişisel verilerinin işlenmesi noktasında daha özel bir korunmaya ihtiyaç duyarlar. Çünkü çocuklar yaş ve tecrübeleri itibari ile meydana gelecek riskler konusunda daha az bilgiye sahip oldukları gibi bu risklerin sonuçları ile ilgili daha ilgisiz veya daha kabullenici olabilmektedir.²⁵⁸ Bu sebeple Tüzük çocukların verilerinin işlenmesi ile ilgili üye ülke düzenlemelerine esneklik bırakmış olmakla birlikte 16 yaş gibi bir sınırlama belirlemiştir.²⁵⁹ “Bir çocuğa doğrudan bilgi toplumu hizmetleri sağlanması ile ilgili olarak, çocuğun en az 16 yaşında olması ve ilgili çocuğun açık rızasının olması halinde kişisel verileri işlenmesinin hukuka uygun olacağı, çocuğun 16 yaşından küçük olması halinde ise söz konusu işleme faaliyetinin, ancak rızanın çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından verilmesi veya onaylanması halinde ve verildiği veya onaylandığı ölçüde hukuka uygundur şeklinde

²⁵⁵ GDPR, Resital 27

²⁵⁶ Act on supplementary provisions to the regulation on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data - Act No. 502 of 23 May 2018, art.5, <https://www.datatilsynet.dk/media/6894/danish-data-protection-act.pdf> (Son Erişim Tarihi:26.07.2019)

²⁵⁷ Aegle In Your Country, How Does Your Country Process Health Data After GDPR? Slovakia, s. 15, http://www.aegle-uhealth.eu/imagen/Slovakia_Final%20Report.pdf (Son Erişim Tarihi:26.07.2019)

²⁵⁸ Macenaite, Milda, Kosta, Eleni, Consent for processing children’s personal data in the EU: following in US footsteps?, Information & Communications Technology Law, 2017, 26:2, s. 159-160

²⁵⁹ Madde 8 de Üye devletlerin 13 yaştan küçük olmamak kaydıyla, bu amaçlara yönelik olarak kanunla daha küçük bir yaş belirleyebileceğini düzenlemiştir. Örneğin Polonya yaş sınırını 16 olarak kabul ederken bu sınır Fransa’da 15, İspanya’da ise 14 olarak belirlenmiştir.

düzenlenmiştir.”²⁶⁰ Veri sorumlusu “mevcut teknolojiyi dikkate alarak rızanın çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından verildiğini veya onaylandığını doğrulamak adına makul çaba sarf edecektir.”²⁶¹

Çocukların verilerinin işlenmesi için açık rıza şartına ihtiyaç duyulması halinde alınacak açık rıza önemlidir. Açık rızanın geçerli sayılabilmesi için yapılacak bilgilendirme yetişkin bir ilgili kişiye yapılan bilgilendirme düzeyinde olması gereklidir.²⁶² Çocuk için yapılacak bilgilendirme hangi kişisel verilerin işleneceğini, işleme faaliyetinin risklerini içereceği gibi bir ilgili kişi olması sebebi ile haklarını da içerecek düzeyde olmalıdır. Kullanılan dil çocuğun kolay anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır olmalı aşırı derecede terimsel veya karmaşık ifadelerden kaçınılmalıdır.²⁶³

Çocuğun kişisel verilerinin işlenmesi diğer hukuka uygun işleme sebeplerine de dayanabilir. İşleme faaliyeti bir sözleşme ilişkisine dayanırsa çocuğun sözleşmenin içeriğini anlama yetkinliğine ek olarak sözleşme yapabilmeye ehil olma şartları da gözetilmelidir. Ya da bir meşru menfaatin varlığına dayalı olarak yapılacak işleme faaliyetinde çocuğun hak ve özgürlüklerinin meşru menfaat karşısındaki durumu iyi analiz edilmelidir. “Çocuğun kişisel verilerin korunmasını gerektiren menfaatleri veya temel hakları ve özgürlüklerinin bir veri sorumlusu veya üçüncü bir kişi tarafından gözetilen meşru menfaatlere ağır basması haricinde, söz konusu menfaatler doğrultusunda işleme faaliyetinin gerekli olması halinde işlenebilir ancak işleme kamu kuruluşları tarafından görevlerinin yerine getirilmesi hususunda gerçekleştirilen işleme faaliyetine uygulanmaz.”²⁶⁴ Çocukların verileri üzerindeki kontrolü yetişkin bir ilgili kişinin sahip olduğu haklarla eş olarak uygulanmalıdır. Eğer çocuk verilerinin işlenmesi ile ilgili olarak alacağı tedbir konusunda ehil değilse bu hakkı velayet hakkına sahip olan ebeveyn eliyle kullanabilmelidir.

²⁶⁰ GDPR, Madde 8/1

²⁶¹ GDPR, Madde 8/2

²⁶² ICO, Children and the GDPR, 22 March 2018, 1.0.118, s. 37

²⁶³ ICO, Children and the GDPR, s.8

²⁶⁴ GDPR, Madde 6 (f)

1.5.2.2. İlgili Kişinin Hakları

1.5.2.3 İlgili Kişinin Haklarıyla İlgili Olarak Bilgilendirilme Hakkı

Veri sorumlusu ilgili kişiye yapacağı her türlü bilgilendirme ya da bildirimler için açık, anlaşılır bir dil kullanmalıdır. Bu bilgilendirme ya da bildirimleri yazılı olarak yapabileceği gibi uygun olması halinde elektronik ortamda veya farklı yöntemler aracılığıyla da yapabilir.²⁶⁵ Bu bilgiler veri sorumlusunca ücretsiz sağlanır. Ön kararı usulü ile mahkemeye taşınan bir davada²⁶⁶ X, trafik kuralları ihlalleri nedeniyle para cezası talep eden tebligatları almamış olduğunu kanıtlamak için belediyeden 2008 ve 2009 yılındaki çeşitli ikamet adreslerini paylaşmasını talep etmiştir. Belediye 12,80 Euro ücret talep eden onaylı bir transkript ile talebe karşılık vermiştir.²⁶⁷ Bunun üzerine mahkemeye;

- Ulusal yasalara göre bir hükme istinaden verilere erişim sağlanmasının işlenmekte olan verileri iletme yükümlülüğü ile uyum sağlayıp sağlamadığı, (95/46 sayılı Direktifin 12 (a) Maddesi)²⁶⁸
- Madde 12 (a) ile belediye veri tabanından gelen bir transkript vasıtasıyla, işleme yapılan kişisel verilerin, iletimi ile ilgili ücretlerin alınmasını engelleyip engellemediği,²⁶⁹
- Ve mevcut ücretlendirmenin aşırı olup olmadığı soruları yöneltmiştir.²⁷⁰

Mahkemeye göre; 95/46 sayılı Direktifin 12 (a) Maddesi, Üye Devletlerin kişisel verilere erişim hakkı verildiğinde ücret almayı gerektirmediği gibi, aşırı ücret alınmadıkça bu ücretlerin alınmasını da engellemez.²⁷¹ Erişim, kısıtlama, aşırı gecikme ve aşırı harcama olmaksızın olmalıdır. Ücret bir yandan özel hayatını koruyan ilgili kişinin çıkarları - özellikle anlaşılır bir biçimde kendisine iletilecek verilere erişim hakkı - öte yandan da veri sorumlusu için bu tür verilerin iletimi mecburiyetinin oluşturduğu

²⁶⁵ GDPR, Madde 12/1

²⁶⁶ Judgment in Case, C-486/12, X, 12.12.2013,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0486> (Son Erişim Tarihi: 06.06.2019)

²⁶⁷ C-486/12, 1

²⁶⁸ C-486/12, 15/1

²⁶⁹ C-486/12, 15/2

²⁷⁰ C-486/12, 15/3

²⁷¹ C-486/12, 17

yük arasında adil bir denge oluşturacak sabit bir fiyat olmalıdır. Ücretler, erişim hakkının kullanılmasının önünde bir engel teşkil edebilecek düzeyde sabitlenemeyebilir ve bu tür verilerin iletilmesi maliyetini aşmamalıdır.²⁷²

1.5.2.4. İlgili Kişinin Verilerine Erişim Hakkı

İlgili kişi bir veri sorumlusundan kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini, işlenmesi halinde ise bunların hangi veriler olduğunu detaylı olarak öğrenebilmesi mümkündür. Bu hak ilgili kişilerin sağlıklarına ilişkin olan teşhis, muayene sonuçları, hekim değerlendirmeleri, tedaviler ve müdahaleler gibi bilgileri de içeren tıbbi kayıt verilerine erişimi de kapsar.²⁷³ Ancak kayıtlı verilere erişim kısmında verilerin bir bütün olarak verilmesi yerine özet olarak verilmesinin söz konusu olabileceğine ilişkin ABAD kararı bulunmaktadır.²⁷⁴

Karar konu olaya göre; birkaç üçüncü ülke vatandaşı Hollanda'da sabit bir süre için oturma izni başvurusunda bulunmuştur. Belli bir süre için oturma izni talep edenlerden bir tanesinin talebi reddedilirken, diğerininki kabul edilmiştir. Her ikisi de kararın açıklandığı toplantı tutanaklarının bir kopyasını talep etmiştir ve ikisinin de erişim talebi reddedilmiştir.²⁷⁵

Bunun üzerine açılan davada ön karar usulü ile mahkemeye;

- 95/46 sayılı Direktifin 12 (a) Maddesinin ikinci hükmünün kişisel verilerin işlendiği belgelerin bir kopyasını alma hakkının olduğu yönünde yorumlanıp yorumlanamayacağı ya da böyle bir verinin anlaşılabilir bir biçimde eksiksiz bir özeti sunulmasının yeterli olup olmadığı,²⁷⁶
- Temel Haklar Şartının 8(2) Maddesindeki “erişim hakkı” kelimelerinin, bir belgenin kopyasını alma hakkı olduğu şeklinde yorumlanıp yorumlanmayacağı,²⁷⁷

²⁷² C-486/12, 28-30

²⁷³ GDPR, Resital 63

²⁷⁴ Judgment in Case, C-141/12 and C-372/12, Minister Voor Immigratie v M, 17.07.2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A62012CJ0141> (Son Erişim Tarihi: 08.06.2019)

²⁷⁵ C-141/12 - C-372/12, 2.

²⁷⁶ C-141/12 - C-372/12, 31/1

²⁷⁷ C-141/12 - C-372/12, 31/2

• “Toplantı tutanağında” belirtildiği gibi bir yasal analizin kişisel veri olarak kabul edilip edilemeyeceği,²⁷⁸

• 95/46 sayılı Direktifin 13 (1) (g) Maddesi kapsamında başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasının ilgili kamu makamı içindeki içsel bir görüş alışverişindeki çıkarları da kapsayıp kapsamayacağı sorulmuştur.²⁷⁹

Mahkeme Kararında tutanakta yer alan yasal analizin kişisel verileri olarak yorumlanacağını²⁸⁰ ve erişim hakkı, özel hayata saygı duyulmasında temel hakların korunması, ilgili kişinin kendisiyle ilgili kişisel bilgilerin doğru olduğuna ve hukuka uygun bir şekilde işlendiğinden emin olabilmesi anlamına geleceğini belirtmiştir. Bu, Madde 12(a)’ya göre - erişim hakkı - ilgili kişinin verilerin düzeltilmesi, silinmesi veya bloke edilmesi için gerekli olan (Madde 12 (b)) gerekli kontrolleri yapması içindir.²⁸¹

Temel Haklar Şartının 12 (a) ve 8 (2). Maddeleri kapsamındaki erişim hakkına uymak için, başvuru sahibine bu verilerin anlaşılabilir bir biçimde tam bir özetini sunması yeterlidir ki bu, kişinin bu verileri anlamasına izin verecek ve verilerin doğru olup Direktife uygun bir biçimde işlendiğini kontrol etmesine olanak sağlayacak bir biçimde olmalıdır. Belgelerin bir kopyasının kendisine verilmesine gerek yoktur.²⁸²

İlgili kişinin verileri ile ilgili olarak veri sorumlusundan edineceği bilgiler;²⁸³

- “İşleme amaçları,”
- “İlgili kişisel veri kategorileri,”
- “Üçüncü ülkeler veya uluslararası kuruluşlardaki alıcılar başta olmak üzere, kişisel verilerin açıklandığı veya açıklanacağı alıcılar veya alıcı kategorileri,”

²⁷⁸ C-141/12 - C-372/12, 31/5

²⁷⁹ C-141/12 - C-372/12, 31/6

²⁸⁰ C-141/12 - C-372/12, 33,38

²⁸¹ C-141/12 - C-372/12, 44-46

²⁸² C-141/12 - C-372/12, 60

²⁸³ GDPR, Madde 15

- “Mümkün olması halinde, kişisel verilerin saklanması açısından öngörülen süre veya bunun mümkün olmaması halinde, bu sürenin belirlenmesi amacı ile kullanılan kriterler,”
- “İlgili kişiye ilişkin kişisel verilerin düzeltilmesi veya silinmesini veya söz konusu verilerin işlenmesinin kısıtlanmasını talep etme veya söz konusu işleme faaliyetine itiraz etme hakkının varlığı,”
- “Bir denetim makamına şikâyette bulunma hakkı,”
- “Kişisel verilerin ilgili kişiden elde edilmemesi halinde, bu verilerin kaynaklarına ilişkin mevcut bilgiler,”
- “Profil çıkarma da dâhil olmak üzere 22(1) ve (4) maddelerinde atıfta bulunulan otomatik karar vermenin varlığı ve en azından bu hallerde, yürütülen mantığa ilişkin anlamlı bilgilerin yanı sıra söz konusu işleme faaliyetinin veri sahibi açısından önemi ve öngörülen sonuçlarıdır.”

Bu bilgilere ek olarak eğer uluslararası bir kuruluşa aktarım yapılacaksa ilgili aktarım için sağlanmış olan güvenceler açısından da ayrıca bilgilendirilmelidir.²⁸⁴

Veri sorumlusu tüm bu taleplerin cevabını sağlamakla yükümlüdür. İlgili kişinin talebini elektronik yollarla yapması veya bilgilerin elektronik yöntemler aracılığıyla sağlanmasına itirazı yoksa bu yöntemler aracılığıyla iletilebilir. Eğer ticari sırlarını, fikri mülkiyete konu olan telif haklarını ve başkalarının hak ve özgürlüklerini olumsuz etkilemeyecekse veri sorumlusu kuracağı bir sistem üzerinden de ilgili kişiye bu verilere uzaktan erişim sunabilir.²⁸⁵

1.5.2.5. Verilerin Düzeltilmesi ve Silinmesi Hakkı

İlgili kişi veri sorumlusunda bulunan eksik veya güncel olmayan verilerini gecikmesine mahal vermeden düzeltirme hakkına sahiptir.

²⁸⁴ GDPR, Madde 15/2

²⁸⁵ GDPR, Madde 15/3

1.5.2.6. Verilerin Silinmesi - Unutulma Hakkı

İlgili kişinin haklarından en önemlisi ve bu dönemde en çok tartışılanı ise Madde 17’de düzenlenen unutulma hakkıdır. Unutulma hakkı 95/46 sayılı Direktifte ismen düzenlenmemiş olup 12. Maddenin (b) bendinde “(...) Özellikle verinin eksik veya yanlış yapısı yüzünden, bu Direktifin hükümlerine uymayan işlemede, verilerin engellenmesi veya silinmesi, uygun olarak düzeltilmesi(...)” şeklindeki hüküm ilgili kişiye diğer imkânların yanında verilerinin silinmesini talep edebilme imkânı tanımış bir düzenlemedir. Ancak ne var ki 95/46 sayılı Direktifin düzenlendiği dönemde bu hak olağan ve yeterli kabul edilebilirdi. Bu hakkın kullanılması için açılan dava²⁸⁶ ve Avrupa Birliği Adalet Divanının bu davadaki yorumu sayesinde unutulma hakkı kavramı GDPR’da düzenleme şeklinde yerini almıştır.

1.5.2.6.1. Unutulma Hakkının Çıkış Noktası

Bireylerin gizlilik ya da mahremiyet hakkını korumanın zorluğunu yaşadığı bu yüzyılda sanal dünyanın artan etki alanı bu hakkın korunmasını daha da zorlaştırmaktadır.²⁸⁷ 5 Mart 2010’da bir İspanyol vatandaşı olan Mario Costeja González, İspanya Veri Koruma Otoritesine (AEPD) yüksek tirajlı günlük gazete olan La Vanguardia Ediciones SL ile Google İspanya ve Google Inc. aleyhine şikâyette bulundu. Şikâyet, bir internet kullanıcısının, Mario Costeja González’in adını Google arama motoruna girdiğinde La Vanguardia’nın 19 Ocak ve 9 Mart 1998 tarihlerinde yayınlanan gazetesinde, Mario Costeja González’in sosyal güvenlik borçlarının geri kazanımı için takas işlemleriyle bağlantılı bir emlak açık artırması duyurusu olan iki sayfaya ilişkin bağlantı temeline dayanıyordu.²⁸⁸ Gazetenin haberi yapmasının açık artırmada en uygun fiyatın sağlanabilmesi açısından var olan bir yasal düzenlemeye dayandığından bu haberin arşivlerinden kaldırılamayacağı sebebiyle bu şikâyet DPA

²⁸⁶ Judgment in Case, C - 131/12 Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González, 13 May 2014,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0131> (Son Erişim Tarihi: 08.06.2019)

²⁸⁷ Weber, Rolf H. - On the Search for an Adequate Scope of the Right to Be Forgotten, 6 (2015) JIPITEC 2 Kısım 5, <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-6-1-2015/4175> (SonErişim Tarihi 16.10.2018)

²⁸⁸ 19 Ocak 1998 tarihli gazeteye erişmek için: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1998/01/19/pagina-23/33842001/pdf.html> (Son Erişim Tarihi: 23.07.2019)

tarafından reddedildi ancak DPA, Google İspanya ve Google Inc.'ye karşı olan talebi kabul etti.²⁸⁹

Bu başvuru, web sitelerinde yayınlanan ve kişisel bilgileri içeren bir takım bilgilerin kişilerce erişilmesinin istenmemesi halinde bu web siteleri veya arama motorlarının sorumluluğunun değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Kişilerin kendileriyle bağlantı kurulmasını, internet kullanıcılarına süresiz olarak konumlandırılmasını, indekslenmesini ve sunulmasını sağlayan verilerle ilgili bu sorunun cevabı, 95/46 sayılı Direktifin yayınlanmasından sonra ortaya çıkan bu teknolojiler bağlamında ne şekilde yorumlanması gerektiğine yönelik olarak ön karar usulü ile ABAD'a başvurulmuştur.

DPA Mahkemeye;

- Google İspanya'nın "kuruluş" olup olmadığı,²⁹⁰
- Çatışmanın ağırlık merkezinin bulunduğu Üye Devlette, Temel Haklar Şartı'nın 8. maddesinin ışığında 95/46 sayılı Direktifin uygulanmasının gerekip gerekmediği; Google Search'ün faaliyetinin, 95/46 sayılı Direktifin 2 (b) Maddesindeki işleme kavramına girip girmediği,²⁹¹
- Google Search'ü yöneten girişimin, indekslediği web sayfalarında yer alan kişisel verilere ilişkin veri sorumlusu olup olmadığı,²⁹²
- DPA'nın, kendisinin önceden ya da eş zamanlı olarak bu bilginin yer aldığı web sayfasının sahibine hitap etmesine gerek kalmadan, doğrudan Google Search'e indekslerinden üçüncü şahıslar tarafından yayınlanan bir bilgi maddesini kaldırması isteğini dayatıp dayatamayacağı,²⁹³
- 95/46 sayılı Direktifin silme, engelleme ve itiraz haklarının, ilgili kişinin, bu tür bilgilerin internet kullanıcıları tarafından bilinmemesi gerektiğine

²⁸⁹ C - 131/12, 16,17

²⁹⁰ C - 131/12, 20/1-A

²⁹¹ C - 131/12, 20/1-D

²⁹² C - 131/12, 20/2-B

²⁹³ C - 131/12, 20/2-C,D

inanması, kendisi için önyargılı olabileceğini düşündüğü veya üçüncü taraflarca yasal olarak yayınlanmış olmasına rağmen, unutulmak üzere gönderilmesini istemesi durumunda, verinin indekslenmesini engellemek için arama motorlarına hitap etmesine olanak tanıyıp tanımadığı sorularını yöneltmiştir.²⁹⁴

Mahkeme sorulan soruların detaylı olarak tanımını yapmış ve arama motorlarının nasıl ele alınacağını konusunda yol göstermiştir.

Mahkeme açısından ilk nokta olan veri işleme, bir internet sayfasına kişisel verilerin yüklenerek işlenmesi Lindqvist'te²⁹⁵ mahkemenin değerlendirdiği gibi değerlendirilmeli yönündedir. ABAD, yayınlanan bilgilerin araştırmasında interneti otomatik, sürekli ve sistematik olarak keşfederken; arama motorunun operatörü indeksleme programlarının çerçevesinde bu tür bilgileri sırasıyla “elde eder” “kaydeder” ve “düzenleyerek” “toplar”; sunucularında “saklar” ve duruma göre arama sonuçları listesi şeklinde kullanıcıları ile “paylaşır” ya da “erişilir hale getirir” ki bu durum arama motorunun operatörünün, diğer bilgi türleri bakımından da aynı işlemleri gerçekleştirdiği ve kişisel veriler arasında ayırım yapmadığı gerçeğinden bağımsız olarak “veri işleme” olarak kabul edilmektedir.²⁹⁶

Veri sorumlusu olarak değerlendirilmesi noktasında;²⁹⁷ arama motoru operatörü, bu faaliyetin amaçlarını, araçlarını, faaliyet çerçevesinde gerçekleştirdiği kişisel verilerin işlenmesini belirler ve dolayısıyla bir veri sorumlusudur.²⁹⁸ Bir arama motorunun operatörünü, üçüncü şahısların web sayfalarında yayınlanan kişisel veriler üzerinde kontrol yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle hariç tutmak, geniş bir veri sorumlusu kavramı ile ilgili kişinin etkin ve tam korumasını sağlamayı amaçlayan Madde 2(d)' nin hem net ifadesi hem de hedefi ile çelişir.²⁹⁹ Ayrıca, arama motorlarının

²⁹⁴ C - 131/12, 20/3

²⁹⁵ Judgment in Case, C-101/01 Bodil Lindqvist - Åklagarkammaren i Jönköping 06.11.2003, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62001CC0101> (Son Erişim Tarihi: 09.06.2019) ABAD kararda internet sayfasına kişisel verilerin yüklenmesi işlemini otomatik olarak yapılan bir veri işleme olarak değerlendirmiştir.

²⁹⁶ C - 131/12, 25

²⁹⁷ Veri sorumlusu olarak değerlendirme noktasında Hukuk Sözcüsü Jääskinen'in görüşü için bkz: Opinion Of Advocate General Jääskinen delivered on 25 June 2013, Case C-131/12 Google Spain SL Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) Mario Costeja González, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CC0131> (Son Erişim Tarihi: 08.06.2019)

²⁹⁸ C - 131/12, 33

²⁹⁹ C - 131/12, 33,34

aktivitesi, kişisel verilerin genel olarak yayılmasında belirleyici bir rol oynar; çünkü bu, söz konusu kişiyi, adı temelinde bir arama yapan ve başka türlü bu verilerin paylaşıldığı web sayfasına ulaşamayacak olan kullanıcılar da dâhil olmak üzere herhangi bir internet kullanıcısı tarafından erişilebilir hale getirmektedir.³⁰⁰ Arama sonuçları ayrıca, internette bulunabilecek ve bireyin konuyla ilgili ayrıntılı bir profilinin oluşturulmasını sağlayan, ilgili kişiye ait bilgilerin yapılandırılmış bir özetini sunmaktadır. Web sitelerinin yayıncılarının dışlama protokolleri yoluyla sitelerinde yayınlanmış olan bilgilerin bir kısmının arama motorunun otomatik indekslemesinden dışlanmasını belirtme seçeneklerinin olması, yayıncıların bu belirtmeyi yapmadığı durumlarda arama motorunun operatörünün kişisel veri işlenmesinden sorumlu olmayacağı anlamına gelmez.³⁰¹

Direktifin uygulanması noktasında kapsam olarak sorulan soru için mahkeme;

- Google İspanya, Madde 4 (1) (a) kapsamında bir “kuruluş” olduğunu, İspanya'daki istikrarlı düzenlemeler aracılığıyla etkin ve gerçek bir faaliyet gerçekleştirdiğini ve İspanya topraklarında Google Inc.'in bir alt kuruluşu olduğunu,

- Her ne kadar Google İspanya bu durumda veri işlemede yer almayıp (işleme faaliyeti sadece Google Inc. tarafından gerçekleştirilmiştir) sadece İspanya'daki reklam faaliyetlerinde yer alsada; veri sorumlusu tarafından kişisel verinin işlenmesi de bir kuruluşun “faaliyetleri bağlamında” gerçekleştirdiğini, Madde 4 (1) (a), söz konusu işlemin, ilgili kuruluş “tarafından” gerçekleşmesini gerektirmediğini, sadece kuruluşun “faaliyetleri bağlamında” gerçekleştirilmesini gerektirdiğini belirtmiştir.³⁰² Temel hakların etkili bir şekilde korunması hedefi ışığında, bu kelimeler kısıtlayıcı bir şekilde yorumlanamaz. Arama motorunun ve Üye Devlet'teki kuruluşunun faaliyetleri, reklam alanıyla ilgili faaliyetler, arama motorunu ekonomik açıdan kârlı hale getirme aracını oluşturduğundan ve bu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesini sağlayan araç olduğu için, ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır şeklinde yanıtlamıştır.³⁰³

³⁰⁰ C - 131/12, 36

³⁰¹ C - 131/12, 39

³⁰² C - 131/12, 43-49

³⁰³ C - 131/12, 56

- İlgili kişinin çıkarları açısından bireyin isminin aranması, herhangi bir internet kullanıcısının, bir sonuç listesi aracılığıyla, internette bulunabilen bu ilgili kişinin ilgili bilgilerinin yapılandırılmış bir özetini elde etmesini sağlar. Bu, ilgili kişinin özel hayatının ayrıntılı bir profil oluşturmasını sağlayan çok sayıda yönüyle ilgili olabilir.³⁰⁴ Arama motoru olmadan, bu bilgiler arasında bir bağlantı kurulamaz ya da ancak çok büyük çabayla bağlantılandırılabilir. İnternetin ve modern toplumdaki arama motorlarının oynadığı önemli rol nedeniyle ilgili kişinin haklarına müdahale artar.³⁰⁵

- Denetim otoritesi veya yargı makamı, arama motoru operatörünün, yayımlandığı web sayfasından önceki bilgilerin aynı anda veya daha önce kaldırılmasını ön koşul etmeden, sonuç listesindeki bağlantıyı kaldırmasını emredebilir.³⁰⁶ Bir web sitesinde yayınlanan bilgilerin başka sitelere kopyalanabilme kolaylığı, yayınlanmasından sorumlu kişilerin her zaman Avrupa Birliği mevzuatına tabi olmadığı ve gazetecilik amaçları dâhilinde işleme yapılabilmesi göz önüne alındığında söz konusu verilerin etkin ve eksiksiz bir şekilde korunmasının sağlanması için motorunun operatörünün, sorumlulukları çerçevesinde, yetki ve yetenekleri çerçevesinde Direktifin şartlarını yerine getirmesi sağlanmalıdır.³⁰⁷

Durumun tüm koşulları göz önüne alındığında, eğer bu bilgi yetersiz, alakasız ya da artık alakalı değilse, arama motorunun operatörü tarafından işlemenin amaçlarında aşırılık varsa, arama motorunun operatörü o bilgiyi ve sonuç listesinde yer alan bağlantıları silmelidir.³⁰⁸ Burada, ilgili kişinin duyurularda yer alan özel bilginin duyarlılığına ve ilk yayının 16 yıl önce gerçekleşmiş olmasına bağlı olarak, ilgili kişi bağlantıların kaldırılması gerektiğini tespit etmiştir.

³⁰⁴ C - 131/12, 37

³⁰⁵ C - 131/12, 80-81

³⁰⁶ C - 131/12, 82

³⁰⁷ C - 131/12, 82

³⁰⁸ C - 131/12, 93-94

1.5.2.6.2. Unutulma Hakkına İlişkin Google'ın Faaliyeti

Bu karardan sonra Çalışma Grubu da bu kararın uygulanmasına rehber olması açısından ulusal veri koruma yetkililerine yönelik olarak bir tavsiye kararı yayınlamıştır.³⁰⁹ Tavsiye kararına göre bilgiye erişimde halkın ilgisi ve talebin kimden geldiği noktasında değerlendirmeler yapılmalıdır. Bu değerlendirme de ilgi düzeyi ve orantılık esas alınarak yapılmalıdır.³¹⁰ Nitekim yıl olarak önceki tarihli bilgiye veya özel hayata ilişkin bilgilere olan ilgi ile tarih olarak daha güncel ve kamusal ya da mesleki faaliyetlere ilişkin olan bilgilere olan ilgi düzeyi farklıdır. Bilginin kişinin sağlığı, cinsel hayatı veya inancı hakkında olması önem arz ettiği gibi bilginin güncelliğini veya doğruluğunu yitirmesi de talebin değerlendirilmesinde önemlidir.

Davanın sonuçlanması ile kişilerin bu hakkın kullanıma ile ilgili olarak Google'a yaptığı başvurular sonucunda Google rakamlarla ve yaptığı değerlendirmelerle ilgili olarak bir rapor yayınlamıştır.³¹¹ Raporunda "Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Mayıs 2014 tarihli bir kararı uyarınca, belirli kullanıcılar Google gibi arama motorlarından, kendi adlarını içeren sorgu sonuçlarının kaldırılmasını talep etme haklarına sahiptir. Söz konusu bağlantıların "yetersiz, alakasız ya da artık alakasız veya aşırı" olması halinde, arama motorunun kişinin kamu yaşamındaki bireysel rolü de dâhil olmak üzere kamu çıkarı faktörlerini dikkate alarak karara uyması gerekir. Sadece kişinin adıyla ilgili sorgulara yanıt olarak gelen sayfalar arama sonuçlardan kaldırılır. URL'leri Google'ın tüm Avrupa arama sonuçlarından kaldırırız ve talepte bulunan kişinin ülkesinden URL'ye erişimi kısıtlamak için coğrafi konum sinyallerini kullanırız." şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. Google Raporunda yer alan bilgilerde arama motorunun kendisine iletilen taleplerden %44.2'sini³¹² kaldırdığını belirtmiştir.

Google, taleplerin ele alınması noktasında yaptığı değerlendirmeleri açıklarken bazı taleplerin neden kaldırılıp neden kaldırılmadığını örnekleyerek açıklamaktadır.

³⁰⁹Article 29 Data Protection Working Party Guidelines On The Implementation Of The Court Of Justice Of The European Union Judgment On "Google Spain And Inc V. Agencia Española De Protección De Datos (Aepd) And Mario Costeja González" C-131/12 Adopted on 26 November 2014, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf (Son Erişim Tarihi: 10.06.2019)

³¹⁰ WP29 Opinion C-131/12, s. 2

³¹¹ Google Şeffaflık Raporu, <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=tr> (Son Erişim Tarihi 16.02.2019)

³¹² 28.05.2014- 16.02.2019 tarihleri arasında kaldırılması talep edilen URL sayısı:2.574.259

- “Bir kadın, adresini gösteren sayfaları arama sonuçlarından kaldırmamızı talep etti. Söz konusu sayfaları ilgili kişinin adına ait arama sonuçlarından kaldırdık.”

- “Almanya'da karısını öldürmekle suçlanan bir kişiyle ilgili bir makalenin arama sonuçlarından kaldırılmasına yönelik 4 talep aldık. Makaledeki kişi adları gizlenmişti ve söz konusu kişinin adı belirtilmiyordu. Makaledeki adlar zaten gizlendiği için makaleyi, söz konusu kişinin adıyla yapılan sorguların arama sonuçlarından kaldırdık.”

- “Bir tecavüz kurbanı, suçla ilgili bir gazete makalesi bağlantısını kaldırmamızı istedi. Söz konusu sayfayı ilgili kişinin adına ait arama sonuçlarından kaldırdık.”

- “Avusturyalı bir iş adamı ve eski politikacı adına Avusturya Verilerin Korunması Komisyonu'ndan, aralarında saygın haber kaynakları ve bir devlet kaydının da bulunduğu 22 URL'nin Google Arama sonuçlarından kaldırılmasına yönelik bir talep aldık. Söz konusu kişinin eski statüsü nedeniyle tanınan birisi olması, mevcut mesleğindeki bilinirliği ve söz konusu URL'lerin özelliğini göz önünde bulundurarak URL'leri arama sonuçlarından kaldırmadık.”

- “Talepte bulunan kişinin bir davayı kaybederek tanınmış bir kuruluşun adını lekelediği gerekçesiyle maddi tazminat ödemeye mahkum edilmesini ele alan, aralarında bir Vikipedi sayfasının da bulunduğu 5 URL'nin listeden çıkarılması yönünde bir talep aldık. Dava, talepte bulunan kişinin akademisyen olarak toplumdaki rolüyle doğrudan ilgili olduğundan hiçbir URL'yi listeden kaldırmadık.”

- “Bir kişiden, devlet tarafından terörist olarak tanınan bir örgütün siyasi kolunun başı olarak kendisinin yürüttüğü eski faaliyetlerle ilgili 1994'ten bir haber makalesinin ve 2007'den bir forum yayınının arama sonuçlarından

kaldırılmasına yönelik bir talep aldık. Kamu yararı gerekçesiyle makaleyi arama sonuçlarından kaldırmadık.”

Raporda yayınlanan bazı taleplere ilişkin yapılan işlemlerde gerek Kararda gerekse Çalışma Grubu düzenlenmesinde yer alan kişinin bireysel rolü, kamu çıkarı ve bilginin o an ki durumunun temel alındığı görülmektedir.

1.5.2.6.3. Unutulma Hakkının Mutlak Uygulanamazlığı

Unutulma hakkı kişisel verilerin korunması hakkında yer alan diğer temel haklar gibi mutlak değildir.³¹³ Unutulma hakkı ile diğer temel haklar arasında bir çatışma olması durumunda iki hakkında uzlaştırılabilir bir kapsamda ele alınması gerekmektedir.³¹⁴ Unutulma hakkının kullanılması ilgili kişi açısından bir takım meşru menfaatlerinin korunmasına yardımcı olabileceği bazı durumlarda diğer bir üçüncü kişinin haklarını kullanmasını veya meşru menfaatini tehlikeye atabilir. Yakın tarihte ABAD tarafından ele alınan Manni Kararı³¹⁵ bu dengenin sağlanması hususunun gözetilmesi açısından önemlidir.

Bay Salvatore Manni, bir inşaat şirketi olan Italiana Costruzioni Srl'nin tek yöneticisidir. 12 Aralık 2007'de başlayan bir eylemle Manni, Lecce Ticaret Odası'na karşı dava açmıştır. Davanın sebebi ise ticaret sicilinde yer alan bir kayıt ile ilgilidir. 1992 yılında iflasına karar verilen Immobiliare e Finanziaria Salentina Srl'nin tek yöneticisi ve tek tasfiye memuru olduğu kaydının ticaret sicilinde yer alması bilgisinin mülk satışlarını etkilediğini ve Salentina'nın tasfiyesiyle ilişkilendiren verilerin silmesini, anonim hale getirmesini veya bloke etmesini ve zararının tazmin edilmesini istedi.³¹⁶ Lecce Mahkemesi, 11 Ağustos 2011 tarihli kararıyla, Lecce Ticaret Odası'na, Bay Manni'yi ilk şirketin tasfiyesiyle ilişkilendiren verileri anonim hale getirmesini ve uğradığı zararların tazmini ödemesini emretti. Lecce Ticaret Odasının karara itiraz etmesi üzerine Mahkeme ön karar usulü ile ABAD'a başvurdu.

³¹³ GDPR, Madde 17/3

³¹⁴ Elmalıca, Hasan, Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 65 (4) 2016, s. 1630-1631

³¹⁵ Judgment in Case, C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore Manni, 23.07.2015, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62015CJ0398> (son Erişim Tarihi 16.02.2019)

³¹⁶ C-398/15, 23-26

Mahkeme, verilerin amacı için öngörülen süreden daha fazla süreyle işlenememesi ilkesinin ticari sicil kaydı gibi herkes tarafından her zaman öğrenilebilecek şekilde oluşturulmuş bir sistemin önüne geçip bu sistemi devre dışı bırakıp bırakamayacağını ve veri sorumlusunun olay bazlı değerlendirmeler yaparak ve 68/151'de³¹⁷ yer alan süresiz ve herkes tarafından erişim ilkesinden saparak sınırlı ve belli alıcılara yönelik paylaşımında bulunup bulunamayacağını sormuştur.³¹⁸

Mahkeme 2017 yılında verdiği Kararında bir kamu otoritesinin bir sicil kaydını tutmasını “veri işleme” ve söz konusu otoritenin AB Veri Koruma Direktifi kapsamında “veri sorumlusu” olarak kabul edildiğini belirtti.³¹⁹ Resmi bir şirket sicilinde yer alan bilgilerin ifşa edilmesinin amacının, halka açık anonim şirketlerle ve limited şirketlerle ilgili olarak üçüncü tarafların çıkarlarını korumak olduğunu, çünkü bu şirketlerin üçüncü taraflara sunduğu tek güvencenin mal varlıkları olduğunu belirtmiştir.³²⁰ Bunun ışığında, böyle bir şirket aracılığıyla ticarete katılmayı seçen kişilerin, karar aşamasında özellikle şirkete ait bu bilgileri edinebilmeleri önemlidir.³²¹

ABAD daha sonra, böyle bir işlemenin, öngörüldüğü gibi kayıt defterini tutmaktan sorumlu makam tarafından işlendiği göz önüne alınarak meşruiyet gerekçesini sağladığından işlemenin meşru olduğunu belirtmiştir.³²² Ayrıca, Birinci Şirket Direktifinin³²³ amacının şirketler ve üçüncü şahıslar arasındaki ilişkilerle ilgili olarak yasal kesinlik sağlamak olduğunu da hatırlatmıştır. Üye Devletlerin, verileri şirket kayıt defterinde bulunan kişilerin, belirli bir süre geçtikten sonra kişisel verilerinin silinme hakkına sahip olduğunu garanti edemeyeceğini söyledi. Kişinin zarar

³¹⁷ First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on co-ordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community, OJ L 65, 14.3.1968, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31968L0151> (son Erişim Tarihi 16.02.2019)

³¹⁸ C-398/15, 29/1-2

³¹⁹ C-398/15, 35

³²⁰ C-398/15, 49

³²¹ C-398/15, 59

³²² C-398/15, 42

³²³ 68/151 sayılı Direktifin 2 (1) (d) ve (j) ve 3 üncü Maddeleri, yalnızca sınırlı sayıda kişisel veri ögesi için, yani kimliğe ve bu yetkiye sahip kişilerin ilgili işlevlerine ilişkin olanlar için açıklama yapılmasını gerektirir. İlgilenen şirketi üçüncü şahıslara bağlamak ve temsil etmek veya o şirketin idaresinde, denetiminde veya kontrolünde yer almak veya o şirketin tasfiye memuru olarak atanmış olmak.

First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on co-ordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A31968L0151>(Son Erişim Tarihi: 16.02.2019)

gördüğünü söylediği meşru menfaatine karşı kamu yararının daha etkin bir korumayı gerekli kılması şirket kayıtlarının unutulma hakkı çerçevesinde değerlendirilmesine olanak sağlamamıştır.

Mario Costeja González'ın unutulmak istemesine ilişkin talebinin Streisand Etkisine³²⁴ dönüşmesiyle birlikte bir unutulma hakkının varlığı Direktiften farklı olarak Tüzük Madde 17'de düzenlenmiştir.

Tüzükte yer alan düzenleme de eğer aşağıda sayılan hallerden biri mevcutsa veri sorumlusu kişisel verileri gecikmeksizin silmek zorundadır;

- “Kişisel verilerin toplanma veya işleme amaçlarıyla ilişkili olarak artık gerekli olmaması,”³²⁵
- “İlgili kişinin 6(1) maddesinin (a) bendi veya 9(2) maddesinin (a) bendine göre işleme faaliyetinin dayandığı izni geri çekmesi ve işleme faaliyetiyle ilgili başka bir yasal gerekçe bulunmaması,”³²⁶
- “İlgili kişinin 21(1) maddesi uyarınca işleme faaliyetine itirazda bulunması ve işleme faaliyetine yönelik ağır basan meşru bir gerekçe bulunmaması ya da ilgili kişinin 21(2) maddesi uyarınca işleme faaliyetine itirazda bulunması,”³²⁷
- “Kişisel verilerin yasa dışı biçimde işlenmiş olması,”³²⁸
- “Veri sorumlusunun tabi olduğu Birlik veya üye devlet hukukundaki bir yasal yükümlülüğe uygunluk sağlanması amacı ile kişisel verilerin silinmesinin zorunlu olması,”³²⁹
- “Kişisel verilerin 8(1) maddesinde atıfta bulunulan bilgi toplumu hizmetlerinin sağlanması ile ilgili toplanmış olması.”³³⁰

³²⁴ Streisand etkisi, sansürlenmeye veya kaldırılmaya çalışılan bir bilginin genellikle daha fazla ön plana çıkması hadisesidir. Jansen, Sue Curry, Martin, Brian, The Streisand Effect and Censorship Backfire, International Journal of Communication 9(2015) s. 656 (Son Erişim Tarihi: 16.02.2019)

³²⁵ GDPR, Madde 17/a

³²⁶ GDPR, Madde 17/b

³²⁷ GDPR, Madde 17/c

³²⁸ GDPR, Madde 17/d

³²⁹ GDPR, Madde 17/e

³³⁰ GDPR, Madde 17/f

Her hakkın kullanımı mutlak olmadığı gibi unutulma hakkının kullanılması da mutlak değildir ve Tüzük istisnaları Maddenin 3. bendinde düzenlemiştir;

- “İfade ve bilgi edinme hakkının kullanılması,”³³¹
- “Veri sorumlusunun tabi olduğu Birlik veya üye devlet hukuku çerçevesinde işleme faaliyeti gerektiren bir yasal yükümlülüğe uygunluk açısından veya kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya veri sorumlusuna verilen resmi bir yetkinin uygulanması açısından,”³³²
 - “9(2) maddesinin (h) ve (i) bentlerinin yanı sıra 9(3) maddesi uyarınca halk sağlığı alanındaki kamu yararı sebeplerinden dolayı,”³³³
 - “1. paragrafta atıfta bulunulan hakkın ilgili işleme hedeflerinin yakalanmasını imkânsız hale getirmesi veya yakalanmasına ciddi şekilde zarar vermesinin muhtemel olduğu ölçüde, 89(1) maddesi uyarınca kamu yararına arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları ya da istatistiki amaçlar doğrultusunda veya”³³⁴
 - “Yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması açısından silme hakkı uygulanmayacaktır.”³³⁵

“Veri sorumlusu ayrıca kişisel verileri kamuya açıklamış olduğu ve 1. paragraf uyarınca kişisel verileri silmek zorunda olduğu hallerde mevcut teknoloji ve uygulama maliyetini göz önünde bulundurarak, ilgili kişinin talep etmiş olduğu kişisel verileri işleyen veri işleyenleri söz konusu kişisel verilere yönelik her türlü bağlantı veya bu verilerin her türlü nüshası ya da çoğaltmasının silinmesi hususunda bilgilendirmek üzere teknik tedbirler de dâhil olarak makul adımları atma yükümlüğü bulunmaktadır.”³³⁶

³³¹ GDPR, Madde 17/3 (a)

³³² GDPR, Madde 17/3 (b)

³³³ GDPR, Madde 17/3 (c)

³³⁴ GDPR, Madde 17/3 (d)

³³⁵ GDPR, Madde 17/3 (e)

³³⁶ GDPR, Madde 17/2

1.5.2.7. İlgili Kişinin İşleme Faaliyetini Kısıtlama ve İtiraz Hakkı

İlgili kişinin, “kişisel verilerinin doğruluğuna ilişkin itirazı olması halinde kişisel verilerin doğruluğunu teyit etmesini sağlayan bir süre boyunca, işleme faaliyetinin yasa dışı olması ve ilgili kişinin kişisel verilerin silinmesine itiraz etmesi ve bunun yerine verilerin kullanımının kısıtlanmasını talep etmesi halinde, veri sorumlusunun işleme amaçlarına yönelik olarak artık kişisel verilere ihtiyaç duymaması, ancak ilgili kişinin yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması amacıyla söz konusu verilere ihtiyaç duyması, veri sorumlusunun meşru gerekçelerinin ilgili kişinin meşru gerekçelerine ağır basıp basmadığı doğrulanana kadar 21(1) maddesi uyarınca işleme faaliyetine itiraz etmesi hallerinden birinin mevcut olması durumunda veri sorumlusundan işleme faaliyetini kısıtlamasını talep etme hakkı bulunur.”³³⁷

Verilerin işlenmesine ilişkin bir kısıtlama talebinin olması halinde “söz konusu kişisel veriler, saklama haricinde, yalnızca ilgili kişinin rızasıyla veya yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması ya da savunulmasına yönelik olarak ya da başka bir gerçek veya tüzel kişinin haklarının korunmasına yönelik olarak ya da Birlik veya bir üye devletin önemli kamu yararı adına önemli sebeplerinden dolayı işlenir.”³³⁸

İlgili kişi veri işleme faaliyetinin kısıtlanmasını talep edebildiği gibi bu işleme faaliyetine itiraz hakkı da bulunur ve veri sorumlusu ilgili kişinin menfaatleri, hakları ve özgürlüklerinden ağır basan işleme faaliyetlerine yönelik olarak veya yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması açısından zorlayıcı meşru gerekçeler göstermediği sürece artık kişisel verileri işleyemez.³³⁹

1.5.2.8. Veri Taşınabilirliği Hakkı

GDPR veri taşınabilirliği hakkını ilk kez düzenleyerek ilgili kişinin verileri üzerinde hâkimiyet sağlamasına yeni bir olanak sağlamıştır.

³³⁷ GDPR, Madde 18/1

³³⁸ GDPR, Madde 18

³³⁹ GDPR, Madde 21/1

Veri taşınabilirliği hakkının sağlanabilmesi için verilerin kişinin rızası veya bir sözleşmenin ifası için sağlanmış olması gerekmekte olup bu gerekliliklerden doğan işlemin de otomatik araçlarla yapılması durumunda hakkın kullanımını mümkündür. Veri sorumlusu kişisel verilerin sağlanması noktasında yaygın olarak kullanılan ve bir makine tarafından rahatça okunabilecek formatta bu verileri ilgili kişiye vermelidir.³⁴⁰ İlgili kişi bir sözleşme ilişkisinin sonlanması halinde içerik kaybı yaşamaması veya da veri sorumlusunda kalacağını düşündüğü verilerin güvenliği konusunda endişe yaşamaması için bu hakkın kullanılması veri güvenliği ilkesiyle de ilişki içerisindedir.³⁴¹ Hatta ilgili kişi talep ettiği verilerini doğrudan aktarılmasını istediği diğer veri sorumlusuna ilettirme imkânına sahiptir ve bu da rekabetin artırılması noktasında özellikle ticari alanda itici bir güç olarak etki edebilecektir.³⁴²

İlgili kişinin veri sorumlusundan alacağı veriler konusunda bir sınırlama söz konusudur. Bu veriler veya sisteme yüklenen içerikler ilgili kişi tarafından sağlanmışsa³⁴³ eğer talep edilebilecektir. Ancak gerek büyük veri kapsamında gerekse profil çıkarma noktasında düşünüldüğünde her veri her zaman ilgilisi tarafından veri sorumlusuna sağlanmamaktadır. Online bilgi paylaşımı yapılan internet sitesinde ilgili kişinin sisteme yüklemiş olduğu kullanıcı bilgileri veya makale gibi sitenin kuruluş amacını destekleyen bilgiler noktasında ilgili kişi bu verileri kendisi sağladığı için taşıma hakkına sahip olurken, sistemin varsa eğer kullanıcıyı puanlama veya diğer kullanıcılar tarafından oluşturulan yorumlar içinse mevcut bilgi her ne kadar kendisi ile alakalı olarak oluşturulmuş olsa da içerik kendisi tarafından sağlanmadığı için bu bilgileri taşıma hakkı olmayacaktır.³⁴⁴

Bu noktadan bakıldığında ilgili kişinin kendi verilerini kolaylıkla taşıyabiliyor olması hakkı sağlanmış olsa da bu hakta diğer hakların kullanımında olduğu gibi mutlak değildir. Bu hak kullanılırken başkalarının hakları ve özgürlüklerini olumsuz yönde

³⁴⁰ GDPR, Madde 20/1 (a,b)

³⁴¹ Janal, Ruth, Data Portability - A Tale of Two Concepts 8 (2017) JIPITEC 59 Kısım 2, parag. 2, <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-8-1-2017/4532> (Son Erişim Tarihi: 15.10.2018)

³⁴² Article 29 Working Party, Guidelines on the right to data portability Adopted on 13 December 2016 As last Revised and adopted on 5 April 2017, 16/EN WP 242 rev.01. s. 4 – https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44099

³⁴³ GDPR, Madde 20/1

³⁴⁴ Graef, Inge, Verschakelen, Jeroen, Valcke, Peggy, Putting the Right to Data Portability into a Competition Law Perspective (2013). Law: The Journal of the Higher School of Economics, Annual Review, 2013, s. 56-57

etkilemeyeceği gibi kişinin silme(unutulma) hakkına da hâlel getirmez.³⁴⁵ “Söz konusu hak kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya veri sorumlusuna verilen resmi bir yetkinin uygulanması için gereken işleme faaliyetlerine uygulanmaz.”³⁴⁶

1.5.2.9. Kanun Yoluna Başvurma Hakkı

1.5.2.9.1. Denetim Makamına Başvuru hakkı

İlgili kişi diğer çözüm yollarına hâlel gelmeksizin mutad meskeni, iş yeri veya ihlalin gerçekleştiği üye devlette denetim makamına şikâyette bulunma hakkına sahiptir.³⁴⁷ Denetim makamı başvuru ile ilgili bilgilendirmeleri yapar. Denetim makamı başvuru hakkında bilgilendirmeleri yapmaz veya şikâyet ile ilgili 3 ay içerisinde bir faaliyette bulunmazsa bu denetim makamına yönelik olarak bulunduğu üye devlette mahkeme nezdinde dava açılabilir.³⁴⁸

1.5.2.9.2. Veri Sorumlusu Veya Veri İşleyene Yönelik Kanun Yolunun Kullanılması

Direktifte olduğu gibi Tüzükte de veri sorumlusunun sorumluluğu düzenlenmiş olup bu duruma farklı olarak veri işleyenin sorumluluğu eklenmiştir. Bir veri sorumlusu Tüzüğe uygun olmayan işleme faaliyetlerinden bir veri işleyen de sözleşme ilişkisinde yüklenen yükümlülüklerine uymamak veya verilen talimatların dışında yapılacak bir faaliyetinden sorumlu tutulabilecektir. Bu sorumluluk modeli Avrupa Tort Yasası İlkeleri(PETL)³⁴⁹ ile tutarlıdır.³⁵⁰ Tüzük madde 82'ye göre ilgili kişi işleme faaliyeti sonucunda maddi veya manevi bir zarar görürse bu durumda veri sorumlusundan veya veri işleyenden zararını tazmin etme hakkına sahiptir. İlgili kişi hukuki olmayan bir işlemin varlığını, ortaya çıkan bir zararı ve bu iki durum arasındaki nedensellik

³⁴⁵ GDPR, Madde 20/4

³⁴⁶ GDPR, Madde 20/3

³⁴⁷ GDPR, Madde 77/1

³⁴⁸ GDPR, Madde 77 - 78

³⁴⁹ Avrupa Tort Yasası İçin bkz: Principles of European Tort Law, <http://civil.udg.edu/php/biblioteca/items/283/PETL.pdf> (Son Erişim Tarihi: 07.03.2019)

³⁵⁰ Alsenoy, Brendan Van, Liability under EU Data Protection Law From Directive 95/46 to the General Data Protection Regulation 7 (2016) JIPITEC s. 288 parag. 69, <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-7-3-2016/4506/?searchterm=alsenoy> (Son Erişim Tarihi: 15.10.2018)

bağının ispat etmelidir.³⁵¹ Açılacak dava veri sorumlusu veya veri işleyenin bir kuruluşunun bulunduğu üye devlet mahkemelerinde açılabileceği gibi eğer veri sorumlusu veya veri işleyen bir üye devletin kamu kuruluşu olup kamusal bir faaliyet adına bu işlemeyi gerçekleştiriyorsa dava ilgili kişinin mutlak meskeni olan üye devlette de açılabilir.³⁵² Eğer aynı veri sorumlusu veya veri işleyen için aynı veri işleme faaliyeti için başka üye devlette açılmış dava bulunursa davanın açıldığı ilk mahkeme haricinde diğer mahkemeler davaya bakmayı erteleyebileceği gibi davaların birleştirilmesine de karar verilebilir.³⁵³ “Zarara sebep olan olaydan hiçbir şekilde sorumlu olmadığını kanıtlaması halinde, bir veri sorumlusu veya veri işleyen bu sorumluluktan muaftır.”³⁵⁴ “Birden fazla veri sorumlusu veya veri işleyen ya da hem bir veri sorumlusu hem de veri işleyenin aynı işleme faaliyetinde bulunduğu ve işleme faaliyetinin sebep olduğu herhangi bir zarardan sorumlu olduğu hallerde, ilgili kişinin etkili bir şekilde tazminin sağlanması amacıyla, her veri sorumlusu veya veri işleyen tüm zarardan sorumlu tutulur.”³⁵⁵ “Bir veri sorumlusu veya veri işleyenin yaşanan zararı eksiksiz bir şekilde tazmin ettiği hallerde, söz konusu veri sorumlusu veya veri işleyenin aynı işleme faaliyetine müdahil diğer veri sorumlusu veya veri işleyenden zarardan sorumlu oldukları kısma tekabül eden tazminat kısmını rücu etme hakkı vardır.”³⁵⁶

1.5.3. Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Açısından GDPR

Kişisel verilerin işlenmesinde bu süreci yöneten ve bu sürecin ilerleyişine etkisi olan iki taraf bulunmaktadır. Taraflardan ilki ve veri işleme sürecinin asıl ögesi olan veri sorumlusudur. Direktifte veri sorumlusu; kişisel verilerin işleme araçlarını ve amaçlarını tek başına ya da diğerleriyle ortaklaşa belirleyen gerçek veya tüzel kişi, kamu makamı, devlet dairesi veya başka bir kuruluştur.³⁵⁷ GDPR ise veri sorumlusu kavramını Tüzüğün bütününe uygun olacak şekilde biraz daha kapsamlı olarak tanımlamıştır. Tüzük’e göre veri sorumlusu; yalnız başına veya başkalarıyla birlikte kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaçlar ve yöntemleri belirleyen gerçek veya tüzel

³⁵¹ A.g.e.,s. 286 parag.57

³⁵² GDPR, Madde 79/2

³⁵³ GDPR, Madde 81

³⁵⁴ GDPR, Madde 82/3

³⁵⁵ GDPR, Madde 82/4

³⁵⁶ GDPR, Madde 82

³⁵⁷ Direktifte denetleyici olarak yer almakta olup, KVKK ile uyumlu dil birliği olması açısından veri sorumlusu olarak anılmaktadır.

kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organ olmakla birlikte³⁵⁸ işleme faaliyetinin mahiyeti, kapsamı, bağlamı ve amaçlarının yanı sıra gerçek kişilerin hakları ve özgürlükleri açısından çeşitli olasılıklar ve ciddiye sahip riskleri dikkate alarak, işleme faaliyetinin bu Tüzük uyarınca gerçekleştirilmesini sağlamak ve bu şekilde gerçekleştirildiğini gösterebilmek için uygun teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirleri de uygular.³⁵⁹

Madde veri sorumlusuna işleme faaliyetinin risklerini kabul ederek ve işlemenin doğması muhtemel risklerine karşı ilgili kişiye çeşitli hakların sunulacağı, bunları yaparken alacağı tedbirleri mevcut sistematiğine uygun olarak güncelleme görevi yüklemiştir. Veri sorumlusu artık belli bir dinamik dâhilinde veri koruma ilkelerinin uygulanmasını sağlayacağı gibi Tüzüğün sağladığı güvenceleri de tam olarak uygulayacak tedbirlere göre hareket edecektir.

Mevcut sistemde veri sorumlusunun her zaman bir gerçek kişi veya bir tüzel kişilik olmadığı durumlarda söz konusudur. Birden fazla sayıda veri sorumlusunun ortak bir şekilde işlemenin amaçlarını ve vasıtalarını belirlemesi halinde ortak ya da müşterek veri sorumlusu durumu oluşmaktadır. Taraflar aynı verileri farklı amaçlar için işlerse ortak veri sorumlusu olmayacaklardır. Müşterek veri sorumluları açısından sorumluluk eğer yasal bir düzenleme ile belirlenmemişse kendi aralarında yapacakları bir düzenleme ile belirlenebilmektedir.³⁶⁰

Tüzüğün Direktiften ayrıldığı bir diğer nokta ise veri işleme faaliyetinin görece daha pasif tarafı olan veri işleyen kavramına ilişkin daha kapsamlı düzenlemelerde bulunmasıdır.

Direktif veri işleyen kavramını “veri sorumlusu adına kişisel verileri işleyen bir gerçek veya tüzel kişi, kamu makamı, devlet dairesi veya diğer bir kuruluş”³⁶¹ olarak tanımlamış ve veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki ilişkiyi talimatlar çerçevesinde ve kişilerin temel hak ve özgürlüklerini koruyacak şekilde yükümlendirildiği bir

³⁵⁸ GDPR, Madde 4/7

³⁵⁹ GDPR, Madde 24

³⁶⁰ GDPR, Madde 26

³⁶¹ Direktif, Madde 2/e

sözleşme ilişkisi ile kurmuştur.³⁶² Ancak bu düzenleme de veri işleyenin kendisine atfedilen bu yükümlülükler aykırı davranması halinde sorumlu olup olmadığını veya hangi durumlarda ne ölçüde sorumlu olacağını belirtmemiştir. Veri sorumlusunun sadece mücbir sebep veya ilgili kişinin hatasından kaynaklı durumlar için sorumlu olmayacağı göz önüne alınırsa bu iki taraflı işleme faaliyeti açısından bir tarafa yüklenmiş aşırı bir sorumluluktur ve dengelenmesi gerekmektedir.³⁶³ Bu açıdan bakıldığında GDPR bu konuya ilişkin bir düzenleme yaparak taraflar arasında daha orantılı bir sorumluluk rejimi sağlanmasını noktasında adım atmıştır. Her ne kadar veri sorumlusu, veri işleyenin seçimi ve uyumu konusu da dâhil olmak üzere veri koruma faaliyetinin tüm prensiplerinden ve gerekliliklerinden sorumlu olsa da artık veri işleyen de en azından belli oranda yükümlülük sahibidir. Bu düzenleme tam bir dengeleme sağlamamış olsa dahi Direktifte düzenlenmiş ve fazla etkin olmayan veri işleyene bir sorumluluk yükleyerek işleyen tarafı görünür kılmıştır.

1.5.4. Veri Sorumlusunun Hak ve Yükümlülükleri

1.5.4.1. İlgili Kişiyi Bilgilendirme Yükümlülüğü

Veri sorumlusunun ana faaliyet konusu olan veriye ulaşması noktasında Tüzük ikili bir ayrıma gitmiştir. Veri sorumlusu eğer kişisel veriyi doğrudan ilgisinden ediniyorsa sağlaması gereken hususlar farklı iken bilgileri doğrudan ilgili kişiden edinmiyorsa sağlaması gereken hususlar farklı olarak düzenlenmiştir.

Veri sorumlusu kişisel verileri ilgili kişinin kendisinden ediniyorsa,³⁶⁴

- “Veri sorumlusunun ve uygun olduğu hallerde, temsilcisinin kimlik ve irtibat bilgileri,”³⁶⁵
- “Uygun olduğu hallerde, veri koruma görevlisinin irtibat bilgileri,”³⁶⁶

³⁶² Direktif, Madde 17/3

³⁶³ Direktif, Resital 55

³⁶⁴ GDPR, Madde 13

³⁶⁵ GDPR, Madde 13/a

³⁶⁶ GDPR, Madde 13/b

- “Kişisel verilerin planlanan işleme amaçlarının yanı sıra işleme faaliyetinin yasal dayanağı,”³⁶⁷
- “İlgili kişisel veri kategorileri,”³⁶⁸
- “Varsa, kişisel verilerin alıcıları veya alıcı kategorileri,”³⁶⁹
- “Uygun olduğu hallerde, veri sorumlusunun kişisel verileri üçüncü bir ülke veya uluslararası kuruluşu aktarmayı amaçladığı ve Komisyon tarafından bir yeterlilik kararı verilip verilmediği ya da, 46 veya 47. maddelerde veya 49(1) maddesinin ikinci alt paragrafında atıfta bulunulan aktarımlar olması halinde, uygun veya münasip güvencelere ilişkin atıf ve bunların bir nüshasının elde edilme yolları veya bunların nerede sağlandığına ilişkin bilgilendirme yapacaktır.”³⁷⁰

Veri sorumlusu ayrıca bilgilere ek olarak, veri sorumlusu ilgili kişi açısından adil ve şeffaf bir işleme faaliyetinin sağlanması için; “kişisel verilerin saklanacağı süre veya, bunun mümkün olmaması halinde, bu sürenin belirlenmesi amacı ile kullanılan kriterler, işleme faaliyetinin 6(1) maddesinin (f) bendine dayanması durumunda, veri sorumlusu veya üçüncü bir kişi tarafından gözetilen meşru menfaatler, kişisel verilere erişim ve kişisel verilerin düzeltilmesi ya da silinmesini veya veri sahibi ile ilgili işleme faaliyetinin kısıtlanmasını talep etme ve işleme faaliyetine itiraz etme hakkının yanı sıra verilerin taşınabilirliği hakkının varlığı; işleme faaliyetinin 6(1) maddesinin (a) bendine veya 9(2) maddesinin (a) bendine dayandığı hallerde, rızanın geri çekilmesinden önce rızaya dayalı olarak gerçekleştirilen işleme faaliyetinin hukuka uygunluğu etkilenmeden, herhangi bir zamanda rızayı geri çekme hakkının varlığı, bir denetim makamına şikayette bulunma hakkı, kişisel verilerin hangi kaynaktan alındığı, ve uygun olduğu hallerde, kişisel verilerin kamunun erişebileceği kaynaklardan gelip gelmediği, profil çıkarma da dahil olmak üzere 22(1) ve (4) maddelerinde atıfta bulunulan otomatik karar vermenin varlığı ve en azından bu hallerde, yürütülen mantığa ilişkin anlamlı

³⁶⁷ GDPR, Madde 13/c

³⁶⁸ GDPR, Madde 13/d

³⁶⁹ GDPR, Madde 13/e

³⁷⁰ GDPR, Madde 13/f

bilgilerin yanı sıra söz konusu işleme faaliyetinin veri sahibi açısından önemi ve öngörülen sonuçları hakkında da bilgilendirme yapacaktır.”³⁷¹

Ancak kişisel veriler her durumda doğrudan ilgili kişiden sağlanamamaktadır. Bu durumlarda da veri sorumlusunun ilgili kişiye hangi bilgileri hangi süreleri gözeterek sağlayacağı belirtilmiştir.

Veri sorumlusu;

- “Kişisel verilerin elde edilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde, ancak kişisel verilerin işlendiği spesifik koşullar göz önünde tutularak, en geç bir ay içerisinde,”³⁷²
- “Kişisel verilerin ilgili kişi ile iletişim açısından kullanılacak olması durumunda, en geç söz konusu ilgili kişi ile ilk kez iletişime geçildiği zaman veya”³⁷³
- “Başka bir alıcıya açıklamanın öngörülmesi halinde, en geç kişisel veriler ilk kez açıklandığı zaman ilgili kişiye verileri doğrudan kendisinden edinmiş olması halinde geçerli olan yükümlülüklerine³⁷⁴ ek olarak kişisel verilerin hangi kaynaktan alındığı ve uygun olduğu hallerde bu verilerin kamunun erişebileceği bir kaynaktan gelip gelmeyeceğini bildirir.”³⁷⁵ Veri sorumlusunun veri işleme amacında bir değişiklik olması halinde bu bilgileri ilgili kişiye sağlar.

Maddenin istisnası olarak “ilgili kişinin konuya ilişkin mevcut bilgisi, meşru menfaatin birlik veya ulusal hukukça ortaya konmuş olması, mesleki gizlilik yükümlülüğü, 89(1) maddesinde atıfta bulunulan koşullar ve güvencelere tabi olarak kamu yararına arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları ya da istatistiki amaçlar başta olmak üzere söz konusu bilgilerin sağlanmasının imkansız

³⁷¹ GDPR, Madde 13/2-1

³⁷² GDPR, Madde 14/3-a

³⁷³ GDPR, Madde 14/3-b

³⁷⁴ GDPR, Madde 14/3-c

³⁷⁵ GDPR, Madde 14/2-f

olması veya ölçsüz bir çaba gerektirmesi halinde veya ilgili kişiye yapılacak bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirilmesinin bu işleme hedeflerinin yakalanmasını imkansız hale getirmesi veya yakalanmasına ciddi şekilde zarar vermesinin muhtemel olduğu durumlarda, veri sorumlusu bilginin kamuya açıklanması da dâhil olmak üzere ilgili kişinin hakları ile özgürlükleri ve meşru menfaatlerinin korunması amacıyla uygun tedbirler alır ve bu bilgileri ilgili kişiye sağlama yükümlülüğü ile bağlı olmaz.”³⁷⁶

1.5.4.2. Veri İşleme Kaydı Tutma Yükümlülüğü

Her veri sorumlusu işleyeceği kişisel verilerle ilgili olarak ilgili kişiye mevcut şartları dâhilinde bilgilendirme yaptıktan sonra işleme faaliyetinin kaydını tutmaktadır.

Bu kayıta; “ veri sorumlusunun, ortak veri sorumlularının varsa temsilci ve veri koruma görevlisinin isim ve irtibat bilgileri, işleme amaçları, veri sahibi kategorileri ve kişisel veri kategorileriyle ilgili bir açıklama, üçüncü ülkeler veya uluslararası kuruluşlardaki alıcılar da dâhil olmak üzere, kişisel verilerin açıklandığı veya açıklanacağı alıcı kategorileri, uygun olduğu hallerde, üçüncü bir ülke veya uluslararası bir kuruluşun tanımlanması ve 49(1) maddesinin ikinci alt paragrafında atıfta bulunulan aktarımlar olması halinde, uygun güvencelere ilişkin belgelendirme de dâhil olmak üzere, söz konusu üçüncü ülke veya uluslararası kuruluşa yönelik kişisel veri aktarımları, mümkün olması halinde, farklı kategorilerdeki verilerin silinmesiyle ilgili öngörülen süre sınırları; mümkün olması halinde, 32(1) maddesinde atıfta bulunulan teknik ve düzenlemeye ilişkin güvenlik tedbirlerine yönelik genel bir açıklama yer alır.”³⁷⁷

“Kayıtlar elektronik format da dâhil olmak üzere yazılı olarak tutulur ve talep üzerine, kayıtları denetim makamına sağlanır.”³⁷⁸

“Gerçekleştirdiği işleme faaliyetinin ilgili kişinin hakları ve özgürlükleri açısından bir riske sebebiyet vermesinin muhtemel olmaması, işleme faaliyetinin

³⁷⁶ GDPR, Madde 14/5

³⁷⁷ GDPR, Madde 30

³⁷⁸ GDPR, Madde 30/3

nadiren gerçekleştirilmemesi veya işleme faaliyetinin özel nitelikli verileri, mahkûmiyet kararları ve ceza gerektiren suçlara ilişkin kişisel verileri kapsamaması durumunda, 1 ve 2. paragraflarda atıfta bulunulan yükümlülükler 250'den az kişi istihdam eden bir işletme veya kuruluşa uygulanmaz.”³⁷⁹

1.5.4.3. Veri Koruma Etki Değerlendirmesi ve Ön İstişare

Veri sorumlusunun bir işleme faaliyetine başlamadan önce işleme faaliyetinin niteliğinin riskli olduğu kanaatine varırsa veri koruma görevlisinin de tavsiyesiyle bu işleme faaliyeti için bir değerlendirme yapabilir.³⁸⁰ Bu değerlendirme faaliyetini yaparken Madde 29 Çalışma Grubunun rehberinde yer alan³⁸¹; değerlendirme veya puanlama, yasal veya benzeri önemli etkiye sahip otomatik karar verme, sistematik izleme, hassas veri, geniş kapsamda işlenmiş veri, eşleşen veya birleştirilmiş veri setleri, ilgili kişiye ilişkin hassas veriler, yenilikçi kullanım, teknolojik veya kurumsal çözümler uygulamak, veri işlemenin kendi içinde ilgili kişinin bir hakkını kullanmasını, bir hizmeti kullanmasını veya sözleşme yapmasını” değerlendirerek karar verebilecektir.³⁸²

Bu değerlendirme sonucunda veri sorumlusu yapılacak işlemenin yüksek bir riske sebebiyet vereceğini ve Tüzüğü ihlal edeceği kanısına varması halinde denetim makamına bir istişare başvurusunda bulunabilir. Denetim makamı kendisine tanınmış olan 8 haftalık sürede görüşünü sunar. Sürecin daha uzun bir periyotta tamamlanmasının gerekmesi halinde süre 6 hafta daha uzatılabilir ve talebin alınmasını takip eden 1 ay içinde veri sorumlusuna bildirilir.³⁸³

1.5.4.4. İşleme Güvenliğini Sağlama Yükümlülüğü

Kişisel verilerin işlenmesi sürecinde veri sorumlusunun en önemli görevlerinden biri işleme güvenliğinin sağlanması hususudur. Çünkü bir verinin hukuka uygun olarak işlenmesi süreç içerisinde ne kadar önemliyse verinin güvenliğinin

³⁷⁹ GDPR, Madde 30/5

³⁸⁰ GDPR, Madde 35/1

³⁸¹ WP29, Guidelines on Data Protection Impact Assessment (DPIA) and determining whether processing is “likely to result in a high risk” for the purposes of Regulation 2016/679 Adopted on 4 April 2017 As last Revised and Adopted on 4 October 2017 WP 248 rev.01, https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=47711 (Son Erişim Tarihi: 10.04.2019)

³⁸² A.g.e., s. 9-11

³⁸³ GDPR, Madde 35

sağlanması hukuka uygunluğun bir temelidir. İşleme faaliyeti her yönüyle hukuka uygun olsa dahi bu verilerin kaybı, silinmesi, ele geçirilmesi ve bu işlemler sonucu yetkisiz kişilerce amaca aykırı olarak kullanılması verinin işleme sırasında sağlamış olduğu hukuki yapıyı zedeleyecektir. “Her bilgi güvenliği olayı kişisel bir veri ihlali değildir, ancak her kişisel veri ihlali bir bilgi güvenliği olayıdır.”³⁸⁴ Direktifte veri ihlaline yönelik doğrudan bir düzenleme olmamakla birlikte E-Gizlilik Direktifinde³⁸⁵ bu konuda düzenleme yapılmış ve kişisel veri ihlalinin olması durumunda atılması gereken adımlar düzenlenmiştir.³⁸⁶ Tüzük veri sorumlusunu; “kişisel verilerde takma ad kullanımı ve şifreleme, işleme sistemleri ve hizmetlerinin gizliliği, bütünlüğü, elverişliliği ve esnekliğinin sürekli olarak sağlanabilmesi, fiziksel veya teknik bir olay halinde, kişisel verilerin elverişliliği ve kişisel verilere erişimin vakitlice eski haline getirilebilmesi, işleme faaliyetinin güvenilirliğinin sağlanmasına yönelik olarak teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirlerin etkililiğinin düzenli olarak sınanması, ölçülmesi ve değerlendirilmesine ilişkin süreçlere ek olarak yine veri sorumlusunun işlediği verinin niteliğine göre de belirleyebileceği diğer hususları sağlama konusunda yükümlü kılınmıştır.”³⁸⁷

Ancak veri sorumlusu gerekli teknik tedbirleri olsa dahi kişisel verilerin usulsüz olarak ele geçirilmesi veya verinin kaybı bir şekilde meydana gelebilir. Bu noktada verinin niteliğinin değerlendirilmesi önemlidir. Eğer kaybı yaşanan veri anonim bir veri veya elde eden açısından erişilemeyecek düzeyde şifrelenmiş bir veri ise kişisel veri olarak kabul edilmeyeceğinden ihlal bildirimine ilişkin prosedürlerin işletilmesine

³⁸⁴ EDPS, Guidelines On Personal Data Breach Notification For The European Union Institutions And Bodies 21 Kasım 2018 s. 10 26. Kısım

³⁸⁵ Directive 2002/58/EC of The European Parliament And Of The Council Of 12 July 2002 Concerning The Processing Of Personal Data And The Protection Of Privacy In The Electronic Communications Sector (Directive on privacy and electronic communications)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02002L0058-20091219>

(Son Erişim Tarihi: 22.02.2019)

³⁸⁶ E- Gizlilik Direktifi Madde 4 ve devamı;

(...)

Kişisel bir veri ihlali durumunda, halka açık elektronik iletişim servislerinin sağlayıcısı, gecikmeden, kişisel verilerin ihlalini yetkili ulusal otoriteye bildirir.

Kişisel veri ihlali, bir abonenin veya bireyin kişisel verilerini veya mahremiyetini olumsuz yönde etkileyebileceği zaman, sağlayıcı, aboneyi veya ihlali de gereğinden fazla gecikmeden haber vermelidir.

(...)

³⁸⁷ GDPR, Madde 32

de gerek görülmemektedir.³⁸⁸ Veri ihlalinin meydana gelmesi durumunda veri sorumlusu yetkin denetim makamına 72 saat içerisinde bildirimli yapmakla yükümlüdür.³⁸⁹ Veri sorumlusu bir diğer bildirim de hak ve özgürlükleri riskli duruma düşen ilgili kişiye yapmalıdır. Bu sayede ilgili kişi de şifre değişikliği, bazı internet veri tabanlarının kullanılmasının durdurulması gibi sistemde etkin olabildiği düzeyde güvenlik önlemlerini alabilmelidir. Eğer veri sorumlusunun bildirim aşırı bir çabayı gerektirecekse veya verilerin şifrenmesi de dâhil olmak üzere güvenlik tedbirleri alınmışsa bilgilendirme yapması gerekmemektedir.³⁹⁰

1.5.4.5. Kişisel Verilerin Üçüncü Kişilere veya Uluslararası Kuruluşlara Aktarımı

Kişisel verilerin üçüncü kişilere veya uluslararası kuruluşlara aktarımı konusu Direktifte düzenlenmiş olup Tüzük kapsamında yeni bir düzenleme değildir. Ancak Tüzük Direktife oranla daha geniş bir düzenlemeye yer vermiştir. Kişisel verilerin aktarımı konusu işleme güvenliği ile de yakın ilişkilidir. Çünkü usulsüz olarak yapılacak aktarımlar veya aktarımdan sonra meydana gelecek aykırı veri işleme faaliyetleri veri güvenliğini sağlama noktasında bir aykırılık yaratacaktır.

Veri aktarımı noktasında Tüzük ikili bir yön belirtmiştir. İlki bir yeterlilik kararının varlığı halinde yapılacak veri aktarımları diğeri ise yeterlilik kararının olmaması halinde sağlanan güvenceye yönelik yapılacak aktarımlardır.

Avrupa Birliği içinde yapılacak aktarım için kişinin açık rızasının varlığı veya hukuka uygun işleme şartlarının varlığı aktarımın sağlanabilmesi açısından yeterlidir. Burada öne çıkan husus AB dışına yapılacak aktarımlar açısından etkin korumanın sağlanmasıdır.

³⁸⁸ César, Jasmien, Debussche, Julien, Novel EU Legal Requirements in Big Data Security: Big Data – Big Security Headaches?, 8 (2017) JIPITEC 79 Kısım 2.2.2. Notifications in Practice Parag.1, <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-8-1-2017/4534> (Son Erişim Tarihi: 15.10.2018)

³⁸⁹ GDPR, Madde 33

³⁹⁰ GDPR, Madde 34

Bir yeterlilik kararının varlığına ilişkin olarak yapılacak aktarımlarda yeterlilik kararı bir ülke için verilebileceği gibi ülke içinde bir sektöre veya uluslararası kuruluşlara da verilebilir.³⁹¹

Komisyonun yeterlilik kararı verirken dikkate aldığı hususlar;

- Hukukun üstünlüğü ve insan hakları başta olmak üzere bir mevzuatın olması ve bu mevzuatın uygulanması, mevzuatın ilgili kişiler etkili bir koruma ve tazmin mekanizması sağlaması,³⁹²
- Kişisel verilerin korunması mevzuatını uygulayacak ve gerektiğinde diğer makamlar ile işbirliği yapacak bir denetim makamının varlığı,³⁹³
- Uluslararası ve çok taraflı sistemlerden kaynaklanan çeşitli yükümlülüklerin varlığı.³⁹⁴

Komisyonun verdiği yeterlilik kararı tek kereye mahsus olmayıp en az 4 yılda bir yapılacak periyodik gözden geçirme³⁹⁵ sonucunda kaldırılabilmesi gibi değiştirilip askıya alınması da mümkündür.³⁹⁶ Yapılan her türlü belirleme Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde ve internet üzerinden duyurulmaktadır. Hâlihazırda bugün Andorra, Arjantin, Faroe Adaları, Guernsey, İsrail, İsviçre, Japonya, Jersey, Kanada(ticari organizasyonlar), Man Adası, Uruguay ve Yeni Zelanda ile Gizlilik Kalkanı (Privacy Shield) ile sınırlı olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri güvenli ülke olarak Komisyon tarafından ilan edilmiş olup Güney Kore ile yeterlilik görüşmeleri devam etmektedir.³⁹⁷ Bu ülkeler her ne kadar ilan edilmiş olsalar da güvenli ülke olma şartına ek olarak hukuka uygun işleme şartlarının varlığı gerekmektedir.

“Yeterlilik bulguları yalnızca ilgili kriterleri karşılayan üçüncü ülkeler için geçerli olacak olsa da, GDPR, çeşitli transfer durumlarına uyum sağlayacak kadar

³⁹¹ GDPR, Madde 45/1

³⁹² GDPR, Madde 45/2-a

³⁹³ GDPR, Madde 45/2-b

³⁹⁴ GDPR, Madde 45/2-c

³⁹⁵ GDPR, Madde 45/3

³⁹⁶ GDPR, Madde 45/5

³⁹⁷ European Commission, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-transfers-outside-eu/adequacy-protection-personal-data-non-eu-countries_en (Son Erişim Tarihi: 10.03.2019)

esnek, çok çeşitli mekanizmalar sunmaktadır.”³⁹⁸ “Belirli endüstrilerin, iş modellerinin ve / veya operatörlerin özel ihtiyaçlarını veya koşullarını dikkate almak için araçlar geliştirilebilir ve yararlanma imkânı sunmaktadır. Bu araçlardan bazıları, devrine özgü mekanizmalar olarak veya onaylanmış bir davranış kuralında olduğu gibi GDPR' ın tüm hükümlerine uyumu göstermek için daha genel araçların bir parçası olarak geliştirilebilir.”³⁹⁹

Bugün Amerika Birleşik Devletlerinin sınırlı olarak olsa da güvenli ülkeymiş gibi belli hususların gözetilmesiyle yapılacak aktarımda kullanılan araçlardan biri de Gizlilik Kalkanı'dır. Araç olarak kullanılan bu anlaşma iki taraf arasında yapılmış ilk anlaşma olmamakla birlikte GDPR'ın aktarımda sağlanmasını hedeflediği hususların gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Yapılan ilk anlaşma Safe Harbor⁴⁰⁰ olup ABAD tarafından görülen Schrems Davasında⁴⁰¹ iptaline karar verilmiştir.

Avusturya'da ikamet eden davacı Bay Schrems, 2008'den beri bir Facebook kullanıcısıydı ve ABD'de bulunan Facebook Inc.'in bir yan kuruluşu olan Facebook Ireland ile siteye kaydolduğu esnada bir sözleşme akdetmiştir. AB'de ikamet eden Facebook Ireland kullanıcılarının bazılarının ya da tümünün verilerini ABD'deki Facebook Inc.'deki sunuculara aktarılmakta ve daha sonra işlenmektedir.⁴⁰²

Davacı, oradaki kamu otoriteleri – özellikle de NSA- tarafından yürütülen gözetim faaliyetlerine karşı yeterli koruma sağlayıp sağlamadığı kesin olmayan ABD'ye Facebook Ireland'ın kişisel verilerini transfer etmesini yasaklamasını talep etmiştir.⁴⁰³ Davacının şikâyeti, kişisel verilerin NSA tarafından erişildiğine dair hiçbir kanıt bulunmadığı ve 2000/520 sayılı Komisyon kararının ABD'nin “Safe Harbor”(Güvenli Liman) programı ile yeterli güvenlik düzeyini sağladığını belirtmiş olması gerekçesiyle

³⁹⁸ Communication From The Commission To The European Parliament And The Council Exchanging and Protecting Personal Data in a Globalised World COM/2017/07 final, s.10, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2017%3A7%3AFIN> (Son Erişim Tarihi: 10.03.2019)

³⁹⁹ A.g.e., s. 10

⁴⁰⁰ 2000/520 / EC: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32000D0520>

⁴⁰¹ Judgment in Case, C-362/14 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0362> (Son Erişim Tarihi: 10.03.2019)

⁴⁰² C-362/14, 27

⁴⁰³ C-362/14, 28

reddedilmiştir.⁴⁰⁴ DPA'nın kararına karşı İrlanda Yüksek Mahkemesi yargılamayı sürdürerek ABAD'a ön karar usulü ile;

- Kişisel verilerin, iddiaya göre, yasalarında ve uygulamalarında ilgili kişi için yeterli koruması bulunmayan üçüncü bir ülkeye (ABD) transfer edildiğine dair ulusal DPA'ya yapılan bir şikâyetin kararının verilmesinde; karar verenin 2000/520 sayılı kararın aksine, Temel Haklar Şartı 7, 8 ve 47 maddelerine istinaden ve 95/46 sayılı Direktifin 25 (6) Maddesi hükümlerine rağmen, AB'ye bağlı kalmak zorunda olup olmadığı,⁴⁰⁵

- DPA, Komisyon kararının ilk yayınlandığı tarihten bu yana gerçekleşen olayların ışığında, kendi soruşturmasını kendi başına yürütebilir mi ve/veya yürütmeli mi şeklinde sorularını iletmiştir.⁴⁰⁶

ABAD'a göre;

Madde 25(6)'daki "yeterli" kelimesi; üçüncü ülkenin AB yasaları ile garanti edilen ile birebir aynı düzeyde koruma düzeyinin sağlanmasının beklenmeyeceğini belirtmektedir. Ancak, üçüncü ülkenin, iç hukuk ya da uluslararası taahhütleri nedeniyle, temel hak ve özgürlükler açısından Temel Haklar Şartının ışığında okunan 95/46 sayılı Yönerge ile AB tarafından garanti edilene eşdeğer bir koruma seviyesini sağlamasını gerektirmektedir, aksi takdirde koruma, transferler tarafından kolayca bozulabilir.⁴⁰⁷ Böylelikle, Komisyonun yeterlilik kararının kapsadığı üçüncü bir ülkenin yasal düzeni, AB içinde garanti edilene esas olarak eşdeğer bir koruma sağlamak için araçlara sahip olmalıdır. Üçüncü bir ülke tarafından sağlanan koruma seviyesini incelerken, Komisyonun iç hukuktan veya uluslararası taahhütlerden kaynaklanan geçerli kuralların içeriğini ve uygunluğu sağlamak için tasarlanan uygulamayı değerlendirmesi gerekir.⁴⁰⁸ Ayrıca, üçüncü ülke tarafından sağlanan koruma düzeyinin değişebileceği gerçeğinin ışığında, Komisyonun yeterlilik kararını kabul ettikten sonra üçüncü ülkenin yeterlilik durumunun fiili ve yasal olarak gerçekleştirip

⁴⁰⁴ C-362/14, 29

⁴⁰⁵ C-362/14, 36/1

⁴⁰⁶ C-362/14, 36/2

⁴⁰⁷ C-362/14, 73

⁴⁰⁸ C-362/14, 75

gerçekleştirmedini periyodik olarak kontrol etmelidir.⁴⁰⁹ Kararın kabul edilmesinden sonra ortaya çıkan durumlar değerlendirilmelidir. Komisyonun yeterlilik konusundaki takdir yetkisi, transferlerin potansiyel olarak ilgilendirdiği çok sayıda kişi ve özel hayata saygı temel hakkının ışığında veri koruma tarafından oynanan önemli rol göz önünde bulundurulduğunda sıkı bir denetime tabidir.⁴¹⁰

Karar, ulusal güvenlik gibi meşru hedefleri izlerken, müdahaleyi sınırlamaya yönelik ABD kurallarına ilişkin herhangi bir bulgu içermez ve bu tür müdahalelere karşı etkili yasal korumaya başvuramaz. Federal Ticaret Komisyonunun (FTC) prosedürleri ve özel uyumsuzluk çözümü mekanizmaları, Safe Harbor ilkelerine (ABD kuruluşlarına karşı) uyumu ilgilendirir ve devlet kaynaklı tedbirlere göre uygulanamaz. Dahası, Komisyon ABD makamlarının aktarılan kişisel verilere erişebildiğini ve aktarım amaçları ile bağdaşmayan ve ulusal güvenliğin korunması için orantılı ve gerekli olanın ötesinde bir şekilde işlediğini ve ilgili kişilerin erişim, düzeltme ve silme haklarına ilişkin bir tazminat yolunun olmadığını bulmuştur.⁴¹¹ Kamu makamlarının elektronik haberleşme içeriğine genel erişime sahip olmasına izin veren mevzuat, özel hayata saygı temel hakkının özünü tehlikeye atmaktadır.⁴¹² Bireyin kendi kişisel verilerine erişimi, düzeltilmesi veya silinmesi için yasal yollara başvurma olasılığını sağlamayan mevzuat, etkili adli koruma temel hakkının özüne saygılı değildir.

Direktif, gerçek kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin etkili, eksiksiz ve yüksek düzeyde korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır.⁴¹³ Bir DPA'nın bağımsızlığının garantisi, uyumluluğun izlenmesinin etkinliğini ve güvenilirliğini sağlamak içindir ve veri korumanın temel bir bileşenidir.⁴¹⁴ DPA'lar, bir Üye Devletten üçüncü bir ülkeye yapılan transferleri izlemekle yükümlüdür, çünkü transfer, Üye Devlette gerçekleştirilmektedir.⁴¹⁵

Komisyon tarafından 95/46 sayılı Direktifin 25(6) Maddesi uyarınca benimsenen yeterlilik kararı, bu maddeye uyum sağlamak zorunda olan Üye Devletlere

⁴⁰⁹ C-362/14, 76

⁴¹⁰ C-362/14, 78

⁴¹¹ C-362/14, 90

⁴¹² C-362/14, 94

⁴¹³ C-362/14, 39

⁴¹⁴ C-362/14, 41

⁴¹⁵ C-362/14, 47

hitabendir.⁴¹⁶ Komisyon kararının ABAD tarafından geçersiz sayılmasına kadar, Üye Devletlerde yasal etkisi vardır. Ancak bu, Temel Haklar Şartı Madde 8(3) tarafından düzenlenen DPA yetkilerini ortadan kaldırmaz ya da azaltmaz ve bu nedenle kişisel verileri transfer edilen ilgili kişiyi, DPA ile Madde 28(4)'e göre özünde Komisyon'un yeterlilik kararının geçerliliğine meydan okuyan bir durum olan söz konusu üçüncü ülkede yeterli düzeyde korumanın sağlanmadığını öne süren bir iddiada bulunmaktan alıkoymaz.⁴¹⁷ Mahkeme, Komisyon kararının geçerliliğini incelemek üzere bir ön karar ile Avrupa Adalet Divanı'na başvurmuştur ve yapılan değerlendirmenin sonucunda yeterli korumanın sağlanamadığından bahisle Mahkeme 2000/520 sayılı kararı geçersiz kılmıştır.⁴¹⁸

Bu karar veri aktarımı konusunda bir boşluk oluşmasına sebep olmuş olup yeni bir düzenleme yapılmasını gerekli kılmıştır. Safe Harbor olmadan, AB'den veri aktarmanın yalnızca iki yasal yolu vardır; Bağlayıcı Kurumsal Kurallar ve Standart Sözleşme Hükümleri. Her ikisini de uygulamak zordur. Bağlayıcı Kurumsal Kurallarının onaylanması yıllar alır ve Standart Sözleşme Hükümleri ise her ilgili kişi veya veri işleyen ile anlaşma yapılmasını gerektirir.⁴¹⁹ Bunlar da verilerin aktarımın önemli olduğu bu modern sistemde işlevsel olmayan bir döngüyü meydana getirmiştir. Bu boşluğu kapatmak verinin güvenli akışının devamını sağlamak için Birlik ve Amerika Birleşik Devletleri arasında 2016 yılında Privacy Shield (Gizlilik Kalkanı)⁴²⁰ anlaşması kabul edilmiştir. Bu antlaşma ile gizliliği daha çok sektör bazında ele alan ABD'ye AB'nin bütüncül yaklaşımına uygun davranabilme imkânı sunulmuştur.⁴²¹

Anlaşma ile şirketlerin şeffaflık ve yönetmeliklere uyma konusunda güçlü yükümlülükleri olacaktır. Bu yükümlülükler kesinlikle uygulanacak ve şirketler uymazlarsa yaptırım ve dışlanma ile karşı karşıya kalacaklar. ABD hükümetinin verilere genel erişim konusunda net önlemleri, sınırlamaları ve gözetim mekanizmaları

⁴¹⁶ C-362/14, 51

⁴¹⁷ C-362/14, 53

⁴¹⁸ C-362/14, 107

⁴¹⁹ Privacy Trust- GDPR vs Privacy Shield, <https://www.privacytrust.com/privacysield/gdpr-vs-privacy-shield.html> (Son Erişim Tarihi 11.03.2019)

⁴²⁰ Commission Implementing Decision (EU) 2016/1250 of 12 July 2016 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequacy of the protection provided by the EU-U.S. Privacy Shield, C / 2016/4176 https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_impl/2016/1250/oj

⁴²¹ Kutlu, Önder, Kahraman, Selçuk, Türkiye'de Kişisel Verilerin Korunması Politikasının Analizi, Siyaset, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi Ekim 2017, Cilt:5, Sayı:4 s. 47

olmalıdır. Bağımsız bir Ombudsman kurulmalıdır. Avrupalılar bu Ombudsmana şikâyette bulunabilecek ve ABD hükümetinin ilgili yasalara uyup uymadığını sorgulayabileceklerdir. AB vatandaşlarının haklarının çeşitli telafi olanakları ile etkin bir şekilde korunması için şikâyetler, şirketler tarafından 45 gün içinde çözümlenmelidir. Ücretsiz bir alternatif uyuşmazlık çözümü mevcut olacaktır. AB vatandaşları, çözümlenmemiş şikâyetlerinin soruşturulmasını ve çözümlenmesini sağlamak için Federal Ticaret Komisyonu ile birlikte çalışacak olan ulusal Veri Koruma Otoritelerine de gidebilecektir. Avrupa Komisyonu, kişisel verilerin korunmasına yönelik devam eden yeterlilik seviyesini değerlendirmek için düzenlemeyi yıllık bazda gözden geçirecek ve yıllık bir inceleme mekanizması da uygulamaya konacaktır.⁴²²

Yeterlilik kararının bulunmaması halinde yapılacak aktarımlar ise yasal bağlayıcı araçlar, standart veri koruma hükümleri, bağlayıcı şirket kuralları, onaylanmış davranış kuralları ve onaylanmış sertifika mekanizmaları çerçevesinde yapılabilir.⁴²³ Hem yeterlilik kararının bulunmaması hem de yukarı da sayılan mekanizmaların eksikliği veri aktarımına tamamen engel teşkil etmemektedir. Eğer hukuka uygun bir işlemeyi sağlayacak rıza, sözleşmenin ifası gibi hususlar söz konusu ise veri aktarımı sağlanabilecektir.

1.5.4.6. Veri Koruma Görevlisi Belirleme Yükümlülüğü

Veri sorumlusu Tüzük uyarınca uyması gereken yükümlülükleri konusunda yol göstermesi, politika ve performans değerlendirmelerinin yapılması, denetim makamı ile işbirliğinin yürütülmesi gibi hususlarda görevlendirilecek, konu hakkında yeterli düzeyde uzmanlığı bulunan bir veri koruma görevlisi atama yükümlülüğü altındadır.⁴²⁴ Veri koruma görevlisi meşru menfaatlerinin veri sorumlusu ile çatışmaması halinde başka görevleri de yerine getirebileceği gibi tüm bu süre zarfında sır saklama ve gizlilik ilkeleriyle de bağlıdır. Görev yaptığı süre boyunca veri koruma görevlisi organizasyonun en üst yönetimine rapor verir ve yaptığı bu işlemler dolayısıyla emir ve talimat almayacağı gibi işten çıkarılma veya cezalandırma gibi müeyyideler de

⁴²² Restoring trust in transatlantic data flows through strong safeguards: European Commission presents EU-U.S. Privacy Shield, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-433_en.htm (Son Erişim Tarihi: 11.03.2019) Komisyon bir tanesi 2017 yılında iki tanesi de 2018 yılında olmak üzere 3 adet yıllık gözden geçirme raporu yayımlamıştır.

⁴²³ GDPR, Madde 46/2

⁴²⁴ GDPR, Madde, 37

uygulanamaz.⁴²⁵ Veri koruma görevlisi organizasyonun içinden olabileceği gibi bir hizmet akdi ile de görevlendirilebilir ve irtibat bilgileri denetim makamı ile paylaşılır.⁴²⁶

1.6. Veri İşleyen Yükümlülükleri

Veri işleyen kavramı Direktifte tanımlanmış olmakla birlikte yetersiz bir şekilde düzenlenmiştir. Direktifte veri işleyen yalnızca veri sorumlusundan gelen talimatlara göre hareket edeceği ve işlemenin bir ağ üzerinden yapılması hali de dâhil olmak üzere diğer tüm yasadışı işleme hususları için üye devletlerce belirlenmiş teknik ve kurumsal tedbirleri almakla yükümlendirilmiştir.⁴²⁷ Ancak düzenleme bir takım sorumluluklar belirlediği veri işleyen için sorumluluklara uymaması halinde bir yaptırım yöntemi belirlememiştir. Bu tutum ise işlemenin tüm hukuki sorumluluğunu veri sorumlusuna yükleyen, taraflar arası orantısızlık yaratan bir durum meydana getirmiştir.

GDPR ise veri sorumlusunun bu genel sorumluluğu karşısında veri işleyene de bir takım yükümlülükler getirerek orantılık sağlamayı ve ilgili kişiye karşı sorumluluklarının olmasını sağlamıştır. Bu düzenleme ile veri sorumlusu ile veri işleyen arasında hukuki bağlayıcılığı olan bir tasarrufla düzenleme yapılır ve veri işleyen yerine getireceği şartlar yazılı olarak belirlenir.⁴²⁸ Tüzükte belirtilen hususların yer aldığı bir hukuki ilişkide veri işleyen işleme faaliyetinin yapılması esnasında gerekli olan gizlilik tedbirlerini almakla ve işlemenin güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. İşleme güvenliliğinin sağlanamaması noktasında yükümlülüklerin yerine getirilmesi için veri sorumlusuna yardımcı olmakla yükümlü olduğu gibi ilgili kişinin haklarını kullanması noktasında da veri sorumlusuna yardımcı olma yükümlülüğü mevcuttur. Veri işleyen bir başka veri işleyen ile çalışmasının gerekmesi halinde bu durumu yine kendisiyle yapılan hukuki tasarrufa benzer bir düzenleme ile veri sorumlusunun onayı ile yapabilir. Bu durumda asıl veri işleyen diğer veri işleyen yükümlülükleri konusunda veri sorumlusuna karşı yükümlü olmaya devam eder. Veri işleyen kendisine yüklenmiş olan sorumluluklarını yerine getirdiği hususunda veri sorumlusuna bilgi

⁴²⁵ GDPR, Madde, 38

⁴²⁶ GDPR, Madde 37/6

⁴²⁷ Direktif, Madde 17/3

⁴²⁸ GDPR, Madde 28/9

sağlaması, işleme faaliyetinin sona ermesiyle verilerin silinmesi veya iade edilmesi, yapılacak bir denetim için izin vermesi ve katkıda bulunması da yükümlülükleri arasındadır.⁴²⁹

Veri sorumlusunun da veri işleyen de ortak olarak yükümlü olduğu konular mevcuttur. Eğer veri sorumlusu veya veri işleyen Birlik içerisinde kurulu değilse veri işleme yaptıkları yerde bir temsilci görevlendirmeleri gerekmektedir. Temsilci Tüzüğü uygulanması için bir temas noktası olup⁴³⁰ açılacak davalarda taraf olarak veri sorumlusu veya veri işleyen gösterilecektir. Yine veri sorumlusu ve veri işleyen denetim makamları ile işbirliği yapma, işleme güvenliğini sağlama, veri koruma görevlisi belirleme gibi ortak sorumlulukları mevcuttur.⁴³¹

1.7. Üye Devletler ve Birlik Açısından GDPR

Üye devletler açısından GDPR'ın üzerinde durduğu en önemli kısım bağımsız denetim makamlarının kurulmasıdır. Çünkü bir düzenlemenin etkin olabilmesi onun denetlenebilmesi ve denetim sonucunda varsa aykırılıklara yaptırım uygulanabilmesiyle mümkündür. GDPR bu noktada hem denetim mekanizmalarını hem de yaptırımları düzenleyerek istenilen etkililiği sağlamaya çalışmıştır.

Üye devletlerde faaliyet gösterecek denetim makamlarının kurulması, bu makamların tam bir bağımsızlıkla donatılması kişilerin temel haklarının temini açısından gerekli olan zemindir.⁴³² Üye devletler kendi anayasaları veya idari düzenlerinin ölçüsünde birden fazla denetim makamı kurabilirler ancak bu makamlar arasında uyum ve tutarlılığın gözetilmesi gerekmektedir.⁴³³ Bu denetim makamları doğrudan veya dolaylı talimat almayan, kendi bütçesi, kendi personeli, tesisi olan bir yapıda üyelerinin seçimi de bağımsızlığıyla uyumlu olacak şekilde kanunla⁴³⁴ ve şeffaf bir prosedürle sağlanmalıdır.⁴³⁵ Üyeler, devletlerin parlamentoları, hükümetleri, devlet başkanları veya bu kişileri atamaya yetkili bağımsız bir organ tarafından kişisel verilerin

⁴²⁹ GDPR, Madde 28 ve devamı

⁴³⁰ GDPR, Madde 27

⁴³¹ GDPR, Madde 31

⁴³² GDPR, Resital 117

⁴³³ GDPR, Resital 119

⁴³⁴ GDPR Madde 54'e göre Kanunda makamın kurulması, üyeler için aranan nitelikler, atama usulü, 4 yıldan az olmamak üzere görev süresi, görev ve yükümlülükler ile görevin sona erme halleri düzenlenir.

⁴³⁵ Resital 117-121 ve GDPR Madde 51-52

korunması alanında yeterli bilgi ve deneyime sahip kişiler arasından seçilir.⁴³⁶ Üyelik görevi görev süresinin dolması, istifa veya emeklilik hallerinde sona erebileceği gibi ağır bir suiistimal veya görevin gereğinin yerine getirilmemesi hallerinde de son bulabilir.⁴³⁷ Bu hallerin dışında görevleri ile ilgili olarak yapılacak değişikliğin bağımsız bir faaliyet yürütme hedefiyle çelişeceğini ABAD Macaristan'a karşı yürütülen ihlal prosedüründe ele almıştır.⁴³⁸

Bay Jóri, 6 yıl için DPA'ya başkan olarak atanmış ancak veri koruma kanununun revize edilmesiyle ilgili geçici önlemlere istinaden Macaristan, Bay Jóri'nin görev dönemini erken bitirilmiş ve 9 yıllığına yeni bir başkan atanmıştır.⁴³⁹

Bir üye devlette bağımsız bir denetim otoritesinin kurulması, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak bireylerin korunmasının temel bir bileşenidir.⁴⁴⁰ Denetim otoritelerinin - üyelerinin görevlerini yerine getirirken herhangi bir talimat ile bağımlı olmadıkları - operasyonel bağımsızlığı, bağımsızlık şartına uymak için karşılanması gereken önemli bir şarttır, ancak bu yeterli değildir.⁴⁴¹ Devletin bir denetleyici otoritenin kararları üzerinde politik etkide bulunabileceği riski, bağımsızlığı engellemek için yeterlidir.⁴⁴² Üye Devlet, denetçi otoriteyi görev süresi bitmeden görevinden ayrılmaya mecbur bırakmışsa - bu, kurumsal modelin yeniden yapılandırılması veya değiştirilmesi sonucunda ortaya çıksa bile - böyle bir erken fesih tehdidi, denetim otoritesinin, siyasi otoriteye öncelikli olarak uyum göstermesine yol açabilir.⁴⁴³ Bu, bağımsızlık gerekliliğiyle bağdaşmaz ve denetimin, tam bağımsızlıkla çalıştığı savunulamaz. Üye Devletler, denetim otoriteleri için en uygun gördükleri kurumsal modeli benimseme veya değiştirme özgürlüğüne sahiptir. Ancak, otoritenin bağımsızlığının tehlikeye düşmemesini sağlamalıdır, bu da o makamın görev süresini tam olarak yerine getirmesine izin verme yükümlülüğünü doğurur.⁴⁴⁴

⁴³⁶ GDPR, Madde 53/1

⁴³⁷ GDPR, Madde 53

⁴³⁸ Judgment in Case, C-288/12, Commission V. Hungary, 08.04.2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0288> (Son Erişim Tarihi: 11.03.2019)

⁴³⁹ C-288/12, 19

⁴⁴⁰ Direktif, Resital 62, C-288/12, 2

⁴⁴¹ C-288/12, 52

⁴⁴² C-288/12, 53

⁴⁴³ C-288/12, 54

⁴⁴⁴ C-288/12, 60.

1.7.1. Denetim Makamının Görevleri

Tüzüğe göre denetim makamı; diğer görevlerine hanel gelmeksizin, kurulu olduğu üye devlette Tüzüğün uygulanmasını izler ve yürütür, çocuklar da dâhil olmak üzere halkta veri işleme faaliyetinin çeşitli yönlerine karşı bilinçlendirme anlayışı oluşturmaya çalışır, hak ve özgürlüklerin korunması için tavsiye kararlarında bulunur, talep halinde uygun bilgilendirmeleri yapar ve diğer denetim makamlarıyla işbirliği sağlar.⁴⁴⁵ “Denetim makamı 80. madde uyarınca bir ilgili kişi veya bir organ, kuruluş ya da bir birlik tarafından yapılan şikâyetleri ele alır ve şikâyetin konusunu, uygun olduğu ölçüde, soruşturur ve özellikle daha ayrıntılı soruşturma ya da başka bir denetim makamı ile koordinasyonun gerekmesi durumunda, şikâyet sahibini soruşturmanın ilerlemesi ve sonucu konusunda makul bir süre içerisinde bilgilendirir ve karşılıklı destek sağlar.”⁴⁴⁶

Ayrıca; “davranış kurallarının hazırlanmasını teşvik eder ve 40(5) maddesi uyarınca bir görüş sağlar ve yeterli güvencelerin sağlandığı davranış kurallarını onaylar,” belgelendirme kriterlerini onaylar ve periyodik olarak gözden geçirir, “46(3) maddesinde atıfta bulunulan sözleşmeye bağlı maddeler ve hükümleri onaylar, 47. madde uyarınca bağlayıcı kurumsal kuralları onaylar”, “Kurul’un faaliyetlerine katkıda bulunur”, “bu Tüzüğe ilişkin ihlallerin ve 58(2) maddesi uyarınca alınan tedbirlerin iç kayıtlarını tutar ve Kişisel verilerin korunmasıyla ilgili diğer görevleri yerine getirir.”⁴⁴⁷

Denetim makamları sayılan bu yetkilerini etkili bir kanuni düzenleme ve yargı yolunun varlığıyla kullanır ve üye devlet hukuku ile bu yetkilere ek yetki tanımlamaları yapılabilir.

Denetim makamları ihlal türlerini ve alınan tedbirleri içeren yıllık faaliyet raporunu ulusal parlamentoya veya belirlenen ilgili birimler ile Komisyon ve Kurula sunar. Birden fazla denetim makamının olması durumunda süreci baş denetim makamı

⁴⁴⁵ GDPR, Madde 51/2

⁴⁴⁶ GDPR, Madde 57

⁴⁴⁷ GDPR, Madde 57 ve devamında; “Denetim makamları bu faaliyetlerini ücretsiz olarak yerine getiri ancak Taleplerin özellikle tekrar eden niteliği nedeniyle asılsız veya ölçsüz olduğunun açıkça görüldüğü hallerde, denetim makamı idari masraflara dayalı olarak makul bir ücret talep edebilir veya taleple ilgili işlem yapmayı reddedebilir. Denetim makamı talebin açık bir şekilde asılsız veya ölçsüz olduğunu gösterme yükümlülüğünü taşır.”

koordine eder, denetim makamları arasında işbirliğini ve tutarlılık mekanizmasının işletilmesini sağlar.⁴⁴⁸

Denetim makamları arasında karşılıklı olarak yardım hususu da söz konusudur. Karşılıklı yardım istişarelerin, denetim ve soruşturmaların yürütülmesi noktasında önemlidir. Denetim makamları gecikmeye mahal vermeden en geç 1 ay içerisinde yanıt vermek için uygun tedbirleri alır.⁴⁴⁹ Eğer talep denetim makamının yetki alanında değilse ya da talebin yerine getirilmesi Birlik veya üye devlet hukukunu ihlal edecekse talep yerine getirilmez aksi hallerde talep reddedilemez. Talep edilen bilgi elektronik ortamda ve ücretsiz olarak sağlanır. Denetim makamlarının ortak işlem yapacağı diğer hususlar ayrıca düzenlenmiştir.

Tüzüğün etkin olarak uygulanması için yapılan düzenlemelere ek olarak caydırıcı etkisinin sağlanabilmesi için idari para cezaları ile yaptırım uygulanmaya çalışılmıştır. Direktifte düzenlenmemiş olan idari para cezaları orantılılığı aşmamak kaydıyla Tüzükte düzenlenmiştir. Meydana gelen her aykırılık için idari para cezanın kesilip kesilmeyeceği mevcut durumun bir bütün olarak değerlendirilmesi sonucunda karara bağlanacaktır. Ceza kesilip kesilmeyeceği veya kesilecekse ne kadar tutarda bir cezanın kesileceğine karar verilirken;⁴⁵⁰

- Zararın mahiyeti, etkilediği kişi sayısı ve veri kategorileri,
- İhmal veya kastın varlığı,
- Zararın artmasını önlemeye yönelik alınmış tedbirlerin varlığı,
- Veri sorumlusu veya veri işleyenin geçmişte tekrar eden benzer ihlallerinin varlığı,
- Denetim makamı ile işbirliğinin varlığı,
- İhlal ile ilgili yapılan bildirimlerin bulunup bulunmadığı,
- Ağırlaştırıcı veya hafifletici faktörlerin varlığı değerlendirilerek

karar verilir.

⁴⁴⁸ GDPR, Madde 60

⁴⁴⁹ GDPR, Madde 61

⁴⁵⁰ GDPR, Madde 83

İdari para cezasının miktarı belirlenirken ikili miktarlandırma ölçütü seçilmiştir. Eğer;

- Bir veri sorumlusu veya veri işleyen çocuğun rızasının geçerliliği, teşhis gerektirmeyen işleme faaliyetleri, özel ve olağan veri korumasının söz konusu olduğu haller, veri koruma görevlisinin faaliyetleri, belgelendirme ve belgelendirme organlarının işlemleri veya davranış kurallarıyla ilgili belirtilen durumlara yönelik olarak yaşanacak aykırılık ile

- Belgelendirme ve izleme organlarının yükümlülüklerinin ihlallerinden doğacak durumların söz konusu olması

hallerinde yukarıda belirtilen kriterler de dikkate alınarak “10.000.000 Euro’ya kadar veya teşebbüsün bir önceki mali yılın yıllık dünya çapındaki cirosunun %2’sine kadar belirlenecek idari para cezasından yüksek olanın uygulanacağı düzenlenmiştir.”⁴⁵¹

Eğer meydana gelen aykırılık;

- İşleme faaliyetinin rıza dâhil olmak üzere hukuka uygunluk şartlarının sağlanmaması,
- İlgili kişinin haklarının ihlali,
- Veri aktarımı esnasında meydana gelecek aykırılıklar,
- Üye devletlerin yükümlülüklerini yerine getirmemesi veya
- Denetim makamının yaptırımlarına uygun hareket edilmemesi sebebiyle meydana gelmişse uygulanacak idari para cezası yine kriterlerin miktar belirlenmesinde temel alınması suretiyle 20.000.000 Euro veya teşebbüsün bir önceki mali yıldaki dünya çapındaki yıllık cirosunun %4’üne kadar belirlenecek olan cezadan yüksek olanın uygulanması söz konusudur.⁴⁵²

⁴⁵¹ GDPR, Madde 83/4

⁴⁵² GDPR, Madde 83/5

Danimarka ve Estonya⁴⁵³ gibi yasal sistemleri idari para cezalarının uygulanmasına elverişli olmayan ülkelerde bu cezalar denetim makamı veya mahkemeler aracılığıyla uygulanabilir.⁴⁵⁴

1.8. Avrupa Veri Koruma Kurulu

1.8.1. Kurul'un Oluşumu

Avrupa Veri Koruma Kurulu 95/46 sayılı Direktifte faaliyet gösteren Madde 29 Çalışma Grubunun yeri alan her üye devletin denetim makamlarının başkanları ile Avrupa Veri Koruma Denetmeni⁴⁵⁵ veya yerine göstereceği temsilciden oluşan bağımsız ve tüzel kişiliğe haiz olan bir organ olarak kurulmuştur.⁴⁵⁶

“Kurul kendi üyeleri arasından bir başkan ve iki başkan yardımcısını salt çoğunluk ile seçer ve Kurul, Başkanı tarafından temsil edilir ve görev süreleri 5 yıldır.”⁴⁵⁷ Kurul çalışmalarını tam bağımsız olarak yürütür. Kurul'un Avrupa Veri Koruma Denetmeni tarafından sağlanan bir sekreteryası bulunur. Sekreteryaya, Kurul'a analitik, idari ve lojistik destek sağlar.⁴⁵⁸

1.8.2. Kurul'un Çalışma Usulü ve Görevleri

Kurul'un görevi öncelikli olarak Tüzüğü tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamaktır. Kurul kişisel verilerin korunması alanında tavsiyeler vermek, sınır ötesi veri koruma davalarında tutarlılık sağlamak, denetim makamları arasında etkin bir işbirliği sağlamak adına bağımsız, tarafsız, şeffaf verimlilik ve modernleşme ilkeleriyle çalışır.⁴⁵⁹ “Kurul, uygun olduğu hallerde, ilgili taraflara danışır ve onlara makul bir süre içerisinde görüşlerini bildirme olanağı tanır.”⁴⁶⁰ Komisyon'un Kurul'dan tavsiye talebinde bulunduğu hallerde, “Komisyon konunun aciliyetini dikkate alarak bir süre

⁴⁵³ GDPR, Resital 151

⁴⁵⁴ GDPR, Madde 83

⁴⁵⁵ Daha fazla bilgi için: European Data Protection Supervisor, <https://edps.europa.eu/> (Son Erişim Tarihi 07.03.2019)

⁴⁵⁶ Avrupa Veri Koruma Kurulu Tüzükte Madde 68 - 76'da düzenlenmiştir. Daha fazla bilgi için: European Data Protection Board, <https://edpb.europa.eu/> (Son erişim tarihi: 07.03.2019)

⁴⁵⁷ GDPR, Madde 72

⁴⁵⁸ GDPR, Madde 75/5

⁴⁵⁹ Handbook on European data protection law 2018 Edition, s. 200-201

⁴⁶⁰ GDPR, Madde 70-4

sınırı belirtebilir. Komisyonun Kurul'un faaliyetleri ve toplantılarına oy hakkı olmaksızın katılma hakkı bulunur.”⁴⁶¹ “Komisyon bir temsilci tayin eder. Kurul Başkanı Kurul'un faaliyetlerini Komisyon'a iletir.”⁴⁶²

Ayrıca, “65. maddede atıfta bulunulan hallerde, Avrupa Veri Koruma Denetmeninin yalnızca Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajanslarına uygulanan ilkeler ve kurallar ile ilgili olan ve esasen bu Tüzüğün ilkeleri ve kurallarına tekabül eden kararlarda oy hakkı bulunur.”⁴⁶³

“Tüzükte aksi belirtilmedikçe, Kurul kararlarını üyelerinin salt çoğunluğu ile alır. Kurul kendi usul kurallarını üyelerinin üçte iki çoğunluğuyla kabul eder ve kendi işlemsel düzenlemelerini yapar.”⁴⁶⁴ Kurulun bağlayıcı karar vermesini gerektiren hallerden olan baş denetim makamının kararına yönelik başvurular, denetim makamları arasındaki yetkinliğe ilişkin çelişkili görüşler veya Kurul kararlarının yerine getirilmemesinde de kararlar üçte iki çoğunlukla alınır.⁴⁶⁵ “Usul kurallarında belirtildiği üzere, Kurul'un gerekli gördüğü hallerde, Kurul görüşmeleri gizlidir.”⁴⁶⁶

“Kurul görüşlerini, kılavuzlarını, tavsiyelerini ve en iyi uygulamalarını Komisyon'a ve 93. maddede atıfta bulunulan komiteye iletir ve bunları kamuoyuna açıklar.”⁴⁶⁷ “Kurul Birlik içerisinde ve yerinde olduğu hallerde, üçüncü ülkelerde ve uluslararası kuruluşlarda işleme faaliyetine ilişkin olarak gerçek kişilerin korunması ile ilgili bir yıllık rapor hazırlar. Rapor kamuoyuna açıklanır ve Avrupa Parlamentosu'na, Konsey'e ve Komisyon'a iletilir.”⁴⁶⁸ Raporda kılavuzlar, tavsiyeler ve en iyi uygulamaların ve bağlayıcı kararların pratikte uygulamasına ilişkin bir gözden geçirmeye yer verilir.⁴⁶⁹ Kurul üyelerine, üçüncü kişilerin uzmanlarına ve temsilcilerine

⁴⁶¹ GDPR, Madde 70-2

⁴⁶² GDPR, Madde 68/5

⁴⁶³ GDPR, Madde 68/6

⁴⁶⁴ GDPR, Madde 72/2

⁴⁶⁵ GDPR, Madde 65/2

⁴⁶⁶ GDPR, Madde 76/1

⁴⁶⁷ GDPR, Madde 70/3

⁴⁶⁸ GDPR, Madde 71/1

⁴⁶⁹ GDPR, Madde 71/2

sunulan belgelere erişim (AT) 1049/2001 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁴⁷⁰ ile düzenlenir.

2. GDPR'ın Veri Koruma Hukukundaki Yenilikleri

Genel Veri Koruma Tüzüğü kişilerin verilerinin işlenmesi sırasında uyulması gereken usul ve esasların belirlenmesi açısından önemlidir. Birçok hukuki düzenleme de istisna tutulan hususlar olduğu gibi bu Tüzük açısından da bir takım işleme faaliyetleri kapsam dışı bırakılmıştır. Tüzük madde 2'ye göre eğer işleme faaliyeti Birlik hukuku kapsamına girmiyorsa, işleme faaliyeti Ortak Dış Ve Güvenlik Politikasına İlişkin Özel Hükümler çerçevesinde bir işleme faaliyeti ise, “tamamen kişisel veya ev faaliyeti esnasında bir gerçek kişi tarafından”⁴⁷¹ yapılan bir işleme faaliyeti veya “kamu güvenliğine yönelik tehditlere karşı güvence sağlanması ve bu tehditlerin önlenmesi de dâhil olmak üzere suçların önlenmesi, soruşturulması, tespiti veya kovuşturulması ya da cezaların infaz edilmesiyle ilgili olarak yetkin makamlar tarafından yapılacak işleme faaliyeti”⁴⁷² ise Tüzük uygulanmaz. Tüzüğün uygulanması hususunu ele alırken faaliyetin istisna kapsamında olup olmayacağının belirlenmesi önemlidir. Çünkü bazı faaliyetler istisna kapsamında olduğu düşünülse de kapsam dâhilinde yer almayabilir. Çek Cumhuriyetinde açılan bir davada⁴⁷³ bir kişi evinin saçaklarının altına evinin girişini, halkın kullandığı yolu ve evinin karşısındaki evin girişini kaydeden bir video kamera sistemi kurmuş ve bu sistemi kullanmıştır. Bunun amacı, kendisi ve ailesi daha önce kimliğini bilinmeyen kişiler tarafından saldırıya uğradıkları için, mülkünü, kendisini ve ailesinin sağlığını ve hayatını korumaktır. Bunun sonrasında kaydedilen bir saldırı daha gerçekleşmiş ve kayıtlar iki şüphelinin tanınmasına olanak sağlamıştır. Davacı polise bu kayıtları sunmuş ve polis de sonraki ceza yargılamalarında bu kayıtları kullanmıştır.⁴⁷⁴

⁴⁷⁰ Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents, OJ L 145, 31.5.2001, s. 43–48, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32001R1049> (Son Erişim Tarihi: 27.07.2019)

⁴⁷¹ GDPR, Madde 2/c

⁴⁷² GDPR, Madde 2/d

⁴⁷³ Judgment in Case, C-212/13, Rynes v. Úřad Pro Ochranu osobních Údajů, 11.12.2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62013CJ0212> (Son erişim Tarihi: 07.03.2019)

⁴⁷⁴ C-212/13, 14-15

Mülkün ve ev sahiplerinin hayatlarının ve sağlığının korunması amacıyla bir aile evinde kurulmuş olan bir kamera sisteminin kullanılması, böyle bir sistemin kamusal alanı da gözlemliyor olmasına rağmen, 95/46 sayılı Direktifin 3 (2) Maddesi uyarınca, kişisel verilerin “tamamen kişisel veya hane faaliyeti sırasında gerçek bir kişi tarafından” işlenmesi olarak sınıflandırılabilir mi sorusu ön karar usulü ile sorulmuştur.⁴⁷⁵

ABAD; bir kamera tarafından kaydedilen bir kişinin görüntüsü, ilgili kişiyi tanımlamayı mümkün kıldığı için kişisel verileri oluşturduğunu⁴⁷⁶ ve kişisel verilerin kaydedilmesini ve saklanmasını içeren video gözetiminin otomatik veri işleme oluşturması sebebiyle Direktifin kapsamına gireceğini belirtmiştir.⁴⁷⁷ Mahkemenin kararına göre; Temel Haklar Şartının 7. Maddesi kapsamında güvence altına alınan özel hayatın korunması temel hakkının, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili istisnaların ve sınırlamaların, sadece gerekli olduğu ölçüde uygulanmasını gerektirmektedir.⁴⁷⁸ Ayrıca, istisna ifadesi sadece kişisel veya hane faaliyeti değil, “tamamen” kişisel veya hane faaliyeti anlamına gelir.⁴⁷⁹ Yazışmalar ve adres defterlerinin saklanması, tesadüfen başka kişilerin özel hayatlarını ilgilendiriyor olsa bile, 95/46 sayılı Direktife göre tamamen kişisel veya hane faaliyeti olan faaliyetleri oluşturur. Bununla birlikte, video gözetiminin kısmen de olsa bir kamusal alan kapsadığı ve buna göre verileri işleyen kişinin özel ortamından dışa doğru yönlendirildiği ölçüde, tamamen kişisel veya hane halkı faaliyeti olarak kabul edilemez. Bu yüzden verileri bu şekilde işleyebilmek için ilgili kişilerin rızası gerekli olacaktır.

Tüzük Direktife kıyasla gerek tarih olarak daha güncel gerekse içerik olarak düzenlendiği çağa göre teknoloji temelli olsa da veri korumanın genel prensiplerinin hala geçerli olduğunu gözlemek mümkündür. Temel hakların korunması açısından ele alınan bir veri koruma prensibi bugünde etkinliğini sürdürmektedir. Tüzük şeklinde

⁴⁷⁵ C-212/13, 18

⁴⁷⁶ C-212/13, 22

⁴⁷⁷ C-212/13, 24

⁴⁷⁸ C-212/13, 28

⁴⁷⁹ C-212/13, 30

yapılan düzenleme “tek kıta, tek kanun” hedefiyle uyumlu olup Birlik düzeyinde uyumun sağlanması ihtiyacını telafi etmiştir.⁴⁸⁰

Tüzük temel hakları etkilenen kişileri daha geniş bir çerçevede ele alabilmek için Tüzüğün uygulama alanını genişletmiş ve Birlik içerisinde yaşayan vatandaşların nerede veya hangi amaçla yapılırsa yapılsın veri işleme faaliyetiyle alakalı konularda bu Tüzüğün etkin koruma mekanizmasından faydalanmasını sağlamak istemiştir. Bu etkin korumayı sağlarken de ilgili kişi olma kavramına çocukları da dâhil etmiştir. Tüzüğün yenilikleri ile ilgili kişiler gerek veri taşınabilirliği hakkı ile verilerini daha etkin yönetebilecek gerekse bazı verilerinin artık silinmesini isteyerek unutulmak isteyebileceklerdir.

Bu Tüzük veri işleyen ve veri sorumlusu açısından yeni yükümlülükler getirmiştir. Veri işleyen de veri sorumlusu gibi daha fazla yükümlülük altında olup hukuka aykırı işleme faaliyetleri karşısında ekonomik olarak oldukça ağır yaptırımlarla karşı karşıya kalmaları söz konusu olabilecektir. Tüzük “Gün ışığı en iyi dezenfektandır”⁴⁸¹ söyleminden yola çıkılarak şeffaflığın iyi olan her şeyi artıracığı düşüncesiyle hesap verebilirlik mekanizmasını ön plana çıkarmıştır.

Veri güvenliğinin sağlanması için veri sorumlularını 72 saatle kısıtlayarak ihlaller konusunda daha sıkı düzenlemelere yer veren Tüzük, Veri Koruma Görevlisi atamalarıyla Tüzüğe tam uyum sağlanması ve bunun devamlılığı konusunda tavrını net olarak belirtmiştir.

⁴⁸⁰ European Commission, Press release Agreement on Commission's EU data protection reform will boost Digital Single Market - http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6321_en.htm

⁴⁸¹ Brandeis, Louis D. “What Publicity Can Do,” Harper’s Weekly (20 Dec 1913), http://3197d6d14b5f19f2f440-5e13d29c4c016cf96cbbfd197c579b45.r81.cf1.rackcdn.com/collection/papers/1910/1913_12_20_What_Publicity_Ca.pdf

“Mahremiyete değer vermeyen ve kişisel verilere ucuz bir eşya muamelesi yapan toplumlar, er ya da geç, vatandaşlarına da aynı şekilde davranırlar.” John Grace, 1982 ⁴⁸²

III. BÖLÜM

1. 6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU

1.1. Kanun Öncesinde Kişisel Veriler ve Türkiye

Türkiye’de kişisel verilerin korunması kavramını yıl olarak değerlendirmek gerekirse düzenlemeleri Avrupa’nın oldukça gerisinden takip ettiğimiz söylenebilir. Türkiye’nin kişisel veri kavramına ilişkin yaklaşımı Avrupa ile eşzamanlı ilerleyememiş olsa da bir dönem başa baş bir ilişki kurulduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hukuki bir yükümlülük ve insan hakkının bir gereği olarak ele alınması gereken Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’ni 1988 yılında imzalamış olmakla birlikte Türkiye, Sözleşmede öngörülen iç hukuka ilişkin düzenleme yapılması gerekliliğini uygulayamadığı için Sözleşmeyi onaylamayan tek ülke konumuna düşmüştür.⁴⁸³ Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM) kanuni düzenlemenin yapılması için ilk komisyon 1995 yılında oluşturulmuş ancak çalışmalarını tamamlayamamıştır.⁴⁸⁴

Takip eden yıllarda kişisel verilerin korunmasının bir mevzuat kapsamında ele alınıp Schengen Bilgi Sistemi ve Europol’e de tam katılım sağlanabilmesi amacıyla AB müktesebatıyla uyumlu, etkin bir şekilde düzenlenmesinin gerekliliği 2003 yılında hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesinde dile getirilmiştir.⁴⁸⁵ Avrupa Birliği ile Türkiye

⁴⁸² Söz, Dilek Yüksel Civelek’in Kişisel verilerin korunması ve bir kurumsal yapılanma önerisi (DPT2011) adlı uzmanlık tezinin giriş bölümünden alıntılanmıştır.

⁴⁸³ Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (108 Sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf> (Son Erişim Tarihi: 18.03.2019)

⁴⁸⁴ Aydın, Sedat Erdem, AİHM İçtihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı İstanbul, 2014 s. 98

⁴⁸⁵ Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği İle İlişkiler Genel Müdürlüğü Türkiye İçin Katılım Ortaklığı Belgesi (14 Nisan 2003 Tarihinde AB Konseyi Tarafından Kabul Edilen Nihai Metin) Ankara Nisan 2003, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2003.pdf (Son Erişim Tarihi: 18.03.2019)

arasında uyumun sağlanabilmesi ve gelişmelerin gözlemlenmesi amacıyla yıllık olarak hazırlanan İlerleme Raporlarında da bu konuya ilişkin gözlemler ve beklentiler yer almıştır. 2006 yılında⁴⁸⁶ ve bu konuya daha az yer verilen 2009 yılı raporlarında⁴⁸⁷ (...)“Özel hayat ve aile hayatına saygı ile özellikle kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin olarak, Türkiye’nin mevzuatını veri korunması müktesebatı, özellikle de 95/46/EC sayılı Direktifle uyumlaştırması ve bu kapsamda tam bağımsız bir veri koruma denetim makamı tesis etmesi gerekmektedir. Türkiye’nin ayrıca hem Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Sürecinde Korunması Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi’ni (CETS No:108), hem de bu sözleşmenin Denetleyici Makamlar ve Sınırötesi Veri Akışına İlişkin Ek Protokolü’nü (CETS No 181) onaylaması gerekmektedir.”(...) ifadesi yer almıştır.

İlerleme raporları yayımlanmaya devam ettikçe Avrupa Birliğinin kişisel verilerin korunması noktasında eksikliklere olan vurgusu devam etmiş olsa da kişisel verilerin korunmasının temel hak olarak 2010 yılında yapılan değişiklikle anayasal bir güvenceye kavuşması olumlu olarak nitelendirilen hususlar arasında gösterilmiştir.

2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile “ Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.” hükmü düzenlenmiştir.

2010 yılından sonra da yayımlanmaya devam eden raporlarda sürekli olarak kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir yasal düzenlenmenin eksikliğine vurgu yapılmıştır. 2013 yılına gelindiğinde Kanun tasarısının Meclise sunulduğu belirtilmiş olup 2014 yılında ise eksiklik vurgusuna ek olarak bazı kurumların genişleyen

⁴⁸⁶ Avrupa Komisyonu, Brüksel, 8 Kasım 2006 Sec (2006) 1390 Türkiye 2006 İlerleme Raporu (COM(2006) 649 Nihai), https://ab.gov.tr/files/Duyurular/Turkiye_Ilerleme_Rap_2006.pdf (Son Erişim Tairhi: 05.04.2019)

⁴⁸⁷ Avrupa Komisyonu Brüksel, 5 Kasım 2008 Sec (2008) 2699 Türkiye 2008 İlerleme Raporu (COM(2008) 674), https://ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2008.pdf (Son Erişim Tairhi: 05.04.2019)

yetkilerinin kişisel verilerin yeterli düzeyde korunmuyor olması yönündeki endişeleri artırdığı dile getirilmiştir.⁴⁸⁸

2016 yılında yayımlanan raporda⁴⁸⁹ ise Kişisel Verileri Koruma Kanununun kabul edilmesi, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Kişilerin Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin onaylanması, denetim makamları ve sınır aşan veri akışları ile ilgili olan Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Kişilerin Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne Ek Protokolü onayladığı olumlu olarak nitelendirilen gelişmeler olarak yer almış olsa da Kanunun içeriğinde yer alan istisnalar kısmının kapsamlı olduğu belirtilerek Kanunun AB müktesebatıyla uyumlu olmadığı hem bu raporda hem de 2018 yılı İlerleme Raporunda⁴⁹⁰ belirtilmiştir.

Tüm bu yıllarda Türkiye'nin pozitif hukukuna bakıldığında tek bir düzenleme olarak kişisel verilerin korunmasına ilişkin Kanundan önce konuya ilişkin olarak çeşitli kanunlarda çeşitli düzenlemelerin mevcut olduğunu görmekteyiz. Noterlik Kanununda elektronik işlemler sırasında kişisel verilerin korunması,⁴⁹¹ Elektronik İmza Kanununda bilgilerin korunması kısmında rızasız erişimin engellenmesi hususunda,⁴⁹² Türk Ceza Kanununun (TCK) 135. maddesinde “kişisel verilerin kaydedilmesi, 136. maddesinde

⁴⁸⁸ Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik Ve Sosyal Komiteye Ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi Ve Başlıca Zorluklar 2014-2015 {Com(2014) 700} Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2014 Yılı İlerleme Raporu, Brüksel, 08.10.2014 Swd(2014) 307, https://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlariTR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf s. 61 “Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da yapılan değişiklikler, MİT'in ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının (TİB) yetkilerini istisnai biçimde genişletmiştir. Bu durum, kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir mevzuatın ve bağımsız bir denetleme organının olmaması ile birlikte, Türkiye'de kişisel verilerin yeterli düzeyde korunmadığı yönündeki endişeleri arttırmaktadır.”

⁴⁸⁹ Komisyon Çalışma Dokümanı 2016 Türkiye Raporu Ekindeki Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik ve Sosyal Komiteye ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bildirim AB Genişleme Politikasına İlişkin 2016 Bildirimi {COM(2016) 715 nihai} Brüksel, 9.11. 2016 SWD(2016) 366 nihai, https://www.ab.gov.tr/files/pub/2016_ilerleme_raporu_tr.pdf (Son Erişim Tairhi: 05.04.2019)

⁴⁹⁰ Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik ve Sosyal Komiteye ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bilgilendirme AB Genişleme Politikasına İlişkin 2018 Bilgilendirmesi {COM(2018) 450 nihai} - {SWD(2018) 150 nihai} - {SWD(2018) 151 nihai} - {SWD(2018) 152 nihai} - {SWD(2018) 154 nihai} - {SWD(2018) 155 nihai} - {SWD(2018) 156 nihai} Ekindeki KOMİSYON ÇALIŞMA DOKÜMANI 2018 Türkiye Raporu Strazburg, 17.4.2018 SWD(2018) 153 nihai, https://www.ab.gov.tr/siteimages/pub/komisyon_ulke_raporlari/2018_turkiye_raporu_tr.pdf

⁴⁹¹ 1512 sayılı Noterlik Kanunu, Madde 198/A- (Ek: 2/12/2014-6572/6 md.), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1512.pdf> (Son Erişim Tairhi: 06.04.2019)

⁴⁹² 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu, Madde 12/c, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5070.pdf> (Son Erişim Tairhi: 05.04.2019)

“verileri hukuka aykırı olarak verme ve ele geçirme”, 138. maddesinde ise “verileri yok etmeme” suçları düzenlenmiştir.⁴⁹³

Hukuk düzeni içerisinde tedvin edilmemiş olarak bulunan kişisel veri kavramı ve kavrama dair bir takım kurallar ve yaptırımlar bireylere sağlanmış olan Anayasal hakkın uygulanabilmesi açısından zorluklar doğurmaktaydı. Hakkın temini ve etkin korunması için bu alanda yapılacak spesifik bir düzenlenmenin varlığı gerekmiş ve Kişisel Verileri Koruma Kanununun yasamaya ilişkin süreci 18 Ocak 2016 tarihinde başlamıştır.

1.2. 6698 Sayılı Kanunun Yasama Sürecine Kısa Bir Bakış

Kişisel verilerin korunması hakkının bir temel hak olarak düzenlenerek Anayasa da yer almış olması olumlu bir gelişme olmakla birlikte insan hakları perspektifi açısından Kanun öncesi dönem için yetersiz bir düzenlemedir. İnsan haklarının temini ve korunmasının yatay ve dikey ilişkiler çerçevesinde ilerlediğini kabul edersek,⁴⁹⁴ kişisel verilerin korunmasının Anayasal olarak düzenlenmesi bireyin devletle olan dikey ilişki kısmının tamamlanmasını sağlamıştır. Ancak ne var ki bireyin hakları devlet dışı aktörler tarafından da ihlal edilebilmektedir.⁴⁹⁵

Bireyin diğer bireyler veya gruplar karşısında korunabilmesini teminen ise yatay ilişki çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hazırlanarak bireylerin meydana gelecek her türlü ihlal karşısında korunmasının temini amaçlanmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanununun gerekçe bölümüne bakıldığında sebeplerin ekonomik ve hukuki olarak ağırlık kazandığı görülmektedir. Hukuki olarak öne çıkan sebeplere örnek olarak Türk Ceza Kanununda yer alan bir düzenlemenin varlığı ancak suç olarak nitelendirilecek fiilin niteliğinin belirlenmesinde tereddütlerin olması, Anayasa madde 20’de güvence altına alınan hakkın kanunla düzenlenmesinin öngörülmüş olması,

⁴⁹³ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Madde, 135,136,138 Konu ile ilgili diğer kanuni düzenlemeler için ayrıca bkz; 4721 sayılı Türk Medeni Kanun, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 6100 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu.

⁴⁹⁴ Gözler, Kemal, İnsan Hakları Hukukuna Giriş, Bursa, Ekin Yayınevi, 1. Baskı, 2017, s. 144-145

⁴⁹⁵ Sunay, Reyhan, İnsan Haklarının Yatay Etkisi Ve Devletin Sorumluluğu, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 1, Yıl 2015 s. 17

Avrupa Birliği ile müzakere süreçlerinde açılan fasılların dördünün bu hak ile ilgili olması öne çıkan durumlardır.⁴⁹⁶

Ekonomik olarak ise yabancı sermayenin ülkemizde etkin yönetimi, yurtdışı yatırımlarda karar vermede rol oynayacak bilginin edinilmesi, Europol ve Eurojust ile sağlanacak bilgi paylaşımı ile ekonomik gelişmeyi engelleyecek suçlarda dâhil olmak üzere suçla mücadeleye yönelik alınacak tedbirlerin gerekliliği ön plandadır.⁴⁹⁷ Bu gerekçelerle hazırlanan taslak metin önce alt komisyonlarda görüşülmeye başlanmıştır. Görüşmeler sırasında Kanun Taslağına ilişkin çeşitli muhalefet şerhleri düşülmüştür. Muhalif olunan noktalardan ilki Kanun Taslağının yorumu açık ifadeleri fazlaca bünyesinde barındırdığına ilişkindir. Alenileştirmenin nasıl yorumlanması gerektiği,⁴⁹⁸ yeterli koruma ifadesinin içeriği,⁴⁹⁹ veri sorumlularının taahhütlerinin belirlenmesi gibi hususların değişen koşullar karşısında farklı şekillerde yorumlanabileceği dile getirilmiştir.⁵⁰⁰

Tasarı da eleştirilen bir diğer nokta ise üyelerin seçimine ve Kurulun işleyişine ilişkin belirlenen hususlara yöneliktir. Tasarıda üyelerin kamuda on yıl çalışmış olma şartının yetersiz bir seçim kriteri olduğu,⁵⁰¹ üyelerin seçiminin siyasi etkilerden uzak olamayacağı bunun da Kurulun bağımsız ve tarafsız olma ilkesini zedeleyeceği,⁵⁰² Kurulun istisna belirlemek gibi geniş ve takdiri yetkisinin Kurulun keyfi değerlendirmelerine yol açacağı endişesi dile getirilmiştir.⁵⁰³

Kanundaki veri işlemeye yönelik hukuka uygunluk sebeplerinin çok geniş bir alanı kapsadığı ve bunun kişileri savunmasız bırakacağını, çocuklara yönelik düzenlemenin bulunmaması,⁵⁰⁴ verisini bir karşılık talep etmeden veren ilgili kişilerin kendilerine ait verileri isterken bir ücret ödemek durumuyla karşı karşıya kalabilecek

⁴⁹⁶ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu - Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Dönemi 1 Yasama Yılı 26 Sıra Sayısı: 117 - s. 5, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic

⁴⁹⁷ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 5-6

⁴⁹⁸ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 83

⁴⁹⁹ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 85

⁵⁰⁰ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 86

⁵⁰¹ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 20

⁵⁰² Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 89

⁵⁰³ Üyelerin taşınması gereken özelliklere yönelik görüş için ayrıca bkz: Civelek, Dilek Yüksel - Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi, Devlet Planlama Teşkilatı Bilgi Toplamı Dairesi Başkanlığı, 2011 s. 169-171

⁵⁰⁴ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 77

olmasının sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmadığı da eleştirilen diğer hususlar olmuştur.⁵⁰⁵

Tüm bu eleştiriler ekseninde tamamlanan yasama süreci ile Kanun 24 Mart 2016 tarihinde kabul edilmiş ve 7 Nisan 2016'da 29677 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.⁵⁰⁶

1.3.Genel Olarak 6698 Sayılı Kanun

1.3.1. Amaç

Kanun'un 1. maddesinde Kanun'un amacı açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu hükme göre amaç; “kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.”⁵⁰⁷

Bu gerekçe ile hazırlanan kanunun amacı kişilerin başta özel hayatını korumakla birlikte kişisel verilerin rastgele ve sınırsız olarak toplanmasının, paylaşılmasının, muhafaza edilmesinin önüne geçmek ve veri işlemenin zorunlu olduğu durumlara bir sınır ve disiplin getirmektir.

Kanunun amacı;⁵⁰⁸

- “Kişisel verilerin işlenmesinde, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak,”
- “Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek,”
- “Kişilerin mahremiyetinin korunması,”

⁵⁰⁵ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 87-88

⁵⁰⁶ Kanun Taslağına ilişkin diğer görüş için ayrıca bkz: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı Hakkında TÜSİAD Görüşü 26 Ocak 2016, Kanunun Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 17., 20., 24., 25., 41., 56. ve 90. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek bazı maddelerin iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi ilişkin talebin Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirmeye ilişkin metin için; AYM Esas Sayısı: 2016/125 Karar Sayısı: 2017/143

⁵⁰⁷ 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, md.1 (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf>) (Son Erişim Tairhi: 10.04.2019)

⁵⁰⁸ KVKK Rehberler, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Amacı Ve Kapsamı, s. 2

- “Kişisel veri güvenliğinin korunmasıdır.”

1.3.2.Kapsam

Kanun’un 2. Maddesinde Kanunun, “kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanacağı belirtilmiştir.”

Kanunda ki usul ve esaslar tüm kurum ve kuruluşlar içinde geçerlidir.⁵⁰⁹ Kanun kapsamında koruma altına alınan kişisel veriler gerçek kişilere yönelik olup tüzel kişiler için düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Tüzel kişilere ait verilerden gerçek kişi veya kişilere yönelik bilgiler elde edilebiliyorsa Tüzel kişiler de bu kapsam dâhilinde değerlendirilecektir.⁵¹⁰

Kanun veri işleme yöntemi konusundan da ikili bir ayrıma gitmemiştir. Verinin otomatik veya manuel olarak işlenmesi belli bir kritere göre yapılmışsa kapsam dâhilindedir. Verinin belli bir sistem dâhilinde olmadan manuel olarak işlenmiş olması her ne kadar 6698 sayılı Kanun kapsamına girmiyor olsa da bu verilerin hukuka aykırı olarak kullanılması 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu kapsamında suç teşkil etmeye devam edecektir.⁵¹¹

1.3.3. KVKK’da Yer Alan Tanımlar

Kanunun 3.maddesinde Kanunda yer alan ve Kanunun anlaşılması için gerekli görülen bazı ifadelerin tanımlarına yer vermiştir.

1.3.3.1. Açık rıza: “Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı açık rıza olarak tanımlanmıştır.”⁵¹² Bir veri işleme faaliyetine ilişkin verilecek olan açık rızanın yazılı olarak verileceği ancak çok acil bir durumun söz konusu olması halinde sözlü olarak verilecek rızaya da geçerlilik

⁵⁰⁹ 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Rehberi s. 13

⁵¹⁰ Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi s. 37

⁵¹¹ KVKK Rehberler, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Amacı ve Kapsamı s. 6

⁵¹² 6698, Madde 3-a

sağlanabileceği görüşü olsa da⁵¹³ Kanun rızanın yazılı olması şartını özellikle belirtmemiştir. Elektronik ortamda alınması da mümkündür. Hatta ispat yükü veri sorumlusuna ait olmak üzere sözlü olarak dahi açık rıza alınması mümkündür.⁵¹⁴

1.3.3.2. Kişisel veri:” Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eder.”⁵¹⁵

1.3.3.3. Kişisel verilerin işlenmesi: “Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade eder.”⁵¹⁶

1.3.3.4. Veri sorumlusu: “Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.”⁵¹⁷ Veri sorumlusu kavramı ve veri sorumlusu olmaktan kaynaklı yükümlülükler ancak bir gerçek kişinin veya tüzel kişiliğin bünyesinde meydana gelebilir. Tüzel kişiliği olmayan bir birimin veri sorumlusu olması söz konusu değildir.⁵¹⁸

1.3.3.5. Veri işleyen: “Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir.”⁵¹⁹

1.3.3.6. Veri kayıt sistemi: “Kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemidir.”⁵²⁰

1.3.3.7. İlgili kişi: “Kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi ifade eder. Kanun tüzel

⁵¹³ Özdemir, Hayrunnisa, Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler EÜHFD, C. XIII, S. 1–2 (2009) s.263

⁵¹⁴ KVKK Rehberler, Açık Rıza s. 3

⁵¹⁵ 6698, Madde 3-d

⁵¹⁶ 6698, Madde 3-e

⁵¹⁷ 6698, Madde 3-ı

⁵¹⁸ KVKK Rehberler, Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen s.1

⁵¹⁹ 6698, Madde 3-ğ

⁵²⁰ 6698, Madde 3-h

kişileri ilgili kişi olarak tanım kapsamına almamıştır.”⁵²¹

1.3.3.8. Anonim hâle getirme: “Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesini ifade eder.”⁵²²

1.4. Kanun Kapsamına Girmeyen Durumlar

Kanun sadece gerçek kişilere ait verilere uygulanır. Bu verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla işlenmesi halinde kanun kapsamındadır. Kanun uygulama alanı olarak bir takım verileri tamamen kanun kapsamı dışında bırakırken bir takım verilerin işlenmesini ise kısmi olarak kanun kapsamı dışında bırakmıştır.

1.4.1. Tamamen Kanun Kapsamının Dışında Tutulan Haller⁵²³

Bir işleme faaliyetinin tamamen Kanun kapsamı dışında tutulması halinde Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı bu durumlar;

- “*Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi.*”⁵²⁴

Aynı konutta yaşayan aile fertlerinin aile içindeki verileri işleme konusunda istisna söz konusudur. Ancak bu verilerin alenileştirilmesi halinde istisnadan söz edilemez. Daha çok hatıra niteliği olan veriler bu kapsamda değerlendirilebilir.

- “*Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi.*”⁵²⁵

⁵²¹ 6698, Madde 3-ç

⁵²² 6698, Madde 3-b

⁵²³ 6698, Madde 28/1

⁵²⁴ 6698, Madde 28-a

⁵²⁵ 6698, Madde 28-b

Kişisel verilerin belli bir istatistik, araştırma gibi çalışmalar kapsamında anonim hale getirilerek kullanılmış olması kanun kapsamında değerlendirilmez. Kişisel veriler toplanırken kanun kapsamında iken bu tür bir işleme ile kişilere ait verilerin bireyi belirleyemeyecek formda kullanılması halinde Kanunun kapsamı dışında kalmaktadır. Anket sistematığı kullanılarak yapılan çalışmalar bunun bir örneğidir.

• *“Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi.”*⁵²⁶

“Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.”⁵²⁷ Bu madde şart temelli bir maddedir ve bu kapsamda ele alınmasının neticesinde suç teşkil eden bir durumun meydana gelmesi veya işlemenin madde metninde sayılan durumların dışında bir amaçla yapılması durumunda söz konusu faaliyet bu madde kapsamında değerlendirilemeyecektir.

• *“Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi.”*⁵²⁸

⁵²⁶ 6698, Madde 28-c

⁵²⁷ KVKK Rehberler, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Amacı ve Kapsamı s. 11

⁵²⁸ 6698, Madde 28-ç

Milli İstihbarat Teşkilatı ile diğer istihbarat birimlerinin milli savunmayı, kamu güvenliğini, milli güvenliği, kamu düzenini ve ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik faaliyetler kapsamında işlediği veriler kanun kapsamı dışında tutulmaktadır. Yetkili birimin; “milli savunmayı, milli güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini ve ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olmak üzere mali araştırma yapmak, mali istihbarat elde etmek ve üretmek, veri toplamak, şüpheli işlem bildirimleri ve diğer bildirimleri almak, analiz etmek, inceleme yapmak, değerlendirmek ve ilgili kurumlarla paylaşmak suretiyle işlediği veriler de kapsam dışındadır.”⁵²⁹

• “Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesidir.”⁵³⁰

Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

1.4.2. Kısmen Kanun Kapsamı Dışında Tutulan Haller⁵³¹

Veri işleme faaliyetinin kısmen istisna tutulmasında Kanundan tamamen muaf olunmamakla birlikte aydınlatma yükümlülüğü, sicile kayıt yükümlülüğü gibi durumların uygulanmamasının sağlanması söz konusudur.

- “Kişisel veri işleminin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması.”⁵³²
- “İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi.”⁵³³

⁵²⁹ KVKK Rehberler, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Amacı ve Kapsamı s. 11 – 12

⁵³⁰ 6698, Madde 28-d

⁵³¹ 6698, Madde 28/2

⁵³² 6698, Madde 28/2-a

⁵³³ 6698, Madde 28/2-b

- “Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması.”⁵³⁴
- “Kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.”⁵³⁵

Kanun veri işleme faaliyetiyle alakalı olarak kamu sektörü veya özel sektör gibi bir ayrıma gitmemiş olsa da istisnalar başlığı altında yer alan ve kamu güvenliği başta olmak üzere kamu gücü kullanılarak elde edilecek veya gözetilecek menfaatlerin varlığı kamu sektörünün daha fazla veri işlemesine alan bırakmaktadır.⁵³⁶

1.5. Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin usul ve esaslar 108 Sayılı Sözleşmeye ve 95/46/EC sayılı Avrupa Birliği Direktifine paralel olarak şu şekilde düzenlenmiştir. Kanunda yer alan temel ilkeler:

- **Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma**

Hukuka uygunluk ilkesi ülkenin mevzuatına uygunluğunun yanı sıra evrensel hukukun getirdiği düzenlemelere de uygunluğu kapsamaktadır. Maddenin bu özelliği de verilerin işlenmesi sırasında kanunlara ve diğer hukuksal düzenlemelere riayet etme zorunluluğunu içerir.

Dürüstlük kuralına uygunluk ise Medeni Kanununun 2.maddesinde düzenlenen haliyle; bir hakkın kullanımını esnasında karşılıklı güven kurallarına uygun olarak makul bir kimseden beklenen objektif sınırlardır.⁵³⁷

⁵³⁴ 6698, Madde 28/2-c

⁵³⁵ 6698, Madde 28/2-ç

⁵³⁶ Çekin, Mesut Serdar, Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu On İki Levha Yayıncılık Ocak 2018 İstanbul s. 17

Kamu sektörüne ilişkin olarak daha fazla işleme olanağı sağlayan bir diğer husus ise Kanunlarda açıkça öngörülme halidir. Bu düzenleme bir Kanunla düzenleme içerisine alınmış bir faaliyetin bu maddenin dayanak gösterilmesiyle her türlü amaçla işlenebilmesinin de önünü açabileceği değerlendirilmektedir. Görüş için Bknz: Ceran, Ahmet, Türkiye’de ve AB’de Kişisel Verilerin Korunması – İKV Aralık 2015 İstanbul -Yayın No:278 s. 30

⁵³⁷ Demirboğa, Dursun Ali, Dürüstlük Kuralının İş Etiğine Etkisi, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 17 Etik Özel Sayı, 2018, s. 27

Bu ilke verilerin işlenmesi sırasında veri işlemedeki hedeflere ulaşılırken ilgili kişinin çıkarlarının ve makul beklentilerinin dikkate alınmasını, veri işleme için gerekliliği şeffaflığın sağlanmasını ve gerekli bildirim ve uyarı yükümlülüklerinin yapılmasını barındırır.⁵³⁸ Veri işleme sırasında ilgili kişinin öngöremeyeceği biçimde hareket edilmemesi, özel hayatın gizliliğini ihlal edecek verilerin ilgili kişinin izni olmaksızın işlenmemesini sağlar.

- **Doğru ve gerektiğinde güncel olma**

Kişisel verilerin doğru ve güncel olarak tutulması kişilerin bu bilgilere dayanılarak yapılacak işlemlerden dolayı maddi ya da manevi bir zarar görmesini engeller. Bu bilgilerin doğru kaynaklardan elde edilmiş ve güncelliğini muhafaza ediyor olması veri sorumlusunun yükümlülüğüdür. Bu madde ilgili kişinin haklarını korumaya yönelik olduğu gibi veri sorumlusunun da menfaatlerini korumaya yöneliktir.⁵³⁹

- **Belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme**

Bu ilke veri sorumlusunun veri işlemede ki amacını açık ve kesin bir şekilde belirleyip meşru olarak gerçekleştirmesi için önemlidir. Belirtilen amaç dışında bir veri işleme faaliyeti yapılması halinde veri sorumlularını bu fillerden dolayı sorumlu tutulabilecektir.⁵⁴⁰ Veri işleminin yapılan iş ya da sunulan hizmet ile bağlantılı ve gerekli olması gerekmektedir.

- **Kişisel verilerin, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması**

Belirli bir amaç için işlenen verilerin, verinin işlenmesi sırasındaki gerekliliği ölçüsünde ve kapsamında değerlendirilmesini ifade eden bu kavram işleminin sınırlı düzeyde tutulması açısından önemlidir. İlerde doğması

⁵³⁸ Korkmaz, İbrahim, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme TBB Dergisi 2016 (124) s. 100

⁵³⁹ KVKK Rehber, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler s. 5

⁵⁴⁰ Gürpınar, Damla, Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk- D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 686

muhtemel durumlar için veri işleme veya depolama sınırlı olma ölçüsünü aşacağından bu şekilde veri işlemeden kaçınılmasını ifade etmektedir.⁵⁴¹ Yapılacak işleme elde edilmek istenen amaçla makul bir denge içerisinde olmalı amaca yönelik olmayan veri toplama işleminden kaçınılmalıdır.

- **İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme**

İşlenen verilerin amacına uygun ve ölçülü olarak elde edilip işlenmesi kadar amacına hizmet edeceği süre boyunca saklanıp bu işlem için gerekli idari ve teknik şartların oluşturulması da önemlidir. Verilerin saklanması için belirli bir süre öngörülmüşse bu süre boyunca, eğer saklanmaları için belirli bir süre öngörülmemişse ancak işlendikleri amaç için gerekli olacak süre kadar saklanacaklardır.⁵⁴² Veri sorumlusu bu süre içinde verilerin korunması için gizlilik politikası oluşturmak, saklama süreleri belirlemek, verilere hukuka aykırı erişimi önlemek konusunda gerekli önlemleri almak zorundadır.

1.6. Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Kişisel veri; kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eder. Bu veriler kişinin ad, soy ad, doğum tarihi olabileceği gibi sigorta numarası, vergi kimlik numarası gibi kişinin sosyal, kültürel, psikolojik kimliğini ifade eden ve kişiyi belirlenebilir kılan nitelikteki bilgilerdir.⁵⁴³

Kişisel veriler veri kayıt sisteminin bir parçası olarak otomatik veya otomatik olmayan yollarla ilk defa elde edilmesi kaydıyla başlayan ve bu şekilde toplanan verilerin silme, yok etme, anonim hale getirme safhasına kadar devam eden süreci kapsar.

⁵⁴¹ Akgül, Aydın, Kişisel Verilerin Korunması Açısından İdarenin Hukuki Sorumluluğu Ve Yargısal Denetimi Doktora Tezi Kocaeli, 2013 s. 180-181

⁵⁴² 6698, Madde 3

⁵⁴³ Henkoğlu, Türkay, Hassas Bilgi Varlıklarının Ve Kişisel Verilerin Hukuksal Düzenlemeler İle Korunması Ve Bu Kapsamda Üniversiteler İçin Bilgi Güvenliği Politikasının Geliştirilmesi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi Ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi Ankara, 2015 s. 18

Kişisel veriler çeşitli yöntemlerle işlenebilir:

- Toplama ve kaydetme
- Organize etme/depolama
- Kullanma/değiştirme
- Aktarma
- Yayma/erişilebilir kılma
- Engelleme/silme/anonim hale getirme

Bu yöntemlerin kullanılarak kişisel verilerin işlenebilmesi için ilke olarak gerçek kişinin açık rızasının alınması gerekir. Açık rıza “kişinin sahip olduğu verinin işlenmesine kendi isteği ile ya da karşı taraftan gelen istek üzerine onay vermesi anlamını taşımaktadır.”⁵⁴⁴ Geçerli bir açık rıza; belirli bir konuya ilişkin olmak, rızanın bilgilendirmeye dayalı olması, özgür iradeyle açıklanmış olma şartlarını birlikte bünyesinde barındırmalıdır.⁵⁴⁵ Bir mal veya hizmetin sunumu açık rıza şartına bağlanamaz ve hizmetten yararlanmak isteyen kişinin sırf hizmetten faydalanmak zorunda olduğu için verdiği rızanın beyanının hukuka uygun bir rıza olduğu değerlendirilemez. Nitekim Kurul aldığı bir Kararda; “veri sorumlusu tarafından Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendi kapsamında sözleşmenin taraflarına ait kişisel veri işlenmesi durumunda ayrıca açık rıza alması ve de açık rızayı üyeliğin ve hizmetin dolayısıyla sözleşmenin bir koşulu olarak dayatmasının;

- Diğer kişisel veri işleme şartlarının varlığı durumunda açık rıza alınmasının ilgili kişinin yanıtılması ve yanlış yönlendirilmesi dolayısıyla veri sorumlusunca hakkın kötüye kullanılması anlamına geleceği,

- Ayrıca hizmetin açık rıza şartına bağlanmış olmasının açık rızayı sakatlayacağı

⁵⁴⁴ KVKK Rehberler, Açık Rıza, s. 3

⁵⁴⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Rehberler, Açık Rıza

dikkate alındığında, bu durumun Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ve işlenme amacı ile bağlı, sınırlı ve ölçülü olma ilkelerine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir.”⁵⁴⁶

Kişisel verilerin kişinin açık rızasına dayanmadan da işlenebilmesi mümkündür. Bu haller:

- **Kanunda Açıkça Öngörülmesi**

Kanun gerekçesinde de belirtildiği gibi kolluk faaliyetlerinin yerine getirilmesi, ceza mahkûmiyetlerine ilişkin işlemlerin yapılması gibi durumlar için Kanunda açıkça düzenlemeler yapılmış olup bu işlemler için kişilerin açık rızasına gerek duyulmamıştır.

- **Fiili İmkânsızlık**

Kişisel verilerin işlenmesi fiili bir imkânsızlık nedeniyle rızası alınamayacak durumda olan kişinin veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da başkasının hayati ve beden bütünlüğünün korunmasının zorunlu olduğu hallerde kişinin açık rızasına ihtiyaç duyulmadan verilerin işlenmesi mümkündür.⁵⁴⁷

- **Sözleşmenin Kurulması ve İfası İçin Gerekli Olması**

Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin zorunlu olması durumunda hayatın olağan akışı gereği ilgili kişilerin ayrıca bu amaçla sınırlı olmak üzere kişisel verilerinin işlenmesi için rızalarının alınmasına gerek yoktur.⁵⁴⁸ Bankalarla yapılan kredi sözleşmelerinde ekonomik duruma ilişkin verilerin paylaşılması, abonelik sözleşmelerinde kişilere ait bilgilerin alınması, mesafeli satış sözleşmelerinde teslimat için adres bilgilerinin işlenmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Kaybolan veya tehlike arz eden bir durum

⁵⁴⁶ Karar sayısı Kurum tarafından ilan edilmemiştir. Kararın Kurum internet sitesinde yayımlanma tarihi: 02.08.2018 - <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizinin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi> (Son Erişim Tarihi:15.04.2019)

⁵⁴⁷ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s. 8

⁵⁴⁸ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s. 9

yaşadığı düşünölen kişilerin sinyal veya konum bilgilerinin işlenmesi bu duruma örnektir.

- **Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlölüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olması**

Veri sorumlusu; “kişisel verilerin işleme amaçlarını ve yöntemlerini belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir.”⁵⁴⁹ Veri sorumlusunun hukuki yükümlölüklerini yerine getirmek için veri işleminin zorunlu olduğu hallerde kişinin açık rızası aranmaz. Vergi kesintilerinin yapılması veya sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi gibi hususlar için yapılacak veri işleme faaliyetleri bu kapsamda değerlendirilebilecektir.

- **Kişisel Verilerin İşlenmesinin Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Zorunlu Olması**

Kişisel verilerin işlenmesinin bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması halinde ilgili kişinin açık rızası aranmaz.⁵⁵⁰ Çalışanların veya sözleşme ilişkisi içerisinde bulunan kişilerin haklarının etkin korunmadığı veya ihlal edildiği iddiasıyla açabilecekleri davalara karşı gerekli olan belgelerin dava açma zaman aşımı sonuna kadar saklanması bu duruma verilebilecek bir örnektir.

- **Veri İşleminin İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydıyla Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Zorunlu Olması**

“Veri sorumlusunun meşru menfaati, gerçekleştirilecek olan işleme sonucunda elde edeceği çıkara ve faydaya yöneliktir.”⁵⁵¹ Veri sorumlusunun elde edeceği fayda; meşru, ilgilinin kişinin temel hak ve özgürlüğü ile yarışabilecek yeteri düzeyde etkin, belirli ve hali hazırda mevcut olan bir

⁵⁴⁹ 6698, Madde 3/1

⁵⁵⁰ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s. 12

⁵⁵¹ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s. 14

menfaatine ilişkin olmalıdır. Veri sorumlusunun meşru menfaatinin olmasının yanı sıra, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerinin tehlikeye atılmaması ve bu bağlamda kişisel verilerin işlenmesinin beklenen bir durum olması gerekmektedir.⁵⁵²

Sayılan hukuka uygun işleme şartları arasında bir ast üst ilişkisi veya öncelik sonralık ikilemi söz konusu değildir. Burada veri sorumlusu ve ilgili kişi açısından veri işleme faaliyetinde makul bir dengenin sağlanması için meşru menfaat kavramının nasıl yorumlanacağı önemlidir. Meşru menfaat kavramını çok dar bir şekilde yorumlamak veri sorumlusunun işleme faaliyeti açısından zorluk yaratırken fazla geniş yorumlanması da ilgili kişilerin verilerinin işlenmesinde veri sorumlularının keyfi uygulamalara yönelmesine sebep olabilecektir. Nitekim meşru menfaat kavramı anlık olarak yorumlanamayacak kadar geniş bir kavramdır ve veri sorumluları ileride meydana gelecek ihtimaller karşısında kendilerini güvence altına almak adına muhtemel ihtimalleri de hesaplama ve faaliyetlerini ona göre yürütmeye çalışacaktır. Ancak bu temelde yapılan veri işleme faaliyeti sınırlı ve ölçülü olma kavramını aşarak veri minimizasyonunu da ihlal ederek faaliyetin hukuka uygunluğunu zedeleyecektir.

1.6.1. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Özel nitelikli kişisel veriler işlenmeleri halinde sahipleri hakkında ayrımcılık yapılmasına ya da mağduriyete neden olma riski taşıyan bünyesinde kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik bilgileri barındıran verilerdir.⁵⁵³ Bu nedenle diğer kişisel verilere oranla daha sıkı şekilde korunmaları gerekmektedir. Kanunda bu veriler sınırlı sayma yoluyla belirlenmiş olup kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün değildir.

⁵⁵² Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular s. 51- 52

⁵⁵³ 6698, Madde 6

Kanun'a göre açık rıza halinde özel nitelikli kişisel veriler işlenebilir. Ayrıca Kanun'a göre, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi, ilgili kişinin açık rızası dışında aşağıdaki hallerde de mümkündür.⁵⁵⁴

- “Kanunlarda öngörülen hallerde”
- “Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler, ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenebilir.”⁵⁵⁵

1.6.2. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi Ve Anonim Hale Getirilmesi

“Kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde bu veriler, re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.”⁵⁵⁶

“Kişisel verilerin silinmesi, verilerin üzerine başka verilerin yazılmasıyla ya da kayıtlı oldukları evrak, dosya, CD, disket, hard disk gibi araçlardan geri dönüşümsüz olarak silinmesidir.”⁵⁵⁷

“Kişisel verilerin yok edilmesi, verilerin kayıtlı olduğu evrak, dosya, CD, disket, hard disk gibi veri saklamaya elverişli materyallerin tekrar kullanılmayacak

⁵⁵⁴ 6698, Madde 6/3

⁵⁵⁵ Tıbbî teşhis ve tedavi için yapılacak veri işleminin bu amaca yönelik olarak bu amaçla yetkili personel tarafından yapılması özellikle önemlidir. Kurul Kararında “ İlgili kişiye ait özel nitelikli kişisel veri olan sağlık raporunun, bir Hastane nezdinde hastaların tedavi sürecinde yer alan hekimler tarafından, veri sorumlusuna ait mobil olarak kullanılan bir uygulamadan alınan ekran görüntüsünün başka bir cihaz tarafından çekilmesi suretiyle internet ve sosyal medya mecralarında paylaşılması ve bu itibarla özel nitelikli bir kişisel verinin sosyal medya aracılığıyla geniş bir kitleye ifşa edilmiş olduğu dikkate alınarak, Kurulca yapılan resen inceleme neticesinde; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi kapsamında kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin edemeyen veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmıştır.” Karar sayısı Kurum tarafından ilan edilmemiştir. Kararın Kurum internet sitesinde yayımlanma tarihi: 02.08.2018 - <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5408/Ozel-Nitelikli-Kisisel-Verilerin-Kanuna-Aykiri-Sekilde-Internet-ve-Sosyal-Medya-Mecralarinda-Paylasilmasi> (Son Erişim Tarihi: 16.04.2018)

⁵⁵⁶ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 10

⁵⁵⁷ A.g.e., s. 10

şekilde imha edilmesidir.”⁵⁵⁸

Kişisel verilerin anonimleştirilmesi ise, verilere maskeleyme, toplulaştırma/kümülatif data yaratma, veri türetme, veri karması gibi tekniklerin uygulanmasıyla verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale gelmesidir.⁵⁵⁹

Kişisel verilerin muhafazası için herhangi bir meşru amaç kalmadığında bu verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi bir zorunluluktur.

Buna göre kişisel verilerin;

- Toplanma ve/veya işlemeyle ilgili amaçları doğrultusunda işlenmesi artık gerekli değilse,
- İşleme şartı yalnızca açık rızaya dayalı ise ve ilgili kişi rızasını geri almışsa,
- İlgili kişi kişisel verilerin işlenmesine ilişkin bu işleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine itiraz etmiş ve bu itirazı hükümden düşürecek herhangi bir kişisel veri işleme şartı ortada yoksa,
- Kişisel veriler hukuka aykırı olarak işleniyorsa,
- Veri sorumlusunun kişisel verilerin hukuken silinmesini gerektiren bir yükümlülüğü doğmuş ise kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ya da anonim hâle getirilmesi gerekir.

İşlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalktığı kişisel verileri silmek, yok etmek veya anonim hale getirmek veri sorumlusunun yükümlülüklerindedir.⁵⁶⁰ Veri

⁵⁵⁸ A.g.e., s. 10

⁵⁵⁹ Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi Veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/bc1cb353-ef85-4e58-bb99-3bba31258508.pdf> (Son Erişim Tarihi: 18.04.2019)

⁵⁶⁰ Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi Veya Anonim Hale Getirilmesi Rehber, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/bc1cb353-ef85-4e58-bb99-3bba31258508.pdf> (Son Erişim Tarihi: 18.04.2019)

sorumlusunun ihmali durumunda verileri işlenen kişinin ilgili verilerin yok edilmesini, silinmesini veya anonim hale getirilmesini talep etme hakkı bulunmaktadır.

Ayrıca; “Kanun’un yayımı tarihinden önce işlenmiş olan kişisel veriler, yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde bu Kanun hükümlerine uygun hâle getirilir, bu Kanun hükümlerine aykırı olduğu tespit edilen kişisel veriler derhâl silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızalar, bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmaması hâlinde, bu Kanuna uygun kabul edilir.”⁵⁶¹

1.7. Kişisel Verilerin Aktarılması

1.7.1. Kişisel Verilerin Yurt İçinde Aktarılması

Kanun’un 4. maddesinde belirtilen genel ilkeler çerçevesinde mevzuata uygun olarak işlenmek üzere elde edilen kişisel verilerin 8. madde hükmü uyarınca ilgili kişinin açık rızası alınmak suretiyle üçüncü kişilere aktarılabilmesi hükmüne bağlanmıştır. Kanun kişisel verilerin işlenmesi ile bu verilerin yurt içinde aktarılması bakımından aynı şartları aramaktadır.

Verilerin aktarılabilmesi için ilgili kişinin açık rızasının alınması gerektiği, açık rızasının alınmadığı hallerde ise maddenin ikinci fıkrasında yer alan şartların yerine getirilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁵⁶²

Kişisel verilerin aktarılması; Kanunda yer alan 5 inci maddenin ikinci fıkrası ile 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlardan birinin varlığı ile sağlanabilir.⁵⁶³

⁵⁶¹ 6698, Geçici 1. Madde (3) numaralı fıkra

⁵⁶² Kurul 05/12/2018 tarih ve 2018/143 sayılı Kararında “Doktor kontrolünde ilaç kullanan ilgili kişinin, özel nitelikli bu sağlık verisinin ilaçların temin edildiği eczane tarafından herhangi bir işleme şartına dayanmadan üçüncü kişiyle paylaşılması hususunda Kuruma yapılan şikâyet başvurusu hakkında Kurul, doktor kontrolünde ilaç kullanan ilgili kişinin sağlığı ile ilgili özel nitelikli kişisel verilerinin, ilaçları temin ettiği eczane tarafından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 8 inci maddesinde sayılan şartlar sağlanmadan üçüncü kişiyle paylaşılmasının Kanunun 12 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına aykırılık teşkil etmesi nedeniyle veri sorumlusu eczane hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmıştır.”

⁵⁶³ 6698, Madde 9/2

Kanunun 8.maddesi 2.fıkrasında özel nitelikli kişisel verilerin aktarılması için açık rızanın bulunmasını öngörmüş olup fıkranın (b) bendinde ise belirtilen hallerde açık rıza olmadan da özel nitelikli kişisel verilerin aktarılmasını düzenlemiştir. Buna göre; “Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri, yeterli korumanın alınmış olması koşuluyla kanunda açıkça öngörülmesi halinde üçüncü kişilere aktarılacağı gibi kişilerin, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın üçüncü kişilere aktarılacaktır.”⁵⁶⁴

1.7.2. Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarımı

Kanun 9. Maddesinde verilerin yurt dışına aktarılacağını öngörmüştür. Bu aktarım;

- Kanun’da belirtilen hallerin varlığında veri aktarılacak ülkede yeterli korumanın bulunması (Kurul tarafından güvenli kabul edilen ülkeler),
- Kanun’da belirtilen hallerin varlığında veri aktarılacak ülkede yeterli korumanın bulunmaması halinde (Kurul tarafından güvenli kabul edilmeyen ülkeler), yeterli korumanın yazılı olarak taahhüt edilmesi ve Kurul’un izninin bulunması halinde gerçekleştirilecektir.

Kişisel verilerin aktarılacağı ülkede yeterli korumanın bulunması halinde ise, 9. maddenin 2. fıkrası çerçevesinde kişisel veriler açık rıza olmaksızın yurt dışına aktarılacaktır. Kanun, yurt dışına veri aktarımında da kişisel verilerin işleme şartlarını aramaktadır. Buna göre yeterli korumanın bulunması halinde; Kanunun 5 inci

⁵⁶⁴ 6698, Madde 6/3

maddesinin ikinci fıkrası ile 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlardan birinin varlığı halinde kişisel veriler yurtdışına aktarılabilir.⁵⁶⁵

Verilerin aktarılacağı ülkede yeterli korumanın var olması halinde özel nitelikli kişisel verilerin de aktarılması söz konusudur. Kanun'un 9. Maddesine göre; "kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına aktarılabilir."⁵⁶⁶ Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin veya ilgili kişinin menfaatlerinin ciddi bir şekilde zarar görme ihtimali olması halinde, Türkiye'den yurtdışına yapılacak tüm veri aktarımları gerekli görüldüğü takdirde Kurul'un onayına tabi olabilecektir.⁵⁶⁷

1.8. Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Açısından 6698 Sayılı Kanun

Veri sorumlusu kavramı kişisel verilerin işlenmesi sürecinde belki de en büyük aktördür. Çünkü veri işleme faaliyetinin hangi amaçlarla yapılacağı, hangi verilerin hangi usuller izlenerek işleneceğini ve bu sürecin süreklilik arz eden bir şekilde yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir.⁵⁶⁸ Bu kadar kapsamlı bir sürecin hukuka uygun olarak yürütülmesi için bir takım düzenlemelerin yapılması ve doğacak aykırılıkların yaptırımlara bağlanmış olması veri sorumlusu için bir külfet olarak algılanabilecek olsa da korunmaya değer olarak görülen ilgili kişi ve onun verileri açısından hukuki güvenliğin sağlanması açısından önemlidir.

Veri işleme faaliyetinin bir diğer aktörü olan ve veri sorumlusunun bir yardımcısı olarak görülebilecek veri işleyen ise veri sorumlusunun yetkilendirme dâhilinde bu işleme faaliyetine sınırlı olarak dâhildir. Sürecin yönetilmesinden sorumlu olan veri sorumlusu yapacağı bir sözleşme ile veri işleyene bu süreçte bir takım karar

⁵⁶⁵ 6698, Madde 9/2

⁵⁶⁶ 6698, Madde 9/5

⁵⁶⁷ KVKK Rehber, Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması s. 5

⁵⁶⁸ "İlgili kişinin görevi nedeniyle imzalamış olduğu bir evrakın hukuka aykırı bir şekilde elde edilip kimliği belirsiz kişi veya kişilerce internet ortamında paylaşıldığı ve aynı kullanıcı ismiyle isim ve soy isminin baş harflerinin yazılarak kişi hakkında bir takım iftira içerikli metinlere yer verildiğine dair Kuruma yapılan başvuruda; veri sorumlusunun kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade ettiği belirtilmiş ve kimliği belirsiz kişi veya kişilerin veri sorumlusu olarak tanımlanamayacağı karar verilmiştir." Kurul 13.09.2018 tarih ve 2018/106 sayılı Karar

verme alanları bırakabilir. Özellikle işin doğası gereği teknik uzmanlık bilgisi gerektiren hususların varlığında veri işleyene veri işlemenin ve veri güvenliğinin sağlanmasına yönelik olarak işleme sırasında kullanılacak yöntem, saklama veya imha konusunda kullanılacak tekniklerin belirlenmesinde yetkilendirme sağlayabilir.

Hem veri işleyen hem de veri sorumlusu gerçek veya tüzel kişilik olabilir. Kanun bu hususla ilgili olarak özellikle bir ayırım yapmamıştır. Ayrıca kanun veri sorumlusu veya veri işleyen kavramlarının da keskinliği veya değişmezliği gibi yaklaşıma sahip değildir. Bir veri sorumlusu aynı anda veri işleyen olabileceği gibi, veri işleyen de veri sorumlusu olabilmektedir. Kendi işletmesi için gerekli olan veri işleme faaliyeti bağlamında bir tüzel kişilik veri sorumlusu iken farklı bir tüzel kişilik için yetkilendirildiği ölçüde yapacağı işleme faaliyetleri açısından ise veri işleyendir. Veri işleyen olan bir gerçek veya tüzel kişinin yetkilerini aşması, amacı dışında bir işleme faaliyetine başlaması veya veri güvenliği zafiyetinden doğacak veri ihlallerinin yaşanması halinde ise veri sorumlusu sıfatına bürünecektir.

Bu noktada bir işleme faaliyetinde veri işleyen ve veri sorumlusu olarak nitelendirilecek tarafların belirlenmesi hususu oldukça önemlidir. Çünkü Kanunda yer alan düzenlemede veri sorumlusu ve veri işleyen açısından farklı yaptırımlar düzenlenmiş olup hangi tarafın hangi sıfatla hangi yaptırımla karşı karşıya kalacağı sorumlulukların tayini açısından önemlidir.

1.8.1. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri

1.8.1.1. Aydınlatma Yükümlülüğü

Veri işleme faaliyetinin açık rıza ile ilişkili olan ve en temelde yer alan hususlarından biri olan aydınlatma yükümlülüğü veri sorumlusunun ilk yükümlülüklerindedir. Aydınlatma yükümlülüğü işlemenin iki tarafı olan veri sorumlusu ve ilgili kişi açısından önemlidir. Verisi işlenecek ilgili kişinin konu hakkında bilgi sahibi olması ve veri sorumlusunun da yerine getirdiği bu yükümlülükle işleme faaliyetinin usulüne uygunluğuna ilişkin şartlar sağlanmaya başlanmış olur.

Kanunun 10. maddesi çerçevesinde kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi aracılığıyla ilgili kişiye;

- “Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,”
- “Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,”
- “Kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği,”
- “Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,”
- “11. maddede sayılan diğer hakları konusunda bilgiler verilir.”

Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi hususunda gözetilmesi gereken şartlar için Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ Resmi Gazetede yayımlanmıştır.⁵⁶⁹

Tebliğde yer alan hususlara göre ilgili kişiye yapılacak aydınlatma “sözlü, yazılı, ses kaydı, çağrı merkezi gibi fiziksel veya elektronik ortam kullanılmak suretiyle yerine getirebilir”⁵⁷⁰. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi ilgili kişinin kabulüne bağlı olmadığı gibi yerine getirildiğine ilişkin ispat yükü de veri sorumlusuna aittir.

Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi bir kereye mahsus olmayıp veri işleme amacı değişmesi gibi durumlar söz konusu ise aydınlatma tekrar yapılmalıdır. Aydınlatma yapılırken çok genel, aşırı teknik, konuyla alakasız veya varsa sicile kayıt yükümlülüğünde yapılacak kayıtla tutarsızlık oluşturacak, eksik veya yanıltıcı ifadeler içermeyen açık ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Aydınlatma ve açık rıza kavramları birbirine eş olmadığı gibi farklı sistemler üzerinden yapılmalıdır. Kişi öncelikli olarak aydınlatılmalı ve sonrasında rızasına başvurulmalıdır. İşe başvuru sürecini online bir platform üzerinden yürüten veri sorumlusunun üyelik kaydı oluşturulması esnasında tek bir kutucuğun işaretlenmesiyle

⁵⁶⁹ Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ 10 Mart 2018 Sayı: 30356, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.htm> (Son Erişim Tarihi: 18.04.2019)

⁵⁷⁰ Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ, Madde 5/1

hem aydınlatılma yapıldığı hem de verilerin işlenmesine açık rıza verildiğine ilişkin oluşturulan onay alma mekanizmasına ilişkin olarak yapılan incelemede Kurul; “Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğin 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde kişisel veri işleme faaliyetinin açık rıza şartına dayalı olarak gerçekleştirilmesi halinde, aydınlatma yükümlülüğü ve açık rızanın alınması işlemlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.”

Aydınlatma yükümlülüğün bir bilgilendirme amacı taşıdığını bu sebeple onay mekanizmasına tabi olmadığını, açık rızanın ise bu aydınlatmanın akabinde kişinin onay verip vermemek konusunda iradesinin devreye girdiği bir durum olduğu belirtilmiştir.

Bu sebeplerle “aydınlatma metninin okunduğuna ilişkin geri bildirim alınması ile ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesi hususunda gerekli seçimlik haklarının da tanındığı açık rıza metninin onaylandığının ispatını sağlayacak mekanizmaların ayrıştırılması hususunda veri sorumlusunun talimatlandırılmasına karar verilmiştir.”⁵⁷¹

Kişisel verilerin ilgili kişiden elde edilmemesi halinde Tebliğ’de aydınlatmanın;

- “Kişisel verilerin elde edilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde,”
- “Kişisel verilerin ilgili kişi ile iletişim amacıyla kullanılacak olması durumunda, ilk iletişim kurulması esnasında,”
- “Kişisel verilerin aktarılacak olması halinde, en geç kişisel verilerin ilk kez aktarımının yapılacağı esnada yapılmasını düzenlemiştir.”⁵⁷²

Bilgilerin işlenmesinin Kanunda öngörülmüş olması hallerinde aydınlatma yükümlülüğüne gerek olmadığı yönünde olan görüşe karşı⁵⁷³ veri işleme faaliyeti

⁵⁷¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27.07. 2018 tarih ve 2018/90 sayılı Kararı

⁵⁷² Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ, Madde 6

⁵⁷³ Develioğlu, Hüseyin Murat, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku On İki Levha Yayıncılık, 2017 Aralık, 1. baskı, s. 86

hangi sebepten kaynaklanırsa kaynaklansın aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilmek zorundadır. İşleme faaliyeti kanundan doğan sebeplerle yapılıyor olsa dahi aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmemek kişinin verilerini kontrol edebilme alanını kısıtlayıcı bir yaklaşım olacaktır. Bu yaklaşım veri hâkimiyetini ön planda tutan Kanunun lafzıyla uyumlu bir yorum olmayacaktır. Aydınlatma yükümlülüğünün uygulama alanı bulunmayacağı tek husus 28. Madde kapsamında Kanunun istisna tuttuğu hallerdir ve Kanunun uygulama alanı bulunmadığı bir düzlemde aydınlatmanın da gerekmemesi olağan bir yaklaşımdır.⁵⁷⁴

1.8.1.2. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler

Kişisel verilerin işlenmesi sürecinde veri sorumlusunun veri güvenliğini sağlaması Kanunda yer alan bir diğer düzenlemedir. Veri sorumlusunun hukuka uygun bir işleme faaliyetini tam olarak yerine getirebilmesi için veri güvenliğinin sağlanması önemlidir. Aksi halde verilere yetkisiz erişim olması, hukuka uygunluk şartlarını sağlamayan aktarımların yapılması, verilerin kaybolması ilgili kişinin hak kaybına uğrayacağı durumların oluşmasına sebep olabilir.

Kanunun 12. Maddesine göre veri sorumlusu;

- “Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,”⁵⁷⁵
- “Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,”⁵⁷⁶
- “Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak”⁵⁷⁷ ile yükümlüdür.

Her veri sorumlusunun veri işleme kapasitesi aynı olmadığı gibi işlediği verinin niteliği de aynı olmayacağı için Kanun bu yükümlülükler konusunda alınacak tedbirleri tahdidi olarak belirleme yoluna gitmemiştir. Nitekim gelişen teknolojinin etkisiyle sürekli olarak yeni teknikler oluşmakta güvenli olarak kabul edilen bazı usul

⁵⁷⁴ Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi Mart 2019, Ankara s.11, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7a55e4d4-0cc3-4d4e-800c-ee78ce5ce88a.PDF> (Son Erişim Tarihi: 19.04.2019)

⁵⁷⁵ 6698, Madde 12/a

⁵⁷⁶ 6698, Madde 12/b

⁵⁷⁷ 6698, Madde 12/c

veya uygulamalar birkaç yıl sonrasında zayıf veya kolay erişilebilir bir hale gelmektedir.

Bu sebeple veri sorumlusunun işlediği verinin niteliği başta olmak üzere veri güvenliği ile ilgili hususları sürekli olarak revize etme ve uygulama yükümlülüğü vardır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmesi sürecinde alınacak teknik ve idari tedbirler konusunda uygulamada açıklık sağlanması ve iyi uygulama örnekleri oluşturması amacıyla Kurul tarafından Kişisel Veri Güvenliği Rehberi hazırlanmıştır.⁵⁷⁸

Rehber de yer alan idari tedbirlerin bazıları; Mevcut Risk ve Tehditlerin Belirlenmesi, Çalışanların Eğitilmesi ve Farkındalık Çalışmaları, Kişisel Veri Güvenliği Politikalarının ve Prosedürlerinin Belirlenmesi, Kişisel Verilerin Mümkün Olduğunca Azaltılması, Veri İşleyenler ile İlişkilerin Yönetimi olup,⁵⁷⁹

Teknik tedbirler ise; Siber Güvenliğin Sağlanması, Kişisel Veri Güvenliğinin Takibi, Kişisel Veri İçeren Ortamların Güvenliğinin Sağlanması, Kişisel Verilerin Bulutta Depolanması, Bilgi Teknolojileri Sistemleri Tedariği, Geliştirme ve Bakımı, Kişisel Verilerin Yedeklenmesidir.⁵⁸⁰

Veri sorumlusu tüm bu tedbirleri alırken faaliyeti esnasında varsa veri işleyenin de bu verilerin güvenliğini sağlanması noktasında sorumludur. Veri sorumlusu veri işleyen açısından denetim görevlerini yerine getirmelidir ve bunu doğrudan yapabileceği gibi üçüncü bir kişi aracılığıyla da sağlayabilecektir.

Veri güvenliliğinin sağlanmasına ilişkin alınan Kurul Kararında verilerin hukuka aykırı erişilmesinin önlenmesi hususundaki eksiklik nedeniyle idari para cezalarına hükmedilmiştir.

“Bir hazır giyim firmasının internet sitesi üzerinden üyelik bilgileri ile alışveriş yapan kişinin teslimat adresi, ad, soyadı, adres ve telefon numarası gibi kişisel bilgilerinin şirkete ait bu internet sitesi üzerinden alışveriş yapan üçüncü kişilerce

⁵⁷⁸ Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7512d0d4-f345-41cb-bc5b-8d5cf125e3a1.pdf> (Son Erişim Tarihi: 18.04.2019)

⁵⁷⁹ Kişisel Veri Güvenliği Rehberi s. 7-13

⁵⁸⁰ Kişisel Veri Güvenliği Rehberi s. 16-24

erişilebilir hale gelmesi sebebiyle Şirkete başvuruda bulunarak kişisel verilerinin sistemlerinden silinmesini, yok edilmesini, ulaşılamaz hale getirilmesini, yurtiçi ve yurt dışında başka bir kurumla paylaşıldı ise o kurumlar nezdinde de silinmesini ve yok edilmesini talep etmesi üzerine Şirketten aldığı cevabı yetersiz bulması neticesinde Kuruma yapılan başvuruda,⁵⁸¹ “veri sorumlusu tarafından müşterisinin (ilgili kişi) kişisel verilerinin yer aldığı bir belgenin, aynı isme sahip başka bir kişiye gönderilmesine ilişkin başvuruda”⁵⁸² ve “veri sorumlusunun bir çalışanın, talebi olmamasına rağmen müşterisinin (ilgili kişi) kişisel verilerini, kendisine yetki tanımlaması yapılan sistemler aracılığıyla kişisel amaçları için sorgulaması nedeniyle yapılan başvuruların”⁵⁸³ hepsinde Kurul tarafından Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde veri güvenliğinin sağlanması hususunda gerekli teknik ve idari tedbirleri almayan veri sorumluları hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir.

Verilere erişim yetkisi olan personele ilişkin yapılan incelemenin ardından Kurul bu personellere ilişkin olarak İlke Kararı yayımlamıştır. İlke Kararında “bir veri sorumlusu nezdinde buldukları pozisyon veya görev itibarıyla kişisel verilere erişme yetkisi olanlar tarafından, yetkileri aşmak ve/veya yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle, kişisel amaçlara veya nedenlere bağlı olarak işleme amacı dışında söz konusu kişisel verilerin işlenmesi ve/veya bu verilerin üçüncü kişilerle paylaşılması 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasına aykırılık teşkil edeceğinden, bu kapsamdaki eylemlerin önlenmesi amacıyla veri sorumlularınca uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirin alınması gerektiği hususunda veri sorumlularının bilgilendirilmesine karar verilmiştir.”⁵⁸⁴

⁵⁸¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 26/07/2018 Tarihli ve 2018/91 Sayılı Kararı

⁵⁸² Karar sayısı Kurum tarafından ilan edilmemiştir. Kararın Kurum internet sitesinde yayımlanma tarihi: 02.08.2018 -<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5416/Kisisel-Veri-Guvenliginin-Saglanmasi-Amaciyla-Uygun-Guvenlik-Duzeyini-Temin-Etmeye-Yonelik-Gerekli-Idari-ve-Teknik-Tedbirlerin-Alinmamasi> (Son Erişim Tarihi:15.04.2019)

⁵⁸³ Karar sayısı Kurum tarafından ilan edilmemiştir. Kararın Kurum internet sitesinde yayımlanma tarihi: 02.08.2018 -<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5416/Kisisel-Veri-Guvenliginin-Saglanmasi-Amaciyla-Uygun-Guvenlik-Duzeyini-Temin-Etmeye-Yonelik-Gerekli-Idari-ve-Teknik-Tedbirlerin-Alinmamasi> (Son Erişim Tarihi:15.04.2019)

⁵⁸⁴ Veri sorumlusu nezdindeki kişisel verilere erişim yetkisi bulunan personelin yetkisi ve amacı dışında söz konusu verileri işlemesi hususunun değerlendirilmesine ilişkin 31/05/2018 tarih ve 2018/63 sayılı ilke kararı

Alınacak tüm tedbirlere rağmen veri ihlali olarak adlandırılan ve kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi durumunda veri sorumlusu bu durumu “en kısa sürede” ilgisine ve Kurula bildirir. Ancak en kısa sürede bildirim ifadesi tanım olarak birçok yoruma sebebiyet verecek bir açıklamadır. En kısa sürede bildirim ibaresi hangi kriterler esas alınarak yapılacağı noktasında açıklayıcı değildir. Nitekim Kurula ve ilgisine başvurulması hususunda bir veri sorumlusunun gerçekleşen “veri ihlalini ilgili kişilere 17 ay, Kurula ise 10 aylık gecikmeyle bildirmesinin Kanunda belirtilen “en kısa süre”yi aşan bir süre olduğu ve bu durumun Kanunun 12 nci maddesinin (5) numaralı fıkrası kapsamında veri güvenliği ihlali olarak değerlendirilmesi nedeniyle Kurul tarafından Kanunun 18 inci maddesi gereğince ilgili veri sorumlusu hakkında idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir.”⁵⁸⁵ Verilerin kanuni olmayan yollarla aktarıldığının tespiti halinde mi yoksa aktarımın sonuçlarının net olarak belirlenmesinin ardından mı yapılmalı gibi veri sorumluları açısından da yoruma açık durumların önüne geçebilmek için Kurul bir karar olarak veri ihlal bildirimlerinin standardize olarak yapılabilmesini sağlamak istemiştir.⁵⁸⁶

Karara göre sürelerle ilgili olarak yorum farklılıklarını azaltmak ve GDPR ile de uyumlu olmak adına 72 saat ibaresinin benimsenmesi ve bildirim için başlayacak sürenin ise veri sorumlusunun durumu öğrenmesinin akabinde başlayacağı belirtilmiştir. Veri sorumlusu bu süreçte veri ihlali bildirim formu⁵⁸⁷ olarak hazırlanan formun doldurulması ile birlikte Kurula başvuru yapacak eğer varsa gecikme yaşanmasının sebeplerini veya incelemenin tamamlanmaması sebebi ile sunmadığı belgeleri daha sonra sunmak üzere Kurula bildirimde bulunacaktır. Türkiye’de yerleşik olmayan ancak Türkiye’de yerleşik kişiler üzerinde sonuç doğuracak verilerin ihlali halinde de kıyasen aynı hüküm uygulanacaktır. Kurul veri ihlalini değerlendirirken verinin niteliğini, etkilenen kişi sayısını, veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin olarak aldığı tedbirleri

⁵⁸⁵ Karar sayısı Kurum tarafından ilan edilmemiştir. Kararın Kurum internet sitesinde yayımlanma tarihi: 02.08.2018 -<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5411/Kisisel-Veri-Guvenligi-Ihralinin-Gec-Bildirimi> (Son Erişim Tarihi: 15.04.2019

⁵⁸⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 24.01.2019 tarih ve 2019/10 sayılı Kararı

⁵⁸⁷ Kişisel Veri İhlali Bildirimi Formu için bkz: <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/617f166c-24e1-42b5-a9cb-d756d6443af9.pdf> (Son Erişim Tarihi 29.03.2019)

bütün olarak değerlendirerek gerek görmesi halinde ihlalin Kurum internet sitesinde yayımlanmasına karar verebilecektir.⁵⁸⁸

Kanunda süre olarak belirtilmeyen iki husus bulunmaktadır. İlki ihlalin veri işleyen nezdinde meydana gelmesi, ikincisi ise ilgili kişilere yapılacak bildirimdir. Bu iki durum içinde en kısa sürede bildirim ibaresi kullanılmıştır. Bu durum gerek veri işleyenin veri sorumlusuna gerekse veri sorumlusunun ilgili kişiye yapacağı bildirimlerde önceliğin farklı belirlenmesine veya bildirimde meydana gelecek gecikmelerin çeşitli sebeplerle ertelenmesine sebep olabileceği gibi bu gecikme ile zararın artmasına sebep olunabilecek durumların yaşanması da söz konusu olabilecektir. Bu bildirimlerinde bir süreye bağlanarak yapılması hak kayıplarının azalması yönünde olumlu etki yaratacaktır.

1.8.1.3. Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğü

Veri sorumluları sicili (VERBİS) adıyla kurulmuş olan ve veri sorumluları ile işledikleri verilerin kategorik bazda belirlenmesi için kurulmuş olan sicile kayıt yaptırmak veri sorumlusunun yükümlülükleri arasındadır. Türkiye de yerleşik olmayan veri sorumluları ise Türkiye’de belirleyecekleri temsilci aracılığıyla kayıt yükümlülüklerini yerine getireceklerdir. Veri sorumlularının sicile kayıt yükümlülüğünü yerine getirilmesinden sonra; “veri sorumlusu, varsa veri sorumlusu temsilcisi ve irtibat kişinin adı, adresi ve alınmış olması halinde kayıtlı elektronik posta (KEP) adresi, kişisel verilerin hangi amaçlarla işlenebileceği, ilgili kişi, kişi grubu ve grupları ile bu kişilere ait veri kategorileri, kişisel verilerin aktarılabileceği alıcı ve alıcı grupları, yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel veriler, sicile kayıt tarihi ile kaydın sona erdiği tarih, kişisel veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirler, kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süreye”⁵⁸⁹ ilişkin bilgiler kamuoyuna açıklanacak olup bu açıklamada kişisel veri niteliğinde olan hiçbir bilgi yer almayacaktır.

⁵⁸⁸ Kurum 31.03.2019 tarihine kadar Kurula bildirimde bulunulan veri ihlallerinden 22 tanesini etkilenen kişi sayısının fazla olması ve ihlallerde özel nitelikli kişisel verilerin bulunması sebebiyle Kurum internet sitesinde ilan etmiştir.

⁵⁸⁹ Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik, Madde 7, Resmi Gazete 30 Aralık 2017, Sayı: 30286, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171230-7.htm> (Son Erişim Tarihi 29.03.2019)

Her veri sorumlusunun Sicile kayıt yükümlülüğü bulunmamaktadır. Kanununun 16 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Siciline kaydolmak zorundadır. Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir.” hükmü ile;

- “Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla yalnızca otomatik olmayan yollarla kişisel veri işleyenler,”
- “18/01/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca faaliyet gösteren noterler, “
- “04/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununa göre kurulmuş derneklerden, 20/02/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununa göre kurulmuş vakıflardan ve 18/10/2012 tarihli 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre kurulmuş sendikalardan yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı ve sadece kendi çalışanlarına, üyelerine, mensuplarına ve bağlılarına yönelik kişisel veri işleyenler,”
- “22/04/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre kurulmuş siyasi partiler,”
- “19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren avukatlar,”
- “Gümrük müşavirleri,”
- “Arabulucular,”
- “01/06/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu uyarınca faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler,”

- “Yıllık çalışan sayısı 50’den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL’den az olan gerçek veya tüzel kişi veri sorumlularından ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olmayanlar” Sicile kayıt yükümlülüğünden istisna tutulmuştur.⁵⁹⁰

Yukarıda belirtilen veri sorumlularının haricindeki veri sorumluları için kayıt yükümlülüğü veri işleme faaliyetine başlanmadan önce, kayıt yükümlülüğünün sonradan doğması halinde ise 30 günlük kayıt süresi bulunmaktadır.

Kişisel veri işleme faaliyetleri bakımından veri sorumlusunun;

- “Kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması,”
- “İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi,”
- “Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması,”
- “Kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması halinde bu faaliyetleri Sicile kayıt etmesi ve bildirmesi yükümlülüğü yoktur.”⁵⁹¹

Veri sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünden istisna olmak Kanundan istisna olmak anlamına gelmeyeceği için bu veri sorumluları açısından Kanundan kaynaklanan diğer yükümlülükler uyma zorunluluğu devam etmektedir.

⁵⁹⁰ Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS), <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/09c01e90-167b-435c-b200-ce25ef9c1020.pdf> İlgili Kurul Kararları; 2018/32, 2018/68, 2018/75 ve 2018/87

⁵⁹¹ Yönetmelik, Madde15

1.8.1.4. İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü

Kanun ilgili kişiler açısından Kurula başvuru usulünde veri sorumlusuna başvuruda bulunmasını ve Kanundan doğan kaynaklarını haklarını kullanmasını düzenlemiştir. Bu kapsamda yapılacak başvurularda veri sorumlusu Kanunda belirtilen sürede ilgili kişiye başvuru ile ilgili cevap yükümlülüğü altındadır.⁵⁹²

1.8.1.5. Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü

Şikâyet veya ihbar üzerine yapılacak incelemeler sonucunda Kurul tarafından veri sorumlusuna yönelik olarak uygulanacak yaptırımlarda veri sorumlusu gecikmeksizin ve en geç 30 gün içerisinde Kararda belirtilen hususları uygulamakla yükümlüdür. Aksi durumda Kurul kararlarının yerine getirilmemesi de yaptırıma bağlanmış olup veri sorumlusunun konuya ilişkin sorumluluğunun artması söz konusu olabilecektir. Kurul; “ilgili kişinin, veri kayıt sisteminde mevcut bulunan kişisel verilerinin silinmesi amacıyla veri sorumlusuna yaptığı başvuruya tatminkâr bir cevap alamaması üzerine Kuruma yaptığı başvuruda, konu ile ilgili Kurul tarafından alınan kararın tebliğ edildiği ilgili veri sorumlusu kamu kuruluşu tarafından Kurul Kararının gereğinin Kanununun 15 inci maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen 30 günlük yasal süre içerisinde yerine getirilmemesi ve şikâyetçiye gönderilen bilgilendirme yazısında Kurul Kararında belirtilen hususlara yer verilmemiş olması nedenleriyle; Kanununun 18 inci maddesinin (3) numaralı fıkrası çerçevesinde işlem tesis edilmesine, şikâyetçinin, saklanmakta olan verileri ile ilgili olarak Kurul Kararı kapsamında yapılacak iş ve işlemler hakkında bilgilendirilmesi hususunda talimat verilmesine karar verilmiştir.”⁵⁹³

1.9. Veri İşleyen Yükümlülükleri

Veri işleyen yükümlülükleri noktasında kanun veri sorumlusunda olduğu kadar kapsamlı bir düzenleme yapmamıştır. Veri işleyen başlıca sorumluluğu veri sorumlusunun yetkilendirmesini aşmadan kendisi için öngörülen yetki dâhilinde işleme

⁵⁹² Veri sorumlusuna başvuru usul ve esasları ilgili kişinin hakları konusunda daha kapsamlı olarak aktarılacaktır.

⁵⁹³ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 06.10.2018 tarih ve 2018/118 sayılı Kararı

faaliyetinde bulunmaktır. Bu işleme faaliyeti esnasında veri güvenliğini sağlamak ve bu güvenliğin sağlanamaması sebebiyle meydana gelecek bir ihlal halinde durumunda veri sorumlusuna bildirimde bulunmak diğer yükümlülüklerindedir. Ayrıca veri işleyen işleme faaliyeti sebebiyle edindiği bilgiler açısından gizliliği sağlama yükümlülüğü görevin sona ermesinden sonra da devam etmektedir.

1.10. İlgili Kişi Açısından 6698 Sayılı Kanun

6698 sayılı Kanunun odak noktası olan ilgili kişi aslında bir gerçek kişiyi ifade etmektedir. Kanun tüzel kişilerin verilerini koruma kapsamına almamış olmakla birlikte eğer tüzel kişiye ait olan bir veri bir gerçek kişiyle ilişkili sonuçlar doğuruyorsa Kanun kapsamında değerlendirilebilecektir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus tüzel kişiliğin kanun kapsamına dolaylı da olsa dâhil edilmediğidir çünkü burada da verisi korunmak istenen yine gerçek kişidir. Kanun, gerçek kişilere verilerinin işlenmesi ile ilgili olarak bir takım haklar sağlamış ve bu haklarının ihlal edilmesi halinde ise telafi edilmesi için uygun yöntemler belirlemiştir.

İlgili kişinin Kanunda düzenlenen haklarından başlıcaları verileri ile ilgili bilgi edinme veya bilgisi dâhilinde olan verileri içinse bir takım haklarının uygulanmasını talep edebilmektir.

Kanunun 11. maddesi çerçevesinde ilgili kişi her zaman veri sorumlusuna başvurarak kendisi ile ilgili;

- “Kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme,”
- “Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,”
- “Kişisel verilerinin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,”
- “Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,”

- “Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,”
- “Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,”
- “Kişisel verilerin düzeltilmesi, silinmesi veya yok edilmesine ilişkin işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,”
- “İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,”
- “Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme haklarına sahiptir.”

İlgili kişinin madde 11’de düzenlenen hakları konusunda veri sorumlusuna başvurusu çeşitli ihtimaller ile sonuçlanabilir. Veri sorumlusuna başvuran ilgili kişinin başvurusu bilgi talep etme yönünde ise kapsamlı bir bilgilendirme cevabı alabileceği gibi, talebi verisine yönelik silme, düzeltme vb. bir işlemin uygulanması ise bu işlemin uygulandığına dair de bir cevap alması mümkündür. Ancak ilgili kişinin başvurusuna ilişkin tatmin edici bir cevap alamaması gibi başvurusuna yönelik bir cevap alamaması da söz konusu olabilmektedir. İlgili kişinin bu gibi farklı durumlar yaşamasına yönelik olarak Kanun ikili bir hak arama yöntemi belirlemiştir. İdare hukukunda yer verilen ve merci tecavüzü olarak nitelendirilen kavrama benzer şekilde Kanun ilgili kişinin önce veri sorumlusuna başvurmasını sonrasında şikâyet hakkı kapsamında Kurula başvuru yapmasını düzenlemiştir.

1.10.1. Veri Sorumlusuna Başvuru Hakkı

İlgili kişiler verileri ile ilgili olarak Kanundan doğan haklarını kullanırken belli usul ve esaslar çerçevesinde başvuruda bulunacaktır. Bu usul ve esaslar Resmi Gazetede

yayımlanan Veri Sorumlusuna Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Tebliğ ile düzenlenmiştir.⁵⁹⁴

Tebliğe göre (Madde 5); “İlgili kişiler, Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen hakları kapsamında taleplerini, yazılı olarak veya KEP adresi, güvenli elektronik imza, mobil imza ya da ilgili kişi tarafından veri sorumlusuna daha önce bildirilen ve veri sorumlusunun sisteminde kayıtlı bulunan elektronik posta adresini kullanmak suretiyle veya başvuru amacına yönelik geliştirilmiş bir yazılım ya da uygulama vasıtasıyla veri sorumlusuna iletir.”

Başvuru esnasında

- “İlgili kişinin ad, soy ad ve başvuru yazılı ise imzası,”
- “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancılar için uyruğu, pasaport numarası veya varsa kimlik numarası,”
- “Tebliğata esas yerleşim yeri veya iş yeri adresi,”
- “Varsa bildirim esas elektronik posta adresi, telefon ve faks numarası,”
- “Talep konusunun”

bulunması zorunludur. (Madde 5(2))

Yazıya konuya ilişkin bilgi ve belgelerde eklenerek başvuru tamamlanır. Başvuruya ilişkin sürelerin hesaplanması için yazılı başvurularda, veri sorumlusuna veya temsilcisine evrakın tebliğ edildiği tarih, başvuru tarihi, diğer yöntemlerle yapılan başvurularda ise başvurunun veri sorumlusuna ulaştığı tarih, başvuru tarihi olarak kabul edilir.⁵⁹⁵

Sonrasında veri sorumlusu başvuruya ilişkin olarak yapacağı değerlendirmeye göre başvuruya konu talebe ilişkin gerekleri yerine getirebileceği gibi gerekçelerini de

⁵⁹⁴ Veri Sorumlusuna Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Tebliğ – Resmi Gazete 10 Mart 2018 Resmî Gazete Sayı: 30356 - <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-6.htm> (Son Erişim Tarihi: 30.03.2019)

⁵⁹⁵ Tebliğ, Madde 5

göstermek suretiyle bu başvuruyu reddedebilir. Nitekim veri sorumlusunun diğer kanuni yükümlülüklerine uygunluğu sağlamak sebebi ile ilgili kişinin talebini hemen yerine getiremeyip yükümlülüğe ilişkin sürelerin dolmasından sonra yerine getirebilmesi de söz konusu olabilir. Kurula silinme talebine ilişkin yapılan başvuruda “veri sorumlusunun, hâlihazırda aktif olmayan müşterisinin (ilgili kişi) kişisel verilerinin silinmesi hususundan talebini yerine getirmemesi üzerine; veri sorumlusunun tabi olduğu mevzuat uyarınca işlediği kişisel verileri 10 yıl boyunca muhafaza etmesi zorunluluğu bulunduğundan, Kurul tarafından aktif olmayan müşterilerin kişisel verilerinin, Kanunun 4 üncü maddesinde yer verilen genel ilkelere uygun olarak saklama amacı dışında işlenmemesi gerektiği yönünde veri sorumlusunun talimatlandırılmasına karar verilmiştir.”⁵⁹⁶ Veri sorumlusu bu veriyi ancak 10 yılında sonunda silebilecektir.

Benzer bir şekilde memuriyet döneminde işleme konulmuş evrakların imhası için yapılan başvuruda Kurul;

“Devlet memurlarının, memuriyet döneminde haklarında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evrakların imha edilme talebinin veri sorumlusu kamu kurumunca yerine getirilmemesi üzerine Kuruma yapılan başvuru kapsamında, imha edilmesi talep edilen kişisel bilgilerin, ilgili kişinin devlet memuru olduğu dönemde hakkında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evraklar olması ve bu itibarla söz konusu evrakların, 657 sayılı Kanun gereğince özlük dosyalarında saklanması gerektiği, Kamu Personeli Genel Tebliğine (Seri No: 2) göre özlük dosyalarının dördüncü bölümünde yer alacağı ile görevi herhangi bir şekilde sona eren memurların özlük dosyalarının kurumlarınca saklanacağı ve Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe göre son işlem tarihi üzerinden yüz bir yıl geçmemiş memuriyet sicil dosyaları içerisinde yer aldığı hususlarından hareketle, 6698 sayılı Kanunun 7 inci maddesinde belirtildiği üzere kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin de henüz ortadan kalkmaması dolayısıyla şikâyetçinin talebinin veri sorumlusu tarafından karşılanmamasının uygun olduğuna karar verilmiştir.”⁵⁹⁷

⁵⁹⁶ Karar sayısı Kurum tarafından ilan edilmemiştir. Kararın Kurum internet sitesinde yayımlanma tarihi: 02.08.2018 -<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5415/Ilgili-Kisinin-Kisisel-Verilerinin-Silinmesi-Talebinin-Yerine-Getirilmemesi> (Son Erişim Tarihi: 15.04.2019) Ayrıca bknz: 05.12.2018 tarih ve 2018/142 sayılı Karar

⁵⁹⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28/06/2018 Tarihli ve 2018/69 Sayılı Kurul Kararı

Veri sorumlusu cevabını,

- “Veri sorumlusu veya temsilcisine ait bilgileri,”
- “Başvuru sahibinin; adı ve soyadını, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için T.C. kimlik numarasını, yabancılar için uyruğunu, pasaport numarasını veya varsa kimlik numarasını, tebligata esas yerleşim yeri veya iş yeri adresini, varsa bildirim esas elektronik posta adresini, telefon ve faks numarasını,”
- “Talep konusunu,”
- “Veri sorumlusunun başvuruya ilişkin açıklamalarını”⁵⁹⁸ içeren cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir.

Veri sorumlusu, başvuruya ilişkin cevabı ayrıca bir maliyet gerektiriyorsa Kurul tarafından belirlenmiş olan tarifeye göre alacağı ücretle,⁵⁹⁹ diğer hallerde ise ücretsiz olarak başvurudan itibaren 30 gün içerisinde ilgisine bildirir.

1.10.2. Kurula Şikâyet Hakkı

İlgili kişilerin veri sorumlusuna yapacakları başvuru sonucunda başvurusu reddedilmiş veya başvuruda belirttikleri hususlara ilişkin tatmin edici bir cevap alamamış olabilecekleri gibi 30 günlük süre içerisinde başvuruya ilişkin hiç cevap alamamaları da söz konusu olabilmektedir. Yahut başvurularına ilişkin bir cevap almış olup taleplerinin yerine getirileceği veri sorumlusu tarafından kabul edilmişse bu talebin gereğinin yerine getirilmemesi de başvurunun reddi şeklinde değerlendirilebilecektir.

Bu şartlardan birinin varlığı halinde “ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz gün her halde 60 gün içerisinde Kurula şikâyette

⁵⁹⁸ Tebliğ, Madde 6/4

⁵⁹⁹ Tebliğ Madde 7’ye göre; “İlgili kişinin başvurusuna yazılı olarak cevap verilecekse, on sayfaya kadar ücret alınmaz. On sayfanın üzerindeki her sayfa için 1 Türk Lirası işlem ücreti alınabilir. Başvuruya cevabın CD, flash bellek gibi bir kayıt ortamında verilmesi halinde veri sorumlusu tarafından talep edilebilecek ücret kayıt ortamının maliyetini geçemez.”

bulunabilecektir.”⁶⁰⁰ Her durumda veri sorumlusuna başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde ilgili kişinin Kurula şikâyetinde bulunabilmesi mümkündür. Kurula şikâyet süreleri hesaplanırken veri sorumlusunun cevap vermesi süresi olan otuz günlük süre dolmadan ilgili kişiye verilecek cevapla birlikte Kurula şikâyet süresi de başlayacaktır. Veri sorumlusu otuz gün içerisinde bir cevap vermezse ilgili kişi veri sorumlusuna başvuru tarihi olan süreden itibaren hesaplanacak altmış günlük sürede başvurusunu Kurula iletebilecektir. Ancak otuz günlük sürenin geçmiş olmasından itibaren eğer veri sorumlusunca ilgiliye bir cevap verilecek olursa bu durum süreyi sıfırlamayacak ve ilgili kişi otuz günlük sürede hiç cevap almamış gibi kabul edilerek yine başvurusundan itibaren hesaplanacak altmış günlük süre içerisinde Kurula şikâyet hakkını kullanabilecektir.⁶⁰¹

Dilekçe Kanununda yer alan hususların bulunduğu bir dilekçe ile⁶⁰² Kurula yapılacak başvuruda Kurul başvurunun durumu ile ilgili olarak altmış günlük süre içerisinde ilgili kişiye bir cevap verebilir. Bu başvurunun sonuçlandırılması süresi olmayıp ara cevap niteliğinde bir bildirimdir. Eğer Kurul tarafından altmış günlük süre içerisinde ilgisine bir cevap verilmezse başvuru reddedilmiş kabul edilecektir.

Kurul devlet sırrı niteliğinde olan belgelerin iletilmesi haricinde konuya ilişkin olan bilgi ve belgeleri talep ederek on beş gün içerisinde kendisine iletilmesini isteyebileceği gibi yerinde inceleme yapılmasına da karar verebilir. Yapılacak inceleme de eğer şikâyet konusu TCK kapsamında değerlendirilecek bir suç ise Kanunun uygulama alanına girmeyeceğinden ilgiliye bu kapsamda cevap verilecektir.

İnceleme yapıldığı esnada Kurul veri işleme faaliyetinin telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılıkları barındırması halinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir.

⁶⁰⁰ 6698, Madde 14/1

⁶⁰¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 24.01.2019 tarih ve 2019/9 sayılı Kararı

⁶⁰²3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3071.pdf> (Son Erişim Tarihi: 30.03.2019)

Madde 6 – Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerden;

a) Belli bir konuyu ihtiva etmeyenler,
b) Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olanlar,
c) 4 üncü maddede gösterilen şartlardan herhangi birini taşımayanlar incelenemezler.

Yürütmenin durdurulması şartlarının burada da kıyasen uygulanması zararın artmasının önlenmesi açısından önemlidir.

Yapılacak inceleme sonucunda ilgili kişinin veri sorumlusunca ihlal edilen haklarının telafisi için karar alınır ve tebliğ edilir. Veri sorumlusu bu kararı gecikmeksizin ve en geç 30 gün içerisinde yerine getirerek bu durumu tevsik edici belgeleri de Kurula sunmalıdır. Aksi halde ilgili kişinin kararın yerine getirilmemesi sebebiyle yapacağı başvuruyla veri sorumlusunu yeni bir yaptırımla karşı karşıya getirecektir.

İnceleme sonucunda bir ihlalin yaygın olduğu ve kamu nezdinde düzeltilmesinin önemli olduğu durumlarda Kurul ilke kararı bu durumun telafi edilmesini sağlayabilecektir.

Kurul'un aldığı ilke kararları arasında kişilerin günlük hayatta çok fazla hizmet aldıkları birimler ve oldukça sık kullanılan uygulamalar başta gelmektedir. Kurulun banko ve gişe hizmeti sunan hizmet birimlerine yönelik olarak verdiği:

“...Bankacılık ve sağlık sektörleri başta olmak üzere birden fazla çalışan ile birlikte bitişik düzende hizmet veren posta ve kargo hizmetleri, turizm acenteleri, zincir mağazaların müşteri hizmetleri bölümleri, çeşitli abonelik işlemlerinin yapıldığı kuruluşlar ile belediye, vergi ve nüfus ile ilgili işlemler gibi hizmetlerin verildiği kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 12 nci maddesi uyarınca kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak; banko/gişe/ masa gibi bölümlerde yetkisi olmayan kişilerin yer almasını önleyecek ve aynı anda birbirlerine yakın konumda hizmet alanların birbirlerine ait kişisel verileri duymasını, görmesini, öğrenmesini veya ele geçirmesini engelleyecek nitelikte gerekli teknik ve idari tedbirleri almasına ilişkin...” karar veri güvenliğinin sağlanması açısından önemlidir.⁶⁰³

⁶⁰³ Banko, Gişe, Masa gibi Hizmet Alanlarında Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/62 Sayılı İlke Kararı

Bir diğerk karar da:

“(...)İlgili kişilerin açık rızalarını almaksızın isimden telefon numarası veya telefon numarasından isim sorgulanması şeklinde rehberlik hizmeti veren internet siteleri ve uygulamalara ilişkin olarak Kişisel Verileri Koruma Kurumuna intikal eden ihbar ve şikâyetler kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda; çeşitli uygulamalar, internet siteleri veya sosyal medya hesapları üzerinden kişisel verileri toplayarak bu verilerin paylaşımını sağlayan, isim sorgulandığında telefon numarası bilgisine, telefon numarası sorgulandığında da isim bilgisine erişme ve başkalarının telefon rehberinde nasıl kayıtlı olduğunu öğrenme gibi konularda hizmet veren birçok uygulama ve internet sitesine(...)”

yönelik olarak bu faaliyetin durdurulmasını ve bu şekilde yapılan faaliyetin TCK kapsamında suç olmasından bahisle gerekli işlemlerin tesisi için adli birimlere başvurulacağı hususunda ilke kararıdır.⁶⁰⁴

1.11. Kişisel Verileri Koruma Kurumu ve Yapısı

Kişisel Verileri Koruma Kanununun yasallaşması süreci bu Kanunu uygulayacak bağımsız bir otoritenin varlığını da gerek kılmıştır. Bu gerekliliğın ardından Kurul ve Başkanlık teşkilatından oluşan, denetleyici ve düzenleyici üst kuruluş olarak nitelendirilen Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur. İdari teşkilatı daire başkanlıkları şeklinde oluşturulan Kurumun merkezi Ankara'dır.⁶⁰⁵

Kurumun idari ve mali özerkliği olup görev alanı ile ilgili olarak emir ve talimat almadan çalışarak kişisel verilerin korunması alanında tarafsız, bağımsız, güvenilir hukuka uygun ve şeffaflık ilkeleri başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin uluslararası alanda söz sahibi olma hedefiyle çalışır.⁶⁰⁶

⁶⁰⁴ Rehberlik Hizmeti Veren İnternet Sitelerinde/Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/61 Sayılı İlke Kararı

⁶⁰⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliği Madde 4..Resmi Gazete – Karar Sayısı: 2018/11296 - <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180426-6.pdf> (Son Erişim tarihi 30.03.2019)

⁶⁰⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Misyon- Vizyon, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2074/Misyon---Vizyon> (Son Erişim Tarihi:29.07.2019)

1.11.1. Kişisel Verileri Koruma Kurulu ve Yapısı

Kurul, Kurumun karar organı olup biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere toplam dokuz üyeden oluşur. Dokuz Kurul üyesinin beşini Türkiye Büyük Millet Meclisi, dört üyesini ise Cumhurbaşkanı seçer.⁶⁰⁷

Kurul, Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Kurula emir ve talimat veremez, tavsiye veya telkinde bulunamaz.⁶⁰⁸

Kurumun en üst yöneticisi olan Başkan⁶⁰⁹, Kurumun genel yönetim ve temsili ile Kurul tarafından alınan kararların yürütülmesinden sorumludur. Başkanın izin, hastalık, yurt dışı görev ve diğer nedenlerle yokluğunda İkinci Başkan, Başkana vekâlet eder.

Üyeler 4 yıl için seçilir ve yeniden seçilmek mümkündür. Üyelerin görevi,

- “Seçilmek için gereken şartları taşımadıklarının sonradan anlaşılması,”
- “Görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,”
- “Görevlerini yerine getiremeyeceklerinin sağlık kurulu raporuyla kesin olarak tespit edilmesi,”
- “Görevlerine izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz olarak on beş gün ya da bir yılda toplam otuz gün süreyle devam etmediklerinin tespit edilmesi,”

⁶⁰⁷ Üye seçime ilişkin olarak ilk düzenlemede üyelerin beşini TBMM, ikisini Bakanlar Kurulu, ikisini ise Cumhurbaşkanı seçmekteydi. Ancak 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklikle kaldırılan Bakanlar Kurulu yerine iki üyeyi de yine Cumhurbaşkanı seçecektir.

İlgili KHK metni için: http://213.14.3.44/20180709_1/20180709M3-1.pdf (Son Erişim Tarihi:30.03.2019)

⁶⁰⁸ Yönetmelik madde 4/3.

⁶⁰⁹ Başkan ve İkinci Başkan Kurul tarafından ayrı ayrı seçilir. Seçimde aday gösterilmez. Seçimin gizli veya açık oylamayla yapılacağı Kurulca kararlaştırılır. Sonuç bir tutanakla belirtilir ve toplantıya katılan Kurul üyelerince imzalanır.

- “Bir ay içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak toplam üç, bir yıl içinde toplam on Kurul toplantısına katılmadıklarının tespit edilmesi hallerinde Kurul kararıyla üyelikleri sona erer”⁶¹⁰ aksi halde görevden alınamazlar.

1.11.2. Kurulun Görevleri ve Çalışma Usulü

Yönetmelik madde 7’ye göre Kurulun görevleri;

- “Kişisel verilerin, temel hak ve özgürlüklere uygun şekilde işlenmesini sağlamak,”
- “Kişisel verilerle ilgili haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin şikâyetlerini karara bağlamak,”
- “Şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen görev alanına giren konularda kişisel verilerin kanunlara uygun olarak işlenip işlenmediğini incelemek ve gerektiğinde bu konuda geçici önlemler almak,”
- “Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenleyici işlem yapmak,”
- “Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için alınması gereken yeterli önlemleri belirlemek,”
- “Veri Sorumluları Sicilinin tutulmasını sağlamak,”
- “Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hâle getirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek,”

⁶¹⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik, Madde 6/2

- “Kurulun görev alanı ile Kurumun işleyişine ilişkin konularda gerekli düzenleyici işlemleri yapmak,”⁶¹¹
- “Veri sorumlusunun ve temsilcisinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleyici işlem yapmak,”
- “Yurt dışına veri aktarılabilmesi için yeterli korumaya sahip olan ve olmayan ülkeleri belirleyip ilan etmek,”
- “Kişisel verilerin korunması, işlenmesi ve güvenliği ile ilgili sektörel uygulama esaslarını belirlemek ve akreditasyon, sertifikasyon, eğitim ile rehberlik konularında usul ve esasları belirlemek,”
- “Kişisel verilerin korunması ile ilgili yurt içi ve yurt dışı projeler yapmak ve yaptırmak,”
- “Kişisel verilerin korunması konusunda kurum ve kuruluşları bilgilendirmek, kamuoyuna yönelik farkındalık faaliyetleri gerçekleştirmek,”
- “Ücret tarifeleri ile ilgili çalışmalar yapmak,”
- “Üniversiteler ve ilgili diğer yurt içi ve yurt dışı kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon çalışmaları yürütmek,”
- “Kanunda öngörülen idari yaptırımlara karar vermek,”

⁶¹¹ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçeve bir Kanun olup bu özelliği sebebi ile düzenlenmelerin ikincil düzenleme olarak nitelendirilen Yönetmelik veya Tebliğlerle düzenlenmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. Kurulun Yönetmelik çalışması kapsamındaki düzenlemeleri için ayrıca bkz: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5257/Yonetmelikler>, Kurulun Tebliğ çalışması kapsamındaki düzenlemeleri için ayrıca bkz: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5258/Tebliğler> (Son Erişim Tarihi: 29.07.2019)

- “Diğer kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve kişisel verilere ilişkin hüküm içeren mevzuat taslakları hakkında görüş bildirmek,”
- “Kurumun; stratejik planını karara bağlamak, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını ve performans kriterlerini belirlemek,”
- “Kurumun stratejik planı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak,”
- “Kurumun performansı, mali durumu, yıllık faaliyetleri ve ihtiyaç duyulan konular hakkında hazırlanan rapor taslaklarını onaylamak ve yayımlamak,”
- “Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamaktır.”

Kurul, kararlarını gündemi Başkan tarafından belirlenen toplantıda müzakere ederek alır ve görüşmeler gizli olarak yapılır. Toplantı konusu ile ilgili olarak konuya ilişkin bilgisine başvuracaklar toplantıya davet edilebilir ancak karar Başkan ve üyeler ile toplantı tutanağı için görevli personelin katıldığı kapalı görüşmede alınır. Tutanağa bağlanan kararlara ilişkin gerekçeli karar 15 gün içerisinde yazılır. Karar yeter sayısı üye tam sayısının salt çoğunluğu olup toplanma yeter sayısı ise altıdır. Üyeler kendileri ve üçünü derece kan hısımları ile ikinci dereceye kadar kayın hısımlarına ilişkin konuların görüşüldüğü toplantılara katılamazlar. Nitekim Başkan, Kurul üyeleri ve toplantıya katılan veya toplantının hazırlık sürecinde görevli personelin sır saklama yükümlülüğü görevinden ayrılmasından itibaren de devam eder.

1.12. Kanunun Öngördüğü Yaptırımlar

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak Kanunun 17 ve 18. maddelerinde suç ve kabahat olarak ikili bir ayırım yaparak uygulanacak yaptırımları belirlemiştir.

Suç olarak belirlenen ve ceza uygulanacak durumlarda Türk Ceza Kanunu'nun kişisel verilerin kaydedilmesi başlığında düzenlenen 135 ve 140. Maddeler arasında yer alan hükümler uygulanacaktır. Kanunda yer alan düzenlemeye göre uygulanacak hapis cezasının aşağı ve yukarı sınırları;

- “Kişisel verinin, kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkra uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılmak kaydıyla hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar,”
- “Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası,”⁶¹²
- “Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.”⁶¹³

Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olup tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.⁶¹⁴

Kanun 18. Madde ise hangi aykırılıkların hangi miktar aralığında idari para cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

⁶¹² Bu suçların; Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle, Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle, İşlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

⁶¹³ Suçun konusunun Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre ortadan kaldırılması veya yok edilmesi gereken veri olması hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır.

⁶¹⁴TCK, Madde 139-140

- “Aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,”
- “Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,”
- “Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,”
- “Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanacaktır.”

İdari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanacak olup bu eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.

1.13. 6698 Sayılı Kanunun Avrupa Veri Koruma Tüzüğü’nden Farklılıkları

3.13.1. Veri işleyen sorumluluğu

Avrupa Birliğinde yapılan ilk düzenleme olan 95/46 sayılı Direktifte veri sorumlusu ve veri işleyen kavramlarına ilişkin düzenleme bu iki tarafın sorumluluk alanlarına da etki etmiştir. Direktif büyük bir oranda veri sorumlusuna yönelik olarak düzenlenmiş olup veri işleyenin uyum yükümlülüğü detaylandırılmamış ve uygun olmayan işleme faaliyetleri açısından da bir yaptırım uygulanmasına yer verilmemiştir. Sonrasında Veri Koruma Tüzüğünde yapılan düzenlemede veri işleyene yönelik olarak düzenlemeler ve müteselsil sorumlu olunan alanların sayısı artmıştır.

6698 sayılı Kanun ise Direktifin yaklaşımında olduğu gibi sorumluluk rejimini veri sorumlusu üzerinden yapılandırmıştır. Veri işlemeye ilişkin sistem içerisinde veri işleyen yükümlülüğü veri sorumlusundan gelen talimatlar çerçevesinde işlem yapmak ve sır saklama yükümlülüğüne tabi olmaktır. Veri işleyen hangi faaliyetlerinin usule aykırı sayılacağı veya yaptırımın ne olacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiş ve veri işleyen gibi sisteme oldukça dâhil olmuş olan tarafa ilişkin düzenleme eksik kalmıştır.

1.13.2. Unutulma hakkı

Unutulma hakkı, bireyin yaşamının bir döneminde aldığı bir kararın, yaptığı bir davranışın veya başkaları tarafından kendisine yönelik olarak oluşturulan algının kişinin maddi ve manevi bütünlüğüne zarar vermesinin telafi mekanizması olarak kullanılacak bir hukuki enstrümandır.⁶¹⁵ Ancak bu hakkın kullanımı diğer temel haklarda da olabildiği gibi bazı haklarla çatışabilir ve bu durumda neticenin somut olaya göre belirlenmesi gerekebilir. Avrupa Birliği hukuk sisteminde kendisine yer bulabilen unutulma hakkı Türk hukuku açısından aynı düzlemde ele alınamamıştır. Avrupa Birliği hukukunun içtihatlarına dayalı ilerleme yapısı şüphesiz ki Türk hukuk sisteminde de alışılacağı bir uygulamadır.

Unutulma hakkının Türk yargı sisteminde ve Avrupa Birliğine atıf yapılarak alınan kararında kişi, aldığı bir karar veya sebep olduğu bir olgu ile değil kişilik hakkına yapılan bir saldırı ile alakalı olarak unutulmayı talep etmiştir. Kişinin yaşadığı bir taciz vakasına ilişkin olarak bir kitapta isminin herhangi bir sansürleme veya anonimleştirme yapılmadan kullanılması üzerine açılan dava da Mahkeme kişinin isminin bu şekilde kullanımının özel hayatı ihlal ile birlikte kişinin verisinin açık rızası dışında işlenmiş olması sebebiyle hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir. Değerlendirme “unutulma hakkının üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan, geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilmiş” ve bu hakkın kişiye “geçmişini kontrol etme”, “belirli hususların

⁶¹⁵ Akgül, Aydın, Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” Ve AB Adalet Divanı’nın “Google Kararı” TBB Dergisi 2016 (116), s. 19-21

geçmişinden silinmesini ve hatırlanmamayı isteme hakkı” sağladığı gibi, diğer yandan muhataplarına kişi hakkındaki bir kısım bilgilerin üçüncü kişilerin kullanmamasını veya üçüncü kişilerin hatırlamamasına yönelik önlenmeleri alma yükümlülüğü yüklediği belirtilmiştir.”⁶¹⁶ Unutulma hakkına ilişkin olarak bir diğer değerlendirme ise Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru yolu ile açılan davada yer alan talebe ilişkin olarak ele alınmıştır. Başvurucu, ceza yargılaması sonucunda adli para cezası ödemeye mahkûm edildiği olay ile ilgili olarak bir basın yayın organının internet sitesinde 1998 ve 1999 yıllarında haber ve yayınlar yapıldığını bu haberlerin dijital arşivde yer alması sebebiyle hak kaybı yaşadığını belirterek açtığı davada Mahkeme internet ortamının geleneksel saklama imkânının ve süresinin ötesinde bir imkân sunduğunu ve olayın artık kamu yararı veya haber değeri içermediğini ve kişinin kişisel verilerinin silinmesini talep etme hakkıyla bağlantılı olarak özel hayatın gizliliği ile maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirmeye hakkı olduğunu belirterek davayı karara bağlamıştır.⁶¹⁷

Mahkeme Kararlarının alındığı dönemde Kanun henüz yasalaşmamış olup sadece Anayasal düzenlemeden hareketle yapılan değerlendirmelerde dahi önemi vurgulanan unutulma hakkının 6698 sayılı Kanunda düzenlenmemiş olması önemli bir eksikliktir. 6698 sayılı Kanun sistematığı içerisinde yer alan silme ve yok etme yöntemlerinin bu hakkın gözetilmesi çerçevesinde etkinliği sağlayıcı hukuki alt yapısına ek olarak planlanacak teknik mühendislik alt yapısı ile de uygulama bütünlüğü sağlanabilecektir.⁶¹⁸

1.13.3. Veri koruma görevlisi

Tüzük yaptığı düzenlemede kişisel verilerin işlenmesi ile ilgili olarak yol gösterecek, denetim makamı ile işbirliğini sağlayacak, şirket veya kurum politikalarını yürütecek ve ilgili raporlamaları yapacak, emir ve talimat altında olmayan alanında uzman bir kişinin atanmasını düzenlemiştir. Bu kişinin aslında hukuki yükümlülükten daha ziyade düzenlemelere uyumun sağlanmasında etkisi vardır.

⁶¹⁶ T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E. 2014/4-56 K. 2015/1679 T. 17.6.2015

⁶¹⁷ Anayasa Mahkemesi Başvuru No.: 2013/5653 Karar Tarihi: 3.3.2016 R.G. Tarihi: 24.8.2016 R.G. No. : 29811

⁶¹⁸ Güleler, Serdar, Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak “Unutulma Hakkı” TBB Dergisi 2012(102) s. 235

6698 sayılı Kanun veri sorumluları açısından böyle bir zorunluluk belirtmemiş olmakla birlikte bu kapsamda bir kişinin atanmasına da kanuni düzenlemede bir engel yoktur. Tam olarak bir veri koruma görevlisi niteliğinde olmamakla birlikte Sicile ilişkin kayıt yükümlülüğünde temsilci veya irtibat kişisi sınırlı da olsa bu kapsamda ele alınabilir.⁶¹⁹

1.13.4. Veri koruma etki değerlendirmesi

Kişisel verilerin işlenmesinde meydana gelecek risklerin değerlendirilmesi ve yapılacak değerlendirilme sonucunda işleme faaliyetine ilişkin olarak bir denetim makamına başvurulması 6698 sayılı Kanunda düzenleme olarak yer almamıştır. Kanunda mevcut düzenlemede Kurula başvurularak görüş alınması hususu yurtdışına veri aktarıma ilişkin olarak düzenlenmiştir. Açık rıza dışında yapılacak aktarımlar için Kanunun 5 ve 6. maddelerinde sayılan veri işleme hallerine ek olarak aktarımın tarafı olan veri sorumlularınca yeterli koruma düzeyinin yazılı olarak taahhüt edilmesi ve Kurula başvurulması gerekmektedir. Kurul verinin niteliği de dâhil olmak üzere hukuki öğeleri de değerlendirerek aktarımla ilgili kararı verecektir.⁶²⁰ Bu süreç güvenli ülkelerin belirlenmesi süreci tamamlanıncaya kadar devam edecek olup sonrasında daha kısıtlı uygulama alanına sahip olacaktır.

1.13.5. Para cezası miktarı

Veri Koruma Tüzüğü, Direktifte eksik düzenlenmiş bir başka taraf olan idari para cezalarının uygulanmasını oldukça yüksek miktarlardan belirlemiştir. Bu yüksek sınırlar içerisinde yapılan belirleme şirket ciroları üzerinden hesaplanacağı için daha adil bir para cezası sistemi olarak kabul edilebilir. İşlem hacmi ve cirosu daha sınırlı olan bir işletmeye maktu fiyat üzerinden uygulanacak para cezasının getireceği ekonomik yaptırımın gücü ile aynı miktarda uygulanacak cezanın uluslararası alanlarda faaliyet gösteren şirket nezdinde aynı ekonomik etkiyi yaratmayacağı açıktır. Bu

⁶¹⁹ İrtibat kişisi Türkiye’de yerleşik veri sorumluları için, temsilci ise yurtdışında yerleşik veri sorumluları için atanacak kişilerdir. Ancak bu kişiler Kurum ve veri sorumluları arasında bir kontak noktadır ve yönlendirmeye ilişkin yükümlülükleri bulunmamaktadır.

⁶²⁰ Yazılı taahhüt metinleri için bkz: " 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi kapsamında, yurtdışına veri aktarımında veri sorumlularınca hazırlanacak taahhütnamede yer alacak asgari unsurlar, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5255/Taahhutnameler#> (Son Erişim Tarihi: 01.06.2019)

sebeple küresel ciroları üzerinden hesaplanacak miktarların işletmelerde oluşturacağı ekonomik kayıp şirketler üzerindeki baskıyı artırıcı bir etki yaratacaktır ve Tüzüğe uyum konusunda daha hassas davranılmasını sağlayacaktır.

Ancak 6698 sayılı Kanun ise işletmelerin ciro bazlı büyüklüklerini değil işleme faaliyetinin mahiyetini temel almıştır. Aşağı ve yukarı sınırlar içerisinde belirlenmiş olan para cezalarında ihlalin niteliğine göre belirleme yapma yolunu seçmiş olan Kanun bu yöntemle işletmelerin Kanuna uyum sürecini yürütmek de dâhil olmak üzere birçok yönünü ihmal ederek daha düşük miktarlarda ceza uygulamak durumunda kalacaktır.

1.14. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Özel Düzenleme Gerektiren Konular

1.14.1. Haberleşme ve İnternet Üzerinden Yapılan Veri İşlemesi

Bireylerin dijital çağı tüm yönleriyle kullandığı günümüzde haberleşme başta olmak üzere birçok eylem verilerin sürekli olarak yer değiştirmesine neden olmaktadır. Verilerin bu denli hızlı aktarımı da spesifik olarak yapılacak düzenlemeleri gerekli kılmıştır. Bunlardan ilki Elektronik Haberleşme Kanunu'dur.

Kişisel verilerin korunmasıyla ilgili 05.11.2008 tarih ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda⁶²¹

- “Kişisel verilerin işlenmesinde; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olması, doğru ve gerektiğinde güncel olması, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ile işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmesi ilkelerine uyulur,”
- “İşletmeciler şebekelerinin, abonelerine/kullanıcılarına ait kişisel verilerin ve sundukları hizmetlerin güvenliğini sağlamak amacıyla uygun teknik ve idari tedbirleri alır,”

⁶²¹ 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu 10.11.2008 tarih ve 27050 sayılı Resmi Gazete

- “Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, trafik ve konum verileri ancak ilgili kişilerin açık rızaları alınmak koşuluyla yurt dışına aktarılabilir,”
- “Bu Kanun kapsamında kişisel verilerin gizliliğinin, güvenliğinin ve amacı doğrultusunda kullanılmasının temininden işletmeciler sorumludur”

şeklinde yer alan ifadeler konuya ilişkin düzenlemelerdendir.

Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelikte⁶²² de kişisel verilere ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Yönetmelikte belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek veya tüzel şahıslara ilişkin bütün bilgiler kişisel veri olarak tanımlanmış ve veri ihlali, güvenlik politikalarının belirlenmesi, verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler düzenlenmiştir.

Yönetmeliğe göre; “kişisel veriler yurt dışına çıkarılamaz ve amaçla sınırlı olma ilkesinin bir yansıması olarak işlemenin abone tarafından işletmeciye verilen rıza çerçevesinde, sadece alınan hizmete özgü olmak koşuluyla, kişisel verilerin işletmeci tarafından yetkilendirilen taraflar marifetiyle işlenebilmesini kapsar hükmü yer almaktadır.”⁶²³

Konuya ilişkin yapılmış bir diğer düzenleme de Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliğidir.⁶²⁴ Burada Yönetmelik “Belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek veya tüzel şahıslara ilişkin bütün bilgiler” ifadesi ile kişisel verisi işlenen tarafları daha geniş olarak ele almıştır. Tüketici hakları başlığında abonelerin kişisel verilerinin kamuya açık rehberlerde yer alıp almamasını talep etme hakkına sahip olduğu belirtilmektedir.⁶²⁵ Yönetmelikte ayrıca; “telefon hizmetlerinde, sunulan elektronik ve/veya yazılı rehber hizmetleri için abonelik sözleşmesi

⁶²² Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik 24.07.2012 tarihli 28363 sayılı Resmi Gazete

⁶²³ Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik, Madde 4/2,3

⁶²⁴ Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği 28.10.2017 tarih ve 30224 sayılı Resmi Gazete

⁶²⁵ Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği, Madde 5

imzalanırken, aboneden bu rehberlerde kişisel verilerinin yer alıp almayacağı hususunda onayı alınacağı”⁶²⁶ düzenlenmiştir.

Elektronik Ticarete Hizmet Sağlayıcı Ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelikte⁶²⁷ de hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcılarının diğer ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla muhafazasından ve hukuka aykırı olarak bunlara erişilmesini ve işlenmesini önlemek amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasından sorumlu olacağı⁶²⁸ ve kişisel verilerin “ilgili kişinin açık irade beyanını içerecek şekilde önceden alınan onayı olmaksızın üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı işlenemeyeceği ve başka amaçlarla kullanılmayacağı”⁶²⁹ düzenlenmiştir.

3.14.2. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi bireylerin korunması noktasında daha detaylı bir düzenleme yapılması gereken çekirdek bir alandır. Bu alana ilişkin yapılan düzenlemelerde verinin en yüksek düzeyde korunması ve ilgili kişinin en fazla faydayı ve korumayı sağlaması hedeflenmelidir. Ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirlerine ilişkin olarak talep edilecek silme hakkının kullanılmasında Adli Sicil Kanunu⁶³⁰ esas alınmaktadır. Sağlığa ilişkin verilerin işlenmesi konusunda yapılmış detaylı düzenleme Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliktir.⁶³¹ 6698 sayılı Kanunun kişisel sağlık verisine ilişkin bir düzenlemesi olarak şekillendirilmiş Yönetmelikte Kanuna benzer şekilde tanımlamalara, haklara ve yaptırımlara sağlık verisi esas alınarak yer verilmiştir.

⁶²⁶ Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği, Madde 15/4

⁶²⁷ Elektronik Ticarete Hizmet Sağlayıcı Ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik 26.08.2015 tarih ve 29457 sayılı Resmi Gazete

⁶²⁸ Elektronik Ticarete Hizmet Sağlayıcı Ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik, Madde 10

⁶²⁹ Elektronik Ticarete Hizmet Sağlayıcı Ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik, Madde 10/2

⁶³⁰ Adli Sicil Kanunu - Kanun Numarası: 5352 Kabul Tarihi: 25/5/2005

⁶³¹ Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 24.11. 2017 tarih ve 30250 Sayılı Resmi Gazete

1.14.3. Güvenli Ülke Olma

Konuyla alakalı olarak ön plana çıkan husus yeterli koruma bulunan yani güvenli olarak kabul edilen ülkelerin belirlenmesi ve Türkiye'nin de diğer ülkeler tarafından güvenli olarak addedilmesidir.

Güvenli ülke olarak belirlenme noktasında Avrupa Birliği Komisyonu'nun genel olarak hukukun üstünlüğü ve insan hakları temelinde oluşturulmuş bir mevzuatın varlığını ve bu mevzuatın uygulanmasında işbirliği yapılabilecek bağımsız bir denetim mekanizmasının olmasını öncelik olarak belirlediğini görmek mümkündür.

Mevzuatın varlığı kavramı; üçüncü ülke tarafından sağlanan koruma seviyesinin yeterliliği, üçüncü ülke için yürürlükte olan verinin niteliği, işleme operasyonu veya işlemlerinin amacı ve süresi, menşe ülkesi ve nihai varış ülkesi, hem genel hem de sektörel hukuk kuralları, o ülkede uyulması gereken mesleki kurallar ve varsa diğer güvenlik önlemlerinin bütün olarak değerlendirilmesidir.⁶³²

Değerlendirme yapılırken;⁶³³

- Üçüncü ülke tarafından OECD Kılavuzlarının kabul edilip edilmediği ve bunları uygulamak için alınan önlemler,
- Üçüncü ülkenin 108 Sözleşmeyi onaylayıp onaylamadığı ve buna uygunluk için uygun mekanizmalarının var olup olmadığı,
- Türkiye ile Avrupa Birliği arasında yapılacak değerlendirme için GDPR'da belirtilen standartlara uygun bir veri koruma rejimine sahip olunup olunmadığı,
- Üçüncü ülkenin genel olarak bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması için herhangi bir yasal çerçeveye sahip olup olmadığı,
- Üçüncü ülkenin genel hukuk kurallarını ve özellikle de tarafların sözleşmelerle sözleşme yapma ve bağlama kabiliyetini kabul edip etmediği,

⁶³² The Eighth Data Protection Principle And International Data Transfers, ICO 30.06.2017 Version 4.1, https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1566/international_transfers_legal_guidance.pdf (Son Erişim Tarihi:01.04.2019)

⁶³³ A.g.e s. 14

- Daha spesifik olarak, kişisel verilerin işlenmesini yöneten yasalar veya kuralların bulunup bulunmadığı göz önünde bulundurulabilir.

Bu düzlemde sorulacak sorular gerek Türkiye'nin değerlendirilmesi gerekse Türkiye'nin üçüncü ülkeye yönelik olarak yapacağı değerlendirme de bir hareket noktası olabilir.

Soruların Türkiye açısından yanıtlanması durumunda birçok soruya olumlu olarak yanıt verilecektir. Spesifik olarak Türkiye'de veri işleme faaliyeti 6698 sayılı Kanundan önce de mevzuatta belli düzenlemelerde belli oranlarda yer almış olup ve cezai yaptırıma da bağlanmıştır. Türkiye'nin gerek OECD'ye taraf olmaktan gerekse 108 sayılı sözleşmeyi imzalamış olmaktan dolayı iç hukukuna aktardığı bazı hususlar bulunmaktadır.

Bu sözleşmelerden doğan sorumluluklarının da bir gereği olarak kişisel verilerin işlenmesi sürecini yasal bir düzlemde Kanunla düzenlemeye kavuşturmuş ve kişilerin gerek Kanunla gerekse adli yargı aracılığıyla varsa hak kayıplarını telafi edebilmesini sağlamıştır. Kişisel Verilerin Koruması Kanununda yapılacak değişiklikler ve ikincil mevzuatla düzenleme yapılabilmesi imkânı iki taraf arasındaki farkın ülkenin de sosyal ve hukuki durumunun gözetilmesiyle daha yakın bir eşiğe ulaşmasını sağlayacaktır.

Avrupa Birliği ile olan müzakere süreci de Türkiye'nin bu konuda ki hassasiyetini artırmış ve çalışmalarını bu yönde düzenlemesinde etkili olmuştur. Avrupa Birliği'ni bir bütün olarak güvenli ülke statüsünde kabul etmek noktasında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tanınmaması ve Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Birlik üyesi olması bu durumun uzun sürecek müzakere süreçlerinin yapılmasını da beraberinde getirecektir. Bu sebeple Avrupa Birliği'nin tüm üyelerinin güvenli ülke olarak kabul edilmesi Türkiye açısından henüz mümkün görünmemektedir. Her ne kadar müzakere süreci içerisinde olursa dahi Türkiye'nin düzenlediği ilk Kanunla Avrupa'nın yaklaşık 50 yıldır var olan veri koruma kültürünün bir yansıması olan GDPR'ı birebir yansıtması beklenemeyecektir.

“Bölgesel barış ve güvenliğin sağlanabilmesi için Türkiye ve AB’nin uyumu büyük önem arz etmektedir. Günümüzde veri dolaşımının geçirdiği evrimle birlikte, bu uyumun önemli bir unsuru veri paylaşımıdır.”⁶³⁴

Yapılacak değerlendirme sonucunda Türkiye’nin çok yakın bir dönemde güvenli ülke olarak ilan edilmesi olası görünmese dahi yapılacak düzenlemeler ve bu alanda ilerleyişin doğru raporlanması ve aktarılması güvenli ülke olmasını hızlandıracak ve bölgesel barış ve güvenliğin sağlanması için Türkiye ile AB arasındaki uyumun sağlanmasında önemli bir etki yaratacaktır.⁶³⁵

3.14.4. 6698 Sayılı Kanuna İlişkin Eleştiriler ve Öneriler

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat ve kurumsal yapılanma ülkemiz açısından yeni bir süreçtir. Aslında insana dair her şeyi bünyesinde barındıran ve insanlığın başlangıcından beri var olan bu sürecin hukuki olarak değer görmesi bu verilerin ihlal edilerek zararlara sebep olabileceğinin fark edilmesiyle toplumlarda önem kazanmıştır.⁶³⁶ Bilgi güvenliği kültürünün oluşturulması için ilgililerin konu hakkında bilincin ve bilgi seviyesinin artırılması, idari düzenleme ve örgütlenme yapılarının desteklenmesi, hukuk altyapısının uygun hale getirilmesi gibi pek çok unsurun birlikte dikkate alınması gerekmekte olup bu süreç hem hukuki hem de idari olarak iyi yönetilmelidir.⁶³⁷

Sürecin idari olarak yönetilmesi kısmında Kurumun etkili bir çalışma yürüttüğünü gözlemlemek mümkündür. Kurumun hedefinin önce veri sorumlularını eğitmek olduğunu çünkü veri sorumlularının yükümlülüklerinin bilincine tam olarak varması halinde daha az hukuka aykırı işlemenin meydana geleceği, ilgili kişilerinde daha az hak kaybı yaşayacağı ve şikâyet mekanizmalarına daha az başvuracağı tahmin edilmektedir. Bu sebeple çeşitli illerde düzenlenen farkındalık çalışmalarına ek olarak her sektörün sorununun ve ihtiyacının farklı olduğu bilinciyle sektörlerle ve kamu

⁶³⁴ Ceran,Ahmet, İKV Değerlendirme Notu Kişisel Verilerin Korunması: Avrupa Ve Türkiye, İKV Aralık 2014, Sayı 104, s. 8

⁶³⁵ A.g.e. s. 8

⁶³⁶ Dülger, Murat Volkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, İstanbul 2019 s. 102 – 103

⁶³⁷ Devlet Denetleme Kurulu, Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Ulusal ve Uluslararası Durum Değerlendirmesi ile Bilgi Güvenliği ve Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Gerçekleştirilen Denetim Çalışmaları Tarihi: 27 / 11/ 2013 Sayısı : 2013 / 3, s. 787

kurumlarına yönelik eğitim çalışmaları da yapılmıştır. Kanunun iki yıl olarak öngördüğü uyum sürecinde meydana gelen aksaklıklara ilişkin olarak Kurum “rehberlik ve regülasyon” yaklaşımıyla sürecin daha yumuşak geçmesini sağlamıştır. Vatandaşların hakları konusunda yeterli bilgiyi edinebilmeleri için de rehberler, Kanuna ilişkin video ve görsel çalışmalar yapılmış ayrıca bilgi danışma hattı kurularak⁶³⁸ etkili bir yönlendirme sağlanmaya çalışılmıştır.⁶³⁹ Ancak tüm bu yapılanmanın hukuki olarak da desteklenmesi ve bir takım yeniliklerle revize edilmesi gerekmektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanununa bakıldığında çerçeve niteliğinde bir Kanun olarak düzenlenmiş olması beraberinde çeşitli ihtimalleri de doğurmuştur. İlk nokta eksik olduğu düşünülen hususlara ilişkin olarak yapılacak Kanun değişikliklerini, ikincisi ise ikincil düzenlemelerle yapılacak çalışmaların sayısının artmasıdır. Belli dönemlerde de olsa yapılacak Kanun değişikliklerinde yasama sürecinin olağan işlerliği de göz önüne alınırsa değişikliklerin yapılmasının uzun bir periyotta yapılması muhtemeldir. Bu da o dönem için uygulanması önemli olan hususların uzun yasama dönemlerinde sürüncemede kalmasına ve beklenen etkiyi yaratmasının zamana yayılmasına sebep olabilir. Sürekli olarak yapılacak ikincil düzenlemeler de mevzuatta fazlaca bir kaynak oluşumuna sebep olabilecektir.

Kanunun Tasarı olarak görüşüldüğü dönemde Avrupa Birliği de Genel Veri Koruma Tüzüğüne ilişkin çalışmalar yürütmekteydi. Ancak 6698 sayılı Kanunun yakın zamanda yürürlükten kaldırılması planlanan 95/46 sayılı Direktifi referans olarak hazırlanması da bugün Tüzükle olan uyumsuzluğun başlıca nedenidir. Müzakere sürecini yönetmek adına sürekli olarak ilişki içerisinde bulunan Avrupa Birliğiyle bu konuya ilişkin olarak da görüşmeler yapılarak Kanunun sistematığının Tüzüğün getirdiği yeniliklere karşı oluşturulması uyum farkının azaltılmasını sağlayabilirdi.

Kanuna ilişkin olarak yapılacak değişikliklerin söz konusu olması halinde kapsamına ilişkin bir düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Mülkiyet ilkesinin kabul edilmesi ile yapılacak düzenleme ile Avrupa Birliğinde olduğu gibi daha

⁶³⁸ KVKK Bilgi Danışma Hattı (ALO 198 Veri Koruma) - <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5295/KVKK-Bilgi-Danisma-Hatti-ALO-198-Veri-Koruma-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurumu-Bunyesinde-Hizmet-Vermeye-Basladi> (Son Erişim Tarihi: 30.07.2019)

⁶³⁹ Kurumun çalışma alanına ilişkin tüm doküman ve videolara ulaşmak için Kurum internet sitesinde bulunan “Yayınlar” sekmesi kullanılabilir. Bknz: <https://www.kvkk.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi:30.07.2019)

kapsamlı bir etki alanına erişilecektir. Veri işleme faaliyeti Türkiye’de gerçekleştirilebileceği gibi farklı bir noktadan yapılacak veri işleme faaliyetinin neticesi Türkiye’de de sonuç doğurabileceği için bu kapsam da ele alınacak bir yaklaşım kişilere daha etkin bir koruma sağlayacağı gibi, mülklik ilkesini benimsemiş ve kişisel verilere ilişkin ceza yaptırımını düzenlemiş olan TCK ile de daha uyumlu bir perspektif oluşturacaktır.

Düzenleme yapılması gereken bir başka bölüm ise tanımlar kısmına yapılması gereken eklemelerdir. Bu kısımda Kanun içerisinde yer almakla birlikte tanımlanmamış olan sağlık verisi, biyometrik ve genetik veriler tanımlanmalı ve işleme hususlarında bu tanımlarda yer alan verinin niteliğine göre işleme faaliyeti yürütülmelidir.⁶⁴⁰

Bu kısma eklemeye yapılması gereken diğer noktalar ise silme ve yok etmeye ilişkin tanımlardır. Anayasal bir hak olarak tanınmış silinmeyi talep edebilme hakkının varlığı, ayrıca gerekli düzenlemelerin kanunla yapılacağına ilişkin düzenlemeye karşın silme hakkının yönetmelikle düzenlenmiş olması koruma bakımında bu hakkı zayıf bırakmıştır ve bu hususun kanun kapsamına alınması gerektiği düşünülmektedir. Kanun kapsamına alınması gereken bir diğer düzenleme de veri ihlallerine ilişkin olarak yapılacak bildirim süresinin 72 saat olarak sınırlandırılmasıdır. Kurul Kararı ile yapılmış bu düzenlemenin Kanununun 12.maddesinin 5 numaralı fıkrasına eklenmesi önemlidir.

Kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkeler önemli olmakla birlikte veri sorumlusunun yükümlülüklerine verilerin bütünlüğünü ve gizliliğini sağlama görevi de eklenmeli ve sayılan tüm bu genel ilkelere uygun davranmakla birlikte uygun davrandığını da gösterebilmesi ibaresi eklenerek şeffaflığın sağlanması daha üst seviyeye çıkarılmalıdır.

Değişiklik yapılması öngörülen bir diğer husus ise açık rızaya ilişkin olarak yapılacak düzenlemedir. Kanunun mevcut düzenlemesinde kişisel verilerin açık rıza

⁶⁴⁰ GDPR’ da genetik veri; “bir gerçek kişinin fizyoloji veya sağlığı ile ilgili eşsiz bilgiler sağlayan ve özellikle söz konusu gerçek kişiden alınan bir biyolojik numunenin analizinden kaynaklanan ve söz konusu kişinin kalıtım yoluyla alınan veya kazanılan özelliklerine ilişkin kişisel veriler, biyometrik veri ise yüz görüntüleri veya daktiloskopik veriler gibi bir gerçek kişinin özgün bir şekilde teşhis edilmesini sağlayan veya teyit eden fiziksel, fizyolojik veya davranışsal özelliklerine ilişkin olarak spesifik teknik işlemeden kaynaklanan kişisel veriler olarak tanımlanmıştır.”

olmaksızın işlenemeyeceği ancak Kanunda sayılmış olan şartlardan birinin varlığı halinde açık rızanın aranmayacağı düzenlenmiştir. Bu şekilde yapılan bir düzenleme neticesinde de veri sorumluları ilk olarak açık rızaya başvurmakta ve kalan hususları değerlendirmemektedir. Açık rıza verilerin işlenmesi için tek yol olmadığı gibi hukuka uygun işleme şartlarının varlığı halinde rıza alınması da işleme faaliyetinin olumsuz etkilenmesine neden olabilecektir. Veri işleme faaliyeti esnasında açık rızanın verilmesi ne kadar olağan ise rızanın geri çekilmesi de aynı oranda olağandır. Rızasını geri çektiğini belirten bir kişiye ilişkin olarak artık veri işleme faaliyeti yapılamayacaktır. Kanunda öngörülen işleme şartlarının varlığı halinde bu şartların değerlendirilmeden kişinin açık rızasına başvurulması ve alınan onayla işleme faaliyetinin yapılmasının sonrasında kişinin rızasını geri çektiğini bildirmesi halinde veri işleme faaliyetine devam edilmesi hakkın kötüye kullanımına gireceği gibi açık rızanın uygulanma şartlarını da zedeleyecektir.⁶⁴¹ İşleme faaliyetinin iki tarafı açısından da sorun teşkil edecek bu durumu açık rızanın da bir hukuka uygun işleme şartı olarak değerlendirilip madde kapsamına alınması bu minvalde doğacak sorunları önleyecektir.

Kanunun veri sorumlusuna yönelik olarak konumlandığı bir diğer yükümlülük olan aydınlatma yükümlülüğü tebliğ olarak düzenlenmiş olup bu yükümlülüğün Kanun kapsamında yer alması bağlayıcılığı açısından önem arz edecektir.

Erişim hakkı da Anayasa'da belirtilmiş haklardan olmakla birlikte Kanunda açık bir şekilde zikredilmemiştir. Ancak Kanun veri sorumlusunun taleplere ilişkin olarak belli bir ücret talep edebileceğini düzenlemiş ve dolaylı olarak da olsa bir erişim hakkının zeminini oluşturmuştur. Bu hak da ilgili kişinin hakları bölümüne eklenmelidir.

Düzenleme yapılması gereken bir diğer husus da Kurulun yerinde inceleme yapılmasına ilişkin usul ve esaslardır. Kanunda bahsi geçen yerinde inceleme yetkisine ilişkin olarak incelemenin hangi boyutta yapılacağı, hangi görevli personel tarafından yapılacağı, incelemeye izin vermeyen veri sorumlularına ilişkin olarak nasıl bir yaptırım

⁶⁴¹ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s. 3

uygulanacağı hususları düzenlenmemiş olup bu konuda ayrıca düzenlenmesi gereken konuların arasında yer almaktadır.

Değişiklik yapılması gereken diğer hususlar Avrupa Birliği ile uyumlu bir müktesebatın sağlanması için önemlidir. Kanunda Genel Veri Koruma Tüzüğünde de yer alan çocuklara ilişkin olarak yapılacak düzenlemelerin yer alması, kurumların veya belli işletme hacmini aşan kuruluşların veri koruma görevlisi ataması veya özellikle özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak yapılacak etki değerlendirmesi Kanunu daha etkili kılacaktır. İlgili kişilere veri taşınabilirliği hakkının tanınması ve silme hakkının kapsamında unutulma hakkının da uygulanması Kanunun amacıyla uyumlu düzenlemeler olarak hukuk sisteminde yerini alması eksikliklerin giderilmesi açısından önemlidir. Kurul Kararlarına karşı Kurula belli sürelerde yapılacak itirazlar veya yeniden inceleme taleplerinin de düzenlemesi söz konusu olabilmelidir.

Yine GDPR ile uyumlu olması ve orantılılık ilkesinin veri işleme faaliyetinin her ekseninde yer alması düşüncesi ile veri işleyenlere yönelik sorumluluk mekanizmaları arttırılmalı ve para cezalarının miktarı belli limitler dâhilinde olmakla birlikte daha üst seviye de ceza kesebilme imkânıyla uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

SONUÇ

Kişisel verilerin korunmasının belli ülkelerde başlayan sonrasında Avrupa Birliği ve bugün neredeyse tüm dünyaya etki eden yapısıyla artan önemi bu alanı daha ön plana çıkarmıştır. Özellikle Avrupa Birliği bu alanda yaptığı düzenlemelerle bu hakkın korunması için gerekli olan düzenlemelerin temelini atmıştır. 95/46 sayılı Direktifle üye devletlerin kişisel verileri işleme faaliyetlerine ilişkin uyacakları esasları belirlemiştir. Bu düzenlemenin sonrasında ise Direktifin yetersiz kaldığı hususları çeşitli ikincil düzenlemelerle tamamlamıştır. Ancak gelişen teknolojinin etkisi ve üye ülkelerin yorum farkı sebebiyle meydana gelen uygulama farklılıkları Avrupa Birliğini yeni ve daha kapsamlı bir düzenleme yapmaya sevk etmiştir. Avrupa Birliği, Genel Veri Koruma Tüzüğü olarak isimlendirilen etki alanı daha geniş olan ve kişilere çağdaş uygun yeni haklarda tanıyan bu düzenleme ile koruma kapsamını arttırmış, Tüzüğün etkinliğini sağlamak için de güçlü yaptırımlar uygulamayı tercih etmiştir. Bu özellikleriyle birlikte GDPR, Avrupa Birliği vatandaşlarının haklarının daha etkin teminini sağlayacağı gibi veri sorumlularının da sürekli olarak yükümlülükleri doğrultusunda gerekli tedbirleri almasını sağlayacaktır. Bu yeni düzenleme ile sosyal ve ekonomik olarak bütünleşmiş olan Avrupa Birliği'nin hukuki uyumu da daha üst seviyeye taşınmıştır.

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak yaşanan tüm bu gelişmeler sadece Birlik üyesi devletler açısından değil Türkiye açısından da olumlu gelişmelere etki etmiştir. Türkiye'nin bu alanda dönem dönem çalışmalarına başladığı ancak sonuçlandıramadığı çalışmaları hız kazanmıştır. Gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraf olmaktan doğan yükümlülüklerini yerine getirmek adına gerekse Avrupa Birliği ile olan müzakere sürecinde kişisel verilerin korunmasının hakkının ön planda olması ile Türkiye açısından da hukuki düzenlemenin yapılması kaçınılmaz olmuştur.

6698 sayılı Kanun numarası ile 2016 yılında yayımlanan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu doğrudan kişisel verilerin korunmasına ilişkin Türkiye'de yapılan ilk yasal düzenlemedir. Bu düzenleme ile veri sorumlusu olarak atfedilen taraflara ilişkin sorumluluklar belirlenmiş ve artık kişisel verilerin korunması ülkemiz açısından da bir disiplin olarak ele alınmaya başlanmıştır. Kişilere verilerinin işlenmesi ile ilgili

çeşitli haklar sunan ve haklarının uygulanmaması veya usulsüz olarak yapılan faaliyetler sebebi ile uğrayacakları zarar karşısında haklarının temini için hukuki argümanlar sunan Kanun ilgili kişiler açısından da oldukça önemlidir.

6698 sayılı Kanunun değerlendirmesi yapılırken Genel Veri Koruma Tüzüğünden farklılıklar içerdiği gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar çocuklar da dâhil olmak üzere ilgili kişinin hakları konusunda olduğu gibi veri sorumlusu ve veri işleyen nezdinde de gerçekleşmektedir. Düzenlemelere ilişkin aykırılıklara uygulanacak yaptırımların ekonomik olarak etkisinin farklı olacağı yorumunu yapmak da yanlış olmayacaktır. Temel bir insan hakkı olarak kişisel verilerin korunması hakkına ilişki artan bilinç ve farkındalık düzeyi ile usulsüz yapılan veri işleme faaliyetlerinin önüne geçilmesi ve veri sorumlularının da ağır yaptırımlara maruz kalmaması Kanunun beklenen etkisidir.

Ancak ilk ve çerçeve olarak düzenlenmiş 6698 sayılı Kanunun bu çerçeve içeriği ile yaklaşık 25 yıldır aktif olarak düzenlemeler yapan ve bu alanda etkin bir birikime sahip olan Avrupa Birliği'nin gerisindedir. Yapılacak Kanun değişikliği ve ikincil düzenlemeler ile veri koruma hakkına ilişkin olarak daha kapsamlı ve caydırıcı olacak düzenlemeler hem ilgili kişinin hakları konusunda ilerleme sağlayacak hem de müzakere sürecinde Türkiye ile Avrupa Birliği arasında daha yakın bir mevzuat oluşmasını temin edecektir.

KAYNAKÇA

Kitap, Makale ve Basılı Eserler

“The Economics of Personal Data and the Economics of Privacy” 30 Years after the OECD Privacy Guidelines OECD Conference Centre 1 December 2010.

Akgül, Aydın. Kişisel Verilerin Korunması Açısından İdarenin Hukuki Sorumluluğu Ve Yargısal Denetimi Doktora Tezi Kocaeli, 2013.

Akgül, Aydın. Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” Ve AB Adalet Divanı’nın “Google Kararı” TBB Dergisi 2016 (116).

Akıntürk, Turgut. Hukuka Giriş, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1359 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 726, 6. Baskı, Eskişehir.

Alsenoy, Brendan Van. Legal Requirements For Privacy Friendly Model Privacy Policies, Agentschap Voor Innovatie Door Wetenschap En Technologie IWT SBO Security And Privacy For Online Social Networks, 2012.

Alsenoy, Brendan Van. Liability Under EU Data Protection Law From Directive 95/46 To The General Data Protection Regulation 7 (2016) JIPITEC.

Alyanak, Servet. Avrupa Birliği’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne Katılımı: Saatler İleriye Mi Yoksa Geriye Mi İşliyor?, Ombudsman Akademik / 02.07.2015.

Ansip, Andrus. Agreement On Commission's EU Data Protection Reform Will Boost Digital Single Market Brussels, 15 December 2015.

Araújo, Alexandra Maria Rodrigues. The Right To Data Protection And The Commissions’ Adequacy Decision, UNIO, EU Law Journal. Vol. 1, No. 1, July 2015, Centre Of Studies In European Union Law School Of Law, University Of Minho

Arıkan, Mustafa. Due Diligence Kavramı Ve Şirket Birleşme Ve Devralma Sözleşmelerinde Satıcının Sorumluluğu Hakkında Tbk Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirmeler, MÜHF, HAD, C.22, S.1.

Atasoy, Kemal. Kişilik Hakkı Kapsamında Sosyal Medyada Kişisel Verilerin Korunması Ve Veri Sahibinin Rızası, T.C. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Cilt I, Yıl: 2016, Cilt: 22, Sayı: 3.

Aydın, Sedat Erdem. AİHM İctihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı İstanbul, 2014.

Baykal, Sanem, Göçmen, İlke. Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları Bakımından Normlar Hiyerarşisi, Prof. Dr. Erdal Onar'a Armağan Cilt I, Ankara Üniversitesi Yayınları No: 391, Ankara, 2013.

Brandeis, Louis D. "What Publicity Can Do," Harper's Weekly ,20 Dec 1913.

Cate, Fred H., Staten, Michael E. Protecting Privacy In The New Millennium: The Fallacy Of "Opt-In".

Cate, Fred H., Staten, Michael E. The Impact Of Opt-In Privacy Rules On Retail Credit Markets: A Case Study Of Mbna, Duke Law Journal, Vol.52, 2003.

Cate, Fred H., Staten, Michael E. *Protecting Privacy in the New Millennium: The Fallacy of "Opt-in"*, National Retail Federation 2000.

Ceran, Ahmet. Türkiye'de Ve AB'de Kişisel Verilerin Korunması, İKV Aralık 2015 İstanbul, Yayın No: 278.

CERAN, Ahmet. İKV Değerlendirme Notu Kişisel Verilerin Korunması: Avrupa Ve Türkiye İKV Aralık 2014 Sayı 104 s.8.

César, Jasmien. Debussche, Julien. Novel EU Legal Requirements In Big Data Security: Big Data, Big Security Headaches?, 8 (2017) JIPITEC 79 Kısım 2.2.2. Notifications In Practice.

Clifford, Damian. EU Data Protection Law And Targeted Advertising: Consent And The Cookie Monster, Tracking The Crumbs Of Online User Behaviour, JIPITEC 5 (3) 2014.

Çavuşoğlu, Naz. "Avrupa Birliği ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi: "Katılım Meselesi", Anayasa Yargısı, Sayı: 22, 2005.

Çekin, Mesut Serdar. Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu On İki Levha Yayıncılık Ocak 2018 İstanbul.

Değirmenci, Olgun. Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı Ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma, TBB Dergisi 2014 (110).

Demirboğa, Dursun Ali. Dürüstlük Kuralının İş Etiğine Etkisi, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 17 Etik Özel Sayı, 2018.

Develioğlu, Hüseyin Murat. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu İle Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku On İki Levha Yayıncılık, 2017 Aralık, 1. Baskı.

Dülger, Murat Volkan. Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, İstanbul 2019.

Dülger, Murat Volkan. Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Ve Hasta Mahremiyeti, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1 (2), 2015.

Elmalıcı, Hasan. Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 65 (4) 2016.

Ercoskun Şenol, H. Kübra. Türk Borçlar Hukukunda Hilenin Münferit Uygulama Alanları, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y. 2013, Sayı. 4.

Ersoy, Uğur. Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı Ankara, 2009.

Fleischmann, Amy. Personal Data Security: Divergent Standards In The European Union And The United States, Fordham International Law Journal, 1995, Volume 19, Issue 1, Article 7.

Galetta, Antonella, De Hert Paul. A European Perspective On Data Protection And Access Rights.

Graef, Inge, Verschakelen, Jeroen, Valcke, Peggy. Putting the Right to Data Portability into a Competition Law Perspective (2013). Law: The Journal of the Higher School of Economics, Annual Review, 2013.

Gellman, Robert M. Can Privacy Be Regulated Effectively On A National Level - Thoughts On The Possible Need For International Privacy Rules, Villanova Law Review, Volume. 41, Iss. 1 [1996], Article. 2.

Gözler, Kemal. İnsan Hakları Hukukuna Giriş, Bursa, Ekin Yayınevi, 1. Baskı, 2017.

Guarda, Paolo. Data Protection, Information Privacy, And Security Measures: An Essay On The European And The Italian Legal Frameworks Versione 1.0 – December 2008.

Gülener, Serdar. Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak “Unutulma Hakkı” TBB Dergisi 2012(102).

Gür, İkbâl. Kişisel Verilerin Korunması Hususunda AB İle ABD Arasında Çıkan Uyuşmazlıklar Ve Çözüm Yolları, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları (Uluslararası İlişkiler) Anabilim Dalı Ankara, 2009.

Gürpınar, Damla. Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı, 2017.

Gürsel, İlke. İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı, Doktora Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Programı, İzmir, 2016.

Handbook On European Data Protection Law 2014 Edition, Publications Office Of The European Union, 2014.

Handbook on European Law Relating to Access to Justice, European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, 2016.

Handbook On European Data Protection Law 2018 Edition, Publications Office Of The European Union, 2018.

Henkoğlu, Türkay. Hassas Bilgi Varlıklarının Ve Kişisel Verilerin Hukuksal Düzenlemeler İle Korunması Ve Bu Kapsamda Üniversiteler İçin Bilgi Güvenliği Politikasının Geliştirilmesi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi Ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi Ankara, 2015.

Hill, Richard, Hirsch, Laurie, Lake, Peter, Moshiri, Siavash. Guide to Cloud Computing Principles and Practice, London: Springer-Verlag, 2013.

Hoofnagle, Chris Jay, Sloot, Bart van der, Borgesius, Frederik Zuiderveen. The European Union general data protection regulation: what it is and what it means, Information & Communications Technology Law, 28:1, 2019.

Hustinx, Peter. EU Data Protection Law - Current State and Future Perspectives, High Level Conference: "Ethical Dimensions Of Data Protection And Privacy" Centre For Ethics, University Of Tartu / Data Protection Inspectorate Tallinn, Estonia, 9 January 2013.

Janal, Ruth. Data Portability - A Tale Of Two Concepts 8 (2017) JIPITEC 59.

Janeček, Václav. Ownership of personal data in the Internet of Things, Computer Law & Security Review, 2018.

Jansen, Sue Curry, Martin, Brian. The Streisand Effect and Censorship Backfire, International Journal of Communication 9(2015).

Kaya, Cemil. Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler Ve İşlenmesi, İÜHFM C.LXIX,S.1 – 2, 2011.

Keser Berber, Leyla. Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (Online Behavioral Advertising) Uygulamaları Özelinde Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Ocak 2014.

Keser, Leyla, Kaya, Mehmet Bedii, Kınıkoğlu, Batu ve Diğerleri. Türkiye’de Kişisel Verilerin Korunmasının Hukuki Ve Ekonomik Analizi, 21.05.2014 v. 01.

Kılınç, Doğan. Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması, AÜHFD, 61(3), 2012.

Korkmaz, İbrahim. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme TBB Dergisi 2016 (124) S.100.

Kosta, Eleni. Unravelling Consent In European Data Protection Legislation A Prospective Study On Consent In Electronic Communications, Faculty Of Law K.U.Leuven, Doctoral Thesis, 1 June 2011.

Kuner, Christopher. European Data Protection Law - Corporate Compliance and Regulation, 2nd Edition, Oxford University Press, Oxford, 2007.

Kuschewsky, Monika. Data Protection & Privacy: Jurisdictional Comparisons, London: The European Lawyer, 2012.

Kutlu, Önder, Kahraman, Selçuk. Türkiye’de Kişisel Verilerin Korunması Politikasının Analizi - Siyaset, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi Ekim 2017, Cilt:5, Sayı:4.

Küzeci, Elif. Kişisel Verilerin Korunması, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku (Genel Kamu Hukuku) Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara, 2010.

Lundblad, Nicklas, Masiel Betsy. OPT-IN DYSTOPIAS, SCRIPTed, Volume 7, Issue 1, April 2010.

Macenaite, Milda, Kosta, Eleni. Consent for processing children’s personal data in the EU: following in US footsteps?, Information & Communications Technology Law, , 26:2, 2017.

Murray, Patrick J. The Adequacy Standard Under Directive 95/46/EC: Does U.S. Data Protection Meet This Standard?, Fordham International Law Journal, Volume 21, Issue 3, 1997, Article 10.

Oğuz, Habip. Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları Ve Ülkemizdeki Durum, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı 3, Haziran 2014.

Özcan, Mehmet. Avrupa Birliği Tarihçe, Teoriler, Kurumlar Ve Politikalar Seçkin Yayıncılık 2. Baskı Şubat 2014.

Özkan, Abdullah. Küreselleşme Sürecinin Medya ve Kültür Üzerindeki Etkileri, Türkasya Stratejik Araştırma Merkezi, Stratejik Rapor No:15, Mayıs 2006

Özdemir, Hayrunnisa. Haberleşmenin Gizliliği Ve Kişisel Veriler EÜHFD, C. XIII, S. 1–2 2009.

Ploug, Thomas, Holm, Søren. Meta Consent – A Flexible Solution To The Problem Of Secondary Use Of Health Data, Bioethics, Vol. 30, Issue 9, 2016.

Reidenberg, Joel R., The Privacy Obstacle Course: Hurding Barriers To Transnational Financial Services, Fordham Law Review, 1992, Volume 60, Issue 6, Article 9.

Riccardi, J Lee. The German Federal Data Protection Act Of 1977: Protecting The Right To Privacy?, Boston College International And Comparative Law Review, Volume 6, Issue 1, Article 8, 12-1-1983.

Rotenberg, Marc, Jacobs David. Updating The Law Of Information Privacy: The New Framework Of The European Union, Harvard Journal Of Law & Public Policy, Volume 36, Number 2 – Spring 2013.

Schwartz, Paul M. European Data Protection Law And Restrictions On International Data Flows, Berkeley Law Scholarship Repository Faculty Scholarship, 80 Iowa L. Rev. 471, 1994.

Scott, Sionaidh Douglas. The European Union and Human Rights after the Treaty of Lisbon, Human Rights Law Review 11:4,2011.

Selçuk, Engin. Avrupa Birliği Anayasal Düzeninde Temel Hakların Serüveni (I.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:32, Mart 2005.

Sunay, Reyhan. İnsan Haklarının Yatay Etkisi Ve Devletin Sorumluluğu, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 1, Yıl 2015.

Tekin, Nurullah. Kişisel Verilerin Korunması İle İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi, Ulusal Hakemli Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı 4. 2014.

Topal, Emre. Lizbon Anlaşması İle AB'de Yasama Niteliğindeki İşlemler Ve Yasa Yapım Süreçlerine Getirilecek Değişikliklere Genel Bir Bakış, Yasama Dergisi, Sayı: 9, Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos, 2008.

Uncular, Selen. İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Mayıs 2012.

Van Casteren, D.C.J. Consent Now And Then, Law And Technology Master Thesis, Tilburg University, Tilburg, 5 June 2017.

Wang, Min, Jiang, Zuosu. The Defining Approaches And Practical Paradox Of Sensitive Data: An Investigation Of Data Protection Laws İn 92 Countries And Regions And 200 Data Breaches İn The World, International Journal Of Communication 11, 2017.

Weber, Rolf H. On The Search For An Adequate Scope Of The Right To Be Forgotten, 6 (2015) JIPITEC.

Yazgan, Hatice. European Union's Human Rights Policy: An Analysis From External Relations Perspective, Adam Akademi, 7/1 2017.

Yüksel Civelek, Dilek. Kişisel Verilerin Korunması Ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi, Devlet Planlama Teşkilatı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, 2011.

Antlaşma, Görüş, Rehber Ve Raporlar

Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi.

06.10.2018 Tarih Ve 2018/118 Sayılı Kurul Kararı.

100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Rehberi.

181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar Ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol.

24.01.2019 Tarih Ve 2019/9 Sayılı Kurul Kararı.

24.01.2019 Tarih Ve 2019/10 Sayılı Kurul Kararı.

28.06.2018 Tarih Ve 2018/69 Sayılı Kurul Kararı.

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu.

A Guide To The Anonymisation Of Personal Data 2015.

Additional Protocol To The Convention For The Protection Of Individuals With Regard To Automatic Processing Of Personal Data, Regarding Supervisory Authorities And Transborder Data Flows.

Anayasa Mahkemesi Başvuru No: 2013/5653 Karar Tarihi: 3.3.2016 R.G. Tarihi: 24.8.2016 R.G. No: 29811.

Article 29 Data Protection Working Party Guidelines On The Implementation Of The Court Of Justice Of The European Union Judgment On "Google Spain And Inc V. Agencia Española De Protección De Datos (Aepd) And Mario Costeja González" C-131/12 Adopted On 26 November 2014.

Article 29 Working Party Guidelines On Consent Under Regulation 2016/679, 17/EN WP259 Rev.01.

Article 29 Working Party Guidelines On Consent Under Regulation 2016/679, 17/EN WP259 Rev.01.

Avrupa Komisyonu Brüksel, 5 Kasım 2008 SEC (2008) 2699 Türkiye 2008 İlerleme Raporu (COM(2008) 674).

Avrupa Komisyonu Brüksel, 8 Kasım 2006 SEC (2006) 1390 Türkiye 2006 İlerleme Raporu (COM(2006) 649 Nihai).

Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ 10 Mart 2018 Sayı: 30356.

Banko, Gişe, Masa Gibi Hizmet Alanlarında Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli Ve 2017/62 Sayılı İlke Kararı. Better Use Of Data: Balancing Privacy And Public Benefit Background Briefing Paper For Workshop.

Bygrave, Lee A. Data Protection Reform In Scandinavia, Privacy Law & Policy Reporter, 1998, Volume 5.

CNIL, Shaping Choices In The Digital World, CNIL Publishes Its 6th Innovation And Foresight Report.

Commission Implementing Decision (EU) 2016/1250 Of 12 July 2016 Pursuant To Directive 95/46/EC Of The European Parliament And Of The Council On The Adequacy Of The Protection Provided By The EU-U.S. Privacy Shield - C / 2016/4176.

Communication From The Commission To The European Parliament And The Council Exchanging And Protecting Personal Data In A Globalised World COM/2017/07.

Convention For The Protection Of Individuals With Regard To Automatic Processing Of Personal Data.

Council Directive 68/360/EEC Of 15 October 1968 On The Abolition Of Restrictions On Movement And Residence Within The Community For Workers Of Member States And Their Families - Official Journal L 257, 19/10/1968 P. 0013 – 0016.

Council Directive 73/148/EEC Of 21 May 1973 On The Abolition Of Restrictions On Movement And Residence Within The Community For Nationals Of Member States With Regard To Establishment And The Provision Of Services Official Journal L 172, 28/06/1973 P. 0014 – 0016.

Data Protection Directive - Centre For Intellectual Property And Information Law.

Devlet Denetleme Kurulu, Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Ulusal Ve Uluslararası Durum Değerlendirmesi İle Bilgi Güvenliği Ve Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Gerçekleştirilen Denetim Çalışmaları Tarihi: 27/11/2013 Sayısı: 2013/3.

Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği İle İlişkiler Genel Müdürlüğü Türkiye İçin Katılım Ortaklığı Belgesi (14 Nisan 2003 Tarihinde AB Konseyi Tarafından Kabul Edilen Nihai Metin) Ankara Nisan.

Directive 2002/58/EC Of The European Parliament And Of The Council Of 12 July 2002 Concerning The Processing Of Personal Data And The Protection Of Privacy In The Electronic Communications Sector (Directive On Privacy And Electronic Communications).

EDPS - Guidelines On Personal Data Breach Notification For The European Union Institutions And Bodies 21 Kasım 2018.

European Commission - Press Release Agreement On Commission's EU Data Protection Reform Will Boost Digital Single Market.

European Convention On Human Rights

Fauvet, Jacques. 14e Rapport D'activité, Chapitre 7, La Protection Des Données Et L'europe, 1993, Commission Nationale De L'informatique Et Des Libertés (CNIL).

First Council Directive 68/151/EEC Of 9 March 1968 On Co-Ordination Of Safeguards Which, For The Protection Of The Interests Of Members And Others, Are Required By Member States Of Companies Within The Meaning Of The Second Paragraph Of Article 58 Of The Treaty, With A View To Making Such Safeguards Equivalent Throughout The Community.

Gesetz Über Das Ausländerzentralregister (AZR-Gesetz) – Gesetzgebung BGBl. I 1994 S. 2265.

Google Şeffaflık Raporu.

IAB İnternet Advertising Revenue Report 2018 Full Year Results Prepared By PwC May 2019.

ICO, Consultation: GDPR Consent Guidance, March.

ICO, Data Controllers And Data Processors: What The Difference Is And What The Governance İmplications Are - Data Controllers And Data Processors 20140506 Version: 1.0.

ICO, Lawful Basis For Processing, Consent, 9 May 2018.

ICO, The Guide To Data Protection, 11 May 2016 - 2.4.41.

ICO, Privacy And Electronic Communications Regulations, Direct Marketing 03.06.2018 Version: 2.3.

ILO, Protection Of Workers' Personal Data, Geneva, 1997.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.

Kanun Taslağına İlişkin Diğerk Görüş İçin Ayrıca Bknz: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı Hakkında TŪSİAD Görüşü 26 Ocak 2016, Kanunun Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 17., 20., 24., 25., 41., 56. ve 90. Maddelerine Aykırılığı İleri Sürülerek Bazı Maddelerin İptallerine Ve Yürürlüklerinin Durdurulmasına Karar Verilmesine İlişkin Talebin Anayasa Mahkemesi Tarafından Yapılan Değerlendirmeye İlişkin Metin İçin; AYM Esas Sayısı : 2016/125 Karar Sayısı: 2017/143.

Kişisel Veri Güvenliğı Rehberi (Teknik Ve İdari Tedbirler).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliğı Resmi Gazete, Karar Sayısı: 2018/11296.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Dönemi 1 Yasama Yılı 26 Sıra Sayısı: 117.

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi Veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi.

Komisyon Çalışma Dokümanı 2016 Türkiye Raporu Ekindeki Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik Ve Sosyal Komiteye Ve Bölgeler

Komitesine Sunulan Bildirim AB Genişleme Politikasına İlişkin 2016 Bildirimi {COM(2016) 715 Nihai} Brüksel, 9.11. 2016 SWD(2016) 366 Nihai.

Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik Ve Sosyal Komiteye Ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi Ve Başlıca Zorluklar 2014-2015 {Com(2014) 700} Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2014 Yılı İlerleme Raporu, Brüksel, 08.10.2014 Swd (2014) 307.

Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik Ve Sosyal Komiteye Ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bilgilendirme AB Genişleme Politikasına İlişkin 2018 Bilgilendirmesi {COM(2018) 450 Nihai} - {SWD(2018) 150 Nihai} - {SWD(2018) 151 Nihai} – {SWD(2018) 152 Nihai} - {SWD(2018) 154 Nihai} - {SWD(2018) 155 Nihai} – {SWD(2018) 156 Nihai } Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı 2018 Türkiye Raporu Strazburg, 17.4.2018 SWD(2018) 153 Nihai.

Law No. 190/2018 On Measures For The Application Of Regulation (EU) 2016/679 Of The European Parliament And Council Of 27 April 2016 On The Protection Of Natural Persons With Regard To The Processing Of Personal Data And On The Free Movement Of Such Data And Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), Official Gazette Of Romania No. 651 Dated.

Norwegian Consumer Council, 250,000 Words Of App Terms And Conditions, Publisert 24. Mai, 2016.

OECD Guidelines On The Protection Of Privacy And Transborder Flows Of Personal Data

Online Privacy Law: The European Union, June 2012, Updated: May 2014, The Law Library Of Congress.

Opinion 2/94, Opinion of the Court of 28 March 1996. Accession by the Community to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

Opinion Of Advocate General Poiares Maduro Delivered On 3 April 2008 (1) Case C-524/06 Heinz Huber V Bundesrepublik Deutschland, General Law Enforcement And Statistical Data.

Opinion Of Advocate General Mazák Delivered On 3 July 2012 (1) Case C-614/10 European Commission V Republic Of Austria, The Content Of The Phrase ‘With Complete Independence 22.

Opinion Of Advocate General Jääskinen delivered on 25 June 2013, Case C-131/12 Google Spain SL Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) Mario Costeja González

Opinion 05/2014 On Anonymisation Techniques Adopted On 10 April 2014, 0829/14/EN WP216.

Opinion Of Advocate General Szpunar Delivered On 21 March 2019(1) Case C-673/17 Planet49 GmbH V Bundesverband Der Verbraucherzentralen Und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband E.V.

Privacy International, A Guide For Policy Engagement On Data Protection, The Keys To Data Protection 2018.

Privacy Trust - GDPR Vs Privacy Shield.

Proposal For A Council Directive Concerning The Protection Of Individuals In Relation To The Processing Of Personal Data COM(90) 314 Final — SYN 287 (Submitted By The Commission On 27 July 1990) (90/C 277/03).

Reding, Viviane, “The EU Data Protection Reform 2012: Making Europe The Standard Setter For Modern Data Protection Rules In The Digital Age”.

Regulation (EC) No 45/2001 Of The European Parliament And Of The Council Of 18 December 2000 On The Protection Of Individuals With Regard To The Processing Of Personal Data By The Community Institutions And Bodies And On The Free Movement Of Such Data.

Regulation (EU) 2016/679 Of The European Parliament And Of The Council Of 27 April 2016 On The Protection Of Natural Persons With Regard To The Processing Of Personal Data And On The Free Movement Of Such Data, And Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) Official Journal L 119, 4.5.2016.

Rehberlik Hizmeti Veren İnternet Sitelerinde/Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli Ve 2017/61 Sayılı İlke Kararı

Report From The Commission - First Report On The Implementation Of The Data Protection Directive (95/46/EC) /* COM/2003/0265 Final, High Level Of Protection.

Report From The Commission - First Report On The Implementation Of The Data Protection Directive (95/46/EC) /* COM/2003/0265 Final.

Restoring Trust In Transatlantic Data Flows Through Strong Safeguards: European Commission Presents EU-U.S. Privacy Shield.

Single European Act, Official Journal Of The European Communities 29.06.1987, No L 169/2.

Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS).

T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E. 2014/4-56 K. 2015/1679 T. 17.6.2015.

Temel Haklar Şartı Madde 8/2 - Charter Of Fundamental Rights Of The European Union, 2012/C 326/.

The Cnil's Guides, Security Of Personal Data, 2018 Edition.

The Eighth Data Protection Principle And International Data Transfers – ICO 30.06.2017 Version 4.1.

The History Of The General Data Protection Regulation.

The Treaty Of Rome, 25 March 1957.

Treaty On European Union, 7 February 1992.

UN General Assembly, Guidelines For The Regulation Of Computerized Personal Data Files, 14 December 1990.

Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik.

Veri Sorumlusu Nezdindeki Kişisel Verilere Erişim Yetkisi Bulunan Personelin Yetkisi Ve Amacı Dışında Söz Konusu Verileri İşlemesi Hususunun Değerlendirilmesine İlişkin 31/05/2018 Tarih Ve 2018/63 Sayılı İlke Kararı.

Veri Sorumlusuna Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Tebliğ, Resmi Gazete 10 Mart 2018 Resmî Gazete Sayı: 30356 Tebliğ.

Working Party On The Protection Of Individuals With Regard To The Processing Of Personal Data Recommendation 1/2000 On The Implementation Of Directive 95/46/EC, Adopted On 3rd February 2000, 5139/99/EN/FINAL WP 30.

Working Document On A Common Interpretation Of Article 26(1) Of Directive 95/46/EC Of 24 October 1995, 2093/05/EN WP 114, Adopted On 25 November 2005.

WP29 - Opinion 1/2010 On The Concepts Of "Controller" And "Processor" , Adopted On 16 February 2010, 00264/10/EN WP 169.

WP29 - Opinion 06/2014 On The Notion Of Legitimate Interests Of The Data Controller Under Article 7 Of Directive 95/46/EC, Adopted On 9 April 2014, 844/14/EN WP 217.

WP29 - Guidelines On Data Protection Impact Assessment (DPIA) And Determining Whether Processing Is “Likely To Result In A High Risk” For The Purposes Of Regulation 2016/679 Adopted On 4 April 2017 As Last Revised And Adopted On 4 October 2017 WP 248 Rev.01.

İlgili Davalar

Judgment In Case C-450/00 Komisyon V. Lüksemburg, 04.10.2001.

Judgment In Case C-101/01 Bodil Lindqvist - Åklagarkammaren i Jönköping, 06.11.2003.

Judgment In Case C-73/07 Tietosuojavaltuutettu V Satakunnan Markkinapörssi Oy V Satamedia Oy, 16.12.2008.

Judgment In Case C-524/06 Heinz Huber V Bundesrepublik Deutschland, 16.12.2008.

Judgment In Case C-553/07 College Van Burgemeester En Wethouders Van Rotterdam V. Rijkeboer, 07.05.2009

Judgment In Case C-518/07 European Commission V Federal Republic Of Germany, 09.03.2010.

Judgment In Case C-28/08 P. European Commission V The Bavarian Lager Co. Ltd., 09.06.2010.

Judgment In Case C-70/10 Scarlet Extended SA V Société Belge Des Auteurs, Compositeurs Et éditeurs SCRL (SABAM), 24.11.2011.

Judgment In Case C-486/12 X, 12.12.2013.

Judgment In Case C-288/12, Commission V. Hungary, 08.04.2014.

Judgment In Case C-141/12 And C-372/12, Minister Voor Immigratie V. M, 17.07.2014.

Judgment In Case C-212/13, Rynes V. Úřad Pro Ochranu Osobních Údajů, 11.12.2014.

Judgment In Case C-398/15 Camera Di Commercio, Industria, Artigianato E Agricoltura Di Lecce V Salvatore Manni, 23.07.2015.

Judgment In Case C-615/13 Client Earth And Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) V European Food Safety Authority, 16.07.2015.

Judgment In Case C-398/15 Camera Di Commercio, Industria, Artigianato E Agricoltura Di Lecce V Salvatore Manni, 23.07.2015.

Judgment In Case C-201/14 Smaranda Bara And Others V Casa Națională De Asigurări De Sănătate And Others, 01.10.2015.

Judgment In Case C-230/14 Weltimmo s. r. o. v Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, 01.10.2015.

Judgment In Case C-230/14 Weltimmo S.R.O. V. Nemzeti Adatvédelmi Es Információszabadsag Hatosag (Hungarian Dpa), 01.10.2015.

Judgment In Case C-434/16 Peter Nowak V Data Protection Commissioner, 20.12.2017.

Judgment In Case, C-362/14 <https://eur> Maximilian Schrems V Data Protection Commissioner, 25.07.2014

İlgili Kanunlar ve Yönetmelikler

14 Temmuz 1934 2559 Sayılı Polis Vazife Ve Salahiyet Kanunu.

1 Ocak 1984 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri Ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu.

1 Ocak 1961 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu.

5 Mayıs 1972 1512 Sayılı Noterlik Kanunu.

10 Kasım 1984 3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun.

1 Ocak 2002 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu.

23 Temmuz 2004 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu.

12 Ekim 2004 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu.

1 Haziran 2005 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu.

1 Haziran 2005 5352 Adli Sicil Kanunu

29 Nisan 2006 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu.

23 Mayıs 2007 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun.

10 Kasım 2008 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu.

1 Ekim 2011 6100 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu.

24 Ocak 2013 Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik.

26 Ağustos 2015 Elektronik Ticarete Hizmet Sağlayıcı Ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik.

7 Nisan 2016 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu.

24 Kasım 2017 Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi Ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.

28 Nisan 2018 Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği.

Medeni Kanun Birinci Kitap Kişiler Hukuku Birinci Kısım Gerçek Kişiler, İkinci Kısım Tüzel Kişiler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Yasama Yılı 1, Yasama Dönemi 26, Sıra Sayısı: 117, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) Ve Adalet Komisyonu Raporu, Madde Gerekçeleri.

İnternet Siteleri

Principles Of European Tort Law

<http://civil.udg.edu/php/biblioteca/items/283/PETL.pdf>

Data Protection Laws Of The World - <https://www.dlapiperdataprotection.com/>

Data Protection Authority Belgium, Privacy Topics -Sensitive Data, Protection Of Personal Data In Belgium - <https://www.dataprotectionauthority.be/sensitive-data>

European Data Protection Board - <https://edpb.europa.eu/>

European Data Protection Supervisor - <https://edps.europa.eu/>

Internet Growth Statistics - <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>

Pavel, Valentina, European Commission Urged To Investigate Romanian GDPR Implementation, GDPR Today / No. 3, 25 March 2019 - <https://www.gdprtoday.org/european-commission-urged-to-investigate-romanian-gdpr-implementation/>

World Population By Year - <https://www.worldometers.info/world-population/world-population-by-year/>

Aegle In Your Country, How Does Your Country Process Health Data After GDPR? Slovakia, http://www.aegle-uhealth.eu/imagem/Slovakia_Final%20Report.pdf

19 Ocak 1998 tarihli gazeteye erişmek için: http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1998/01/19/pagina_23/33842001/pdf.html